სტამბის მისამართი: სამხედრო სტამბა, ლორის-მელიქოვის ქ. № 3; ტელეფ. 8—61 განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000. ხითის [illegible]

ბახტრიონი

განცხადებათა ფასი:
სტრიქონი 20.000

ხელის მოწერა:
სამი თვით 200,000 მ.

კონტორა: პუშკინის პასსაჟი.
ტელეფ. 8—04 რედაქტორის
ნახვა შეიძლება 12—2 ს.

ფასი 10 ათასი.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 1 | ორშაბათი 3 ივლისი | № 1

გამოვიდა
„ცისფერ ყანწების“ პოეტების კვირეული გაზეთი
„ბ ა რ რ ი კ ა დ ი“
რედაქტორი ტიციან ტაბიძე.
ძველი ნომრები იყიდება: ხელოვანთა სასახლე. სერგეევის ქ. № 13.

გამოვიდა, რუსთაველ ჯიქნ
ნ. ზარათაშვილი
რომანი და [illegible] დაქცა ვალერიან გაფრინდაშვილის

გამოვიდა და იყიდება
ვასილ ბარნოვის
ხაზართა სარძლო

აკაკი ფალავას ხელმძღვანელობით დაარსებული
დრამატული სტუდიის
ლატარია

ვისაც გიყვართ ქართული თეატრი და გწადიათ მისი განახლება და წარმატება ხელი შეუწყეთ ლატარიას ბილეთების შეძენით ერთად-ერთ სასცენო ხელოვნების სკოლას [illegible] ისენებულ დრამატიულ სტუდიას.

ვისაც გინდათ
მილიონების მოგება
შეიძინეთ აგრეთვე ჩვენი ლატარიის ბილეთი
თითო ბილეთი ღირს 10.000 მანეთი,
მოიგებთ

ერთი	25,000,000 მ.	3 —თითო	5,000,000 მ.
2—თითო	10,000,000 მ.	15—თითო	1,000,000 მ.

გათამაშება ლატარიისა მოხდება ამა წლის 1-ველ ოქტომბერს რუსთაველის თეატრში (ტფილისში) საგანგებო კომისიის მიერ ქართველ ხელოვანთა მთავ. კომ. თავმჯდ. კ. მაყაშვილის თავმჯდომარეობით. სუხისმგებელი გამგე ლატარიის—სტუდიის ხელმძღ. აკ. ფალავა. ლატარიის ბილეთები იყიდება სახელმწიფო დრამის თეატრის კასაში.

ALL-RUSSIAN COOPERATIORE ROCITY, LIMITED

ARKOS

London E. C. 2 Sowiet Nouse, 49, Moorgate Constantinopl, Rue Voivoda, Kapakouy Nan.

არკოსი

ერთად-ერთი კონტრაგენტია რუსეთის საერთო საბჭოთა დელეგაციისა

ინგლისში და ოსმალეთში

მიიღება მთავრობისაგან დაწესებულებათაგან, კოოპერატივებისაგან, ტრესტებისაგან ყოველ მონდობილობანი და კომისიები საექსპორტო საქონლის რეალიზაციისა და სყიდვაში

წარმომადგენლობა საქართველოში.
ტფილისი—მადათოვის ქ. № 11 ოთახ. № 16 (დროებით)
ბათუმი—პუშკინის ქ. № 49 (დროებით)

ტფილისი, ორშაბათი, 3 ივლისი.

გაზეთი „ბახტრიონი“ არ ეკუთვნის არც ერთ მიმართულებას მწერლობაში. გაზეთის მიზანია ობიექტიურად ანგარიში გაუწიოს მხატვრულ ცხოვრებას საქართველოში და გამოარკვიოს ის ნამდვილი სახე, რომელიც უნდა ამართლებდეს ხელოვნებას. შესაძლებელია ყოველი კვირეული გაზეთი ვერ აუვიდეს ამ მასალებს რომელსაც დღეს იძლევა მწერლობა, მაგრამ დღევანდელ ტექნიკურ პირობებში მწერლობისა უფრო დიდი გამომცემლობის მოწყობა. ეს დაწყებაც თუ, შესრულდება და ეს საქმეც თუ გაიმარჯვებს მხოლოდ მაშინ თუ საზოგადოება გულწრფელად მოეპყრობა და თავის საქმეთ მიიჩნევს. ქართული წიგნის მდგომარეობა ყოველთვის ასე იყო რომ თუ სხვაგან მწერლობა ყვავის [illegible] მხოლოდ ჰონორარის სუროგატი თუ იქმნებოდა. იმ თავითვე ამიტომ მწერლობა [illegible] გარეშე მიმხდარმა კატასტროფულმა მოვლენათა სვლამ მწერლობას თითქოს დაუკარგა პირველი ინტერესი. უკვე დარღვეულია ის ინტიმი, რომელიც უნდა არსებობდეს ნამდვილი შემოქმედებისთვის. მაგრამ ხელოვნება თანდათან აფენს [illegible] გაფრთხილებულ ბალიშებს, და ალაგებს თავის წინანდელ ავტორიტეტს. ჰეგელიანური ერის ცხოვრებაში [illegible] იქნება გამართლებელი ხელოვნებით არის ბალასტი, რომელსაც შემდეგი თაობა დაივიწყებს. ომისა და რევოლუციების პერიოდმა ხელოვნება მხოლოდ რამდენიმე ხნით დაჩრდილა. ეხლა იწყება გაცხოველებული მუშაობა დაკარგულ დროის ასანაზღაურებლად. რუსეთი, რომელმაც უფრო მწვავეთ განიცადა სამოქალაქო შინაომი შიგნით და გარეთ ემიგრანტებში გასაკვირველი ბრძოლის მწერლობის აღდგენისთვის. უფრო მეტი შრომაა საჭირო და უფრო მეტი თავგანწირვა რომ საქართველოშიც აღსდგეს მწერლობა, რადგან მას არ ჰქონდა დიდი ტრადიციები და მომზადებული საფუძველი, რომ ენერგიით შეეძლოს არსებობა, აქ საჭიროა სიმტკიცე და დიდი ბრძოლა რომ არ შესწყდეს ეროვნული მწერლობის მარცვლი.

ამიტომ ყოველი წიგნი, რომელიც გამოდის საქართველოში მისასალმებელია, მხოლოდ ამან არ უნდა დაგვიმალოს, რომ წიგნს მიუდგეთ ნამდვილი ესტეტიკური საზომით. ხანდისხან ეს კრიტიკა მწვავეც იქნება, რადგან მხოლოდ ამას შეუძლია ჭეშმარიტი მწერლობის დისციპლინა შექმნას [illegible] და გაესჰრით იმ ხორცმეტებს, რომელნიც ეროვნულ შემოქმედებას დაახრჩობენ. [illegible] ება მხოლოდ მწერლობის სიყვარულისთვის ჩადენილი. ყოველი თავის დამტკიცება უანგარიშოთ, იავის დაიმედება უსაფუძვლოთ და მეშჩანობაზე დაყრდნობა. [illegible] ლობას ამიტომ ჩვენ ამას ვამხილებთ პირდაპირ. ამ შემთხვევაში, როგორც ციტადელი ეროვნული შემოქმედების ალებულია ვაჟა ფშაველას. „ბახტრიონი“. ეს არის პოზიცია ეროვნული კულტურის და შემოქმედების. რასაკვირველია ჩვენ არ ვიქნებით ამ ციხეში ჩამწყვდეული. ცა გაშლილია „ბახტრიონზე“-ც საიდანაც იხედება ყოველი საკაცობრიო მიღწევა, მაგრამ პირველად მაინც საჭიროა ეროვნულ პოზიციის გამაგრება.

გამოგონილი საუკუნეები.

„რომანსა და შამბორტენი, [illegible] მწვავდნენ მის [illegible] ნაში სასახტობებს [illegible] [illegible]

[illegible] ეფრემ, გამოკვეთილების ამწონევდა მას [illegible]. მას ეგონა, რომ ამ ლეინის სმა შეეძლოთ მხოლოდ სახელოვან ადამიანებს. ეტიკეტები პოეზიანედნენ მის თვალთ წინ როგორც სხვადასხვა გვირგვინი ფურინდეს ქალწულის თავის გარშემო.“

ჩვენ საშუალო საუკუნეთა ზეიადი დღესასწაული, მეფის კარის ცხოვრება, გმირთა განთქმა, რაინდობა და სიყვარული პირველყოფილისა, რასაკვირველია, მოცემულია რუსთაველის დინამიურ ქმნილებაში, ამ ქართულ ევანგელიაში, სადაც ქართულ სიტყვას მოთხვდა დიდი პაირიოტის ორკესტრი!

მათ ლაშქართა ყოლბსა შუა [illegible] სითმე გადმოფრინდა [illegible] ცხენით შესრბა [illegible] გაიხედა, არ შეშინდა.

შუბკუთხაც და ჩამოაგდო [illegible] სტიმულა.

[illegible] მუსიკური სტატიონი თვითონ ჰქონდ კონტრაპუნქტს მასში „სიბრძნის დარგის“ ეინშე მესხი -მელექსე ამთებს უნივერსალურ ცეცხლს საქართველოში.

Широко крылых вдохновений
Орлиный дерзостный полет
И в самом буйстве дерзновений
Змеиной мудрости расчет.

ამ ამღერებულმა გენიამ, საუკუნეების სტიქიონის ვიზიონარულ სინტეზის შექმნელმა მისცა ქართულ სულს გრანდიოზულ შესაძლებლობის სტილი, იგი უტყუარი მაჩვენებელია ქართულ იდეის თავის თავადობისა, იგი ჭეშმარიტად რეფიმის ტაძარია, რომ თითქოს კავშირისგან შექმნილი და მარმარილოდ ქცეული ქმოეილები მოქცე-ანჯის ხელით [illegible] ატლანია.

აქ ტიტანიური სტილია, აქ ინტიმიც კი იდუმალ სერიების სიმაღლეზეა. მაგრამ აქ არ სჩანს ეპოქის interieur-ი, —ის, რაც მოცემულია დეკამერონში და რის შესაძლებლობა ასე აშკარად სჩანს. მაგ., არქანჯელო ლამბერტის სავეგრულის ალყურაში. ლევან დადიანის სამეგრელო, მისი ცხოვრება. დიპლომატია და თითონ ის—ეს ხომ შექსპირის ქრონიკაა. აქ აუცილებელია მომთხრობი, ჰქონდ [illegible] თითქოს თითონ უმზერს თავის რაინდებს ან ვილიერ-ს-ადამს. რომანის და პოეზიის მაგიერ კი საუკუნეთა მანძილზე მარტო-ოდენ გმირული შაირობა.

მხოლოდ აქა-იქ ხალხური სიმღერა და სიბრძნე ბალადებისა.

ასე მე-XIX საუკუნემდე. როდესაც დიდებითმა ცოდნამ, სინამდვილის განსჯის საჭიროებამ, „პირველმა რეფლექსიამ“—მთელის სევდის სახით აიძულა ქართველი ინტელექტი პირველ ანგარიში მიეცა თავის დროისათვის პლეიისელიანის, ამ ქართველ რენანის, გამონატანს აზროვნებით.

აქედან—სვინდისის— და ბალის საშინელის [illegible] ამოსწევრავს ჩვენ პირველ ჰარმონიულ, ჭონქაძის და ლ. არდაზიანის შემოქმედებას. [illegible] ზარით მოურალები პროზაულები [illegible] სოფლის და ქალაქის, გლეხის და პირველ „ურბანისტულ“ კულტურის ტიპის—სოლომონ მეჯღანუაშვილის.

ჩვენ თუ პროზის მშვენიერების საზომით მივუდგებით ამ ორ მწერალს, ბევრი არაფერი დაგვრჩება ხელში. რადგან [illegible] მოქცეულია სოციალურ მოტივის ბგერაზე და ისიც მეტად მარტივად და სანტიმენტალურადაა მოწყობილი.

მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ისინი დღემდე სოფლის პრიმიტივით და ქალაქის მეცლის პირველ გაზმორებით დამწყებნი არიან და, თუ საჭიროა ანალოგიები, მიგვიყვანენ ჟორჟ ზანდის და ბალზაკის სახელებთან.

ბალზაკის კონცეპციის გრანდიოზული სული უთუოდ ტრიალებდა ილ. ჭავჭავაძის პიროვნებაში. ეს შემოქმედი მეტად ქართულ პირების მატარებელი და გამომხატველია თავის ცხოვრების მთელი საქმით და, რაც უდღევეანია, და სამართლით. თავის პროზით. მისი „გლახის ნაამბობის“ სტილი დიდი დამლევეა ქართულ პროზისა. თუ ილიამ, როგორც ბალზაკმა, ვერ „გამოიგონა საუკუნე“ [illegible] მან „გლახის ნაამბობი“ [illegible]

[illegible]

პოეტი მისი მარტოობის პოეტურობა, უკვე იქიდან სჩანს, რომ მას დაუწერელი ბელი ვარიაციები აქვს თავის მთავარ ტემის ანალიზზე კაცი პორტრეტია [illegible] ხოვითიდან სამშობლოში და უნდა შევეგეს მის სამსახურს.

მეტად საშინელია ილიას უნებლიე სიბრძნე ქართულ პროზაში, თუმცა მთელი მისი შემოქმედება ქართული უტყუარი სიმძლე, როგორც ეილეტის ანტიკურის ენა.

ქართულ სიბაძ, ველეში ყოველდღიურობის და არასოდეს არ რჩება მის გარეშე ჩვენი რომანტიულ, შენების გამო—ნაზი, პროზის რომანტიკის აპუ-აზშევი, ეს „ეროვნული ერთი“ წმინდა ქართველი პროზაიკი, თუ პროზაულ მერომის მიერ მიცემული კოლორიტი ცხანი-

ის და საფრანგეთის მისალებია და წარმტაცი თავის დასრულებულ მხატვრულ არტისტიზმით, ალ. ყაზბეგის. სულის მთავარი ტრიალი და ვნება გაცილებით უფრო ახლოა ჩვენთვის. აქ ბელეტრენების ჯადოქარი ივისებით ერთდება, ჩვენთვის დონ-ხოზეს და ელგუჯას თავგზადასავალი და ცეცხლის გმირები დარიალის ხეობის პერსონაჟებით ჩაითვლებიან. არ მოიპოვება ახალგაზდა ქართველი, რომ სულ სხვა, ტრიუიალით არ უყვარდეს ყაზბეგი მისდამი სიყვარული—სიბალისა და სიყმაწვილის საზომია: თუ თქვენ აღარ გიყვართ ალ. ყაზბეგი, თქვენ სულს ყაზბეგის სიკვდე შეპარვია.

მაგრამ მისი რომანტიკით გარემოცულთ ჩვენ იან და თან უფრო გვარყვევს რალაც-ხმაურია, ყიჟინა, კივილი...

ეს დიდი თანამედროვე პერსპექტივების, ქართული „ურბანიზაცია".

უს როდის, ვინ ააშენა ქალაქი, ნავთსადგურები? „დავით სიქვა: იყვნენ ქალაქნი და აღმოცენდნენ ქალაქნი." ეს უკვე აღარ არიან—მცხეთა, ქერეთი, სირიაპანი.

ეს უკვე „ინდუსტრიალური სიცხადეა" („Посторонитесь, ваше преподобие, химия идет").

სიმპატიით, უმთავრეს ფერადებით, მხატვრის კაპრიზით [illegible] ლიდიაშვილი ტკბა კალიგრაფიით შეპყრობილ იმერეთის სოფლის. მაგრამ უკვე „ალუბლის ბაღის" მოაგარაკეები ურცხვად დასეირნობენ თავისპანამებით სოლომონის ეზოში და ელიან [illegible] მატარებლის, რომ ქალაქში დაბრუნება მოასწრონ.

მშვიდი, [illegible] „ნატვრის [illegible] „ზნელი" [illegible] ქოიზს."

[illegible] „წლების [illegible]" შემოდგომა და ნაღვლიანი შ. არაგვისპირელის დებიუტი მრავალფეროვან ინტელიგენტურ ფსიხოლოგიზმის ლისტებს. თუ საუკუნის [illegible] აიუდე წლის გამომგონი უფრო არის შ. არაგვისპირელი.

მისი ფანტაზია არ [illegible], [illegible] მუზას ენათესავება იმ თვისებით: მუნკ მბილავად სდგას მოაზროვნე ადამიანის წინ. მისი ენა, სტილიც აღარაა „მშვიდი" „გამოწრთობილი" სიტყვა-[illegible] ნათქვნიან კუნთებს იოგავონებს.

მაგრამ [illegible] პროზა დაიწყიანდა. მან [illegible] დაუღალავი და მპყრობელი [illegible]

ალბათ, მეტად ასკეტიურისა კოკელითვის, გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედებაში. მან თავიდანვე ჰქონდაცეს ჯადოქრობა, მაგრამ უფრო შესამჩნევი კვალი მის პროზას დააჩნია „ცისფერ ყანწების" პოეტური ლაბორატორიის ანალიტიურმა შემოქმედებამ. იგი რჩება ქართულ პროზის ნაცად ოსტატად.

საერთოდ „ცისფერ ყანწების" სიტყვის თვითმპყრობელობისათვის ვაწყულმა ომმა მოგვცა ჩვენ თანამედროვე პროზაიკების მხრივ დიდი შეწირვა სიტყვისათვის. შეუპოვარი რაინდი ქართულ თანამედროვე პროზის, მისი ფერადების დიდ საგანძურის შქონეა უთუოდ ნიკო ლორთქიფანიძე. ტრივიალიზმის მტერი, იგი თავის შინაარსით თითქოს არაა თანამედროვე ტკიულებით სწეული, მაგრამ სულ ცოტა დაკვირვების შემდეგ მისი სტილი აშკარად დაამოწმებს, რომ მისთვის თანამედროვე ქართულ პროზის მიღწევები სიცოცხლის საკითხია. რა ვქნათ, რომ იგი, როგორც უკანასკნელი შუანი ბარბიე დე ორევილი, თავს დასტრიალებს იმერეთის და სამეგრელოს დეკამერონს. ამით იგი, როგორც საერთოდ თავის პიროვნების ასპექტით ახლოა ანრი დე რენიესთან, რომლის მთავარი ვნებები სავსებით ფრანგულ მე-XVIII საუკუნის კურტუაზიაშია. პოეზიის და პროზის საზღვრების საკითხით, რომელიც აწვალებს „ცისფერ ყანწების" უმთავრესს მებრძოლებს, დაინტერესებულია სანდრო ცირეკიძე. ნაშნში იმდენად მშვენიერია ეს გარემოება, რომ ჯერ არ ნახულ [illegible] ქართულ [illegible]

ეს საჩუქრის [illegible] ქართულ [illegible] [illegible] ორმაგი ყოფა [illegible]

[illegible] იქნება ეპოქაში, როდესაც ხელოვნებათა [illegible] დაწმენდა გამოხატვის საშუალებათა, როდესაც ხელოვნება-განიცდის კონტის სასტიკ კლასიფიკაციას და ვერ იტანს დილეტანტიზმს, მბრძანებლად მოითხოვს მთელს შემოქმედს. დიდი სევდა ეროვნულ დიდ სინტეზისა რომანისა, რომელიც თან წაილო ტანჯულმა გენიალურმა არჩილ ჯორჯაძემ ჩვენ უნდა გავიგოთ, პირველად, როგორც ქართული [illegible] ჩვენი რენესანსის [illegible] ხელოვნების განათებით, როგორც ჩუბინაშვილის, კლოდელის და სკრიაბინის სევდა და ტანჯვა [illegible] გარდაქმნისათვის.

ალი არსენიშვილი.

რუსთაველიანა

პაველ ინგოროყვას მოხსენება შოთა რუსთაველის შესახებ.

3 ივნისს, საქართველოს ახალი მწერლობის კავშირის საჯარო სხდომაზე, პავლე ინგოროყვამ წაიკითხა თავისი ისტორიული ცდა: „შოთა რუსთაველი" (ვეფხის-ტყაოსნის თარიღით და პოეტის ვინაობა).

ეს საგანი მომხსენებელს კარგა ხანია რაც გამოკვლეული ჰქონდა, და 1920 წელს მას ერთი მოხსენება ჰქონდა ამ საგანზე-ვიწრო ლიტერატურულ წრეში. მომხსენებლის შეხედულებას ამ საგანზე იცნობდნენ უკვე 1919—20 წლიდან [illegible] მეცნიერნიც.

პ. ინგოროყვას მოხსენება პირდაპირ ეპოქალური გახლდა. მოხსენებას მოკლედ გავაცნობთ ჩვენი გაზეთის მკითხველებს, რამდენადაც მოგვცემს ნებას. უფრო საგაზეთო ადგილი

[illegible]

[illegible] ცნობილია [illegible] ტეტი. [illegible] იმისა, რომ ზოგი დეტალის [illegible] უკვე გამორკვეულია, თითონ პრობლემა ვარდაუკვლეველი რჩებოდა; ამაში უთუოდ. წილი უძევს მეთოდოლოგიურ მიდგომასაც საკითხისადმი. პირველ რიგში კრიტიკამ უნდა აღიაროს, რომ [illegible] გამოკვლევებში, რომლებიც არსებობდნენ ინგოროყვას ისტორიულ ცდამდე, არის ერთბაირი წინასწარი ლოგიზაცია ისტორიული მოვლენების მაშინ როდესაც თარიღის დადგენის დროს მთავარი არის თითონ პოემის ტექსტის ისტორია და კრიტიკა.

მაგრამ ამის შემდეგ ვეფხის-ტყაოსნის თარიღის საკითხი ვერ ჩაითვლებოდა საბოლოოდ გადაჭრილად, ვიდრე თითონ პოეტი აღმოჩენილი არ იყო. ვეფხის-ტყაოსანი მიაწერეს სხვა-და-სხვა ეპოქას, ბოლო არც ერთ ეპოქაში თითონ პოეტი არ იქმნა პოვნილი. ვეფხის-ტყაოსნის ავტორი, როგორც ესა სჩანს პოემის შესავლიდან, დიდად დაახლოვებული პირია სამეფო კარის, და თუ მოვიგონებთ, რომ ქართული ანნალები, და სხვა საისტორიო წყაროები ასე დეტალურად გვხვდა სწორედ სამეფო კარის ცხოვრებას, მაშინ ეს მოვლენა, პოეტის ასე უკვალოდ დაკარგვა პირდაპირ უცნაური. ეს გარემოება ყოველსავე დასკვნას თითონ პოემის თარიღის შესახებ საეჭვოდ ხდიდა.

პაველ ინგოროყვას ისტორიული ცდა სრულიად ახალს მიღწევას წარმოადგენს ქართულს ისტორიოგრაფიაში როგორც მეთოდოლოგიურად, ისე ფაქტიურის მხრით.

მან [illegible] პოემის [illegible] [illegible]. მოხსენების [illegible] [illegible] სხვა-და-სხვა [illegible] გამოკვლევებს. პოემის [illegible] დოკუმენტების ანალიზის.

მოხსენება იყოფებოდა ორ ნაწილად. პირველი ნაწილი მოხსენებისა ეხებოდა შემდეგ საგანს: **ვეფხის-ტყაოსნის ტექსტის ისტორია და პოემის თარიღი.** მოხსენების ამ ნაწილში მან წარმოადგინა, განსაკუთრებულის გონებამახვილობით, არქეოლოგიური გათხრა პოემის ტექსტისა. მან გაარჩია თუ როგორის თანდათანობით შეივსო პოემის ტექსტი ინტერპოლაციებით. ვეფხის-ტყაოსნის მოგვიანო ღებებში აღმოჩნდა სულ სამი ფენა ინტერპოლაციებისა. აქედან უძველესი ინტერპოლაციები, როგორც ეს დოკუმენტალურად დაამტკიცა მომხსენებელმა ეკუთვნის მეცამეტე საუკუნეს და მეთოთხმეტე საუკუნის პირველ წლებს. ერთი ამ უძველეს ინტერპოლატორთაგანი არის „ჭინმე მესხი", რომელსაც შეუქია რუსთაველის პოემა მთელი ეპიზოდებით. ჭინმე მესხი რუსთაველის ნაწარმოების შემავსებელი, სცხოვრობდა მონღოლთ მფლობელობის დროს, 1267-1318 წლებს შუა.

ტექსტის ისტორიის გამორკვევის შემდეგ მომხსენებელმა დასვა საკითხი თითონ პოემის თარიღის შესახებ. ერთად ერთი საფუძველი ამ პრობლემის გადასაჭრელად რასაკვირველია არის მხოლოდ ტექსტის ისტორია და პოემაში [illegible] რეალები. სხვა ზოგადი მოსაზრებანი, რომელთაც დღემდე უდგებოდნენ ამ კითხვას, რასაკვირველია პრობლემას ვერ გადასჭრიდა. პოემის რეალების მიხედვით მომხსენებელმა დოკუმენტალურად დაამტკიცა, რომ პოემა დაწერილი XII-XIII ს. საზღვარზე, 1199—1206 წლებს შუა. ამის საბუთად მომხსენებელმა მოიყვანა ექვსი მთავარი მომენტი: 1) ტექსტის ისტორია; 2) პოემის ლექსიკონი; 3) მეფეთა ხოტბა, რომელსაც შეიცავს პოემის შესავალი და დასასრული;-კერძოდ ამ ხოტბის შესახებ გამოირკვა შემდეგი. თუნდაც ეს ხოტბა არ ეკუთვნოდეს ავტორს, იგი შეუძლებელია შეეტანათ პოემაში მე-XIII საუკუნისა და მე-XIV საუკუნის პირველ წლებზე უფრო გვიან. ამნაირად იგი წარმოადგენს ისტორიულ მოწმობას პირველ-ხარისხოვან მნიშვნელობისა და პოემის დასათარიღებლად. ისეთ შემთხვევაში [illegible] საკვირველია ისეთ შემთხვევაში [illegible] სხვის თვალსაზრისით. [illegible] ამასთან თითქმის [illegible] პოემის პროლოგისა და ყოველმხრივი ანალიზის მიხედვით [illegible] დოკუმენტალურად დაამტკიცა, რომ თუმცა პოემის შესავალსა და დასასრულში არის ჩანართი ადგილები, მაგრამ თითონ მეფეთა ხოტბა უთუოდ თითონ პოემის ავტორის ნაწარმოებია.

[illegible] ამ სამი მომენტის, რომელიც [illegible] ტექსტის კრიტიკიდან, [illegible] ერთსა და იმავე თარიღს, მომხსენებელმა თარიღის გამორკვევის დროს მხედველობაში მიიღო [illegible] ვეფხის-ტყაოსნის [illegible] პოემის ზოგადი მსოფლიო მხედველობა, და ლიტერატურული მოწმობები.

პოემის თარიღის გამორკვევის შემდეგ [illegible] მეორე ნაწილში [illegible] პოეტის ვინაობას. მოხსენების ეს ნაწილი წარმოადგენდა ისტორიული [illegible] შედევრს.

პოეტი ამის შემდეგ აღმოჩნდა. რასაკვირველია ისტორიულ დოკუმენტებში პოეტის პიროვნება არ არის მოხსენებული იქმის სისავსით; ასეთ პირობებში არც ისტორიული ძიება იქნებოდა საჭირო დასაბუთებით დამტკიცებულ იქმნა, რომ ცნობილი ისტორიული მოხსენებელის პირი, ჰერეთის ერისთავი შოთა, რომელიც 1195-1206 წლებს შუა რუსთაველად ყოფილა. არის იგივე შოთა რუსთაველი, ავტორი უკვდავი ქართული პოემის. მომხსენებელმა აღმოაჩინა პოეტის გვარიც. იგი ყოფილა ჰერეთის ბაგრატიონთა შთამომავალი. შესაძლო აღმოჩნდა პოეტის დაბადებისა და გარდაცვალების წლების გამორკვევაც კი როგორც ისტორიული საბუთების სინქრონიზმებიდან ირკვევა იგი დაბადებულა 1168 წელს, გარდაცვლილა 1245 წლის ახლო დროებში შესაძლო აღმოჩნდა მისი ბიოგრაფიის აღდგენა: იგი მოუღიათ პირველად სამეფო კარზე 1191 წელს, 1195 წლის ახლო დროებიდან [illegible] თამარის [illegible] და [illegible] 1206 [illegible] იგი ყოფილა [illegible] (ჰერეთის [illegible]); [illegible] იგი გამხდარა ჰერეთის ერისთავი და სამეფო კარის [illegible] (კერ მანდატურ-[illegible]) [illegible] იგი ახლო მონაწილეობის იღებდა სახელმწიფო საქმეებში, და სხვათა შორის იყო ერთი მოთავეთაგანი მონღოლთა საწინააღმდეგო აჯანყებისა, ცნობილი კოხტის თავის შეთქმულებისა; 1248 წლის ახლო იგი გამგზავრებულა იერუსალიმს [illegible] მისგან მიღწეულა ფაქტიური ხელებიც კი: ორი პორტრეტი (—ამ შორის ერთი პოეტის თანამედროვე ბარელიეფი, რომელიც დღემდე დაცულია მანგლისის რაიონში), და პოეტის ფაქსიმილე — ყოველივე ეს ფაქტები მტკიცდება ისეთის აუვალიტანელის სიზუსტით, და შეიძლება ითქვას მათემატიკურის იდენტურობით, რომ საკვირველად ხდება, როგორ მოხდა რომ ყოველივე ეს დღემდე არ იყო გამორკვეული და დამტკიცებული.

ამ მოკლე ანგარიშში რასაკვირველია შეუძლებელია შევეხოთ ყველა იმ საკითხებს, რომელიც გამორკვეული იყო მოხსენებაში; მოხსენების ყოველი დებულება წარმოადგენდა ან ახალ აღმოჩენას, ან სრულიად ახალ გაშუქებას ვეფხის-ტყაოსნის და შოთას შესახები მასალებისას. აღვნიშნავთ კიდევ მხოლოდ ერთს, რომ მომხსენებლის გამოკვლევის თანახმად ვეფხის-ტყაოსანში წარმოდგენილია მეფე თამარის „შეფარვითი" შესხმა რასაკვირველია აქ არ არის ისტორიული მოთხრობა. მაგრამ ვეფხის-ტყაოსნის გმირთა „ზნენი და საქმენი" შეფერობილია თამარის და დავითის პიროვნებასთან. ამას ამხელს პოემის პროლოგი, რომლის დეტალური ანალიზი, წარმოადგინა მომხსენებელმა. მტკიცდება აგრეთვე ისიც, რომ თითონ თანამედროვენი ის უცქერდენ პოემას როგორც თამარის შესხმას. ამას ამას ამტკიცებს სხვათა შორის ჩახრუხაძის ხოტბათა პირველი გამომცემლის. ბარამ არმანის ბოლოსიტყვაობა რომელიც ეკუთვნის მე-XIII საუკუნის დასაწყისს, და რომელიც დართულია ხოტბათა კრებულის ბოლოში.

საზოგადოების თხოვნით მოხსენება საჯაროდ იქმნა განმეორებული სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში, პარასკევს 23 ივნისს.

მოხსენების განმეორებასაც საზოგადოება მხურვალე ალტაცებით შეეგება.

მოხსენება

პროფ. ივ. ჯავახიშვილის მოხსენება: „ვეფხის ტყაოსნის კრიტიკული შესწავლის ძირითადი ნათესავი საკითხი სადაურობისა და დროისა და ავტორის პიროვნების შესახებ".

ეს მოხსენება ავტორმა წაიკითხა 1 ივნისს „საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების" ჩვეულებრივ კრებაზე, ხელოვანთა სასახლეში.

მოხსენების მთავარი დასკვნანი ასეთი იყო:

პოემის ამბავი არც ქართულია, არც სპარსული, შესაძლოა იგი ძველი მრავალი ჰინდური ან არაბული [illegible] იმ სახით, რა სახითაც ეს ამბავი ვეფხის ტყაოსანშია წარმოდგენილი, შეუძლებელია იგი მე-XII-ე საუკუნის ბოლო წლებზე უადრეს დამუშავებულიყოს; მეორე მხრით, აგრეთვე [illegible] შეუძლებელია მე-XIII-ე საუკუნის პირველ ათეულსაც დიდად დავაშოროთ (გეოგრაფიულ-ისტორიული კონცეპცია ამ ამბისა ავტორს თავისი დროისდაკვალობაზე შეუცვლია. რასაკვირველია, უნებლიეთ: სპარსეთის საბოლოოდ ხვარეზმში უკვე გაძლიერების გზაზე შემდგარი, მაგრამ არც იმდენად ძლიერი, რომ ხვარაზმშაჰის შვილის მოკვლამ პოემის მთავარ გმირებში რაიმე შიში გამოიწვიოს, და ისინიც ადვილად ასრულებენ ამ მკვლელობას). ერთი სიტყვით პოემა უნდა იყოს დაწერილი დაახლოებით 1194-იდან 1212-მდე, ან უკეთ 1206 წლამდე.

რაც შეეხება პოემის ავტორის პიროვნებას, მომხსენებელმა დაარღვია ნიკო მარის აზრი რუსთველის [illegible] შესახებ და დაამტკიცა, რომ პოემის ავტორი ქრისტიანია [illegible] ქრისტიანი მკითხველები ჰყავს სახეში. მომხსენებელმა [illegible] პოემის ავტორის ვინაობის შესახებ რაიმე უდაო აზრის გამოთქმისაგან და საზოგადოდ შენიშნა, რომ ავტორის ბიოგრაფიის დაწერა ჯერ-ჯერობით შეუძლებელია.

დასასრულ, მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ პოემა ისტორია არ არის, მაგრამ ავტორს მაინც მოუხერხებია „შეფარვით" თავისი დროის ისტორიული ამბების პოემაში მხატვრულად ჩაქსოვა და მაშინდელი ქართველი მაღალი წრეების სულისკვეთებათა პოემის ნაქსოვზე გადატანა (რაინდობა, ძმადნაფიცობა, მაღალი შეხედულება ქალის პიროვნებაზე და სხვანი).

პოეტი საქართველოში

თუ საქართველოს პოეტების [illegible] ყანა ერქვა. რამდენი იყო ნა[illegible] ლი პოეტი? იყო შაირი, სიმ[illegible] ლექსიც ძვირად. პოეზია ლან[illegible] განდევნოდა-ხან როგორც ფრინველი წვრილძელიანი, ხან ჭაბუკ[illegible] რიდა ბოლებში განთიადის ფერ[illegible] და უფრო ხშირად ქალი ტრამ[illegible] ფერად სავლავზე დაყუდებული [illegible] სტი ტირილით, თვალ ამოშ[illegible] სავლავში საქართველო ეს ვენ[illegible] მთელი უკანასკნელი ლიტერატ[illegible] ამოიწურა სიტყვებში, „არ მომ[illegible] დარა მხოლოდ სძინავს დი ისევე გ[illegible] ლვიძებს". ბევრი ქართული ლე[illegible] ან პოეტი მიაწევს მეოცე საუკუნ[illegible] ნახევრამდის?, ბარათაშვილის „მერანი" უკვე დაიღალა ორმოცდა ათ წლის ჭენებით, ახლა ის ბებერ[illegible] ტყავ გამხმარი, და ფერდებ ჩა[illegible] ნილი ჰაკი ცხენია. და ვიღას გა[illegible] კვირებს? მისი უნაგირი ჩიმშა [illegible] რა, და მხედარიც ხერხემალ მოღ[illegible] ნული უკანასკნელ დასვენებას ელ[illegible] „ქართველის დედას" ძუძუები [illegible] უშრა. ისინი ჰკიდიან [illegible] ულ გულის ტყავზე როგორც [illegible] [illegible] შვებს ეშინიათ [illegible] ბაკ-კი. საიდუმლო ბარათს ჩვენი [illegible] კუნე-აღარ უხსნებს, და [illegible] აღმართი სიარული ისე ჩვეული [illegible] რომ მწვერვალამდის ვერ მიაღწია მ[illegible] თხელე გზაზე სიპერე დაეწია [illegible] სან მოგზაურს და ტკბილად [illegible] ძინა მამა დავითზე. მამა დავი[illegible] ტარა მთაა შედარებით გიმ[illegible] თან ძლიერი იყო ჯიშიანი ხ[illegible] ღრიალი თერგის ხევებში. გ[illegible] გოლ ორბელიანის აღლავლება [illegible] კიდევ აზანზარებს ყურებს. [illegible] და დიდებულია დარიალის [illegible] ბა. მაგრამ იქ ცხოვრება სამ[illegible] მოდ მოსაწყენი. ჩვენ საუკუნ[illegible] [illegible] ლის მჭამელი ვაჟა ფშაველა, [illegible] ბერებელი მოახლე ლაშარის გორ[illegible] გის და დიდხანს აფეთებს თავისი [illegible] ლური, აბჯარის ხმაურობით. პოეზ[illegible] [illegible] ხა წყალორს. ქართუ[illegible] მა ხალხმა არ [illegible] არც ღრმა [illegible] ვარული არც ღრმა სიმღერ[illegible] რველიც და მეორეც მასში [illegible] რალურია, ეს ინტელექტის სი[illegible] ტის ბრალია: უფრო კი ანალ[illegible] უქონლობის.

ამიტომ ჩვენში პრობლემა მე[illegible] იშვიათია საზოგადო. პოლიტი[illegible] და უფრო კი ესთეტიურ სფერ[illegible] რელიგია კი ჩვენ საუკუნეებში [illegible] დროს არ ყოფილა საგნად ღრმა მოკვლევისა. ფილოსოფიაზე სულმეტია ლაპარაკი. ყველაზე [illegible] ფასი და უცვლელი საკითხ[illegible] ტარა ერისთვის—ეროვნული [illegible] სუფლების პრინციპები. ჩვენში [illegible] ვითარდენ „არა საკუთარი. ნ[illegible] ნალური სტიქიის გამომეღვე[illegible] არამედ სხვა [illegible] [illegible] და ნაციონალ-[illegible] მების [illegible] პარტიის [illegible] ნიადაგზე შეკავშირებულ [illegible] [illegible] (დაუმთავრებელი საქართველ[illegible] 1904—1908 წლებში) არ ჰ[illegible] საკუთარი ეროვნული პრობ[illegible] მათ შეითვისეს დამზადებულ [illegible] რამა პოლონეთის, ირლანდიის რუსეთის და სხვა. ნაციონალისტ[illegible] და ზომიერ სოციალისტურ პა[illegible] ების. მე ვამბობ რომ ჩვენში არ მედგარი ეროვნული სტიქია. [illegible] ტომ არ იყო არც ერთი სერიო[illegible] აჯანყება თუ არ მივიღებთ მხ[illegible] ლობაში თეთრხელ: თავადების თქმულებას, ყოვლად უნიადო ჟმასსოთ, სუსტს და წუთიერს [illegible] შინ როდესაც პოლონეთი და[illegible]

[illegible] ანდია სისხლით დაილალა ნაციონ[illegible] რევოლიუციაში.

[illegible] ჰეენში არ არის არც ღრმა სი[illegible] ლევილი არც ღრმა სიყვარული. [illegible] ანალიტური აზრის უქონ[illegible]. მაშასადამე აშკარაა დებულე[illegible], რომ საქართველოში კრიტიკ[illegible] სიზმრებს დიდი ადგილი აქვს დათ[illegible] ხასიას.

[illegible] ეს ფუქსავატობა საშინ[illegible] თავზარით დაატყდა ქართულ [illegible] ლიტერატურას. მიიყვანა იგი [illegible] დამბლამდის, და კიდევ [illegible] ვრი დროა საჭირო რომ გაიღვიძ[illegible] საუკუნის სენი, უდაოდელ [illegible] სიყალბე.

ქართველ პოეტისთვის სამწუხაროდ [illegible] ის ფაქტი, რომ საუკუნოების [illegible] ჩვენში არსებობდა [illegible] კულტი. თუნდაც ის [illegible] [illegible]

[illegible]

პარიზში კი კი თითქმის ყოველ დღე ფრანგი მოქალაქე შევა უწმინდეს პანთეონში და ქუდ მოხდილი ამოთიხრებს დიდებულ საფლავების წინ.

[illegible] პოეტის ბედი და მომავალი...

(შემდეგი იქნება)

პაოლო იაშვილი.

ხელოვანთა სასახლეში

პავლე ინგოროყვას მოხსენება.

სამშაბათს, 4 ივლისს, საღამოს რვა საათზე, ახალი მწერლობის კავშირის სხდომაზე (ხელოვანთა სასახლეში, სერგ. ქ. № 8), პავლე ინგოროყვა წაიკითხავს მოხსენებას: **„რად ეწოდება შოთა რუსთაველს მანის სეფე და კუშარი"**.

მოხსენებაში წარმოდგენილი იქნება დამატებითი ცნობები რუსთაველზე. შესახებ. დისწრება გარეშე საზოგადოებასაც შეუძლია.

— ახლო მომავალში პავლე ინგოროყვა წაიკითხავს მოხსენებას მე-XII-ე საუკუნის პოეტ ჩახრუხაძე შესახებ.

ჩიბის.

მე მოდამ მახსოვს ძვირფასი ჩიბის,
ლამაზი ძალლი ქრისტეს თვალებით.
როგორც ქალწული ამირეჯიბის,
ის იყო ხაგსე იდუმალებით.

ნახა ოდესმე თავის ინფანტა
ვით ქალბატონი გვირგვინოსანი:
როს მოჩვენება მთლად გაიფანტა,
დავპატრონა ჩიბის მგოსანი.

იწყო ქუჩაში მან ხეტიალი,
რომ კვლავ ეხნახა ქალის ჩვენება,
მაგრამ ავია ბედის ტრიალი
და ტრამვაების გმოქვნება.

აგონდებოდა თეთრი დიანა,
სარკის უცხოელი. ტყე. ნადირობა.
მაგრამ ასულმა დაიგვიანა,
არ შეასრულა ძველი პირობა.

ლოდინის ცეცხლით იგი იწოდა,
ინფანტასავან მუდამ ხშობილი.
იყო ქართული და ვინ იცოდა
თუ გადასრულდა ავტომობილი.

აღარ მობძანდა მისი ინფანტა,
როგორც ასული ამირეჯიბის.
სასახლის ნისლი არ გაიფანტა
და ყანწელები გლოვობენ ჩიბის.

ვალერიან გაფრინდაშვილი.

ბესიკის ავტო ბიოგრაფია აღმოჩნდა

მასალები ბესიკის ბიოგრაფიის და ქართული ტექსტის [illegible] კის.

[illegible]

რუსთაველი. პავლე ინგოროყვას ახალი გამოკვლევა რუსთაველზე დასაბეჭდად მიცემულია, სახელმწიფო გამგეობაში.

გრიგოლ რობაქიძის წიგნები. გრიგოლ რობაქიძემ დაამთავრა დასაბეჭდად ცხრა ტომი თავის ნაწერების, გამოქვეყნებულ ნაწერების გარდა ამ ციკლში შედის მისტერია „[illegible] ვაზისა" და ქართული პრობლემა: წმინდა ნინო გრიგოლ მერჩული, შოთა რუსთაველი, [illegible] მარი, გიორგი სააკაძე, ვაჟა ფშაველა ფიროსმანი.

ვიაჩესლავ ივანოვი თბილისში. გრიგოლ რობაქიძემ ბაქოდან მიიღო წერილი ვიაჩესლავ ივანოვისაგან: როგორც წერილიდან სჩანს, პოეტი დიდი ხანია აპირობს თბილისში ჩამოსვლას [illegible] ლოდ უნივერსიტეტის საქმეებმა დღემდის ვერ მისცეს შეძლება თბილისში ჩამოსვლის. ივლისის პირველ [illegible] ვიაჩესლავ ივანოვი თბილისში იქნება, სადაც გაიმართება მისი საღამო და წაკითხულ იქნება მთელი მისი მოხსენებები.

ხელოვანთა სახსხლე. მთავარ კომიტეტმა დაავალა ტიციან ტაბიძეს, შეადგინოს წიგნი „ხელოვანთა სასახლე" წიგნი მოთავსებული იქნება ანგარიში ხელოვანთა სასახლეში წარმოებულ მუშაობისა. საერთოდ წიგნი წარმოადგენს მთელ ქართულ ხელოვნების უკანასკნელ წლის ანნალებს. წიგნი იქნება დასურათებული.

[illegible]

ხსურათების გამოფენა ბათუმში. მოკლე ხანში ბათუმში გაიმართება სურათების გამოფენა, რომლებიც მონაწილეობას იღებენ: შარლემან, თოიძე მოსე, გოცირიძე, გამრეკელი, შენგელაია მამალაძე, ახვლედიანი, აგრეთვე წარმოდგენილი იქნება სახელგანთქმულ მხატვრების ლადო გუდიაშვილის და ზალცმანის სურათები.

ს. აბაშელის წიგნები. პოეტის აბაშელი სცემს მეორე წიგნს თავის ლექსების და წიგნს კრიტიკულ პროზას.

ახალი პოეზიის ანთოლოგია. [illegible] გიორგი ლეონიძე სცემს ახალ პოეზიის ანთოლოგიას.

პოეტების ტური [illegible] ლების, პოეტები ამ [illegible] ტურნეს მთელ საქართველოში.

[illegible]

[illegible] გრაფიკოს ამ მხრივ შეიძლება ითქვას, რომ მას ტოლი არ ჰყავს მთელ რუსეთში, მიუხედავად იმისა რომ [illegible] ჯერ სულ ახალგაზრდაა. სხვა მისი ნახატები შესრულებულნი [illegible] და [illegible] ამჟამად კონსტრუქტივისტულ კონსტრუქციებში [illegible] პორტრეტი შესრულებული [illegible] და პორტრეტები პოეტების: ვალერიან გაფრინდაშვილის, გიორგი ლეონიძის, და შალვა აფხაზის. [illegible] ვანზრახველი [illegible] ახალი [illegible] თული პოეზია.

რედაქტორი:
სიორგი ლეონიძე.

[illegible]

ხ. გორგაძე.

1922. VI. 28.

ქრონიკა

ტექნიკური მიზეზების გამო ჩვენი გაზეთის პირველ ნომერში ვერ მოთავსდა საჭირო ინფორმაციული მასალა.

ნიკო ფიროსმანი პოეტი ტიციან ტაბიძე ამზადებს დიდ მონოგრაფიას ნიკო ფიროსმანზე. წიგნში მოთავსებული იქნება რეპროდუქციები ყველა იმ სურათების, რომლებიც დაცულია თბილისში. წიგნი განზრახულია გამოვიდეს ფრანგულ ენაზედაც.

დიდი მომგებიანი ლატარია

საქართველოს დამშეულთა სასარგებლოთ

სცადეთ თქვენი ბედი დაეხმარეთ დამშეულ ძმებს.

ფინანსთა სახალხო კომისარიატი აწყობს დიდ მომგებიან ლატარიას, წესები ლატარიისა და ბილეთების შეძენის შესახებ ცალკე იქნება გამოცხადებული

ფინანსთა სახალხო კომისარიატი

ამიერ კავკასიის საგარეო ვაჭრობის კომისარიატი.

აწარმოებს დამოუკიდებელ კომერციულს, სავაჭრო და სამეურნეო ოპერაციებს, როგორც: **სყიდვას და გაყიდვას** ყოველგვარი ნედლი მასალის და ყოველივე მოსახმარ საქონლისას. ასრულებს **მონდობილობას** სახელმწიფო და საზოგადოებრივ დაწესებულებათა, აგრეთვე კერძო ფირმების და პირების.

ექსპედიციას, ტრანსპორტს ყოველგვარ საქონლისა, როგორც შიგნით ისე ალაგობრივ ბაზრებზე ისევე საზღვარ გარედ. **ექსპორტი და რეალიზაცია საზღვარ გარედ** ყოველნაირ ნედლი მასალის. **იმპორტი** პირველ საჭიროების საგნების. **საქონლის გაცვლა** სესხი საქონლის დაგირავებით (ექსპორტი, რეალიზაცია) უცხო ვალიუტით.

საქონლის შესანახად **სავაჭრო განყოფილების** განკარგულებაში მოწყობილია ფართე და საუკეთესო **სავაჭრო საწყობები**.

აქვს რა დიდი მატერიალური რესურსები და ჰყავს რა გამოცდილი ადმინისტრაცია, შემადგენლობაში თანამშრომლები მრავალწლიანი კომერციული პრაქტიკის მქონე პირები, კონტორების საგენტოების ქსელი გაბმით, სავაჭრო განყოფილებას შეუძლია აქ ასრულოს ყველა ზემოხსენებული ოპერაციები მაქსიმალი სისწრაფით, ზედმიწევნით და თვის კლიენტების სასიკეთოდ.

ამიერ კავკასიის საგარეო ვაჭრობის კომისარიატის განყოფილებანი უკვე გახსნილია კავკასიაში—**თბილისში** (მთავარი კონტორა), ბათუმში, ბაქოში, სოხუმში, განჯაში, ერევანში და სპარსეთში—ენზელში.

სულ მოკლე ხანში იხსნება კონტორები: დონის როსტოვს, მოსკოვს, თავრიზსა და კონსტანტინოპოლში.

აღმოსავლეთის სავაჭრო სინდიკატი

საქციონერო საზოგადოება

SINDICATO ORIENTALE DI COMMERCIO SOCIETA ANONIMA

გამგეობა რომში

განყოფილებები მსოფლიოს ყველა მსხვილ ცენტრში

ექსპორტ—იმპორტი

განყოფილებანი: ტფილისში. სასახლის, 3.
ბათუმში. მარინას, 31.

ბაზარზე საქონლის დაიაფების მიზნით

საქართველოს სახალხო მომარაგების კომისარიატის მიერ.

17 თიბათვიდან **გაიხსნა** თბილისში სასახლის ქ. ყოფ. ქირალდის სადგომში

მაღაზია

მანუფაქტურის, გალანტერიის, პურპილის და ფეხსაცმელის განყოფილებებით

და

საერთო ხმარების ნივთების

საქონელი ეძლევა ყველას

პროფკავშირის წევრებს ეძლევათ 10 პროცენტი თუ წარმოადგენენ საწევრო წიგნაკს.

ვაჭრობა 9—5 საათამდე.

საქართველოს აღმასრულებელ კომიტეტის სადგილმამულო განყოფილება

ამით აცხადებს, რომ რეკვიზიცია სახლების გაგრძელებულია ა. წ. 15 ივლისამდე სხვა და სხვა მიზეზებით

საადგილმამულო განყოფილება.

საქართველოს ს. ს. რ.

მომარაგების საბჭო ს. მ. ფ. ს.

მმართველობა: ტფილისი, შტაბის ქ. № 2. ტელ. 9—24, 3—03.

გახსნილია მაღაზიები:

ელექტრო-ტეხნიკური.	ტყავეულობის,
მანუფაქტურის,	თუთუნის.
სასოფლო სამეურნეო.	ქაღალდის,
ავეჯეულობის,	პარფიუმერის.
	მინერალურ წყლის.

სასახლის ქ. № 2 — **უნივერსალური მაღაზია** — სასახლის ქ. № 2

ჩრდ. კავკასია ტ. კუდალაშვილი. სპარსეთი ტ. ასატუროვი — თეირანი. თურქესტანი ა. ჯაფარიძე და ნ. მაისაშვილი—ქ. ტაშკენტი. საქართველოში: ბათუმი ვ. პეროვ—სოვკოსის. ქუთაისი—ცენტრ საწყობი.

სპრაიონო წარმომადგენლები და კანტორები მომარაგების საბჭოსი აწარმოებენ ყოველ გვარ სავაჭრო ოპერაციას.

ვაჭრობა

ბორჯომის წყალი და ნარზანი

ბოთლებით და ვაგონებით

სასახლის ქუჩა № 2.

გახსნილია პირველი

სახელმწიფო ყინულის დამამზადებელი ქარხანა

ს. ს. ფ. ს. მომარაგების საბჭოსი

(პუშკინის და ლორის-მელიქოვის კუთხე, ყოფილ ხემინარიის შენობა)

ყინულის სყიდვა ყველას შეუძლიან დაკლებულ ფასებში

განცხადება

ამიერ-კავკასიის რკინის გზის სამმართველო ამით აცნობებს მგზავრებს, რომ 1922 წლის 25 ივნისიდან შემოღებულია სამგზავრო მატარებლების მიმოსვლის ახალი წესი შემდეგი სახით:

თბილისიდან გადის მატარებლები:

სამგზავრო მატ.	№ 10	გადის თბილისიდან ბათუმში დილის 6 ს. და 30 ხუთშაბ.
ჩქარი მატარ.	№ 6	„ „ „ დღის 2 ს. 00 წ. ორშაბ.
სამგზავრო მატ.	№ 20	„ „ ბორჯომში დღის 3 ს. 35 წ. ყოვ. დღე
ჩქარი მატარ.	№ 2	„ ბათუმში საღამ. 6 ს. 15 წ. ორშაბ.
საფოსტო მატ.	№ 4	„ „ საღამ. 7 ს. 30 წ. ყოვ. დღე
საქ. სამგზ. მატ.	№ 22	„ „ საღამ. 11 ს. 15 წ. „
საფოსტო მატ.	№ 3-4 კახ.	„ თელავში დილის 8 ს. 25 წ. სამშაბათობით ხუთშაბათობით და შაბათობით (ივლისიდან კენტ რიცხვებ.)
საფოსტო მატ.	№ 3	„ ერევანში დღის 1 ს. 00 წ. კენტ რიცხ.
სამგზავრო მატ.	№ 9	„ როსტოვ. ღამის 1 ს. 40 წ. ორშაბათ.
საფოსტო მატ.	№ 3	„ „ დილ. 9 ს. 00 წ. ლუწ. რიცხ.
სამგზავრო მატ.	№ 7	„ ბაქოში დილ. 9 ს. 00 წ. კენტ რიცხ.
ჩქარი მატარებ.	№ 1	„ „ დილ. 11 ს. 00 წ. პარასკევ.
„ მატარებ.	№ 5	„ მოსკოვ. დღის 2 ს. 45 წ. შაბათობ.
საბარგო სამგზ.	№ 21	„ ბაქოში საღამ. 8 ს. 15 წ. სამ. და შაბ.
„ „	№ 25	„ ერევან. საღამ. 10 ს. 00 წ. ლუწ რიც.
„ „	№ 21-22 კახ.	„ თელავში დილ. 8 ს. 25 წ. ლუწ. რიც. (შემოღებული იქნება ამა წლის 1 ივლისიდან):

თბილისში მოდის მატარებლები:

სამგზავ. მატ.	№ 21	მოდის თბილისში ბათუმიდან დილ. 5 ს. 30 წ. ყოვ. დღე
„ მატარებ.	№ 1	„ დილ. 7 ს. 20 წ. პარასკ.
„	№ 19	ბორჯომ. დილ. 8 ს. 35 წ. ყოვ. დღე
„	№ 3	ბათუმიდან დილ. 10 ს. 00 წ. „
ჩქარი მატარებ.	№ 5	„ დღის 1 ს. 00 წ. შაბათ.
სამგზავრო მატ.	№ 9	„ ღამის 11 ს. 15 წ. ორშაბ.
„	№ 10	როსტოვ. დილ. 4 ს. 45 წ. ხუთშ.
საფოსტო მატ.	№ 4	ერევნიდან დილ. 6 ს. 00 წ. ლუწ რიც.
საბარგო სამგზ.	№ 26	„ დილ. 9 ს. 30 წ. კენტ რიც.
ჩქარი მატარებ.	№ 6	მოსკოვიდ. დილ. 11 ს. 45 წ. ორშაბათ.
საბარგო სამგზ.	№ 22	ბაქოდან დღის 2 ს. 15 წ. ხუთ. კვირ
საფოსტო მატ.	№ 4-3 კახ.	თელავიდან საღ. 8 ს. 40 წ. ოთხშაბათობით, პარასკეობით და კვირაობით (1 ივლისიდგან ლუწ რიცხვებში).
„	№ 4	როსტოვიდ. საღ. 9 ს. 25 წ. ლუწ რიც.
„	№ 8	ბაქოდან საღამ. 9 ს. 25 წ. კენტ რიც.
საბარგო სამგზ.	№ 23-21 კახ.	თელავიდ. საღ. 8 ს. 40 წ. კენტ რიც. (შემოღებული იქნება ამა წლის 1-ლ ივლისიდან).
ჩქარი მატარებ.	№ 9	ბაქოდან დღის 3 ს. 20 წ. ორშაბათ.

ნება დართ. სამხ. ცენ. 3000.

სტამბა სამხედრო სამინისტროსი

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 2 ორშაბათი 10 ივლისი. № 2

ქართული მესსიანიზმი

წმ. ბასილი კესარიელი ამბობს: ეხიდნას საშო არა აქვს. იგი გამოჭრის დედის გვერდებს და იბადება.

სად არის ჩვენი საშო.

ჩვენ გამოვფატრეთ ყველა გვერდები და ჩვენი სხეულიც ავკეპეთ, მაგრამ ვერ ვიპოვეთ დათესლილი საშო? საშო-ეხიდნა...

ჩვენი პირველი დამტკიცებაა, რომ ჩვენ ვართ უძველესი ღმერთზე, რომ საშოც არ გვახსოვს. აქედან იწყება მესსიანიზმი მოსხლეტილი ბუდის.

(აპოკალიპსისური ჩვენება დაკარგული ბუდის: წმ. იოანე მთაწმინდელი.)

ქალდეა...

იბერია... ამ ძველ მასკებში ჩვენ დავკარგეთ ხორცი და საშო და ჩვენი სული დაეკიდა აფრიალებულ პერანგს. (აქედან წმ. კვართის მესსიანიზმი,) ჰანვიანმა კავკასიამ აღარ გაგვიშვა და მიგვლურსმა ჩახუთქილ ქედებს, მაშინ ჩვენ დავირქვით ამირანი და რევანშისთვის შევქმენით ტიტანური რელიგია.

კავკასიაში ჩვენ უკვე მოველით საფლავში ჩასაწოლად და სამარეში ნძრევის მზგიერ, არტახებში დავიწყეთ რწევა, რადგან ჩვენ კიდევ მოვიგონეთ ჩვენი დემონიური ორბის ნიჭაბუკე; აქედან ჩვენი მეტაფიზიკური გენეალოგია...

მაგრამ ამ კუბოში სამუდამოთ დაშინდა რასის ხერხემალი და შეიქნა ფსიხოლოგია გადარჩენის. შემდეგში საქართველოს ერთი [illegible] პოლიტიკა გადარჩენის.

ბუდეს, რომელიც შეიქმნა საზარი [illegible] ჩენება. ამ სუსტი თითებით მოდის რასის ხსნა და გადარჩენა-ღ ვ თ ი შ ო ბ ე ლ ი: მტრედისფერი კალთებით დამდგარი საქართველოზე მის ლურჯმა მზერამ რასის მაგარი სიმტკიცე მოლევდა. ეს ქალური გაბედვა ბოლომდე მოსდევს საქართველოს ისტორიას.

ვიდრე მარიამ დედოფლამდე, რომელმაც თავის ხანჯლით დაასრულა ძველი საქართველო.

ნ ი ნ ო: სუმბულის თმებით. ამ თმებმა დაადნო საქართველოს დღლები. მის მოსვლა სამუდამო ირონიაა ქართულ სიმტკიცის. შემდეგში მისი ვაზის განედლებული ჯვარი საფუძვლათ დაედო ქართულ სკიპტრას.

თ ა მ ა რ შ ი ქვლავ ილვიძებს ბებერი თესლი: „უფალმან აღმილო და მცხო ზეთითა ცხებულისა მისისათა"—„მე თამარ, მიწა შენი და მიერივე ცხებულებასა [illegible] და [illegible]" თამარის ფულზე: „თამარ, [illegible]".

თამარში—საქართველო ცხადდება, როგორც გაწმენდილი ტიტანი, რომელშიც ღმერთი ამჟღავნებს თავის სახეს.

გიორგი ლაშას დაბადებაზე, მატიანე სწერს: „ტაბახმელისა, ბეთლემ მყოფელმან, მუნ შვა მე სწორი ბჭეისა," ეს უმაღლესი დამტკიცებაა ქართული მესიანიზმის.

თამარის მეორე სახეა, ის ზორტებ დაჭიმული „გორგასლიან-დავითიანი" დროშა, რომელიც ატარებდა საქართველოს გარუჯულ სახეს, სარაცინებისა და სელჩუკთა იტეხილ ურდოებში.

მარტო ეს დროშა ტრიალებდა თაბორიდან ყველა ცეცხლებში და იერუსალიმის მკაცრი ალაყაფიც გადარღვეული იყო ქართული დროშის შრიალით. „არა" არს წესი ჩვენი ქართველთა, რათა ვიხილოთ მტერი ჩვენკენ მომავალი, შეუბმელად ზურგი შემოვაქციოთ, ვინდ იყოს სიკვდილი.*) ცნობილია, რომ პირველად იერიშზე მუდამ ქართველები გადიოდნენ. ამ დროშას არ ატარებდა ანგარება ეროვნული ეგოიზმი,—ეს ძველი აღთქმის იუდეანობა. აქ იყო სხვა დანიშნულება, მაშინ, როცა ჩვენი მეზობლების თვითშევნება ხშირად ჭირად გალშერთებაში ჰადადიოდა. ეკლესია,,,

რა იყო, რომ საქართველომ ქრისტიანობა დააბერა? ქრისტიანობას მან შეუტია მაგარი ეროვნული ენერგიით. ამ ძალით ქრისტიანობამ ჩვენში თავის სოციალურს და უნივერსალურ მნიშვნელობას მიაღწია. ამიტომ ქრისტიანობამ მოაშურა საქართველოს, როგორც კულტურულ ისტორიულ მემკვიდრეს. შემდეგში ქრისტიანობა საქართველომ ეროვნული ფაქტებით გაალრმავა.

ჩვენ ყველაზე მეტად გვესმოდა ქრისტიანობა, როგორც ხსნა ახლობლის, მეზობლის. ამგვარი გაგება არ ჰქონია არც ბიზანტიას და არც იმპერიალისტურ რუსეთს მესსიანსტურ პოლონეთმაც კი პრინციპალ ჯერ თანამემამულეთა ხსნა მიიღო.

თუ შელლინგის დოქტრინით ახლა დგება ეკლესია იოანესი,—სამყარო სიყვარულის და ენტუზიაზმის,-(I-სინტეტიურის—პეტრესი. II პავლესი—ეპოქა დოქტრინების) ჩვენმა ეკლესიამ არ იცის ერესები არც ცხარე დოქტრინები იგი თავიდანვე იყო ეკლესია „იოანესი"

რომ ისტორიულმა ერმა თავისი დანიშნულება შეასრულოს, მან უნდა იარსებოს. ყოფა საქართველოსი კი არა ყოფილა ეპიზოდიური,—უბრალო ეტნოგრაფიულ-ისტორიული ფაქტი, ცოცხალ ისტორიულ ძალას მოკლებული.

ჩვენ დავბულრეთ ჩვენი ჯიშიანი ფესვებით და გავანოყიერეთ კავკასიის სხეული, ამიტომ კავკასიის წვრილ ერებს, ყოველთვის ჰქონდათ თავისუფალი [illegible] დალრიობა თურანის თუ ძველი რუსეთის უზარმაზარ ზღვაში, მოღვაწენი ქართველ[illegible] „მეფეთ მეფეთა, იესიანი, დავითიანი, სოლომონიანი, ბაგრატიონი, ნებითა ღვთისათა, აფხაზთა, ქართველთა, რანთა. კახთა და სომეხთა მეფისა, შანშა და შარვანშა და ყოვლისა აღმოსავლეთისა, ჩრდილოეთისა, ვიდრე დასავლეთამდის მქონებელ მპყრობელი. და თვით ხელმწიფე მფლობელთა". აქ მართალია მოცემულია აზიის თვითმპყრობლობის გიპერბოლა, მაგრამ მასში რეკავს მესსიანიზმის სპილენძი.

ცნობილია, რომ საქართველოს მეფეს სუფრაზე ეჯდა თორმეტი მეფე: ორი ოსთა, კახთა მეფე, წანართა მეფე, სამნი ტაოელნი მეფენი, სომეხთა მეფე, ტრაპიზონელი და ორი შარვანშა. შემდეგში ქართული ტიტულატურის მესსიანიზმი გადიღეს რუსებმა, იმ სიგელებიდან, რომელსაც თბილისი უგზავნიდა—მოსკოვს—ეკლესიელი. მარეფი მეფე გააკვირვა ვახტანგ V ის წერილმა, რომელიც პოლშის კაროლს მისწერა. იმ წერილში მოცემულია საქართველოს რჩეულობა, როგორც პოლიტიკური, ისე რელიგიური.

მოგზაურ მარკოპოლოს ოქროს ურდოში ყოფნის დროს, გადასცეს, რომ ქართველ ბაგრატიონებს ცალი ბეჭი დაბადებით აქვთ არწივ დარტყმული.

კაპრიზები ჩვენი კარის ეტიკეტების, თავბრუ დამსხმელი ცერემონიალები და უფრო უჩვეულო პერსონაჟები ქართული ისტორიის, დამაბრმავებელი პროფილები—სისხლით, ღალატით და შეთქმულებით.

დედოფალი ამორძალები, თვალდათხრილი მეფეები, სასახლის ქსელი როგორც ობობის, სისხლით დაწურული გულები, ინტრიგები მტარვალების და ბრძოლის გაჯიგებული პათოსი—ჰადის საქართველოს როგორ გაფერილ კარნავალს.

მოიგონეთ ის ქართველი თავადი, რომელიც ფლორენციის კრებას აკვირვებდა არა მარტო დარბაისლობით და მეფურობით, არამედ კოსტიუმითაც. ეს განსაკუთრებული ყურადღებით აღნიშნულია კათოლიკური ქრონიკებით.

ეს არ იყო გაჯიგება, როცა თეიმურაზ მეფემ შეიდაი ცხენოსანს ოქროს ნაალებად დააკრა მთელი ხაზინა და ისე შევიდა კონსტანტინოპოლში.

ეს ის მეფეა. რომლის ნაფეხურობას ექებდა ფილიპ II როგორც ამბობს პაპა კლიმენტი VIII. ამანათესობის სადღეგრძელო შესვა შარდენთან მეჰნაჯმ მეფემ.

ცნობილია, რომ აზიელები ეძახდენ ქართველებს „ყველა ნაიუჩათა უმეტეს რჩეულს". ხოლო ქართველ მეფეებს „მესსიის ნათესავებს". აქ ნაგულისმევია ბაგრატიონების თესლი—გენეალოგიით ქრისტეს ნათესავი.

ბაგრატიონები შემოვიდნენ, როგორც მესსიანიზმის კონკვისტადორები, მათ სისხლში შემოჰყვათ გახურებული სადღეგ[illegible] მესსიის და ისინი აცხადებდენ საქართველოს, მესსიის მემკვიდრეთ. ყოველ მონეტებში გამოაქვთ თავისი მესსიანისტური საშო—იესეს ძირი.

არაბული ქრონიკები და მონღოლების სარდლები იგონებდნენ მათს უმაღლეს ნათესაობას და აღმოსავლეთის მპყრობლები ყველაზე უმაღლეს ტიტულატურას უწერდენ ქართლის მეფეებს; ხოლო ვატიკანის და საფრანგეთის კოროლი ქართლის მეფეებს მიმართავდენ: „Illustrissimo potentissimo Iberiae regi". აქ მოდის ზეიადობა გორგასლანის ალესილ ხმალის, დავით აღმაშენებლის ათ ლიტრიანი რახტის ჰექა და სული ქართველ ბაირახტრებისა.

მაგრამ უკანასკნელი მესსიანისტური ხმალი იყო ირაკლი მეორის, რომლის მეფური სახელიც იმპერატორმა ფრიდრიხ თავის ფულზე მოაჭრევინა. [illegible] უკანასკნელი ლომი, ხდავითო საზღვრებს მჟღერალი. მისი ახალციხის ტაძარს [illegible] ცხებული ბაირახი, იყო დროშა ქართული მესსიანიზმის...

გმელი იყო გზა გესიმანიის.. მესიის [illegible] ჯვარი... თურანიდან დაშვებული მონგოლების ცხენის თქარუნი. აზიაში დაბურდული ჩინგის. ოქროს ურდო. მონგოლის კნუტი. სისხლში დასოლებული თემურლანგ, რომელიც სთხრის საქართველოს სულს. ჯალალედდინი გუმბათზე. მარაბდა... ფეხდაჭრილი მეფეები, როგორც ხითლისმცემლები. პოლიგრიმის დასიცხული გზები: მცირე აზია, ერანი, სინდეთი, ავღანისტანი, ყანდაარ... კრწანისი; მწუხრი...

შერე „ფილიტა. ძულებისგან ციმბირის თეთრი ჯოჯოხეთები.. პოლიარული ღამეების თენება. ინკვიზიციები. სარჩობელაზე ასული არმიები მუშების, რამაც საქართველოს მისცა ატაცებული ხალხის ცხოვრება: რაც სამუდამო სანქციას აძლევს ქართულ [illegible] ისტორიას.

მაგრამ საქართველო ვერ მოურიგდებოდა აზიის ჩოლმას, რადგან ქართული საკითხი არის ფაზისი დიდი აღმოსავლეთის საკითხის. აზიის მიჯნაზე სარაცინის წინაშე [illegible] ქართველობა, ევროპა ებრძოდა აღმოსავლეთს. და ამიტომ ვერავითარ პოლიტიკურმა ურაგანმა ვერ შეარყია მისი მაგარი დგომა. „მის დამეხებულ თავზე აილესა ხმალი მაკედონელის და სატევარი რომის. პომპეის დროს, მას შეესმა ველური ყირიალი რომის ლეგიონერთა იარაღის. საუკუნეებში იგი აჩლუნგებდა ხოსროების, კობადების, კიროსის და ლუკულლის მასრ მახვილს. ყოველი სოფლით ჰქჭ თავს ასკდებოდა; მაგრამ ეს თავი იღუნებოდა, იხრებოდა საშინელებათა წინაშე, მაგრამ არ ირღვეოდა. (პლატ. იოსენი).

XVIII საუკ. უკვე სწამდათ. რომ საქართველოს თავი მიებჯინა ლეთაების ტახტს და მალეც ავიდოდა ტახტზე. სოლომონ ლეონიძე, კანცლერი და მესსიანისტი წინასწარმეტყველებდა: „ბედნიერის ტახტზედ ჯდომა გელირსის ყოველს წინა საუკუნეზედ უფრო იდიდე, ამაღლდი, უფროს გაბედნიერდი, ცანი ქუხილით გრგვინავდენ ძალსა შენსა, სფერა ქვეყანის გძრწოდა ფერხთა ქვეშე." ამ სპილენძის ცემაში. ირეკება გამძლეობა ქალდეადან ვიდრე საქართველომდე...

მაგრამ, დაე დარეკოს პლატონ იოსელიანის ლათინურ სულმა: „ქართველთა მრავალ საუკუნებითა, გამოცხოვილთა, და ცეცხლში ვითარცა პური გამომცხვართა, ვერა ერეოდა ვერცა შინაგანი და ვერცა გარეგანი მწუხარება. გადღლებული თავისუფლებითა და გალაღებული მთებით; ეცინოდა მედგარა და უბედობას. ქართველთა შეჰშვეს იმპერია რომისა, ვითარცა იტყვის პლინიოს, გამოსწოვეს ტვინი სპარსთა, და თვით დარჩენ შეუპმელად მათვის, რომელნიც ჰგონებდენ მათსა შეჭმასა." აქდგება ის გაუსწორებელი ძალლის კუდი. რომელსაც [illegible] დაკოდა—დააღრიალა. —„განახლდება ვითარცა ორბისა სიჭაბუკე შენი.."

საუკუნეებში დაბერებულ ცრემლებმა დააყენა ბაზალეთი, როგორც ზღვა მეწამული. [illegible] წიგნი ქართლის მესსია—პატარა ბავში, ისე როგორც ებრაელების მეფეთა წიგნშია გამოცხადებული. თამარის საშომ ვერ დაიტია მესსია. მიწის საშო უფრო მოძარლვულია და დაუტევნელი.

ებრაელების შეგნება დასწვა იერუსალიმის ტაძრის აშენებამ. რუსეთიც მესამე რომის შენებაში იყო. ჩვენ უარვყავით უსულო ქვები და ჩვენი საკუთარი სისხლი და ხორცი ხორცთაგანი ვიწამეთ—ბავში მესსია, რომელშიც შედედებულია ორი სული: სული რუსთაველის და საკაძის.

ამიტომ უყვარს ქართველ ერს ქართული მადონნა ქართულ ლექსში:

„ხომალდში ჩავჯექ ზღვას გაველ,
ფრანგის ქვეყნება ვნახეთ.
ანთებულ სანთელს გამსგავსე
ცისკრის ლოცვაზე გნახეთ
ხელში გეპყრა ყმაწვილი
ფარსავ ვერ დაგინახეთ."

შემდეგი პრობლემა:

რუსთაველი და საკაძე.

გიორგი ლეონიძე.

სახელმწიფო გამომცემლობა.

არც ერთ საკითხს დღეს საქართველოში არ აქვს ასეთი მწვავე ხასიათი, როგორც გამომცემლობას. შეიძლება პირდაპირ ითქვას, რომ წიგნის გამოცემის საქმე დღეს კატასტროფიულ მდგომარეობაშია. კერძოდ საქართველოში წიგნის გამოცემა მარტო წამებულ ხალხის ხვედრი იყო. იმ თავითვე [illegible]ნის ბაზარი ისეთ [illegible], რომ შეუძლებელია გამოცემა თუ მას მეცენატი არ ჰყავს. რაიმე სარგებელი მოიტანოს. ამის უმთავრესი მიზეზი უთუოდ ის არის რომ ჩვენი ერი მცირეა სტატისტიკით და რაც უნდა დიდი არ იყოს მკითხველის პროცენტი მაინც ვერ შეიქნება ისეთი მდგომარეობა, რომ გამოცემას მოგება შეეძლოს. ამიტომ იყო, რომ საქართველოში არ არსებობდა გაზეთი თუ იმას უკან პარტია არ ედგა, კერძო პირს გაზეთი არ ჰქონია და თუ იყო ასეთი შემთხვევა უმთავრესად თვითონ მწერლების მიერ გაზეთი რამდენიმე ნომერს არ აცილებია, რაც შეეხება წიგნებს, ჯერ კიდევ კლასიკები არ არიან გამოცემული, რამდენიმე წიგნი გამოსცა ქ. წ. კ. გ. საზოგადოებამ მაგრამ წინათ მთელი ქართველობა ამ საზოგადოებას სწირავდა თავის კაპიკებს და მხოლოდ ამ შემოწირულებით თუ განაგრძობდა ის არსებობას.

ბუნებრივი იყო, რომ თუ [illegible] სახელმწიფოებრივ [illegible] არ დადგებოდა, ისე საქმე ვერ [illegible]ბოდა. ამიტომ რევოლუციის შემდეგ, როცა საზოგადოებრივ აზრს მეტი გასავალი მიეცა საქართველოს მწერალთა კავშირმა მემორანდუმით მიმართა მაშინდელ სახალხო განათლების მინისტრს გრიგოლ ლორთქიფანიძეს, რომ გამომცემლობას სახელმწიფო ხასიათი მისცემოდა, მწერალთა კავშირი იტოვებდა უფლებას გამოცემის ავტონომიურად გამგებლობისას. ამის შემდეგ რამდენიმე თვე არ გასულა, რომ საქართველოში გამოცხადდა საბჭოთა ხელისუფლება და სახელმწიფო გამომცემლობის დეკლარაცია მოხდა. მაგრამ ისე მოხდა, რომ სახელმწიფო გამომცემლობას ისეთი კაცი ჩაუდგა სათავეში როგორც ბოგდატიევი იყო, მაშინ ფაქტიურად გამომცემლობა სრულებით შეჩერდა, რადგან უმთავრესი ტეხნიკური საშუალებანი, როგორც ქაღალდი და სტამბები გაფლანგული გამოდგა.

მე ამას მაშინვე მივაქციე ყურადღება და შარშან ამის შესახებ გაზეთ „კომუნისტში" წერილიც მქონდა დატამბული, რომელიც სხვათა შორის შეიცავდა ბოგდატიევის კრიტიკას და აჩვენებდა გამომცემლობის საქმის კატასტროფას, მთელი ნახევარი წელიწადი იმას მოუნდა, რომ ბოგდატიევის მემკვიდრეობის ლიკვიდაცია მომხდარიყო, დაკარგულ ქაღალდის და და სტამბების შეძენა შეუძლებელი გახდა, და თან იმ თავითვე ამ საქმეს სისტემა არ ეღირსა. შარშან ოქტომბერში მწერალთა კავშირის კომფერენციამ ერთხელ კიდევ გამოიტანა რეზოლუცია, რომ სახელმწიფო გამომცემლობა [illegible] საქმით [illegible] და ჰქონოდა კონტაქტი მწერლობის მასასთან, მაგრამ ამანაც უშედეგოთ ჩაიარა. დაახლოვებით რამდენიმე თვის წინათ რევოლუციონურმა კომიტეტმა გამოსცა დეკრეტი კერძო გამომცემლობის შესახებ, ამ დეკრეტში ნაგულისხმევი იყო უმთავრესად ორგანიზაციული გამოცემები, მაგრამ ამ დეკრეტით ჯერ არავის არ უსარგებლებია, რადგან ისეთია პოლიგრაფიული პირობები და წიგნის ბაზარიც ისე მოუწყობელი, რომ შეუძლებელია ამ საქმეს ვინმემ ხელი მოკიდოს. მაშინ, როცა სტამბები იყო უმნიშვნელო ადგილებში იგზავნებოდა, როგორც თელავია და გორი, სრულიად საქართველოს მწერალთა და ხელოვანთა კავშირებს სტამბა არ აქვთ და უმუშავარ მწერალთა [illegible]ბა, ამიტომ ხდება, რომ თუ საბჭოთა კონსტიტუციამ პირველად აღიდგინა მწერლობა, როგორც პროფესია და ბევრი მწერალი, რომელნიც წინათ [illegible] ერობებში მუშაობდენ დაუბრუნდენ მწერლობას, დღეს-დღეობით ეს პროცესი უკუღმა ტრიალდება, და მწერლები სტოვებენ მწერლობას და სხვაგან ეძებენ სამუშაოს.

თუ ამას დაუმატებთ კიდევ ახალ ეკონომიურ პოლიტიკას როცა მწერლობისთვის სპობს საბჭოთა კონსტიტუციის გარანტიებს აშკარა იქნება, რომ თუ საქმეს ეხლავე არ მიექცა ყურადღება ქართული წიგნი სამუდამოთ მოისპობა, კაზმულ მწერლობას რომ თავი დავანებოთ შესაძლებელია ენკენისთვიდან, როცა აკადემიური წელიწადი დადგება ჩვენ ისევ დავუბრუნდეთ იმ პირველ ყოფილ დროს როცა წერა-კითხვას ბეჭზე ასწავლიდენ წინანდელი იტატები შეგირდებს; რადგან სახელმძღვანელოებიც არ იბეჭდება. ამ საკითხს მეტად დიდი სახელმწიფოებრივი და ეროვნული ხასიათი აქვს, თუ ამ თავითვე ამას დიდი ყურადღება არ მიექცა აუცილებელია საქმე ისე გაფუჭდეს, რომ შემდეგ ამის გამოსწორება ძნელი იქნება. მართალია სახელმწიფოს აქვს თავის მაზრები და თავის აპარატი აქვს თა-

ვის გამოცემებისთვის, მაგრამ კულტურისთვის საჭიროა ასეთი ობიექტიური ღირებულების აღდგენა, როგორც მწერლობაა საზოგადოთ.

როგორც გაზეთებში იყო ცნობა სრულიად საქართველოს მ. გ. და ნ. ა. საბჭოების აღმასრულებელ კომიტეტს მიუქცევია ამისთვის ყურადღება და კომისიაც ამოურჩევია მეტად სახელმწიფოებრივ პასუხისმგებელ პირებისგან, ამ კომისიამ უნდა გაარჩიოს სახელმწიფო გამომცემლობის საქმე. ჩვენ გვგონია, რომ კომისია უნდა პირველად დაინტერესდეს, რომ მწერალთა მასსამ და მათმა ორგანიზაციებმა მიიღოს ამ საქმეში მონაწილეობა; კომისიამ ანგარიში უნდა გაუწიოს, რომ უმთავრესი ელემენტი გამომცემლობის მწერლები და სპეცები იყვენ კურსში, თუ რა ხდება სახელმწიფო გამომცემლობაში. მათ აქეთ დიდი გამოცდილება და ახლო იცნობენ ამ საქმეს. სანამ არ მოხდება, ისე რომ ეს დაინტერესებული ხალხი არ შეულენ საქმის ვითარებაში, მანამ, შეუძლებელი იქნება სახელმწიფო გამომცემლობის მოწყობა. და ის კრიზისი, რომელიც დღეს არსებობს მიკვა თავის ლოგიურ დასკვნამდე და საქართველოში წასულის ხსენება არ იქნება.

ტიციან ტაბიძე.

რუსთაველიანა

პავლე ინგოროყვას დამატებითი მოხსენება რუსთაველზე

ამ ერთი თვის წინად, 3 ივნისს, პავლე ინგოროყვამ ახალი მწერლობის კავშირში წაიკითხა თავისი ისტორიული ცდა შოთა რუსთაველზე, რომლის ანგარიში მოთავსებული იყო ჩვენი გაზეთის წარსულ ნომერში. 4 ივლისს ახალი მწერლობის კავშირის საჯარო სხდომაზე პავლე ინგოროყვამ წარმოადგინა დამატებითი ცნობანი რუსთაველის შესახებ. ამ ახალს მოხსენებაში იგი შეეხო ერთ სეპარატულ საკითხს: რად ეწოდება შოთა რუსთაველს მანის სეფე და კუპარი

[illegible] ამ ახალ მოხსენებას, ისე როგორც მის პირველ ისტორიულ ცდას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ქართულ ისტორიოგრაფიაში. იგი ახალს შუქს ჰფენს როგორც ვეფხის-ტყაოსანს, ისე მთელ მე-XII-XIII საუკუნის ეპოქას. ამასთან ამ ახალს მოხსენებაში წარმოდგენილი ისტორიული ცნობები რუსთაველის შესახებ სავსებით ეთანხმება პირველ მოხსენებაში წარმოდგენილ დასკვნებს, და არის ერთი ზედმეტი საბუთი მთელი თეორიის ჭეშმარიტების დასამტკიცებლად.

შოთა ჰერეთის ერისთავი, რომელიც როგორც ეს დამტკიცებული იყო პირველს მოხსენებაში, არის იგივე პოეტი შოთა რუსთაველი, მოიხსენება ერთს საისტორიო წყაროში ისეთის ეპიტეტების ზედ-დართვით, რომელიც აქამდის გაუგებარი იყო. ეს უცნობი ტერმინები სხვა-და-სხვა ვარიანტით არის წარმოდგენილი სხვა-და სხვა ხელნაწერებში. მომხსენებელმა ტექსტუალური ანალიზის მიხედვით დაამტკიცა, რომ შოთას [illegible] თავდაპირველად იკითხებოდა შემდეგნაირად: „ერისთავი შოთა, რომელსა მანის სეფობისათვის კუპარობით უხმობდეს.“ მნიშვნელობა ამ ტექსტისა როგორც მომხსენებელმა ახსნა, ასეთია: მანი არის იმ დროს არსებული ფილოსოფიური ორდენის აღმნიშვნელ სახელი. სიტყვა სეფე ნიშნავს მეთაურს, მეფეს; ამხანარად შოთა ყოფილა მანის სეფე. ქ. ი. მანის ფილოსოფიური ორდენის მეთაური. ამის შემდეგ ადვილად გასაგებია თუ რად ეწოდება პოეტს კუპარი. მანის ფილოსოფიური წრე იწოდებოდა ერეტიკულ მოძღვრებად. მართლაც ტერმინი კუპარი ნიშნავს სარწმუნოებიდან განდგომილს (არაბ. ქუფარ).

მაშასადამე მთელი ფრაზა სრულიად მარტივია და ნიშნავს შემდეგს: „ერისთავი შოთა, რომელიც იყო მანის ფილოსოფიური ორდენის სეფე, და რომელსაც ამიტომ სარწმუნოებიდან [illegible]“.

ამ ფრაზის ინტერპრეტაციამ მომხსენებელს მისცა მთელი ეპოქის გასაღები.

მომხსენებელმა ჯერ გამოარკვია მანის სახელის ორდენის ისტორია. ეს ფილოსოფიური წრე მოიხსენება არაბულ ლიტერატურაში მე-VIII საუკუნიდან. ორდენი ატარებდა ძველ ერესიარხის მანის სახელს, მაგრამ თავისი შინაარსით მას ძველი მანიქეების მოძღვრებასთან ცოტა ჰქონდა საერთო. ორდენს, როგორც ყველა, იმ დროს არსებულ თავისუფალ ფილოსოფიურ მოძღვრებებს, ბევრი რა აერთებს ნეოპლატონიზმთან.

მომხსენებელმა წარმოადგინა მეტად საგულისხმო ექსკურსი მანის სახელის ქართულ ორდენის შესახებ. ისტორიული წყაროების ანალიზის მიხედვით მან დაამტკიცა რომ ეს წრე მნიშვნელოვან მოვლენას წარმოადგენდა მეთორმეტე-მეცამეტე საუკუნის ქართულს კულტურის ისტორიაში. ორდენის წევრები ყოფილან საქართველოს განათლებული წრეების წარმომადგენლები, პოეტები, როგორც [illegible] და თვით შოთა [illegible]. ორდენს [illegible] ორთოდოქსალური წრეებში.

ამ ახალ რუქის შემდეგ მე-XII-XII საუკუნის ეპოქა სრულიად ახალს განათებას ღებულობს. მომხსენებელმა შესცვალა ის ყალბი წარმოდგენა ლაშა-გიორგის მეფობაზე. რომელიც აქამდი მიღებული იყო ქართულ ისტორიოგრაფიაში.

მომხსენებელმა ამის შემდეგ შეეხო კითხვას, თუ რა ხაზები აერთებს პოეტის მსოფლიო მხედველობას ორდენის სწავლასთან. ასეთი შედარებითი შესწავლა იძლევა საგულისხმო დასკვნებს. პოეტის მსოფლიო მხედველობის შესახებ წარმოდგენილი იყო მრავალი საინტერესო დებულებანი, მაგრამ რადგან იგი სპეციალური ხასიათისაა, ამ მოკლე ანგარიშში მას ვერ ვეხებით. აღვნიშნავთ მხოლოდ, რომ ის უნიადაგო დავა რომელიც აქამდე არსებობდა პოეტის მუსულმანობის თუ ქრისტიანობის შესახებ, — თავის თავად იხსნება, ვეფხის-ტყაოსნის ავტორი არ ეკუთვნოდა არც ერთ ორთოდოქსალურ ეკლესიას, იგი იყო მანის სახელობის თავისუფალი ფილოსოფიური მოძღვრების მიმდევარი. ამის შემდეგ სრულიად ადვილი გასაგები ხდება ის პროტესტი და დიდი ოპოზიცია რომელიც არსებობდა ვეფხის-ტყაოსნის წინააღმდეგ, ამითვე აიხსნება პოემის შემდგომი [illegible] და ინტერპოლაციების წარმოშობა.

მოხსენების დასასრულს მომხსენებელი შეეხო ქრონოლოგიურ საკითხებს. შოთას პოემა, როგორც გამორკვეული იყო წინა მოხსენებაში დაწერილია 1196–1206 წლებს შუა. პოეტი ამ დროს შედიოდა ორდენში. მაშასადამე შოთა ამ დროს ყოფილა 30—35 წლისა, ჯერ კიდევ ახალგაზრდა. შოთას ცხოვრების უკანასკნელ წლებში მის მსოფლიო მხედველობაში მომხდარა გადატეხა. პოეტმა, როგორც ეს დამტკიცებული იყო წინა მოხსენებაში ღრმა სიბერემდი მიაღწია. იგი უკვე 75—80 წლის მოხუცი დაბრუნებია ორთოდოქსალურ ეკლესიას. ამაში არაფერია მოულოდნელი, თუ მოვიგონებთ, რომ პოემის დაწერის შემდეგ ბევრი რამ გამოიცვალა საქართველოში. ჯერ ხვარაზმელთა, და მერე მონგოლთა შემოსევის შემდეგ თამარის და ლაშა-გიორგის დიდი საქართველო კატასტროფიულად დაიღუპა. ამას შეუძლებელია გავლენა არ მოეხდინა პოეტის მსოფლიო მხედველობაზე. პოეტი, როგორც ეს დამტკიცებული იყო წინა მოხსენებაში. საქართველოს არსებობის ამ მძიმე წლებში ახლო მონაწილეობას იღებს სახელმწიფო საქმეებში. სხვა ქართველ დიდებულებთან ერთად, იგი, ამ ანარქიის დროს, როცა სახელმწიფო ძალა-უფლება მოშლილი იყო [illegible] საქვეყნო საქმეებში. პოეტი, როცა ქვეყნის გასადგურებას [illegible] შეიძლო. და სხვა გამოსავალი აღარ იყო, იგი სხვა ქართველ დიდებულებთან ერთად აწყობს 1243 წელს აჯანყებას მონგოლების წინააღმდეგ. აჯანყების მეთაურნი, და მათ შორის 75 წლის შოთა შეიპყრეს მონგოლებმა, და სტანჯეს იგი.

ყველა ამის შემდეგ რასაკვირველია ბუნებრივია, თუ პოეტის მსოფლიო მხედველობაში ბევრი რამ გამოიცვალა.

მართლაც შოთა, როგორც ეს გამოირკვა წინა მოხსენებაში, უკვე 75—80 წლის მოხუცი, წასულა იერუსალიმში, ჯვარის მონასტერში. ასე დამთავრებულა ცხოვრება ამ დიდი ქართველი პოეტის. [illegible] მოკლებული ალეგორიით. რომ შოთა ჯვარის მონასტერში მაინც [illegible] შემდგარა ბერად. ფრესკაზე იგი წარმოდგენილია ერის კაცად. ამას ამტკიცებს ისიც, რომ მოთაისთვის სახელი არ გამოუცვლიათ. იგი მოხსენებულია ამ სახელით როგორც ფრესკაზე, ისე ჯვარის სულთა მატიანეში.

ლიტერატურული ქრონიკა

ფრანგი პოეტები. გამოდის „ცის ფერ ყანწების“ რედაქციით „ფრანგი პოეტები.“ წიგნში მოთავსებული იქნებიან პოეტები: შარლ ბოდლერი ტეოფილ გოტიე, ხოზე მარია ერედია, პოლ ვერლენი, არტურ რემბო, ლეონ დიერქს, ჟიულ ლაფორგი, სტეფან მალარმე ტრისტან კორბიერ, ლოტრეამონი, პოლ. კლოდელ, ფრანსის ჟამესსი, ალბერ სამენი, გიომ აპოლინერი, შარლ ვილდრაკი, მარსელინა დებორ ვალმორ, ემილ ვერხარნი, ჟან მორეასი(?), მორის მეტერლინკ, ჟორჟ როდენბახი, ალბერ ჟირო, ანდრე სპირი(?), მარრინეტი, რემი დეგურმონი, წიგნს ექნება დატანებული ვალტონის მასკები და ბიოგრაფიები.

სალიტერატურო ალმანახი მოკლე ხანში გამოიცემა დიდი სალიტერატურო ალმანახი რომელშიც მონაწილეობას მიღებენ ცნობილი ქართველი მწერლები და პოეტები გაურჩევლად ლიტერატურულ მიმართულებისა.

ხალხური ზეპირსიტყვაობა. სახელოვნო კომიტეტი ამზადებს დასაბეჭდათ დიდ ტომებად ქართულ ზეპირ სიტყვაობას. ტომებში შევა უკვე დაბეჭდილ ქართულ ჟურნალ გაზეთებში და მრავალი გამოუქვეყნებელი მასალები; [illegible] მიღებულია ყოველი ღონისძიება ახალი მასალების ჩასაწერად.

ვასილ ბარნოვი. ამზადებს ტრილოგიას დიდი მოურავის გიორგი სააკაძის ცხოვრებიდან.

თედო სახოკია აპირობს დაბეჭდოს თავისი მემუარები ქართულ ლიტერატურის წარსულიდან.

ბესიკი და დავით გურამიშვილი მწერალთა ერთს წრეში აღძრულია აზრი ბესიკის და დავით გურამიშვილის ნეშტის გადმოსვენების, პირველის ქ იასსიდან (ბულგარეთი), მეორის ახტუბის მონასტრიდან (უკრაინა) — თბილისში,

ხომალდი. მოკლე ხანში გამოვა ჟურნალ „ხომალდის“ მე 4 ნომერი.

ხომლელმა დასწერა ერცელი პოემა [illegible] ნინოშვილზე.

სანდრო შანშიაშვილმა ახალი დრამა დაასრულა.

გრიგოლ ცეცხლაძის ლექსების. წიგნი. მოკლე ხანში გამოვა პოეტის გრიგოლ ცეცხლაძის ლექსების პირველი წიგნი „გაპენებული მონუმენტები“.

ლატარეა ხელოვანთა. ხახელისთვის საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარმა კომიტეტმა შეიმუშავა მოხსენება მთავრობასთან წარსადგენათ ხელოვანთა სასახლის მოწყობისა და გამომცემლობისათვის ათი მილიარდი მანეთის [illegible] მგებიანი ლატარეის გამოშვების შესახებ.

წიგნის მაღაზია ერთ ჯგუფს ქართველი პოეტებისას განზრახული აქვს რუსთაველის პროსპექტზე გახსნას წიგნის მაღაზია. მიღებულია ღონისძიება რათა საზღვარ გარეთიდან შემოტანილ იქმნას ტრანსპორტი უცხოეთის ლიტერატურის.

სახელმწიფო გამომცემლობაზე. შესდგა კომისია ფ. მახარაძის, მამია ორახელაშვილის, მარიამ ორახელაშვილის, ა. თუმანოვის და რაჟდენ კალაძის შემადგენლობით სახელმწიფო გამომცემლობის ახალ დონეზე დაყენებისთვის.

ხაზართა ხასძლო დაიბეჭდა და გასაღ. გამოვიდა ვასილ ბარნოვის დიდ ტანიანი ახალი რომანი (120 გვ.) „ხაზართა სასძლო“ სიუჟეტი აღებულია VIII საუკუნიდან, როცა არაბებისგან დაპყრობილ [illegible] ლიტერატურის [illegible] რომანის მთავარ გმირად გამოყვანილია წმ. არჩილ მეფის ასული შუშანი.

იაკობ ნიკოლაძე. [illegible] ნიკოლაძე ამ სიზონში იღებს [illegible] ამზადებს [illegible] ქართველ პოეტების ბიუსტებისას. ჯერ-ჯერობით გათავებულია მხოლოდ პოეტი ვალერიან გაფრინდაშვილის ბიუსტი.

საზღვარ-გარედ

ემილ ვერხარნის სახლი

ბელგიის მთავრობამ შეიძინა ემილ ვერხარნის სახლი, რომელშიც უკანასკნელად სცხოვრობდა პოეტი. ამ სახლში მთავრობა აწყობს მუზეუმს.

ფერხხოფარის წიგნი

ბერლინში გამოვიდა საინტერესო წიგნი, [illegible] „თავისუფლება“ ([illegible] რომანის, [illegible] დოსტოევსკის.)

[illegible], შესრულდა 100 წელი, რაც გარდაიცვალა [illegible] გერმანელი რომანტიკოსის მწერალი ერნესტ ტეოდორ ამადეი ჰოფმანი.

ნასაუდრის გალავანიდან

ალექსანდრე ცირეკიძეს

I.

თქვენს თბილისს, თქვენს თვალებს
ვერ ვინახები;
მეც მივლის... მაწვალებს
მე ვენახები
ძვირფასებო ასეთია
სოფლის წესი...
ჩვენს ახლო ისეთია,
ვნახე წყნეთი,
ისე რომელიც ჩვენ გვეწვია ბევრ კალმახებით...
გუშინ ყარანას ჩვენ დავეცით მახე,
ვერ დავიჭირეთ! ვინადირეთ მერე წყერები
დღეს კი სოფელში სწვიმს, ღელავ და მეწყერები.
[illegible]
სოფლის შოლტში გაკვეხავნეთ გძელი კუდი.
[illegible]
[illegible]
[illegible] რადგან არის ნახე ჰატარა,
[illegible] შემინდეს ბავშობაში ზურგით [illegible]...
სოფელში ბერძნის შოგვეჩვია ჩვენ მასპინძლები,
გვამოსვენ სიმინდს და უთიმანდო დაჩრჩენ ლორები.
და გადავწყვიტეთ სანახევროდ მათი გაცემა....
ქორმა დაგვიწყო წიწილების ჩვენ მოტაცება,
იამშვიდა მოუტავა ორი ლულიანი...
შემოდგომაა მოწყენილი და ლრუბლიანი.
სოფლის სკოლაში თუ დადიან ახლა ბავშები,
ნიფხავ-პერანგი ეჭით სოველი და ეგსამრობი...
ყვირის ურია: „სპერომელოთ! ფორთალ-ფორთალი!...
მეტად გაძვირდა კოპიტი და იარდალი.
მორთულიან ცხენით დადის ურია,
მოყავს ქათმები, ხვი, ბატები;
სიძვირე მეტად უშნოურია,
საკითხს გადავჭრი უზდა დადებით;
ლედელი იძახის: „ამოვებით
აივსო მთელი ქვეყნიერება,
თუმცა ჰყავს ძროხა: წველად ბზოები
და არც სურს მეტი ბედნიერება.
საღამოს შარით მოდის ნახირი,
და მწყემს გოგოებს უსხია ნაწლები;
(შენ ჩემო გულო ნულარ აიმღერ;
მეორე გულთან ხარ შეულლებით)...
ავარია დღეს შემხვეა ენაში გულო,
მოკლედ მოზრების მე დღევანდელ;
ბოლდეთ დაღამული მერვეს თვალა,
ვითხოვე თვალის გადაკვეთა.
მერე ვიდიარე სახლზე კრაინა,
და ანგარიში რომ ამერია;
უცბად მოვიდა ცუდი ამბავი
და მოჰბერა შუა კერიას....
ოფველის შემოდგომა...

პაოლო იაშვილი.

ვერის კიბე

არის ვერაზე ჩემ ბინასთან საეჭვო კიბე-
დაგვიანებით თავის ფანდებს თუ გამაკარა.
მოვიდა ღამე, ვარსკვლავებით აივსო ჯიბე,
უნდა ჯიბგირებს ეთამაშოს ჩემი ბაქარა.

სჩანს დედოფალი და ჭლექიანი მისი ჯვიანი
მოაქვს ლეოპარდს, რომ ჩვეული წესი არიოს.
სწეული მთვარე, ვით ნიზრავი შლეგიანი
დაეძებს სკრიპკას—გაპარებულ სტრადივარიუსს.

მოულოდნელად თვით ქუჩაში ამოვა მტკვარი.
ფრთებდამტვრეული ანგელოსი კიბეზე მორბის,
მას თავისმკვლელი საგანელი აწოდებს მორფის.
და სალავაკენ გაიტაცებს ორივეს ქარი.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

სდგას კიბის თავზე სიცივეა, უკვე საბრძოლველა.
უცდის პოეტებს მოთმინებით, როგორც გალია.
ყორანი მისჩანს საიქიოს მახარობლად,
თვისმკვლელები ყორნის ავ სწრაფ გადადიან.

ვალერიან გაფრინდაშვილი.

ვირები მარხილში

ვარდების ფურცლებს ყრიან მაღლიდან,
სველით მძიმეა ცა ყვავილისფერი.
თოვაში ქალი მიდის თაღლითად
რომ დაანახვოს წვივები ყველას.

ალბათ წინდის ყელს თოვლი აცილებს—
გაფრენილ ცხენებს მისდევს სტვირები.
სიამე ყველას გაუნაწილდა
როცა მარხილში ნახეს ვირებიც.

ათოვს სიყვარულით ვირებს თვალებზე
(რა კარგი არის ზამთარი ამით)
ცურავს მარხილი მათ ნაკვალევზე
ვით მტკვარზე ტივი მთვარიან ღამით.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

რაჟდენ გვეტაძე.

უსხეულო აჩრდილი

უსხეულო აჩრდილი სულის ტბაში ბანაობს,
არ მასვენებს დღე-ღამეც მოძრაობს და ქანაობს.

უსხეულო აჩრდილი მტრჯავს, როგორც ციება.
იგი ჩემი სევდაა და მუდმივი ძიება.

გულს ყველაზე მიცრუებს, შურს და მტრობას ამყარებს.
გრძნობას თვითვე შემქმნის და საჯავრელს მაყვარებს.

ჩემი გლოვა ის არის, ჩემი ცრემლი წამება!
მე და იგი, კიდევ სხვა ერთარსი და სამება.

თავმოყრილი ჩემს სულში არც ერთი და მრავალი
დამწვარ თვალებს უხლეის ახალი გზა-სავალი.

უსხეულო აჩრდილი სულის ტბაში ბანაობს.
არ მასვენებს დღე-ღამეც მოძრაობს და ქანაობს!

სანდრო შანშიაშვილი.

პრიმიტივი

ვიცი საქციელს ბევრი [illegible],
ვოცნებობ მარად [illegible] ქალზე,
ქალზე, რომელიც ჯერ [illegible] მინახავს...

. . . .

თეთრი ვარდებიანს [illegible] ხალი
და წნორიანი ს[illegible] ფერა,
დავკრიბეთ ერ[illegible], ჩვენ ფორთოხალი
და დავინახეთ [illegible] გაფრენა.

ვოცნებობ [illegible] ჩემს დედოფალზე,
ეს, [illegible] ეტანება,
რომ არ მენახოს, ფიქრში იმ ქალზე
სხვა სი[illegible] არ დამანება.

გრიგოლ ცეცხლაძე.

ვერა ლებედევას სერიიდან: ქართველი პოეტები

შალვა აფხაიძე.

ვალერიან გაფრინდაშვილი.

გიორგი ლეონიძე.

დიალოგი

ტიციან ტაბიძე.

პოეტი. პოეტის სახეობას აქვს მნიშვნელობა საკვირველი. ინტიმურ საუბარში ორდენის წევრები ორი სიტყვის აქცენტში უხსნით ვებენ პოეტის ბუნებას. სილოცბლის კატეგორია დამთვრებული ექსცესიურად პოეტის საერთო ფიგურაციაში. ორდენის წევრები იცნობენ ერთ ჯადოში ჩამქრალი ფორმულებით პოეტს, თავისებური ათვისება პოეზიის, სოფლისთან მისვლა, თავისებური შეცნობა უკანასკნელის, მაგალითად...

ლიტერატორი. უეცრავად მაგრამ უნდა შევაჩეროთ, რას გულისხმობთ თქვენ სილოცბლის კატეგორიაში?

პოეტი. პოეტის მეტყველობა, უკანასკნელი ჟესტი პლასტიური თუ სიტყვიერი, გამამხილე ბელი მისი შემოქმედების ხარისხის და სიმძიმის. უკანასკნელი მოდის ირრაციონალიდან: პოეტურ ხილვასა და პოეტის. ფიზიკურის შორის არის კავშირი უხილავი და უცნობელი. ამით აიხსნება ორდენის წრე, სადაც ხშირია პორტრეტის [illegible] ფიზიოლოგიურისაც თუ გნებავთ, დააკვირდით ავტოპორტრეტის შემოღების სიახლე უეჭველ ჩვენი ორდენის კუთვნილებაა: სახელდობრ ტიციან ტაბიძის. ავტოპორტრეტში არის ორსახიანი პრობლემა დასმული.

ლიტერატორი. იყავით კონკრეტული ეს ჩემი თხოვნაა თავბედური შეიძლება.

პოეტი. პატივცემულო კოლეგა, მე ვასრულებ თქვენ თხოვნას. მაგალითი საუკეთესო პასუხი იქნება. ტიციან ტაბიძე. ჩემთვის—როგორც პოეტისთვის საინტერესოა მისი ხატი—სახე. არის უკანასკნელის მისტიკა უთუოდ. იგი მზიდდება დღიურ ყოფის მანერაში. ტ. ტაბიძეს რომ არ გაეტარებია სოფლიო მხატვრულ მწვრაში იგი პოეტი იქნებოდა მაინც დასრულებული. ცხოვრების არტისტული ათვისება მისთვის პოეზიაა მახვილი დაშრობილი განათება მოელვის თვისებაა. ჭეშმარიტი ხელოვანის მიაქციეთ ყურადღება ტაბიძის საუბარს: უეჭველად იგრძნობთ, რომ ხდება იდუმალი ქიმიური რეაქცია, პაპიროსის ბოლი რგოლებათ ესვევა დარბაზს: და მდიდარი [illegible] ბოლოს რკალებს გაპერბოლებენ [illegible] [illegible] ლურჯი [illegible] დასახარო [illegible] უკანასკნელი [illegible] პოეტი არტისტია მარადი, რომლის სცენას არ აქვს საზღვარი.

სქელი ტუჩები, და გასულ საუკუნოებში გახედული თვალები ცისფერი, ხაზებით გავლა რომელშიაც შეკრულია დაწყვეტილი სურნელება სივრცის რიტმიული მობიზვის დაშლისა. ცილი ხაზია გარდასულ რასის რომელმაც თავგანწირვით აკიდლა ტიციან ტაბიძის სახეში. თითქოს ეს სახე ვადმოდის გადარჩენილ ქალდიას ლრეცკებიდან და იმედია ატავისტური ძლიერებით შორეულ ამოდგმის [illegible]ლოგია.

ლიტერატორი. ბოდიშს ვიხდი, მაგრამ კიდეც უნდა შევაწყვეტინოთ აზრი, რომ სურათი სრული გამოვიდეს საჭიროა აზრის სახრჩობელამდე მიყვანა. თქვენ სთქვით რომ ავტოპორტრეტში არის პრობლემა ორი სახის მოცემული რაში ხედავთ ამ პრობლემას ტ. ტაბიძის ავტოპორტრეტში?

პოეტი. ასეთი მეთოდი საკითხის გარკვევამდე მიგვიყვანს. მისი „ავტოპორტრეტის" რიტმიული მოდულაცი თავისებურია. მახვილი ყური გაიგონებს რიტმის მოხვლავებას და მის უეცარ გაწყვეტას. მოზაიკურ ვარიაციებში მოცემულია ავტორის პორტრეტი ფიზიოლოგიური:

„ქალდის პროფილი, ცისფერი თვალები".

ეს ერთი სახე პრობლემის. შემდეგ ავტორის ხედვა საკუთარ თავის - ინტიმური მისვლა თავის თავთან. ასეთი მიდგომით არის აპროპრიირებული ლექსის მთავრული სტრიქონები, უკანასკნელის ქიმიური ანალიზი მთლიან სახეს შეკრავს.

„ბზიურ ბალიშში, ვით ფამი ფეხნდი,
ვიცნებობ ბალდახზე მოლღილი დენდი
ვფურცლავ მალარმეს „Divogation"-ს.

ლიტერატორი. „ავტოპორტრეტში" როგორც მახსოვს ასეთი სტრიქონიც არის

„სხვანაირ მუსიკის დღეს მბანენ ზეირთები მე
არ მესმის ამ მუსიკის ხმები.

პოეტი. ეს არის თავისებური ათვისება პოეზიის და მთელი სოფლიოსი, რომლის შესახებ ზევით მოგახსენებდით. რასიულ წვეთის ქერძაფში გარევა—ეს ტ. ტაბიძის პოეზიის აქცენტია. საფუძის ცეცხლში მოსჩანს შორეული კონტურები ქალდეას და შემდეგ ქიმერის: ლითონად დამდნარის:

„მეც თავს დამნათის ჩემ ქალდეის
ცეცხლის კვლიები:
ლექსი ელვარე კრამიტით არის. შეკრული.

გავახსენებთ მეორე ადგილს:

„მზის სადიდებლათ აზიდული დიდი
ტაძარი,
ზეიად ქვის სვეტებს თითქოს აღნობს
ჰანგი მბურვალე
და მღერის მაგი, ვინც რომ ჩემი
დაიწყო გვარი.

ასე'ადიდა წინაპარნა ასტარტა მწველი"

სტრიქონები პლანეტარულ ცეცხლით არის დამწვარი. და იძლევა ქალდეას მისტერიის სარჩულს. „ქალდეას ქალაქები" საიდანაც ისმის გრიგალი საქართველოს დაკარგულ თესლის კივილის, მარადი ძიება უდაბნოების კალთებში, მომწყვდეული ნათესავ მოდგმის ლექსში დანთებულია კოცონი, რომელზედაც იწვის პოეტის შორეული მოდგმა და ხრაკის სული იპარება დანგრეულ ნეშტოებში. უკიდურესი გამძაფრებული ბიოლოგიური გრძნობა დაკარგულ ნათესავის, [illegible] ქალდეაში [illegible] ჩვეული გაპერბოლით [illegible].

„გადახდილ წიოვან დაეშვნენ [illegible]
[illegible]"

დამეთაქნიშვილ ასეთი წერით და საოცარი პოეტური დაკვირვებით ძვირად გადაუხდიათ ჩვენი ერის მიუწდომელ ნაპირებში.

რკალში გამოტირებულია უკანასკნელი ცრემლით ქალდეას მხით დამწვარი ყავრები. და მოდის ნიაღვარი მონუმენტალური ფორმებში მოქცეულ უდაბნოს სურნელებისა. იბმება ეზილვი ძაფი შორეულთან.

„ქალდეას" რკალში მოქცეულია მეორე მხარე წარსულის. მე ვცნობავ იქ ცხოველ კერპთაყვანის მცემლობის დასაწყის მოკვეთილს როგორც პოეტის შინაგან გამოცდილებას უკანასკნელი ავლევს ლექს თავის ფერს და მით არის მოვრეხილი საერთო კოლორიტი.

რომელი საწყისიდან მოდის ჩვენ ჩასულ სისხლში: ეს საკითხი დასვეს „ქალდეას ქალაქებმა." უკანასკნელში ვოგრძნობ: ქართული რასა, მომავალი ქალდეიდან დახვეწილია იმ თავითვე. მისი ლექსი არისტოკრატიზმით არის შეროკლილი.

ლიტერატორი. თქვენ [illegible] საკითხი დააყენეთ, [illegible] განაგრძეთ თქვენი ანალიზი.

პოეტი. „ქალდეას ქალაქიდან" იწყება ახალი მუსიკის ხმების დაწერილება.

„და მე ხანდახან მეჩვენება, ვითომ სამყარო ბაღია დიდი, დაწყევლილი და შავიანი."

ახალი გაგება სამყაროსი. უკანასკნელი დაფარულია ბოროტ ყვავილებით. მეტაფიზიკური ტალახი, მიწა—გაჟღენთილი ჭაობის სუნით, სასაცილო ფიგურებში—[illegible] ჩვენში [illegible], ორპიტრი მისი შემოკლებული, ლორწით და მიაზმი რაღაც [illegible] ბადე არის დახვეული. ნიუორ, გაპობილია: ხოლო მისი ლეშად დავარდნილი და სული მამიან ყვავილებთან შეკლებული. ცაზე მწვანე ვარსკვლავების ალგილზე ბაყაყებია წამომჯდარნი, თალიონობას ქსელით დაფენილი. არის ერთი კოსმიური წუმპე, რომელიც ამრავლებს ორგანიზმის დამშლელ ბაცილებს—მალარიას. ეს არის შედეგი სამყაროსთან დიდებითი ცოდნით მისვლისა: ორგანიზმი დავარდნილი. აქედან მოდის პოეტის ნაღველი, სულში ყინვის შეპარვა:

„ცივია გული, ისე ცივი, ვით ქვა სალესი"

ლიტერატორი. ორპირის სეზონი ორგანიული ქვეყნის ასეთი შამებით ყოფილა წელ გამაგრებული.

პოეტი. არ [illegible] ორპირის სანაპიროს დამშრალი ჭაობები და [illegible] ორგანიზმის მჯღის ცემა: შეადგენენ ხმელ ფონს: ნაირი ტემპით ატრიალებს ქვეყანას მალარიის არეა. უკანასკნელი საბედისწერო გამოძახილით შეპრძანება ლექსის ტანში:

„ძვირფასს მამა—გიჟი ლვდელი და
მალიარია."

ეს არის შორეული გარმონია.

ლიტერატორი ეს ძველი თემაა.

პოეტი თქვენი რეპლიკა შეუფერებელია. ტ. ტაბიძე თვით ამბობს: „ძველია თემა: გიჟი ლვდელი და მალიარია" მხოლოდ იქ სხვაა ემოციები. ტ. ტაბიძეს სხვა ასოციაციები აწვალებს. მისთვის სამყარო ყირამალაა დატრიალებული და როგორც ჯამბაზი ყოველ წუთში ელის წელში გატეხას. ისმის მისი წვალება და აგონიით გაჭედილი გამოძახილი.

ლიტერატორი. მე არ მესმის სამყაროს უკუღმა დაყენება.

პოეტი. ფიგურალური გამოთქმა: ძილი ძილში ცხადებული. ან პოზა რომელსაც იღებს ორგანიული ბუნება ხილული და შეცნობილი გადავარდნილი მდინარეებში.

ეს არის უკუღმა დაყენება სამყაროსი [illegible]

[illegible] ირონია [illegible] კულტურა [illegible] სიმტკიცე მისი გამარჯვება,

არის ერთი პრობლემატიური წერტილი ტ. ტაბიძის პოეზიაში: ირონია-დამოკიდებული პრინციპი.

ირონიის აზრი დაშლილ ნივთთან შერიგებაა. საგანი ირონიის ალვირით არის დაკავებული. შესაძლებელია გაწყდეს ალვირი. ირონია სტიქიურ ძალას მიიღებს და დაამახინჯებს ნივთის ხატს. ჩვენს საფრთხე გრიმასების ამოჭრის. გრიმასების პრინციპი ფუტურიზმის ძირეულია. ტ. ტაბიძის პოეზიაში ეს საფრთხე არის;

ტ. ტაბიძე [illegible] გადაეხარდა ქართულ [illegible]. საქართველო მისთვის თეატრია ოქროს თავისათვის.

ტ. ტაბიძემ მოიყვანა საქართველოში ახალი [illegible] [illegible] ცნით; ნატონი პიერო, და [illegible] კოლომბინა. პიეროს [illegible] ირონიით [illegible] საერთო [illegible] ტირის. იუმორის მანჭვით ლოცავს. კოლომბინა ჰლექით აყალიბურება.

„[illegible] შენ ტანჯვას კოლომბინა და შენ წამებას პიეროს მეტი არ იტირებს სხვა დანანებით ვერ ნახავთ რაინდებში უფრო რომ ეროტიულის შენ განწირულ სულს, კოლომბინა, შენ ტუღებულობს."

ტუბერკულიოზის რაინდი. განწირული არსება კოლომბინაა, რომელსაც ჰლექის ბაცილებით ძირამდე დაყავს სამყაროს დეფორმაცია და სძლინს ახალ მას.

ტ. ტაბიძის პოეზია ლირიზმით არის დაწმენდილი. სწორედ ირონია ლირიული საწყისია უკვე—როგორც ფეშხურებილი ხაზი. აქ იბადება სხვა გვარი ტირილის ბოლოდები, ნიუანსები.

„ძვირფასო მამა, ვით ყოველთვის იყავი მშვიდი გახსოვდეს ქვეყნად, რომ დატოვე შვილი პოეტი. მეათასეჯერ გადიხადე თქ პანაშვიდი რომ დამიწყნარდეს მე ცხოვრება მიეთ-მოეთი. ან: „დამწვარ ქალაქის ვინ აუშვა ჩემ სულში ბოლი" ან: „ო, მეგობრებო, ჩემი სული სხვენია ქვარტალის" აქ ლირიზმი-მელოდიაა, რომელიც სხვა ენით და განცდებით მეტყველებს.

ლიტერატორი. როგორც სჩანს ლირიული ატირება ტ. ტაბიძის პოეზიის ძვირფასი საშვალო ყოფილა.

პოეტი. სცდებით. იგი პოეზიის შიშველი ხორცია, ჰრილობებით დაფარული.

მე როგორც ვატყობ თქვენ მივუახლოვდით [illegible] ლიტერატორი: ეს სჩანს თქვენ მოწყვეტილ და დაუმთავრებელ ფრაზებიდან, უკანასკნელად მინდა გავახსენოთ ადვილი ლექსიდან: „ცხენი ანგელოსით" აქ მე მგონია გამართლებულია პოეტი ისე როგორც არსად ლექსში ისმის ყრუ ტირილი გულსაკლავი და შეკრული ირონია:

ტრანსპორტის ისხნება: ჩნდება მეწამული სახე პოეტის და დასალუპად განწირულ რასის ცხელი კვილი. მე ვგრძნობ ამ სტრიქონებით ფიზიოლოგიურ ტკივილს, საშინელს.

გარდასულ დიდების ფონზე ინასკვება ირონია და როგორც უკანასკნელი აკორდი: რკალავს ლექსის ნაპირს:

„გრძელი ულვაშებით ჭონდრის კაცები სიონში მღერიან არმან-მალ-ალანს."

შალვა აფხაიძე.

თეატრი და მუსიკა

დრამატიული სტუდია.

დაარსდა დრამატიული სტუდია აკაკი ფაღავას ხელმძღვანელობით. სტუდიაში თავი მოიყარა 40-მდე ახალგაზრდამ, ჯერჯერობით ფასმოკლებამ არ მისცა საშვალება სტუდიას თავისი მოქმედება გაეფართოვებინა. ამ ჟამად სწარმოებს სტუდიის სასარგებლო ლატარიის ბილეთების გავრცელება და ამ ლატარიის შემოსავალი უნდა იყოს მატერიალური წყარო სტუდიის არსებობისა და მისი მუშაობის გაშლისა.

მეცადინეობა ზაფხულის გამო შეწყვეტილია და განახლდება ენკენისთვიდან. სტუდიაში ასწავლიან: ხმის დაყენებას, პლასტიკას, სასცენო ელემენტების დამუშავებას, იმპროვიზაცია და მიმოდრამას, ხელოვნებათა ისტორიას, თეატრის ისტორიას, ესთეტიკას, სასცენო თეორიასა და პრაქტიკასთან დაკავშირებულ ფსიქოლოგიას, ფარიკაობას, ცეკვას, სიმღერას, ლიტერატურის და თეატრის ისტორიას, [illegible]

მუსიკალური სახწავლებელი აჭარაში. სახელოვანი კომიტეტმა მელიტონ ბალანჩივაძის მოწვევებით გადასწყვიტა დაარსოს მუსიკალური სასწავლებელი აჭარაში [illegible] საბჭოთა [illegible] კომიტეტის მიერ [illegible] არის პ-ნი მელიტონ ბალანჩივაძე.

ქართული მუსიკის ისტორია:

იბეჭდება მუსიკოს და კარგარეთელის ვრცელი შრომა: „ქართული მუსიკის ისტორია" ცხადია ამ დარგში ეს წიგნი პირველი იქნება. ავტორი ვრცლად იხილავს ქართული საკრავებს, ბევრს [illegible] საკრავებს (ებანი: წინწილა, ჭიანური, [illegible], ჭიანი, დაბდაბი, ზურნა, ლულუკი, სალამური, სტვირი, და სხვა.) გადაწყვეტს ახალს ცნობებს და ახალ სახელებსაც ქართული სიმღერებიდან. წიგნს თან დართული აქვს სურათები საკრავების, უძველესი ქართული ნოტები და სხვა.

მუსიკალისტების აზრით, ეს წიგნი საყვარელი გახდება ქართული საზოგადოებისათვის.

ხალხური კოლექტივი. სოფელი კოლექტივის შედგენა მინდობილი აქვს ცნობილ დირიჟორს ივანე ფალიაშვილს. კოლექტივი შევსებული იქნება ახალი ძალებით.

მხატვართა შორის.

მხატვარი ვალერიან-სიდამონ ერისთავი განაგრძობს მუშაობას ქართულ ისტორიიდან (წარსული, აწმყო.) დამთავრებული აქვს: „პატარა კახის პირველი გამოლაშქრება," „კერპთ-თაყვანის მცემლობა," „წმიდა ნინოს ქადაგება," „თორნიკე ერისთავი" „შავნაბადა" და სხ.

ლადო გუდიაშვილი. პარიზიდან მიღებული ცნობით ლადო გუდიაშვილისთვის სტიპენდია მოუსპიათ და გაჭირვებას განიცდის. მიუხედავად ამისა, ის ჯერჯერობით მაინც არ სტოვებს პარიზს.

ქეთევან მაღალაშვილი სწერს მთელ [illegible] სახ.

ქართული რელიკვიების გადმოტანა რუსეთიდან

სახალხო [illegible] მოლაპარაკება რ. ს. ფ. ს. რ. განათლების კომისარიატთან რუსეთის ქალაქებში დაცულ ქართულ რელიკვიების, ძველების და ხელნაწერების საქართველოში გადმოტანის შესახებ, ორივე კომისარიატის შორის სრული შეთანხმებით დასრულდა.

რელიკვიების გადმოტანა განზრახულია სულ მოკლე ხანში. ძეგლების გამოსარჩევ კომისიაში დანიშნულია პროფ. კორნელი კეკელიძე და პავლე ინგოროყვა, რომელნიც 17 ივნისს მიემგზავრებიან მოსკოვს.

ცნობები

საქართველოს ისტორიის და ეთნოგრაფიის საზ.—ბაში.

5 ივლისს, ეროვნულ გალერეის დარბაზში საქართველოს ისტორიის და ეთნოგრაფიის საზოგადოებაში პროფ. ვ. ჩუბინაშვილმა წაიკითხა მოხსენება „იოანე—ზედაზნის მონასტერი და მისი დამოკიდებულება კახეთის არქიტექტურასთან.

რედაქტორი: გიორგი ლეონიძე.

ს. ს. ს. მ.

სათბობი მასალის განყოფილება

(სასახლის ქ., № 6. ტელეფ. 5—23).

ამით აუწყებს ყველა სახელმწიფო, საზოგადოებრივ და კერძო ორგანიზაციებს რომ თანახმად ს. ს. ს. რ. სახალხო კომისართა საბჭოს დეკრეტის № 3 გამოცხადებულია გაზეთ „ამიერ-კავკასიის პრავდაში“ ა. წ. 16 მაისიდან.

განყოფილებას მიეცა უფლება სანავთო პროდუქტებით ვაჭრობის მონოპოლიისა.

ს. ს. ს. რ. მთელს ტერიტორიაზედ.

განყოფილებას მუდმივად აქვს თავის საწყობებში ბლომად ყოველნაირი სანავთო პროდუქტები, როგორც

ნავთი, მაზუთი, კეროსინი

წონის 0,860-იდან მოტორების და წვრილ ფორსუნკებისთვის

ბენზინი

მაშინის და ცილინდრის ზეთები

ორთქმავალი მანქანების, მამოძრავებლების, ცილინდრის, აგრეთვე ავტომობილების წასასმელად.

განყოფილება წარმოებს ვაჭრობას ზემოხსენებულ პროდუქტებით **წვრილ პარტიებად** და ვაგონები—ცისტერნებით ნაღდით და ხელშეკრულებით. ბათუმად ვაჭრობა თბილისში განყოფილებათა შემდეგ სანავთო საწყობებში მოიძებნება.

ნავთსაწყობები:
- № 1—2 ავჭალის ქ., № 11 ტელ. 9—30
- № 2—ნათლუხი, კახეთის და ნათლუხ. ქ. კუთხე ტელ. 5—85
- № 4—მაზუთის შესახ., № 5 ტელ. 3—47
- № 2—კახეთის ქ. № 56
- № 3—ოლღის ქ. № 41
- № 4—დესიმონოვის მოედ. № 4
- № 6—ამალღების ქ. № 8
- № 7—ლვინის აღმართი, № 59
- № 8—ველიამინოვის ქ. № 10
- № 9—რაზ, ეზვაია ქ. № 14
- № 10—ჩერქეზიშვილის ქ. № 89

№№ 2,4 და 7 დუქნებში აგრეთვე იყიდება **ხის ნახშირი**

შეშის და ქვანახშირის ყიდვა სწარმოებს მასალის საწყობში № 11

დი... ... ... (...ღრეის კუთხე)

ამხანაგობის სოლომონიანის და ა. სიუტჩიანის

ფოტო-ცინკოგრაფია

თბილისი, პუშკინის პასსაჟი.

იმზადებს კლიშეებს ცინკზე. სპილენძზედ განსაკუთრებით მინანქრულ ხერხით (მიუნხენის აკადემიით) დახელოვნებული მეხანიკური ხერხი შემზადებისა, საჭიროების დროს 2 საათის განმავლობაში. ფირმის ნამუშევარს პრემიები აქვს მიღებული რუსეთის და საზღვარგარეთის გამოფენებზე. შეკვეთას ვიღებთ განსაკუთრებით სახელმწიფო გამომცემლობისა და პოლიგრაფგანყოფილების ვიზებით.

განცხადება

თანახმად ქალ. თბილ. აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდიუმის დადგენილებისა 24 მაისის ა. წ.

თვითეულ სამილიციო უბნებისათვის ინიშნება შემდეგი დღეები სადარაბო ქირის შემოსატანად ყოველთვიურად ა. წ.

დარაბების მეპატრონეებმა აუცილებლად უნდა შემოიტანონ სადარაბო ქირა ქალაქის სალარო'ში აღნიშნულ ვადებში.

1 უბანი	28—29	რიცხვი ყოველ თვისა
2 „	15,16—და 17	„ „ „
3 „	18,19 და 20	„ „ „
4 „	12,13 და 14	„ „ „
5 „	8,9,10,11	„ „ „
6 „	30	„ „ „
7 „	21—22	„ „ „
8 „	4,5,6,7	„ „ „
9 „	1,2,3	„ „ „
10 „	23,24,25	„ „ „
11 „	26	„ „ „
12 „	27	„ „ „

1-ლ ივლისიდან სადარაბო გადასახადი იმ დარაბებზე, რომლებზედაც არ იყო მომატებული სახით შეწერილი გადასახადი 1-ლი მაისიდან ა. წ. გადიდებულად ჩაითვლება 50 პროც.

ის მოიჯარადრეები, რომლებიც აღნიშნულ ვადაში არ შემოიტანენ სადარაბო გადასახადს, გადაიხდიან ჯარიმას 50-ათას მანეთს ყოველ გადაცდენილ დღეებზე. ის მეპატრონენი, რომლებიც გადააცილებენ 10 დღეს კარგავენ უფლებას თავის დარაბებზე.

ქალ. ტფ. აღმასრულებელ კომიტეტის
საფინანსო განყოფილების გამგე: თ. ღლონტი.

ს. მ. ს. ს.

სახელმწიფო

ღვინის-სპირტის-კონიაკის ტრესტი

თანახმად დეკრეტისა სპირტის სასმელების თავისუფლად ვაჭრობის ნებართვის იძლევა ბითუმად თავისი ღვინის-ვამოსახ.-სარეკტიფ. ქარხნების ფაბრიკატს (№ 4—3 **დ. ზ. სარაჯიშვილის**, თბილისი, ოლღის ქ. № 30) № 2 კოოპ. ამხ-ბის **„არგო“** (თბილისი ნიკოლოზის მოედანი № 13) № 34—3 **კალანდაძის** (თბილისი, ვაგზალის № 5) № 4 **გომის** (გორის მაზრის სადგ. გომი) № 5 **აგასთუმანის** (ზუგდიდის მ. ყოფ. პროტესის) **პურის სპირტი**, აგრეთვე **კონიაკი O. S.** და სხ. მარკები ქარხნის ყ. დ. ზ. სარაჯიშვილის, **ფინშამპან, V. S. O.** და სხვა მარკ.

ამხ-ბა „არგო“ ბაჟის არაყი, **სტოლოვოე ღვინო**, **ლიქიორი** და სხვა სასმელები.

ფასები ხელმისაწვდომია

წინადადებით უნდა მიმართოთ ტრესტის გამგეობაში ან ქარხნების კონტორებში. ტრესტი იძლევა უსაშუალოდ ნებართვებს სპირტის და მაგარ სასმელების საქართველოდან გატანის ნებართვებს რ. ს. ფ. ს. რ. ყველა ფედერაციებში.

ტრესტის გამგეობის მისამართი: თბილისი, პუშკინის № 3, (თავისუფლების მოედანი) ტელეფონი № 16—25;

დეპეშებისთვის: თბილისი, სახლვინტრესტი (Госвинтрест)

გამგეობა

ს. ს. ს. რ. თამბაქოს ტრესტი

დაბრუნებითი კაპიტალი 6.000.000 მ. ოქროთი თვიური ტრიალი 40.000.000.000 მან.

ტრესტის მმართველობა ქალ. თბილისი მტაბის, 2 ტელეფონი 12—29.

ბამბის რიგები, 2. კონტორები და განყოფილებანი: ბაქო, ბათუმი, ქუთაისი, ალექსანდროპოლი, აშხაბადი, ტაშკენტი, თეირანი, თავრიზი და ყაზვინი.

იძლევა თავის თამბაქოს ნაწარმოებს.

ტრესტში ვაჭრობა განსაკუთრებით ბითუმადაა.

სამკურნალო

ელექტრო-სინათლით

საწოლით. რენტგენი და არსონვალ

მიხეილ გედევანის

ტფილისი, ყორღანოვის ქ. 20.
ტელ. 7—91.

ექიმი

დ. ი. ჯაფარიძე

ყელი, ცხვირი, ყური და შინაგანი სნეულებანი. მიიღება დღის 12—6 1½ ს. და საღ. 5—6½ ს.

რტიშჩევის ქ. № 14. ტელ. 1—86.

ბახტრიონი

ფასი 10.000 მ.

სტამბის მისამართი: სამხედრო სტამბა, ლორის-მელიქოვის ქ. № 3. ტელეფ. 8—61 განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000. ხელის მოწერა სამი თვით: 200.000 მ.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 4 — ორშაბათი 24 ივლისი. — № 4

ხუთშაბათს, 18 ივლისს

გაიხსნა — გაიხსნა

ქიმერიონი

(ყოფ. ანონა) — რუსთაველის თეატრის ქვეშ.

ყოველდღიურად სიმფონიური სიმებიანი ორკესტრი სტუპელის ხელმძღვანელობით; ორკესტრი უკრავს სადილობისა და ვახშმობის დროს.

კონცერტები, წარმოდგენები, კაბარე

და სხვა გასართობები.

ორი თავი სადილი—40.000 მ. სამი—50.000 მ.

საუზმე და ვახშამი ევროპიული და აზიური საჭმელები.

განცხადება

ტფილისის საუბნო მილიციის სამმართველოების საუწყებათაშორისო სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარისა

ა. წ. ივლისის ოციდან, შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის საქმეთა მმართველის დავით ჩიქოვანის თავმჯდომარეობით იწყება ტფილისის საუბნო მილიციის სამმართველოების რევიზია იმის გამოსარკვევათ, თუ რამდენად კანონიერად იქნი აკრეფილი სხვა და სხვა გადასახადები ქალაქ ტფილისში. კომისიაში წევრებათ შედიან: მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარიატის, ფინანსთა სახალხო კომისარიატის და ტფილისის აღმასრულებელ კომიტეტის წარმომადგენელი.

ამის გამო გთხოვთ ყველა მოქალაქეთ, რომელთაც გადასახადების აკრეფის დროს შეუმჩნევიათ რაიმე უკანონობა, სათანადო განცხადებით და გადახდილ გადასახადის კვითანციით მიმართონ ხსენებულ კომისიას. განცხადებები უნდა ჩაბარდეს კომისიისათვის გადასაცემათ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის საერთო განყოფილების მდივანს. (ოთახი №. 21).

ტფილისის საუბნო მილიციის სამმართველოების საუწყებათაშორისო სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარე—დავ. ჩიქოვანი.

ALL-RUSSIAN COOPERATIVE SOCIETY, LIMITED

ARKOS

Lvndon E. C z Sowiet Nouse, 49, Mooraqate Constantinopol, Rno Voivoda, Kapakouy Nan.

არკოსი — ერთად ერთი კონტრაგენტია რუსულ სავაჭრო დელეგაციისა ინგლისში და ოსმალეთში.

მიიღება მთავრობისაგან დაწესებულებათაგან, კოოპერატივებისაგან, ტრესტებისაგან ყოველ მონდობილობანი და კომისსიები საექსპორტო საქონლის რეალიზაციისა და სყიდვაში

ბანკეობა ლონდონში. განყ. რომი, ბერლინი, ნიუ-იორკი, სტამბოლი.

წარმომადგენლობა საქართველოში

ტფილისი—მადათოვის ქ. № 11 ოთახი № 16 (დროებით)

ბათუმი—მარინის ქ. № 49 (დროებით)

ორი სტიქია.

დღეს პოეზია ინტიმურია, როგორც ხუთი თითის თეატრი და იმავე დროს ხავსით მოსილი [illegible] პათოსი.

ახალი [illegible] საზღაპრო [illegible] პოეზია [illegible] და ეს იქნება [illegible] უხოვნელი და მძაფრი, როგორც პათოს- [illegible].

დღეს პოეზია არ არის ლუვრის ვენერა, რომელმაც უვნებლად გაიელვა ბოდლერის ოცნებაში, როდესაც ის სწერდა თავის უკვდავ სონეტს „მშვენიერებას". მარმარილოს ქანდაკება უდრეკელი და გაუცინარი, პარნასელების იდეალია.

დღეს პოეზია არის ფლობერის მადამ ბოვარი-ცხოვრება, მეშჩანობით გაძარცული, რომლის უკანასკნელი ექსტაზი თვით მკვლელობა.

დღეს პოეზია ბალზაკის ხანშესული, მაგრამ მაინც ბრწყინვალე დედაკაცია, დამშვენებული შემოდგომის სილამაზით. მაგრამ ახლოა დღე, როდესაც ეს დედაკაცი თმას ინით შეიღებავს, ოქროს კბილებს ჩაიჯენს და ბოლოდ ღამით აჩვენებს ხალხს თავის დამჭკნარს, მაგრამ კოსმეტიკის ჯადოქარობით აღდგენილ სახეს.

პოეზია ნიღაბია და სფინქსი. ამ სფინქსის გაპნოტიურმა ცქერამ გადარეკა [illegible] პოეტი. [illegible] პანთეონში [illegible] და პირველი ადგილი უჭირავს [illegible]. შემდეგ მოდიან მისი [illegible] თავგანწირული რაინდები: როლლინა, ლაფორგი, ლოტრეამონი, კორბიერი, რემბო ვერლენი. არიან ბედნიერი და დაწყევლილი პოეტები პოეზიაში ისე, როგორც ბუნებაში არის ორი სტიქია, ორი საწყისი: აპოლონიური და დიონისიური.

კოსმოსის ზედაპირი ნათელია და მშვენიერია. არიან პოეტები, როგორც პუშკინი, რუსთაველი, რომელნიც გვიჩვენებენ ამ ზედაპირს, გვახრამავებენ სხივებით და სიხარულით ათრთოლებენ ჩვენს ცქერას ეს არის პოეზიის აპოლონიური სახე.

მაგრამ კოსმოსს აქვს კიდევ მეორე ფარული და საშინელი სახე. კოსმოსის ჭეშმარიტი საფუძველი, მისი მარადი დასაწყისი არის უსახური და მახინჯი ქაოსი, რომელიც იმალება მთელი ყოფნის სიღრმეში. ეს არის პოეზიის დიონისიური სახე.

[illegible] ვლადიმირ სოლოვიოვი [illegible] ჩვენ [illegible] ხიბლისა, დემონიურ მისწრაფებანი, რომელნიც [illegible] წინააღმდეგ [illegible] თისა და მართებულისა—ის მესი არსება მთელი სულის და საფუძველი მთელი ქვეყნიერებისა. კოსმიურ პროცესს შეჰყავს ეს ქაოტიური პროცესი საერთო წესწყობილების საზღვრებში, უქვემდებარებს მას გონიერ კანონებს, მასში თანდათან ახორციელებს ყოფნის იდეალურ შინაარსს და ანიჭებს ამ ველურ ცხოვრებას აზრს სილამაზეს. მაგრამ ქაოსი შეყვანილი მსოფლიოს წესწყობილების საზღვრებში, მაინც ურჩობს თავისი ბრაზიანი მოძრაობით და ლტოლვით. ეს ქაოტიური და ირრაციონალური საწყისი ყოფნის სიღრმეში აძლევს ბუნების სხვა და სხვა მოვლენებს იმ თავისუფლებას და ძალას, ურომლისოთ არ იქნებოდა თვით სიცოცხლე და სილამაზე. სიცოცხლე და სილამაზე ბუნებაში—ეს არის ბრძოლა და გამარჯვება სინათლის სიბნელეზე. მაგრამ ამის აუცილებელი პირობა არის ის, რომ სიბნელე ნამდვილი ძალაა. და სილამაზისთვის სრულიად არ არის საჭირო, რომ ბნელი ძალა განადგურებული იყოს მსოფლიო გარმონიის გამარჯვებით: საქმარისია, რომ ნათელმა დასაწყისმა დაიმორჩილოს ბნელი, რამოდენიმედ განხორციელდეს მასში, [illegible] თავისუფლება და წინააღმდეგობა. [illegible] ზღვა [illegible], როგორც ხატი დაუკრომელი [illegible], როგორც გიგანტური ლტოლვა სტიქიურ ძალების, რომელნიც შეყვანილნი არიან მაგარ საზღვრებში და ვერ დაარღვევენ სამყაროს საერთო კავშირს და მის წესწყობილებას, მხოლოდ ავსებენ სამყაროს თავისი ბრწყინვალებით, მოძრაობით და ხმაურით. ქაოსი, ესე იგი უსახურობა; სიმახინჯე არის ფონი ყოველი მიწიერი სილამაზისა და ესტეტიური მნიშვნელობა ასეთი მოვლენების, როგორც მრისხანე ზღვა და გრიგალი დამოკიდებულია იმისაგან, რომ ამ მოვლენებიდან გვიცქერის თვითონ ქაოსი. პოეტი ვერ დაივიწყებს, რომ ეს ნათელი ღვთური სახე ბუნების არის მხოლოდ „ოქროს ნოხი," რომელიც ფარავს სამყაროს „უსახელო უფსკრულს."

არიან პოეტები ქაოსის და პოეტები მშვენიერი კოსმოსის. ქაოსის პოეტები (ფრანგი სიმბოლისტები, რუსებიდან გენიალური პოეტი—ქაოსის ტიუტჩევი, სოლოგუბი, ანდრეი ბელი) გრძნობენ ძლიერად და შეგნებულად ბუნების და [illegible] საიდუმლო [illegible], რომელსაც ეწყობა [illegible] პროცესისა, კაცობრიობის ისტორიის და ადამიანის სულის ბედი. რასაკვირველია ქაოსის პოეტები უფრო ადრე იღუპებიან, რადგანაც ისინი, როგორც კოლუმბები თვითონ იკაფავენ გზას.

ხელოვნებაში, ისე, როგორც ბუნებაში სწარმოებს მარადი ბრძოლა ფორმისა და შინაარსის: ნამდვილ ხელოვნებაში ფორმა იმორჩილებს შინაარსს, შეჰყავს ის იდეალურ ნაპირებში. პოეზია რომ სურთქავდეს მხოლოდ ნევრასტენიით, კოშმარით და ქაოსით, ის აუტანელი იქნებოდა. მაგრამ ჩვენ, მოქანცულნი ქაოსის პერიტით—ისევ უბრუნდებით ჰომეროსს, რომ ის სხივებში გავათბოთ ჩვენი გაყინული სხეული. პუშკინში იყო ორივე სტიქია აპოლონიური და დიონისიური. ერთი და იმავე ხელით სწერდა ის ასეთ შედევრებს: „ქეიფი ჟამიანობის დროს" და „ეგვიპტური ღამეები" [illegible] ტიუტჩევზე. მაგრამ ამ ორ სტიქიიდან ერთი სჭარბობს პოეტში [illegible] რომ [illegible] ორი სტიქია.

დღევანდელი პოეზია არის პოეზია ქაოსის რადგანაც ქაოტიურია თვით საზოგადოებრივი ცხოვრება. ეს პოეზია არ არის ფენომენალური, მისთვის ტრანსცენდენტური კანტის ნოუმენის ძიება. დიდი დრო გავა, სანამ დაიწმინდება მღვრიე ტალღები თანამედროვე ხელოვნების. დღეს მსოფლიო პოეზიაში ხდება ერთ გვარი გადატეხა: ლოზუნგი ასეთია: მეტი სიწმინდე ფორმის და მეტი კონკრეტობა შინაარსის. არა ერთხელ მოგვენატრება საბერძნეთის პოეზია, რომელიც ელვარებს ქანდაკების მზიური სითეთრით და საუკუნოთ გამართლებულია თავისი ფორმით. თანამედროვე ქართული პოეზია ჭაბუკობის სახით აღრმავებს თავის შინაარსს და ფორმას, ის მიდის ქაოსის წყვდიადში. მაგრამ ზურგი გამაგრებული აქვს რუსთაველით. ღამე უფრო ხნიერია, ვიდრე დღე. მაგრამ ჩვენი უკანასკნელი იდეალია ლმერთი-გელიოსი.

ვ. გაფრინდაშვილი.

თავზერა.

(ქართული ამბავი)

თავზერამ მოინდომა ნატვრა...

გაგონილი ჰქონდა: „შვიდ წელიწადში ერთხელ მდინარე შვიდი წლით მიიძინებსო", და ამანაც მდინარის პირას დაიდო ბინა.

„[illegible] [illegible] [illegible] ლამაზი" და [illegible] [illegible] ქარი და ღამით კი [illegible]...

— [illegible] [illegible] ღამის თევზს და დღე იყურებს... თორემ ბილები შიშმილით დაგვკბოლავიან...

— ეე... დედაკაცო, რა გჭირს... რაცავინატრებ, მაშინ რაღას იტყვი?!.

— ნატვრაშიაც შნო არა გაქვს!..

აბა რას ინატრებ?!.

— ჰმ!.. ჩაიცინა თავზერამ ცოლის წყრომაზედ... შენ რა იცი რას ვინატრებ?!.

— რო არ ვიცი, იმიტომ გეკითხები?..

— როცა ვინატრებ, ვერ გაიგებ!!.

— მეშვიდე წელიწადია ე მაგ დღეში ხარ... რით ვერ მოიფიქრე აქნობამდის, თუ რა გინდა?!. თუ მართო, ეღირსე ე მდინარის ძილს, წინავე მაინც გქონდეს დამზადებული, თორემ შვიდი წელი ძალიან ჩქარა გაირბენს...

— კარგი დამანებე თავი...- ვერა [illegible] [illegible] და ჭილოფზე გადაწვა...

[illegible] თავზერას ცოლი [illegible] [illegible], მაგრამ თავზერას პირუკური ვერ გადააწყვეტინა...

იმის ცოლშვილი კი გაყურსდა... ქოხი გვერდზე გადიხარა, წაქცევაზედ მიდგა...

როცა გამოიძინებდა, სჭამდა პურს. მიტრიალ-მოტრიალდებოდა, გუნებაში ჩაიცინებდა და... კიდევაც დაბინდდებოდა... დრო იყო კიდევაც ღამის თევზი... და ისიც მიდიოდა სათევლად...

თავზერას ამ ხნის განმავლობაში მეზობლებთანაც კი ღამის სათევლად მიმავალს როცა შეხვდებოდა მეგობრობით მიესალმებოდა სალამზედ და ამბებას უქადოდა...

ჰე?!. აღარ მოისმის მდინარის მაჩალის მღერა... რა მოუვიდა?!. მდინარემ ხომ არ მიიძინა?!.

სამაგიეროდ მიძინებულ არე მარეს სწრაფად გამოელვიძა, და ასტყდა ხმაურობა!..

თავზერამ სიხარულით თავი დაჰკარგა. სიხარულით [illegible] და [illegible]...

ანკი როგორ არ უნდა გამხიარებოდა თავზერას?!. [illegible] და მეზობლების დაცინვისგან გამოდიოდა... [illegible] ძილი არ გამოუპარა...

მაგრამ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] გაიძახის... [illegible] ხმაურობამ ყური წასტაცა... დაიცა, უთუოდ ნატრობენ!.. ნეტა, რას ნატრობენ?!. თავისთვის [illegible] და მახვილად ყური დაუგდო... თითქმის ყველა ერთსა და იმავეს გაიძახდა: „შეგვეწიე ჩვენი მშობლის ძვლები და ჩვენ შვილებსაც შეეწიე"...

ჰმ!.. „ჩაიცინა თავზერამ": რა ბედოვლათები არიან?!. აი ვის არა ჰქონია ნატვრის შნო... ჩემი ცოლი კი მე მეუბნებოდა ხოლმე... ეს რო ჩემ ცოლს გაეგონა, მაშინ შეჰკივლიდა თავის ამბავს... აბა, ახლა შენი ჯერია... მაგრამ ისეთი ქვეყნის გასაკვირვი ვინატრო!!." დაიწყო თავზერამ ფიქრი, თუ ქვეყნის გასაკვირვი რა იქნებოდა... ასე სწრაფად აღვილი კი არ არის მოიგონო კაცმა... თავზერაც ხომ კაცია! „მართლა... არა... ჰო!.." ფიქრობს თავზერა და ამას ნაწყვეტ-ნაწყვეტად გაიძახის...

„ჰო!.. მართლა!.." ჩაიძახა უკანასკნელად თავზერამ ეს სიტყვები... უნ-

დოდა კიდევ დაელო პირი... მაგრამ ამ დროს მისწყდა ხმაურობა... ამღერდა ისევ მდინარე... თავბერას პირში ნერწყვი გაუშრა.., ამოვარდა ამ დროს ქარიშხალი... მდინარის მიძინების შემდეგ ასე მოხდება ხოლმე: სულ ჰლეწავდა იქაურობას... ეს კარგად იცოდა თავბერამ და შიშით კრთოდა... ქოხისკენ გზას ველარ იკვლევდა... თანაც ცა მოიქუშა... თვალში თითი აღარ წაიტაკებოდა, ისე ჩამობნელდა...

უეცრივ ცა გაირღვა... გადაევლო ცას ცეცხლის რკალი და ამის შემდეგ ისე იქუხა, რომ დედამიწაც კი შეანძრია, და, აბა, თავბერას რაღას უზამდა...

თავბერა პირქვე დაემხო და დაიწყო ღრიალი: „ვაიმე ცოლო და შვილო!.. ი ქოხის სიმაგრე მაინც მენატრა"!..

ქუხდა და წვიმდა, და ჰგლეჯდა ქარიშხალი იქაურობას...

თავბერა კი პირქვე იყო გალართხული და ღმუოდა საცოდავად.

შ. არაგვისპირელი.

რუსთაველიანა

პაველ ინგოროყვას მოხსენება: „ჰერეთის ქართული კილოს გავლენა რუსთაველის ვეფხის-ტყაოსანზე."

16 ივლისს, ახალი ქართული მწერლობის კავშირის საჯარო სხდომაზე პაველ ინგოროყვამ წაიკითხა მესამე მოხსენება შოთა რუსთაველზე. მოხსენება შეეხებოდა ერთ სპეციალურ საგანს ვეფხის-ტყაოსნის შესახებ. სახელდობრ მომხსენებელმა განიხილა საკითხი: ქართული ენის რომელ კილოს ეკუთვნის ის დიალექტიზმები, და ენის თავისებურობანი, რომელიც წარმოდგენილია ვეფხის-ტყაოსანში.

[illegible] ხაზები ამ პრობლემის მომხსენებელს განხილული ჰქონდა ჯერ კიდევ თავის ისტორიულ ცდაში შოთა რუსთაველზე. პირველ მოხსენებაში მან უჩვენა მაგისტრალურ ხაზებში რომ ვეფხის-ტყაოსნის დიალექტიზმები მომდინარეობენ [illegible] ჰერეთის, პროვინციის ქართული კილოდან. ამ სპეციალურ მოხსენებაში მან მხოლოდ გახსნა პირველ მოხსენებაში წამოყენებული დებულებანი და წარმოადგინა დეტალური ფილოლოგიური ანალიზი.

პირუთვნელმა კრიტიკამ უნდა აღიაროს, რომ ეს მესამე მოხსენებაც პაველ ინგოროყვასი, ისე როგორც პირველი ორი მოხსენება ეპოქალურ მოვლენას წარმოადგენს ქართული კულტურის ისტორიაში. სრულიად საქართველოს ახალი მწერლობის კავშირის აკადემიური წელი უთუოდ გამბრთლებულია. რადგან მოხსენებათა ამ სერიით პაველ ინგოროყვამ გადაჭრა რუსთაველის პრობლემა და ამასთან ახალი გაშუქება მისცა ქართული კულტურის ისტორიის პრობლემების მთელ რიგს.

დღევანდელ საგაზეთო ანგარიშში მოკლებულნი ვართ საშუალებას ვრცლად შევეხოთ ინგოროყვას უკანასკნელ მოხსენებას რადგან იგი მეტად სპეციალური ხასიათისაა. დავკმაყოფილდებით ზოგი [illegible] აღნიშვნით.

ვეფხის-ტყაოსნის და საერო ლიტერატურის სხვა ძეგლთა შედარებით შესწავლიდან ირკვევა, რომ ვეფხის-ტყაოსნის ენაში შემოჭრილია რომელიღაც ცოცხალი სასაუბრო კილოს მრავალი თავისებურებანი. საკმარისია შედარებითი შესწავლა ვეფხის-ტყაოსნის ენისა რომ ჩვენ შევხვდეთ პოემაში მთელ წყებას ლექსიურ და აგრეთვე გრამატიკულ თავისებურობათ. ეს მოვლენა, გავლენა შოთას პოემაზე ქართული ენის რომელიღაც სპეციალური კილოსი მომხსენებელმა დაამტკიცა მრავალი საგულისხმო მაგალითებით.

საკითხავია ამის შემდეგ: ქართული ენის რომელი კილოა ეს სასაუბრო ენა ვეფხის-ტყაოსნის პოეტისა.

ვეფხის-ტყაოსნის ენის თავისებურობანი მიაჩნდათ მესხური კილოს გავლენად პოეტზე. მომხსენებელმა წარმოადგინა დეტალური ანალიზი მესხური კილოს თავისებურობათა, დამყარებული როგორც ცოცხალ კილოზე, ისე განსაკუთრებით იმ ლიტერატურულ ძეგლთა შესწავლაზე, რომელშიაც შესულია მესხური ენის ელემენტები (ძველი მონასტრები მესხეთ [illegible] და სხვანი) ამ ანალიზის მიხედვით მომხსენებელმა დაამტკიცა რომ მესხური თქმას არაფერი აქვს საერთო ვეფხის-ტყაოსნის ენის თავისებურ ხაზებთან.

მაგრამ ეს იყო მხოლოდ ერთი მხარე ანალიზის. მეორე მხრით მომხსენებელმა აღმოაჩინა ის კილო, საიდანაც მოდის ვეფხის-ტყაოსნის ენის [illegible]რობანი. ეს კილოა ჰერეთის ქართული ენის კილო.

ამის დასამტკიცებლად მომხსენებელი დაემყარა ორ მომენტს; ერთი—ისტორიულ კულტურულ პირობების ანალიზს; მეორე—ცოცხალი კილოების ფაქტიურ მასალას.

ვეფხის-ტყაოსნის ენას ახასიათებს ორი რამ: ჯერ ერთი თავისებური ქართული თქმანი, და მეორეს მხრით ზეპირის გზით შეთვისებული სიტყვები რომელიც მიღებული ყოფილა პოეტის სასაუბრო ენაში. ეს ზეპირის გზით ნასესხები სიტყვები ოთხი კატეგორიისა.

საკითხია ამის შემდეგ, ქართული ენის რომელ კილოს, ისტორიულ-კულტურულ პირობების მიხედვით შეეძლო შეეთვისებინა ამ პერიოდში ეს ოთხივე კატეგორიის უცხო სიტყვები.

მომხსენებელმა წარმოადგინა მაგისტრალურ ხაზებში კლასიკური პერიოდის ისტორიულ-კულტურული პერსპექტივა. მან ამ პირობების კრიტიკული ანალიზის მიხედვით უკილობელად დაამტკიცა, რომ ოთხივე კატეგორიის ზეპირის გზით შეთვისებული სიტყვები, რომელიც ჩვენ გვხვდება შოთას პოემაში ერთნაირად გვიჩვენებენ რომ შოთა ჰერეთის პროვინციიდან არის.. აქ ხვდება ერთ ხაზში სხვა და სხვა გზით წარმოებული გამოკვლევანი.

განსაკუთრებით საგულისხმოა ამ მხრივ ირანიზმები შოთას პოემისა. როგორც შესწავლიდან ირკვევა ირანიზმები შოთას პოემაში აიხსნება არა მარტო ლიტერატურული გავლენით, არამედ იმიტაც, რომ ირანიზმები შოთაზე ბევრით ადრე შეთვისებული ყოფილა ი კილოს მიერ, რომელიც პოეტის სასაუბრო ენას წარმოადგენდა. ამასთან ირკვევა ისიც, რომ გავლენა ირანისა პოეტის [illegible] არამედ ხანგრძლივი. ამას ამტკიცებს ის გარემოება, რომ რომ ზოგი ირანული ტერმინები პოემაში წარმოდგენილია ახალი სპარსული ფორმით. ამ მნიშვნელობით, არამედ იმ სახით, როგორც ის იხმარებოდა ისლამის წინა-[illegible] ირანულ ენაში [illegible] ამნაირად კულტურული ურთიერთობა ამ მხრისა ირანთან მუდმივ მოვლენას წარმოადგენდა. ირკვევა რომ ეს მხარე ირანის ან გაირანებულ ქვეყნების მოსაზღვრე პროვინცია იყო, და ამ ტერიტორიულ მეზობლობის მიხედვით ათეულ საუკუნეთა მანძილზე გაგრძელებულა ურთიერთობა ქართული და სპარსული ენების. ქართულ ადგილობრივ კილოს შეუთვისებია სხვა და სხვა დროის ირანული ტერმინები, ჯერ ფალაური ენიდან, შემდეგ ახალი სპარსულიდან. და სწორედ ასეთა სანაპირო პროვინცია იყო ჰერეთი. მას ეკვროდა შირვანის და რანის თემები. ჰერეთის ამ მოსაზღვრე პროვინციებში განსაკუთრებით ძლიერი იყო ირანიზმის გავლენა, იმდენად ძლიერი რომ მე XI-XII საუკუნეებისთვის შირვანი და რანი ნაწილობრივ გასპარსებული იყო კიდეც.

რაც შეეხება მესხეთს, იგი ამ ისტორიულ ეპოქაში სრულს კონტრასტს წარმოადგენს. ჯერ ერთი მესხეთი ტერიტორიულად მოწყვეტილი იყო გაირანებულ ქვეყნებს და ამიტომ ხალხურ კილოში შეუძლებელი ზეპირის გზით შესულიყო ფარსიზმები. მეორედ მესხეთი ამ ეპოქაში—სულ სხვა კულტურულ ორბიტში იყო მოქცეული (დასავლეთისა, და არა აღმოსავლეთის, ირანიზმისა) მესამე, ფაქტიურადაც მტკიცდება რომ ლექსიური ირანიზმები სწორედ არ ახასიათებდა მესხურ კილოს.

ასევე როგორც პოემის ირანიზმების შესწავლა ისე დანარჩენი სამი კატეგორიის ზეპირის გზით შეთვისებული სიტყვების ანალიზიც ერთნაირად ამტკიცებენ, რომ ვეფხის-ტყაოსნის პოეტი ჰერეთიდან არის და არა მესხეთიდან.

ამ ისტორიული ანალიზის შემდეგ, რომელიც უეჭველჰყოფს პოეტის სადაურობას, მომხსენებელმა მიმართა ჰერეთის ძველი კილოდან მიმდინარე დღევანდელ სასაუბრო კილოების თავისებურობათა ანალიზს. აქაც მკვიდრი საბუთები აღმოჩნდა მომხსენებელის თეორიის დასამტკიცებლად. აქ განსაკუთრებით საყურადღებოა შემდეგი. ერთის მხრით მესხური კილოს თავისებურობანი უხვად არის წარმოდგენილი ძველ სალიტერატურო ძეგლებში [illegible] კილოზე ჩვენ საკმაოდ ზედმიწევნითი წარმოდგენა შეგვიძლია ვიქონიოთ. და ჩვენ ვხედავთ—რომ მესხურ თქმათ არაფერი აქვთ საერთო ვეფხის-ტყაოსნის ენის დამახასიათებელ თავისებურ ხაზებთან. [illegible] მხრივ ძველი, ნიშანდობლივ აღნიშნული ტექსტი, რომელიც შეიცავდა ჰერეთის სასაუბრო ქართული ენის ელემენტებს ჩვენამდე არ მოღწეულა. ამის გარდა დღევანდელი ერთად-ერთი წარმომადგენელი, ძველი ჰერეთის კილოსი ინგილოური) აზერბაიჯანულ-თურქულის მრავალ-საუკუნოვანი გავლენის გამო დეგრადაციის უკანასკნელ საფეხურზე სდგას, და ბევრი თავისებურობანი ძველი ჰერეთის კილოსი ცხადია დაღუპულია. მაგრამ მიუხედავად ძველი დინასტების, ჰერეთის ბაგრატიონთა შთამომავალი.

გარდა ძირეული თეზისა, რომელიც გახსნა მომხსენებელმა თავის ამ უკანასკნელ სპეციალურ გამოკვლევაში, ამ მოხსენებში აღძრული და გაშუქებული იყო ქართული კულტურის, ისტორიის სხვა პრობლემები. კერძოდ მომხსენებელმა მაგისტრალურ ხაზებში აღძრა პრობლემა თუ რა პირობებში წარმოიშვა ქართული საერო ლიტერატურა, და რომელი სასაუბრო დიალექტი დაედვა საფუძვლად საერო ლიტერატურის ენას, რომელიც ბევრს არსებითს თავისებურობას შეიცავს ძველ სალიტერატურო ქართულთან შედარებით. მომხსენებელი ფიქრობს რომ ძველ-ქართული საერო ლიტერატურა პირველად წარმოიშვა საქართველოს აღმოსავლეთ სანაპირო პროვინციებში, კერძოდ საფიქრებელია ჰერეთ-კახეთის დამოუკიდებელ სამთავროებში, სადაც მრავალ-საუკუნოვანმა კულტურულმა ურთიერთობამ ირანთან დაარღვია სარწმუნოებრივი განკერძოების ფარგლები და შესაძლო გახდა კულტურული იდეების შეთვისება მუსულმანური აღმოსავლეთიდან. ამასთან მომხსენებელი დაასკვნის, რომ ქართული საერო ლიტერატურის წარმოშობა გაცილებით ძველი მოვლენაა ვიდრე დღემდი, ფიქრობდენ. იგი წარმოიშვა მეთორმეტე საუკუნის დასაწყისზე გაცილებით ადრე. მეთერთმეტე-მეთორმეტე საუკუნეთა საზღვარზე იგი მხოლოდ შევიდა ზოგად-ქართულ კულტურულ ორბიტში. დამკვიდრდა ზოგად ქართულ მასშტაბით. ამის მიზეზი, სხვათა შორის იყო ისიც, რომ ქართულ კულტურის ცენტრი დასავლეთიდან, და კერძოდ მესხეთ-ტაო-კლარჯეთიდან, რომელიც ბიზანტის კულტურულ ზონაში იყო მოქცეული, გადმოვიდა აღმოსავლეთ საქართველოში (ტფილისის სანახებში).

საერო ლიტერატურის წარმოშობის საკითხი მომხსენებელს გამოკვლეული აქვს სპეციალურ ცდაში, რომელსაც იგი ახლო მომავალში გამოაქვეყნებს.

მოხსენების შემდეგ გაიმართა აზრთა გაზიარება. ბაასში მონაწილეობა მიიღეს: გრიგოლ რობაქიძემ, იუსტინე აბულაძემ, ვუკოლ ბერიძემ, სარგის კაკაბაძემ, და პეტრე მირიანაშვილმა. ბაასში მონაწილენი, გარდა სარგის კაკაბაძისა, იზიარებდენ მომხსენებლის თეზას, დასასრულ ილაპარაკა მომხსენებელმა, რომელმაც პასუხი გასცა ბაასის დროს აღძრულ საკითხებზე.

დამსწრე საზოგადოება დიდის აღტაცებით შეეგება წაკითხულ მოხსენებას.

ინტერვიუ რეჟისორ მჭედლიშვილთან

ამ ჟამად ტფილისში იმყოფება მოსკოვის სამხატვრო თეატრის მეორე სტუდიის ხელმძღვანელიადა რეჟისორი პატ. მჭედლიშვილი.

ჩვენი გაზეთის თანამშრომელთან საუბრის დროს პატივცემულმა რეჟისორმა საყურადღებო ცნობები გადასცა ქართული სტუდიის შესახებ მოგვყავს იქვე აღნიშნული საუბარი.

ქართული სტუდიის შექმნა

— მე განზრახვა მაქვს, სთქვა მჭედლიშვილმა, სულ მოკლე ხანში ქართული სტუდიის შექმნის შესახებ მოვიწვიო თათბირი, მოვიწვიო [illegible] პირები და მივიღო ერთგვარი გადაწყვეტილება აღნიშნული ცხოველ საკითხის შესახებ. ამ თათბირზე მე წავიკითხავ მოკლე მოხსენებას თუ როგორი არის რა პრინციპებზეა დაყრდნობილი თანამედროვე სათეატრო განათლება საერთოდ და როგორი უნდა იყვეს ქართული თეატრი კერძოთ. მოხსენებაში მე წამოვაყენებ რამდენიმე თეზისს. თუ უკანასკნელნი მიღებულნი იქნენ თათბირის მიერ მაშინ მე შევადგენ ერთგვარ დეკლარაციას, რომლითაც მივმართავ ქართველ ქალებს და ვაჟებს. დეკლარაციაში იქნება მოწოდება გამოცხადდენ მსურველები საგანგეობოდ დანიშნულ გამოცდაზე. ასეთი საკონკურსო გამოცდები ჩემი ფიქრით უნდა მოეწყოს ორ ცენტრში. ტფილისსა და ქუთაისში ასეთ გამოცდაზე არჩეული . იქნება 10-15 უნიჭიერესი ქალ ვაჟი-რაც შეადგენს სტუდიის შემადგენლობას.

მომავალი თეატრი

არჩეულმა პირებმა უნდა გაითვალისწინონ ამ თავითვე, რომ ისინი იქნებიან არა მარტო აქტიორები, არამედ ჩვენი გზებით უფრო მაღლა მდგომი ასე ვთქვათ საზოგადო მოღვაწეები — ვინაიდან მე ვფიქრობ თეატრი მომავალში მიიღებს სულ ახალ [illegible] ფორმებს, იგი აამაღლებს, გაამდიდრებს და გაალამაზებს მეტად ცხოვრებას. უექვოა ამიტომ გამოცდაზე მოსულთ წარედგინებათ მკაცრი მოთხოვნილებანი.

გამოცდები

ახალგაზრდობას საკითხის იდეოლოგიური მხარის გარდა უეჭველად დაინტერესებს მისი პრაქტიკული სახე, მაგალითად რაში გამოიხატება გამოცდები და როგორ განხორციელდება შემდეგში აღძრული საკითხი. ვეცდები მოგცეთ ზოგიერთი ცნობები ამის შესახებაც.

რა თქმა უნდა გამოცდებზე გამოყენებული იქნება სათეატრო პედაგოგიკის ჩვეულებრივი მეთოდები, რომლის მიხედვით ადამიანის ნიჭი მოწმდება თუ შეიძლება ასეთ ითქვას წმინდა ობიექტიურ საშუალებებით. მოკლედ რა თქმა უნდა ყურადღება მიექცევა ხმას, დიქციას, მუსიკალობას, პლასტიურობას. მაგრამ გარდა აღნიშნული მეთოდების მე შევეცდები სულ სხვა ხასიათის შემოწმებაც თემატიური განზრახულ გამოცდებზე.

ეს არის იმპროვიზაცია.

მარტოლაც ხშირად შემთხვევა, როცა ადამიანს, რომელიც არ არის დაჯილდოვებული განსაკუთრებული ნიჭით, შეუძლია მიახდინოს კარგი შთაბეჭდილება ასე ვთქვათ მოატყუოს მაყურებელი თავისი კარგი, მომზადებით. ასეთი უნერბულობის აცილება შეიძლება მეორე მეთოდით.

იგი ადვილიც არის და იმავე დროს ძნელიც. აქ ირკვევა სუბიექტიური დამოკიდებულება მოცემულ ინდივიდუუმისა შემოქმედებასთან და უკანასკნელი ძლიერება მაგალითად სრულიად უბრალო მოთხრობაში ან უცხო სცენარიში შეეძლია გამოაშკარაოს, თავისი მხატვრული ძალა და ძლიერი ფერადებით აამეტყველოს იგი, ჭეშმარიტ ნიჭს.

სად უნდა მოეწყოს სტუდია?

მაგრამ რა პირობებში შეიძლება ქართული სტუდიის მოწყობა და მისი განხორციელება. მთავარ პირობათ ამ იდეის განხორციელებისათვის მე ვთვლი ერთ გარემოებას: სტუდია [illegible] სათეატრო ტექნიკა და კერძოთ სათეატრო პედაგოგიკა ამ უკანასკნელ წლებში მეტად განვითარდა, სადაც მაღალ წერტილამდეა მეტად ასული უბრალო სცენიური ცდები, სადაც სტანისლავსკის სისტემა და მეიერხოლდის მეთოდები სცენიურ ხელოვნებაში ახალ მიღწევებს იძლევიან. მოსკოვი მდიდარია მომზადებული მასწავლებლებით. მოსკოვში ჩვენი მომავალ სტუდიას შეძლება მიეცემა არა მარტო გაიგონოს გადმოცემანი სათეატრო ხელოვნებაში ცნობილ დიდი ოსტატების შესახებ არამედ პირადათ იხილონ მათი დიდი მაგალითები. მოსკოვში ჩვენი თეატრის მომავალი ხელმძღვანელები გაიმსჭვალებიან იმ გმირული დისციპლინით, რომელიც თეატრს აძლევს ნამდვილ, დიდ კულტურულ მოვლენის ხასიათს.

მეცადინეობა სტუდიაში განსაზღვრული იქნება 2-3 წლის ამის შემდეგ ახალგაზდა აქტიორებს ექნებათ პატარა რეპერტუარი. და ეს მომზადებული მცირე არმია დაბრუნდება სამშობლოში ხელოვნებისადმი ღრმა სიყვარულით გამსჭვალული.

ჰაშიმის თეატრი.

ჩემ თვალ წინ გაიზარდა მოსკოვში ჰაშიმის სტუდია. უკანასკნელი თამაშობს ძველ ბიბლიურ ებრაულ ენაზე.

როგორც ყველა ადასტურებს ჰაშიმას სტუდიის სახით გაიზარდა მსოფლიო ღირებულების თეატრი.

რაშია თილისმა?

სტუდია დარჩა თავისებური თავის ფიზიკურ და სულიერ მოთხოვნილებებში, მაგრამ ამავე დროს მან შეითვისა სავსებით უმაღლესი მისწრაფებანი რუსული თეატრისა. ისინი სტანისლავსკის საუკეთესო მოწაფეებათ ითვლებიან.

სტუდიები მოსკოვში.

მოსკოვში იზრდება აგრეთვე მეორე სომხური სტუდია აგრეთვე ლატიშების სტუდია. აღმოსავლეთის ხალხების უნივერსიტეტთან მრავალი სტუდიაა დაარსებული ყოველი ამ სტუდიათაგან ნახულობს შესაფერ ძალას, მასწავლებლებს და ენერგიას მუშაობისათვის. ვარჯიშობა რა თქმა უნდა იქნება ქართულ ენაზე.

სახელმწიფო დახმარება.

ასეთ დიდ ეროვნულ საქმეში აუცილებელია სახელმწიფო დაინტერესება.

ჩემი განზრახვაა მე გავესაუბრო სახალხო განათლების კომისარს ამხ. კანდელაკს და მთავარ [illegible] თავმჯდომარეს გრიგოლ რობა[illegible] მლებაც მეტად დაინტერესებულნი არიან აღძრულ საკითხით და პრინციპიალურად საწინააღმდეგო არაფერი უთქვამთ.

ალ. წუწუნავა.

დასასრულ მე მოვიხსენიე რომ სტუდიაში უახლოეს თანამშრომლად იქნეს მოწვეული რეჟისორი ალ. წუწუნავა.

ლიტერატურული ქრონიკა

Bibliographia Georgica

სახელმწიფო გამომცემლობამ დაადგინა დაბეჭდოს ვიორგი ბაქრაძის მიერ შედგენილი ქართულ წიგნის (1629—1922) და საქართველოს შესახებ უცხოელ მოგზაურების (XIII—XX საუკ.) და მწერლების თხზულებების ბიბლიოგრაფია ორ წიგნად საერთო სათაურით Bibliographia Georgica.

„უქიმერიონი" გამოვიდა ქუთაისის მხატვრული მწერლობის ჟურნალი „უქიმერიონის" № 2.

მონაწილეობენ: ტერენტი გრანელი, თ. ხუსკივაძე, დ. თომაშვილი, ვ. გორგაძე, სილოვანი, დია ჩიანელი, ვასილ წერეთელი. ჯაჯუ ჯორჯიკია, ნიკ. ლორთქიფანიძე, ლ. სორტელი, ვადიმ ნორაკიძე, ს. კვანტალიანი, დ. ცაგარელი.

საზღვარ-გარეთ

მწერლები მოსკოვში. ყველა მწერლები მოსკოვში ვაჭრობენ, რადგან ლიტერატურული ცხოვრებით გამოჩენა ყოვლად შეუძლებელია. მთავარი წყარო არსებობისა არის ვაჭრობა კოპერატიულ წიგნის დუქნებში. მოსკოვში სულ სამი პოეტური შკოლაა, ხოლო თითეულ მათგანს აქვს რამდენიმე წიგნით სავაჭრო. მაგ. „მწერალთა წიგნის მაღაზიაში" ვაჭრობენ: ბორის ზაიცევი, ნიკოლაი ბერდიაევი, და სხვ. „არბატზე" ვალერი ბრიუსოვი, ბ. პასტერნაკი, და სხ

აისედორა დუნკან.

აისედორა დუნკონ მეუღლედ გაჰყვა ახალგაზრდა რუს პოეტს იმაჟენისტს სერგეი ესენინს. „ახალგაზდა" წყვილი აპირობს გასტროლებს საფრანგეთში, ინგლისში და ამერიკაში.

ახლა იმყოფებიან ბერლინში და ელიან საჭირო ვიზებს ლონდონში წასასვლელად. აქედან აპირობენ გამგზავრებას ლონდონში.

„ნიუ-იორკ გერალდ"-ის კორესპონდენტის სიტყვით, განთქმული მოცეკვავე ქალი გასტროლებს იწყობს მოსკოვის საკუთარ სტუდიის შესანახად, რომელიც მისივე სიტყვებით უკიდურეს ნივთიერ გაჭირებაშია.

ბიბლიოგრაფია

ხომალდი. № 3. მარტი 1922 წ.

საგნის ესთეტიური [illegible] ფერენციაცია პოეზიაში აღვიძებს ენერგიას და დაუცხრომელ [illegible]ლისას.

პოეზია არ არის [illegible] მოვლენა [illegible] ტანი.

„ცისფერ ყანწებში" [illegible] „ხომალდი" აგრეთვე არის [illegible] პოეზიის [illegible] ითქვას, რომ იგი ვერ არის საბოლოოდ დაწმენდილი. „ჭეშმარიტი რეალიზმი" არ არის ჰინკა და ვერ გაატარებს ერთ ასპექტში ჟურნალის ნაირ მზერას. აქ საშა აბაშელის ტემპერამენტს ვერ უძლებს ლეო ქიაჩელის და გზა დაბნეული სტრიქონები.

სხვა გადახრა აქვს ობოლ მუშას და მისი მიდგომა ობიექტთან მეტად განსხვავდება იასამანის უსისხლო ლექსებიდან. საშა აბაშელი და ობოლი მუშა შესულნი არიან ახალი პოეზიის გავლენის ორბიტაში. ეს მეტ ფერს და წონას აძლევს მათ ლექსებს [illegible] იხსნება ს. აბაშელის პოემა „[illegible] ბარძიმი". უკანასკნელში [illegible] არის [illegible] მერიდიანების ენერგია და [illegible]ქანება, მაგრამ სტრიქონებში იხედებიან ქრისტეს თვალებით და ტანჯულნი, არიან სასწაულის მოლოდინით.

ს. აბაშელის ერთი დიდი პლიუსი აქვს კვლავ დიდი პოეტური ფანტაზია. შორი და შორი პერსპექტივა. ამასთანავე გულწრფელობა. სამივე ეს მოცემულია „ტანჯვის ბარძიმში"

„შავ გოლგოთიდან ისე მოჩანს იესოს ჯვარი ვით ბნელ სივრცეში აფრენილი შავი არწივი"

„დაბერავს ქარი. დაინგრევა ცა დასისხლული" ამასთანვე ლექსში მრავალია ახალი და ძლიერი ასონანსები. არის ზოგიერთი უხერხული გამოთქმაც:

„გაიყო სივრცე, სიკვდილისაგან გაათიშარი".

ობოლი მუშაში ისევ ხდება გადატეხა. იმედიანი და კაცის ხმა შეცვალა დარბილებულმა სინაზემ და მწუხრმა. ამ დუღილში ჩამოისხმება ჭეშმარიტი ხმა პოეტის.

ვარლამ რუხაძის ლექსი „ჩემი ცხოვრება" კარგია ბიოგრაფიისათვის. ბევრი შინაური დეტალებია გამოფენილი [illegible] ლემელის ზოგიერთ ლირიზმს. [illegible]

ლეო ქიაჩელი [illegible] უჭკვლად: [illegible] და [illegible] ლიტერატურა შეიტანა. ლეო ქიაჩელი [illegible] ობივატელშინის ეპიგონია ქართულ ბელეტრისტიკაში, ბევრათ უფრო საინტერესო იყო იგი წინეთ—[illegible] ყოფნის დროს. მას შემდეგ [illegible].

პროზა, გაიზარდა სიღრმით და ფონით და ქიაჩელის კალამის წვერზე ველარ თავსდება. მისი პროზა არასდროს არ არის დამუშავებული თემატიურად და სტილით ხომ სრულებით არ არის დაწერილი უკანასკნელ წერტილამდე. ამ მხრით ბევრად უფრო საინტერესოა დემნა შენგელია. მისი მოწყობა, და მისი პროზა უფრო დაწმენდილია.

„უცნაური მოთხრობები" ჭონდორის კაცის ნახაქია,

დემნა შენგელიას „წარჭმენდილი ბერი" უფრო სულ სხვა. მის შინაარსზე, აქ აღარ არის ძლიერი პოტენცია „პროპილერის, რომლის დატრიალებას აყავს ცაში ავიატორის საპარე" თუმცა ძველია: კანდელის ლანდი უხილავად ტრიალებს მოთხრობაში და ფერადინას მონოლოგში ისმის სალომეას სიტყვების ხმაური.

დონალის „პოეტი და რითმი" კარგად არის დაწერილი, თუმცა ველერიან გაფრინდაშვილის გავლენით.

ლეო ქიაჩელის წერილი „რომან-

როლანი" მეექვსე კლასის მოწაფის ერუდიციით და სინდისიერებით არის დაწერილი.

ა.

ნიკოლო მიწიშვილი „წმინდანიანი" წიგნი ლექსების.

თბილისი. 1922 წ.

ყოველ დამწყებ პოეტს, განსაკუთრებით საქართველოში, სჭარბობს პოტენციალური შესაძლებლობა, ვიდრე შედეგი. მაგრამ ნიკოლოზ მიწიშვილი ბედნიერი გამონაკლისია.

ნ. მიწიშვილი ახალი კაკიო პოეზიაში და მის წიგნში, მიუხედავად ზოგან ტრადიციული ფრაზების, ისმის საკუთარი რუკა. ამ რეკაში ვერცხლი ჟღერს.

ნ. მიწიშვილი გზას მოარღვევს ფრჩხილებიდან:

„მე პოეზიისთვის გული გამოვშიგნე
მე გზა ავირჩიე წვერწითელა ისკარიოტის,
ჩემი გზა იყო ასე გადაქარგული
ბედი სნეულობის, შავეკ ტვინის, შხამის და იოდის..

. . . .

და სულ გავიძახი: „მწყური, მწყურია:

[illegible]

[illegible] წიგნის [illegible] და ფილოსოფიის [illegible] მისი სულის დაკადანსი.

ყველა ეს ექსკურსები ტვინებში და კარნავალური მოჩვენებების პროცესიები, ააყდება ხეთების, ბიზანტია, აზია და ფავნები არის ბალასტი.

მაგრამ ჩიბი არის პოეტის მოჭრილი ფული. აქ შეხვდებით პოეტის ლირიკულ ცრემლს. აქედან სჩანს რამდენად ყალბია მთელი მისი ალასფერიიდა და განგებ გაქეთებული თუჯის გული („ისევერ მოვკვდები და ქვეყანას არ მოვეშვები").

ჩიბისი არის ფუძე მის პოეზიის. ჩიბისი — მისი ნამდვილი გული, თრევაში გამოქლიბული, მუდამ საწყალი. აქ არი დიდი ინტიმი.

მაგრამ სოფლის გადაშენების ციკლი გამართლებულია ბოლომდე. აქ არის ნამდვილი პათოსი პოეტის. აქ მძაფრი ნტონაციით ისმის პოეტის მორცხვი ხმა, ოდნავ მოქნილი ასეთი ხმა აძლევს პოეზიას თავდაპირველ ძალას და ნერვის. ასე: მან, მოწამლულმა, გაითავა წელმაგარი გლეხების გვარი და მათი მსუქანი სისხლი გადალესა ძმარში. მაგრამ ამ დემონიზმში, ამ შავი სივრცის გადაღმა ისევ იხედება სოფლის მართალი სილურჯე. უსათუოდ პოეტი მისულია ორ უფსკრულამდე, ორ პოლიუსამდე. მის სულში ჩაჭედილია ორი მიმართვა: ერთი — ინგლისს, მეორე — სატანას.

იგი [illegible] მის ახლის სუნი უფსკრულების და ცრუ ლი ჩიბისის, რომელი მრავალ დასწყევლის მას, [illegible]

წიგნი [illegible] და არ არღვევს მთლიან შთაბეჭდილებას.

„ურბანისტული" ვოდევილი

23 ივლისს, საქ. წით. არმიის კლუბში გაიმართა ს. ფაშალიშვილის სალიტერატურო ვოკალური საღამო.

ხალხი, რომელიც დღითი დღე ირიყება ლიტერატურიდან და რომელთა [illegible] სახელები მართლაც რომ ისვენებს, ხანდახან კიდევ მოგვაგონებენ თავის არსებობას და ამ ნაირი საღამოები, რომელთაც კიდევ საქველმოქმედო მიზნები ემატება, პირდაპირ ცირკის ხასიათს ღებულობს.

არის ალდგომა დღესავით დაწესებული წელიწადში ერთი საქველმოქმედო სალიტერატურო საღამო, რომლის პროგრამაში მძიმე ლიტერატურის გარდა, არ აკლია თეატრი, ოპერა, ლაკური არც სირაზბანიდან წამოყვანილი ბრმა მეჰანურეები და არც „ეაი ეუის" ხალხი.

23 ივლისის საღამოც ასეთი ვინეგრეტი იყო. რასაკვირველია, ამგვარ საღამოებს უსათუოდ ნაკლები პრეტენზიები უნდა ჰქონდეს პოეზიაზე, ხოლო მათი გამმართველები დღეიდან მაინც შეეცადენ საკუთარი ძალით და ღირებულებით ეჩვენონ საზოგადოებას და ჩამოიშორონ, ზედმეტი, დაქირავებული ამალა.

საღამო გახსნა კ. გამსახურდიამ მოხსენებით: „ქართული ლიტერატურა და თანამედროვობა".

ჩვენ არა გვაქვს ხალისი ვალაპარა[illegible] საჭირო სათქმელად [illegible] ნიკოლოზ პარა[illegible] და გროგოლ[illegible] არის [illegible] მისი საცოდავი ეპიგონები, ამ საღამოში მონაწილე მგოსნები [illegible] ბარშავენ „ურბანისტულ" კულტურა. ხოლო ჰხედავს ჩვენი ფილოსოფიის დოქტორი ურბანისტულ კულტურას? იქნებ აბანოების ხაროუხს და ბაქების (постоялый двор) ავლაბარს შეუძლიან შექმნას ეს კულტურა!

[illegible] და მით უფრო, არც საქართველოს არა აქვს იმედი ამ ხალხის მოძღვრისა. ამისთვის მათ უკვე საკმაოდ გრძელი გზა გაიარეს და უკვე ბალასტით [illegible] ქართული ლიტერატურა; ხოლო [illegible] ნუ ევონება ხელის წამოსაკრავად სახელები ილია ჭავჭავაძის, გრიგოლ [illegible] და სხ.

საღამოს უნაჭობას სრულიად შეეფერებოდა „არშინ-მალ-ალანით" გაკეთებული [illegible] ვოდევილი, რომელშიც [illegible] იგრიხებოდენ [illegible] და ანჯაფარიძის ქალი. რა ჰქონდა [illegible] ამერიკელი ქალის ვოდევილს „ურბანისტებთან". თუმცა მართალია, ვოდევილის გმირი ხშირად იმეორებდა ბანკებს, ტრესტებს, ქარხანებს, ნიუორკს, ლონდონს და სხ. შეიძლება ამით აიხსნება ამ „ურბანისტული" ვოდევილის კავშირი ურბანისტულ საღამოსთან.

უსათუოდ ურბანისტული გავლენა.

რომ გრიშაშვილმაც უკვე ახსენა ლექსში პარიზი: ეს სასაცილო ნახტომი შაითანბაზრიდან ისევ სკანდალით თავდება.

ამ ლექსის უნიჭობა, როგორც მუდამ დაფარული იყო უადგილო გრეხით და ხელების [illegible]

ფაშალიშვილისგან წაკითხულ ახალს ლექსში პირდაპირი გავლენაა ტიციან ტაბიძის „ქალდეას ქალაქების" და გიორგი ლეონიძის „ავტაპორტრეტის". და რასაკვირველია, ბ. გამსახურდიას ახალი რადიო-პოეტი უნდა იყოს. „ოქროს ჯვარის" ავტორის, „ჯიმშინ"-პოეტად გასაღება.

ამისათვის სრულიადაც ხრ არის საკმაო ქიზიყის ფაუნის ჩიშიანობა.

მართლაც დიდი ნახალობაა საჭირო, რომ ნ. ბარათაშვილის და საათნოვას უნიჭო ეპიგონებით გამოცხადებულ იქნეს ახალი ერა ლიტერატურაში და ყველა ეს სისულელე სადღებოდეს საქართველოს მწერალთა კავშირის ბეჭედით (რომლის თავმჯდომარეც იქ დაქირავებულ მიმიკით იჯდა).

სხვა ქვეყანაში ეს სკანდალით დათავდებოდა. მაგრამ ახალ ჩიჩიკოვებს მართლა დიდი ხნის მკვდარი სულებით უბდებათ ვაჭრობა (თუმცა ელიზაბეტ ეორიბერიც იქ იჯდა).

კოჩია გამსახურდიამ არ იკმარა მარტო ეს და საზოგადოების ლექსითაც წარუდგა [illegible] (სასაცილოთ მიიღეს) რადგან ეს როლი მას არ შეეფერდა.

„ქალები პათოსით" (ტუტილადო სიდალიშვილი გრ. რობაქიძის წინაშეს) და გაუთავებელ ლექს არ ქონდა ბოლო, ეს ლექსი ალბად ამთლებული უნდა იყოს „გეოტენ სუამჯენ" შობისუნებიდან[illegible] გან ლექსი იმას არაფერი ჰქონდა გარდა მანქვისა, საღამო ხელში ჩაიგდეს თამარ წერეთელმა, რომელსაც დაუსრულებლივ სთხოვდენ სიმღერას ბოშების რომანსებისას და ეს მწერლები ყველას დააფიწყდა მანეკენებივით რომ წამომსხდარიყვნენ. რა ეშველებოდა ამ ხალხს რომ საღამოს სხვა ნომრებიც მუსიკიდან ინაშვილი და შარაშიძე. არ ყოფილიყვნენ. ამ ღამეს მათი მწერლობა სამარის სუნით იყო აყროლებული.

დასასრულ საზოგადოების სამართლიანი გულისწყრომა გამოიწვია იმ გარემოებამ, რომ ის მწერლები, რომელნიც მთელი ორი კვირა იყვნენ გამოცხადებულნი (ია ეკალაძე. ს. აბაშელი, ბაბალინა, კ. მაყაშვილი), მთელი საღამოც სცენაზე ისხდენ და ხმის ამოღება კი არ ინებეს.

ნუ თუ აქაც საჭირო იყო დეკორაცია? ან სად იყო უბრალო მწერლის თავმოყვარება რომ დაქირავებულ სტატისტებივით სთელემდენ სცენაზე, იქნებ ამით აცხადებდენ: ჯერ კიდევ ცოცხალი ვართო, ვაი ამისთანა სიცოცხლეს.

გ.

ჩემს შემდეგ.

მე დავრჩი მარტო ჯვარედინ გზაზე...
და მოველოდი ჩემზე მძლეს უფრო;
ის არ მოსულა... მოვა ჩემს ნაცვლად...
მინდა შევესწრო და ლხინს ვესწრო!

ჩემს შემდეგ მოვა ერცელს მიდამოში
სიკეთილის ამოსავსებად;
ჩემებრ შეამკობს სიბრძნის სამოსი,
მქენელს გარდაქმნის თავის მჯავსებად

მაგრამ ის მაინც უკმაყოფილოდ
ჩაუვლის სოფელს მდუმარე განცდათ;
თუნდა ია-ვარდით გზა მოუფინოთ.
არ დაბრუნდება, ერთხელ თუ ასცდით.

დაიძახებს: „ალაბვენით!"
ჩამოკრავენ სულის კარებს:
ბრწყინვალება ჩაუქრებათ
ნიღაბებში შეპყულ მთავრებს!
იგი ერთი, მაღლა მდგომი
არავის არ მიიკარებს.
სხვა რათ უნდა? მასთან არის,
რაც კაშკაშებს, მოელვარებს!

ჩემს შემდეგ მოვა შავის ფიქრებით,
ტანჯვის დღემდე [illegible] მაგრამ,
მის სულს [illegible] და გაჭირვებით:
ჩემს შემდეგ მოვა სხვა ბატონი,
თავის [illegible] რაში.
[illegible] მარტონი.

კედელზე ჰნახავს ჩემს ობოლ ჩანგურს
სიმებ დაწყვეტილს, მტვერმოკიდებულს;
ის ახალგაზრდა იცნობს იქ წარსულს
და ცრემლს დააფრქვევს გულზე მიდებულს.

სდგას მის პირდაპირ ჩემი ტაძარი.
იქ მივა... პორფირის შენ მრგვაბარებს,
მას მუხლს მოუდრეკს, ვინც მე ადრე
ლოცვას სევდიანს შემომაპარებს.

მე იმ ლოცვაში მომელანდება
თავდავიწყება, ჩემი ბურანი;
ახ, მას კი რარიგ დაულამდება...
არც ცხენი ელის და არც ქურანი!

ჩემს შემდეგ მოვა, [illegible]
ძველი კერპები არ ადგებიან.
მაშინ იქნებით თქვენ ყველა სიზმრად..
ქრისტეს მონები თავყანს სცემთ ნინოს!

სანდრო შანშიაშვილი

წმიდა ზიარება

თავდავიწყება მოკლავს კაეშანს,
ჩემო ვენახო, ვით მოვილხინო.
განდგომილობის სურვილი მიპყრობს
ო, დიდო თამარ, ქეთევან, ნინო!
თუ საქართველოს არა ჰყავს გმირი,
რომ ჩემი მუზა დავაგვირგვინო;
არკადიაში არ არის ღმერთი,
რომ ყვავილები ავაბიბინო?!

აქ, შავს ღამეში თეთრი ტაიჭით
დაჰფრინავს სული საქართველოსი
და ჩემი მუზა წამების განცდით
ეტყვის: შენა ხარ ჩემი ეროსი;
შენა ხარ მეფე, შენა ხარ ღმერთი,
აქ, არკადიის ტურფა მდელოსი,
შენა ხარ სუნთქვა ჩემი სულისა
და წამებული საქართველოსი.

რუსთაველს უყვარს თამარის სული,
ბეატრიჩესი — დანტეს წამებულს,
მე კი დავსტირი სულო შენს გვირგვინს,
[illegible] მუზეუმში ნიშნად წადგმულს.
და ჩემი გული, ცრემლად ნადენი,
ივერიაში წყაროდ ჩაიდის
და ჩემი მუზა კითხულობს, ამოდ:
— სულო, შენ ტახტზე, იმეფებ, როდის!

რად მეჩვენები განდევნილივით,
სულო, შავს ღამეს თეთრი ტაიჭით?
ჰო, ბლაჭში დადგეს და ჯარს ეძახის,
— არკადიის მეფე იპყარ, დაიჭით!..
მაშ ჩემი მუზა გეფიცებოდეს:
ბლაჭს დავამარცხებ ივერიის ქალი,
რომ დაუბრუნდე შენ შენს ღირსებას
და მეფე იქნე თავისუფალი.

ტახტზე ასული თუ გნახე სულო,
შენი ამბორი მე მომინდება, —
ვენიარები დიდ საიდუმლოს
და ჩემი მუზა დაგვირგვინდება.

ბახიფინა

ელეგია

ცა შევიწროვდა და მწუხრის თვალი
მიცქერის შორით მიროლად მტრულად.
გული, ტანჯვათა დღენი დათვალე
და მიენდევი ბნელ ღამეს სრულად.

არ ვიცი კიდევ თუ ვინ მახსენებს
რომელ ფერადებს მოველანდები.
სული ემონა ცივ ნაზ სვნებს
და მწუხრის კარზე მივალ ანთებით.

სულ მავიწყდება რაღაც სიტყვები...
გზა, ტყის ნაპირად... გამოვშვიდები...
თვალო რას ელი? თვალო, რით სტკბები?
შენთვის ცრუ არი ქვეყნის დიდება!..

ბევრჯერ [illegible] სინამდვილეში
[illegible] მზისა ხელები
და ვით ცი[illegible] კვირაში
შენ ეგაწვალებდა ცოდვის ალები.

[illegible] და მოლანდება
[illegible]
და ხსნა იქნება, რომ დალამდება
და შორს წავიღებს სხვა მიმავალი!

ილიაზ ტორაძე.

სამქიმარი თავადს

ძვირფასო თავადო, აეზიანო როდამ,
მაგონდება კუთხე საჯინიბო შენი
ყელ მოჭრილი ლურჯა... ჩაქცეული ოდა
სიმიჯის ფოთლები. ვენახი ნაშენი...
წიფელის პიშკარი. ნისლიანი დილა
ყვავილნის თრევით სოფლის მონიზონი...
შავი ქოჩის კვნესა ეზოში გაზრდილა
უკან მოსჩანს ლელე და კანების ზოლი.

შენი ვერცხლის პური ქალაქს წაუღია
აღარ გკითხენ რამე საქართველოს თავადს
დაგრჩა იქ ხანდუკი და ბელელი ღია
ეს დღე ეცნაური მიდის თავის-თავად.
[illegible]
რომ პრძანდებით დიდი [illegible]
ლეონიძის ქალი, [illegible]
[illegible]

[illegible] და საყვარელ [illegible]
[illegible] შენ თვალი [illegible]
ივლოვე პანდორის ჩრდილში დაკარგულ სიკვდე
რომ წისქვილის ქვასთან შაშის ლანდებს უცდი.

ვიქტორ გაბესკირი.

წიგნის გამომცემლობა „საუნჯე."

ტფილისში დაარსდა, მთავრობის მიერ ნებადართული, კერძო გამომცემლობა „საუნჯე". რომელიც მიზნად ისახავს სერიებად გამოსცეს ქაზმული მწერლობის საუკეთესო ნიმუშები: მოთხრობები, რომანები, პიესები სალიტერატურო სახელმძღვანელოები, და სხვა.

პირველ ხანებში ამხანაგობას განზრახული აქვს გამოსცეს ნაწარმოებნი: ვასილ ბარნოვისა. შიო არაგვისპირელისა, ალ. შანშიაშვილის. ტრ. რამიშვილისა, ბაბილინასი და სხვა წიგნები გამოიცემა წინასწარი ხელის მოწერით, რადგანაც წიგნის გამოცემა ძვირად ჯდება და საჭიროა გათვალისწინებული იყოს რაოდენობა წიგნის მოთხოვნილებისა. ამხანაგობას დამხმარე თანამშრომლები ეყოლება როგორც ტფილისში ისე საქართველოს ყველა დაბა-ქალაქებში.

პირველ წყებად გამოიცემა: ვახ ბარნოვის ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან I, II, III და სხვა.

რომანები: „ტრფობა წამებული", „სეიმონ ხელი" და სხ. შ. არაგვისპირელის „გაბზარული გული (მეორე ვარიანტი), და მისივე ნაწერების მე-2 ტომი ტრ. რამიშვილის ახალი პიესა და სხვა. წიგნების ფასი ხელმისაწვდომი იქნება.

დღევანდელ პირობებში, როდესაც, ბაზარი გავსებულია ათასგვარ ბროშურებით, ცნობილ და უცნობ პოეტების ლექსებით, რუსულ და უცხო ენებზე გამოცემულ წიგნებით, ქართველი მკითხველი მთლად გარიყული რჩება და ვერ იკმაყოფილებს თავის სულიერ მოთხოვნილებას.

ამისათვის ჩვენ სიამოვნებით ვეგებებით ამ გამომცემლობის დაარსებას.

რედაქტორი: ზიორბი ლეონიძე.

რომანი და სინემა

ესპანელმა რომანისტმა ბლასკო იბანიესმა დაბეჭდა „ქალთა სამოთხე“, მეტად სატირიული და ფანტასტიური რომანი: ამერიკელი ინჟენერი, გილევსი, ზღვაზე მომხდარ კატასტროფის შემდეგ მოხვდება ლილიპუტების ქვეყანაში, რომელიც როდისღაც სვიფტმა აღწერა. ორას წელიწადში ლილიპუტებში მომხდარა დიდი სოციალური ცვლილებანი. ქალებს მოუხდენიათ რევოლიუცია, ჩაუგდიათ ხელთ მთავრობა და მამაკაცების ქვეშევრდომობით განაგებენ სამეფოს.

რომანი თავდება მამაკაცების „კონტრ რევოლიუციით“ მაგრამ მერე უცნაურად ირკვევა, რომ გემზე არავითარი კატასტროფა არა ყოფილა: არც ლილიპუტების ქვეყანა, არც „კონტრ-რევოლიუცია“,-ახალგაზდა ინჟინერს მხოლოთ გემზე წყნარად ეძინა.

ბლასკო იბანიესი ამბობს: ამ ფანტასტიური მოთხრობის-აზრი დამებადა ჯერ კიდევ ბავშობაში. „გულივერის მოგზაურობის“ წაკითხვის შემდეგ არა ერთხელ მიფიქრია: რანაირად მიდიოდა ლილიპუტების ცხოვრება, რაც იქიდან სვიფტი დაბრუნდა? ახლა მე გადავწყვიტე ამეწერა თანამედროვე ცხოვრება ლილიპუტების.

მუშაობის სიახლით ატაცებული, მე შევუდექი წერას გაშმაგებით. არასოდეს არ მიმუშავია ასეთი სიჩქარით. მე სრულიად გადამავიწყდა, რომ ვწერდი მხოლოდ სინემას „სცენარებს“ ამ რიგად [illegible] ერთ სალამოს განმავლობაში მე დავასრულე რომანი „ქალთა სამოთხე“. [illegible] გარემოების მერე ძალიან მიკვირს, როცა ჩემს რომანში ეძებენ ფილოსოფიურ პოლიტიკურ ტენდენციას.

ავტორი [illegible] ისახავს არა მარტო [illegible] სოფლის ახალი და სრულიად ფანტასტიური თემების ძებნას. ჩემი თხზულების მერე, იქნება „ქალთა სამოთხე“ ბევრმა შეცდომად ჩასთვალოს. მაგრამ მე მირჩევნია, ვცდებოდე და ახალი გზებით მივდიოდე, ვიდრე ვიმარჯვებდე, მაგრამ ჩემს თავს ვიმეორებდე.

მაგრამ მე მაინც მგონია,-განაგრძობს ბლასკო იბნიესი, რომ ჩემი რომანი უფრო საინტერესოა, ვიდრე ის რომანები რომელთა ავტორებსაც უნდათ 300 გვერდი რომ მოამზადონ ორი სქესის შეხვედრა ჩაკეტილ ოთახში.

თანამედროვე რომანი მარტო პუნქტია, მომხდარი ეპიზოდის. ამბავი აწერილია ფრთხილად, რომ სასამართლოს ოქმს არ წაემსგავსოს ავტორი ცხარედ იცავს „სინემას“ და უწოდებს „მეშვიდე ხელოვნებას“, რომელსაც ბრწყინვალე მომავალი მოელის დღეს სინემას ბევრი მტერი ჰყავს, განსაკუთრებით მწერლობაში.

[illegible] წოდებული მწერალთა რესპუბლიკა, წარმოადგენს [illegible] სახელმწიფოს, და დასახლებულია ინსტინქტურად [illegible] ხალხით, რომელიც წინ [illegible] ახალს თითქოს არისტოკრატიული [illegible].

როცა [illegible] მაშინდელი მწერლობა ნაბეჭდ წიგნს მტრულად შეეგება. ჰქრებოდა წიგნი მოოქროვილი ასოებით, ყვავილნაირი არშიებით, სათუთად გადაწერილი, მის ალაგს იჭერდა ვულგარული და ერთი ფერი წიგნი. მაგრამ ათეული წლების მერე დარწმუნდნენ, რომ დაბეჭდილი წიგნი თუმცა ნაკლებ ლამაზია, ვიდრე ძველი მანუსკრიპტები მაგრამ უფრო ხელს უწყობს ახალ იდეების გავრცელებას და კაცობრიობის ინტელექტუალობის სრულყოფას.

შეიძლება ასი წლის შემდეგ, უკვირდეთ, როცა გაიგებენ რომ მწერლები, სინომატოგრაფის გამოგონების თანამედროვენი, ზიზღით შეეგებნენ, მას და ჩასთვალეს ბავშურ გასართობ იარაღად. და „სინემას“ დასაცავად ბლასკო იბანიეს გამოჰყავს შემდეგი არგუმენტი.

რომანი დღეს, ყველგან უდიდეს კრიზისს განიცდის. მეცხრამეტე საუკუნე იყო საუკუნე მუსიკისა და რომანის. უკანასკნელ ასი წლის განმავლობაში იმდენი რომანი იწერებოდა, მათი შინაარსი იმდენად სხვანაირად იყო, რომ ავტორები და მკითხველები ეხლა გა[illegible] [illegible] მოხაბის [illegible] რომელ [illegible] არ გასწორის რომანისტმა, ასი წლის შემდეგ [illegible]

[illegible] და პრინციპები თანა [illegible]

[illegible] ყველა სიტუაციები, შემუშავებულია ყველა ხასიათი, აწერილია ყველა „ტიპები“, ამიტომ „ორიგინალური“ რომანი იშვიათობად იქცა ამოიწურა ყველა კომბინაციები, სიტუაციები, ტიპები და რომანისტები წელზე ფეხს იდგამენ იაფი საკაულებით დაფარონ გაწამებული სტილის, სიუჟეტის ანემიური სილარიბე. რომანისტებთან ერთად საზოგადოებაც დაიღალა და რომანი საფრანგეთში დღეს, რომელსაც აქვს დიდი პრეტენზიები ორიგინალობის, არაფერ ახალს არ წარმოადგენს. დღეს ყველგან დიდი კრიზისია და ბ[illegible] ვერ გადაწყვეტილა.

„მე არ მინდა დავამტკიცო, რომ კინემატოგრაფი ერთადერთი რადიკალური გადაწყვეტაა საკითხის—ამბობს იბანიესი. იმასთან მზადა ვარ ვაღიარო ერთგვარად, რომ „დაბეჭდილი“ ამბავი ყოველთვის მაღლა იდგება რომანზე რადგან თუ რომანშია მოქმედება, აქ არის „სტილი“. მე მინდა მხოლ ვსთქვა შემდ. თუ რომანისტები ხელს შეუწყობენ უშუალო „მეშვიდე ხელოვნებას“ რომლის მონაპოლიას დღეს აბდენენ, სრულიად არა კომპეტენტური ხალხი.ლიტერატურაში, მათი მეცადინობა, გამოიწვევს რომანის აღორძინებასა და მისი საზღვრების გაფართოებას. რომანი მაშინ გადადგამ მეორე ახალგაზრდობაში.

ს. ს. ს. რ. თამბაქოს ტრესტი

უ. ს. ს. მ.

დაგრუნებითი კაპიტალი 6.000.000 მ. ოქროთი
თვიური ტრიალი 40.000.000.000 მან.

ტრესტის მმართველობა ქალ. თბილისი შტაბის, 2 ტელეფონი 12—29.

2. კონტორები და განყოფილებანი: ბაქო, ბათუმი, ქუთაისი, ალექსანდროპოლი, ასხაბადი, ტაშკენტი, თეირანი, თავრიზი და ეაზვინი.

იძლევა თავის თამბაქოს ნაწარმოებს.
ტრესტში ვაჭრობა განსაკუთრებით ბითუმადაა.

დამატებითი საგარაკო მატარებლები

22 ივლისიდან თბილისის, ბორჯომის და ბაკურიანის შორის დანიშნულია სწრაფი საგარაკო მატარებლები № 18 და 17, კვირაში ერთხელ.

თბილისიდან გადის შაბათობით დღის 11 საათ. 45 წუთზე, გორიდან—2 საათ. 20 წუთზე, ხაშურიდან—3 საათზე და 55 წუთზე, ბორჯომში მიდის 5 საათ. 30 წუთზე დღის,

ბორჯომიდან ბაკურიანში გადის წვრილი ლიანდაგიანი გზით 5 საათზე, და 50 წუთზე, ბაკურიანში მიდის საღამოს 9 საათზე და 18 წუთ. შაბათობით.

უკან ბრუნდება

ბაკურიანიდან—კვირაობით საღამოს 4 საათზე და 40 წუთზე ბორჯომში მიდის 7 საათზე და 46 წუთ. ბორჯომის პარკში—საღამოს 8 საათზე.

ბორჯომიდან თბილისში გამოდის საღამოს 9 საათზე და 50 წუთზე, ხაშურიდან—ღამის 12 საათზე და 35 წუთზე, გორიდან—2 საათზე და 41 წუთზე, თბილისში მოდის დილის 6 საათზე და 02 წუთზე.

ეს მატარებელი პატარა პლატფორმაზე არ შეჩერდება.

1922 წელს, 7 აგვისტოს, დღის 12 საათზე მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატის საძოვართა და საიჯარო-ნაკვეთების განყოფილებაში (სასამართლოს ქუჩა № 32) დანიშნულია **საჯარო ვაჭრობა თევზის დაჭერის** უფლებაზე **პალეოსტომის ტბაში** (სენაკის მაზრაში) და იმ მდინარეებში რომელიც ჩადის და გამოდის ამ ტბიდან, ვადით 1922 წლის 14 აგვისტოდან 1923 წლის 14 ივნისამდე: ქვირითის დაყრის დროს, ესე იგი 14 ივნისიდან 14 აგვისტომდის, როცა თევზის დაჭერა სახელმწიფოს აყენებს დიდ ზარალს, აკრძალულ ხანათ ითვლება. საჯარო ვაჭრობა დაიწყება 730 მილიონ მანეთიდან, ვისაც სურს საჯარო ვაჭრობაში მონაწილეობა მიიღოს საძოვართა და საიჯარო ნაკვეთების განყოფილებაში შემოაქვს განცხადება და არდგენს 185.000.000 მან. ბეს.

ვინც საჯარო ვაჭრობაში მისცემს უმაღლეს ფასს და საჯარო ვაჭრობა დამტკიცებულ იქნება მიწადმოქმედების კომისარიატის მიერ მასთან იკვრება წერილობითი ხელშეკრულება, საიჯარო გადასახადი-კი უნდა იქნეს შემოტანილი ორ ნაწილათ: პირველი ნახევარი 1922 წლის 1-ლ ოქტომბრამდის, მეორე ნახევარი 1923 წლის 1-ლ აპრილამდის.

საჯარო ვაჭრობის დღეს ვიზედაც დარჩება თევზის დაჭერის უფლება ვალდებულია შეავსოს ბე არა ნაკლებ იმ ფასის მეოთხედი ნაწილისა, რა ფასში დარჩა მას თევზის დაჭერის უფლება საჯარო ვაჭრობაში. შევსებული ბე რჩება ხაზინაში მიწათმოქმედების კომისარიატის დეპოზიტში საიჯარო ვადის გათავებამდის.

დანარჩენ პირებს, ვიზედაც საჯარო ვაჭრობით თევზის დაჭერის უფლება არ დარჩება მათ ბე უბრუნდებათ იმ დღესვე.

პირდაპირი მატარებელი
პეტროგრადი--ბათომი

16 ივლისიდან ყოველკვირა **პეტროგრადიდან ბათომამდე** ივლის პირდაპირი მატარებლები №: 6-3, 5 ვაგ. ნიკოლაევის გზის შემადგ. მათგან 1 საბარგო, 1 რბილი, 1 მესამე კლასი პეტროგრად-ბაქო და 1 მესამე კლასი პეტროგრად-როსტოვი. აქედან პეტროგრად-ბათომის უბრალო სამი ვაგონიდან ერთი ვაგონი ეძლევა მგზავრებისათვის მხოლოდ პეტროგრად-ხარკოვს შუა და ცალკე ხარკოვ-ბათომით და ეს ვაგონი, ივლის ხარკოვში მოუხსნელად და ვქნება ტრანზიტი პეტროგრად-ხარკოვ-ბათომში და [illegible] სამი ვაგონიდან ერთი [illegible] მგზავრებს მხოლოდ **პეტროგრადიდან როსტოვამდე. ცალკე როსტოვს და ბათომს** შუა როსტოვში მოუხსნელად. სხვაც ექნებათ ცვალებადი ტარიფი **პეტროგრადი-როსტოვი და როსტოვი-ბათომი** და სხვა ვაგონების რიცხვიდან კი ნახევარი ადგილები მიეცემათ მოსკოვში, მოსკოვიდან მიმავალ მგზავრებს. ეს მატარებლები პეტროგრადიდან დაიძვრიან კვირაობით, მოსკოვიდან—ორშაბათობით, **პეტროვსკში** მოვლენ და აქედან გამოვლენ ხუთშაბათობით, **ბაქოში** მოვლენ და დაიძვრიან (არსებულ წესის თანახმად) პარასკეობათ, **თბილისში** მოვლენ დღისით 11 საათ. და 45 წ. და აქედან გავლიან (დღის 2 საათზე) შაბათობით და **ბათომში ჩავლენ** კვირაობით დილის 9 საათ. და 40 წ.

მატარ. № 5-3. **ბათომიდან დაბრუნდება** ოთხშაბათობით 7 საათ. 25 წ. საღამ. **ტფილისში** მოვა (1 საათ. და 30 წ. დღისით) და აქედან გავა 2 საათ. 45 წ. ხუთშაბათობით, ბაქოში ჩავა დღის 3 საათზე და გავა (დღის 5 საათ.). პარასკეობით, მოსკოვიდან—სამშაბათობით და ჩავა **პეტროგრადში** ოთხშაბათობით.

პირველი მატარებელი გამოვა პეტროგრადიდან 16-ს, თბილისში გაივლის 22-ს, ბათომში მივა 23-ს, ბათომიდან გამოვა 26 ივლისს და პეტროგრადში ჩავა 2 აგვისტოს. არსებული მოსკოვის მატარებლები №№: 5 და 6 რჩებიან მოძრაობაში იმავე დღეებში პლაცკარტის ფასი მოსკოვის და პეტროგრადის მატარებლებზე რჩება იგივე, ე. ი. 1-ლ 3 კლ. ვაგონებში 300.000, რბილი 6000.000. მე-2 600 ვერსტამდე—3 კლ. ვაგონებში 520.000, რბილ 9000.000 მე-3 900 ვერსტამდე და მეტზე 3 კლ.—640.000 მ. და რბილ 1.200.000.

მთავარ ტყავკავშირი
ს. ს. ს. რ. ს. მ. უ. ს.

თბილისი ვორონცოვის ქ. №.82. ტელეფონი 3—08.

ტყავკავშირის უწყებაში

ტყავეულობის ქარხნები
ქუჩების ფაბრიკები

ფეხსაცმელების ქარხნები

სასარაჯო საუნაგირო და ტანთსაცმელის სახელოსნოები

მიიღება შეკვეთა ტყავეულ და ქეჩების ნაწარმოების როგორც არმიისა, ისე საზოგადოებრივ და კერძო დაწესებულებათა საჭიროებისათვის.

განყოფილების მაღაზიებში (სომხური ბაზარი, №№ 6 და [illegible]).

იძლევა ყველას ბითუმად და ცალობით კოოპერატივებს თავის წარმოების.

თანახმად დეკრეტის № 8 მატყლის მონოპოლიის შესახებ

სახალხო სასურსათო კომისარიატი

ამით აცხადებს, რომ ყველა ის კერძო პირი და დაწესებულება, რომელსაც აქვს მატყლი საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებში,

მოვალეა გამოაცხადოს

ერთის კვირის განმავლობაში დღიდან ამა განცხადების გამოქვეყნებისა

მეცხვარეთა საზოგადოება „მწყემსში“

(ნიკოლოზის ქ. № 22) როგორც მატყლის რაოდენობა ისე მისი ღირსება.

წინააღმდეგ შემთხვევაში დამნაშავენი მიცემულ იქნებიან სასამართლოში და მატყლი ჩამოერთმევათ კონფისკაციის წესით.

სახალხო სასურსათო კომისარიატი.

სახალხო ბანკის გამგეობა

იუწყება, რომ საქონლის იმპორტ—ექსპორტების მუშაობის გასაადვილებლად

გახსნილია ანგარიში ოტტომანის ბანკში კონსტანტინოპოლში და ჩიილებს თავისთავზე

ადგზავნას და სხვა საკომისიო მინდობილობებს კონსტანტინოპოლზე

[illegible] გეობა.

ამიერ-კავკასიის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების საგარეო ვაჭრობი[illegible]

სახალხო კომისარიატი

იღებს რა მონაწილეობას ნიჟნი-ნოვგოროდის იარმუკაზე (1 აგვისტოდან—15 სექტემბრამდე), აცნობებს ყველა დაწესებულებებს, ორგანიზაციებს და კერძო კომერსანტებს, რომელთაც სურს მონაწილეობა მიიღონ იარმუკაზე თავისი საქონლით, რომ იგი კისრულობს ამ საქონლის გადაგზავნას შეღავათიან, საკომისიო პირობებში თავისი მარშრუტებით.

ცნობებისათვის მსურველთ უნდა მიმართონ ყოველ დღე (უქმეებს გარდა) დღის 12—3 საათამდე და საღამოს 7—8 საათამდე ზაკვნეშტორგის ნიჟეგოროდის იარმუკაზე მონაწილეობისათვის არსებულ დროებით ბიუროში (ბარიატინსკის ქ. № 6, ზაკვნეშტორგის სავაჭრო განყოფილების ბინა) ბიუროს თავმჯდომარეს ტ. ს. მელიქოვს ან მის მოადგილეს ნ. ლ. კოვალევსკის. ქალაქ გარეშეთ სთხოვენ მიმართონ ზაკვნეშტორგის სათანადო განყოფილებას ადგილობრივ.

ა. კ. ს. ს. რ. საგარეო ვაჭრობის კომისარიატი.

სამხედრო საზღვაო კომისარიატის სტამბა.

ბახტრიონი

ფასი 10.000 მ.

სტამბის მისამართი: სამხედრო სტამბა, ლორის—მელიქოვის ქ. № 3. ტელეფ. 8—61 განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000. ხელის მოწერა სამი თვით: 200.000 მ.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 5 ორშაბათი 31 ივლისი. № 5

მთლიანი მუშათა კოოპერატივი

(ერკოპი)

მთლიანი მუშათა კოოპერატ[illegible]ვის დუქნებში და მაღაზიებში

მიღებულია ახალი პარტია მანუფაქტურის

ტილო, პარუსინა, სატინი, შევიოტი, ტრიკო, მელესკინ, მადაპალამი, ცხვირსახოცები.

ძალიან იაფად

იყიდება:

მდინარის ყინული

60.000 მ. ფუთი.

ყიდვა სწარმოებს დილის 8—3 ს.

ერკოპის მაღაზიებიდან

1) პიროგოვის ქ. № 1.

2) პუშკინის ქ. № 5, თევზეულის მაღაზია ყოფ. მეჯველოვისა.

ნახშირის საწყობი: ჩერქეზიშვილის ქ. № 77.

იყიდება ხის ნახშირი—30.000 მ. ფუთი.

სარძევე-გასტრონომიულ **მაღაზიებში**

1. პუშკინის ქ. 5,
2. ვერის და ოლღას ქ. კუთხე,
3. პიროგოვის ქ. № 1.
4. მიხეილის ქ. № 93.

ყოველდღე გვაქვს: **რძე**—ჭიქა—4.000 მ.

მარიენფელდის ქარხნის საკუთარი ნაწარმოებნი: კარაქი, ყველი, სმეტანი, ნაღები, ხაჭო, ერბო, მაწონი.

თევზეულობის მაღაზიაში პუშკინის ქ. № 5. მაღაზია ყოფ. მეჯველოვისა.

მიღებულია წითელი თევზი ყველა ხარისხისა—ფასები ბაზარზე ნაკლები

ყველა მაღაზიებში—ყოველდღე

თეთრი პური გირვანქა 8.000 მან.

საქართველოს ს.ს.რ. მთლიანი სამხედრო კოოპერატივი.

მართველობა: ტფილისი ელბაქიძის (ვერის) დაღმართი № 12 ტელ. № 17—82.

საქონელს იძენს ფულით და საქონელზე გადაცვლით

1. გახსნილია მაღაზიები:

1) უნივერსალური მაღაზია რუსთაველის ქ. № 40 ტელ. № 2—12., სადაც მოთავსებულია: სამანუფაქტურო, პურპლეულობის (შინაწარის), სავალანტერიო, სურსათ-სანოვაგისა და სასმელების განყოფილებები.

2) მაღაზია კახეთის მოედანზე № 1 სადაც მოთავსებულია: რკინეულობის და ტეხნიკური მასალების განყოფილებები.

3) ღვინის სარდაფი სერგიევის ქ. № 4 და 4) საწყობი საპიორის ქ. № 18.

2. კოოპერატივის დუქნები:

1) სამოსწავლო ათასეულში, 2) 1-ლ ლეგიონში, 3) დივიზიის ლაზარეთში, 4) საარტილერიო დივიზიონში და 5) საინჟინერო დისტანციაში.

3. ქალ. ქუთაისში—ცენტრალური კოოპერატივის განყ-ბა:

4. ქალ. ტფილისში:

1) ხე-ტყის ქარხანა ღებულობს შეკვეთებს, 2) ფურნე და 3) საავტომობილო გარაჟი. გარაჟი იღებს ტვირთის გადასაზიდათ შეკვეთებს. ყველა ეს მოთავსებულია დიდი მთავრის ქუჩაზე № 2 ტელ. № 16—60.

4) ბაღი საინჟინერო ქ. № 8 სადაც იყიდება კულტურული მცენარეები, თესლეულობა და მწვანილეულობა

5) მამული „ბოჯგას-კიახან“ ბორჩალოს მაზრაში, 1600 დესეტინა სარძეო მეურნეობით, ყველის ქარხნით, ლორის ჯოგით და სათიბით.

გაიხსნა ტფილისში—(ბეჟან. პასაჟში) და ახლო ხანებში გაიხსნება საექსპედიციო—სატრანსპორტო—საკაპრო—საკომისიო კანტორები ქ.ქ. ბათუმში, ბაქოში და სხვ.

საზღვაო ბანკის გამგეობა

იუწყება, რომ საქონ[illegible] იმპორტ—ექსპორტების ჯუ[illegible] [illegible]

გახსნილია ანგარიში ოტომანის ბანკში

კონსტანტინოპოლში და მიიღებს თავისთავზე

გადაზიდვას და სხვა საკომისიო მინდობილობებს კონსტანტინოპოლზე

გამგეობა.

შავი ქვის მრეწველთა საბჭო

ამით აცხადებს, რომ 1922 წლის 20 აგვისტოსათვის

მოწვეულია ჭიათურაში ადგილობრივ თეატრის შენობაში დღის 12 საათზე.

შავი ქვის მრეწველთა მე-XXIV—(მორიგი) ყრილობა

შემდეგი საკითხების განსახილველად:

1. [illegible]
2. განხილვა ანგარიშებისა: ა) საბჭოსი, ბ) სარევიზიო კომისიის და გ) მარგანეცის კომიტეტის.
3. განხილვა სტატისტიკური ცნობის მალარიების ნაყოფიერებაზე, სადგურების საწყობებზე შეტანილ შავი ქვის რაოდენობაზე, გატანის რაოდენობაზე, რკინის გზის გადასახადებზე საშუალებებზე, საწყობებზე და სხვა და სხვა.
4. სამრეწველო რაიონის ზევით მისავალ რკინის გზების გაყვანა.
5. ახალი სამრეწველო გზების გაყვანა და ახალი ხიდების აშენება.
6. ტელეფონის შესახებ სამრეწველო რაიონისთვის.
7. თვითმდენი წყალსადენის გაყვანა სამრეწველო რაიონისთვის.
8. გეოლოგიურ-ტეხნიკური აღწერილობა სამრეწველო რაიონისა და შესაფერი გეგმების დამზადება.
9. მრეწველთა და მთავრობის დაწესებულებათა მუშა მოსამსახურეების უფასოთ ექიმობის მოწყობა სამრეწველო რაიონში.
10. რკინის გზის საკითხები, რომელნიც ეხებიან მარგანეცის ტრანსპორტის პირობების გაუმჯობესებას და სხვა.
11. საბჭოს ვალების შესახებ.
12. სტიპენდიების დაარსება.
13. მიმდინარე საკითხები.
14. საბჭოს ქონებრივ საშუალებათა გადიდება.
15. 1922 წლის უკანასკნელი ოთხი თვის და 1923 წლის ხარჯთაღრიცხვის განხილვა.
16. თანამდებობის პირთა არჩევა.

მთავარ ტყავეულობის

ს. ს. ს. რ. ს. მ. უ. ს.

თბილისი კალინინის ქ. № 82. ტელეფონი 3—08.

ტყავეულობის ეწყობა

ტყავეულობის ქარხნები

ქალების ფაბრიკები

ფეხსაცმელების ქარხნები

სასარაჯო საუნაგირო და ტანსაცმელის სახელოსნოები

მიიღება შეკვეთა ტყავეულ და ქსოვილის ნაწარმოების როგორც არმიისა, ისე საზოგადოებრივ და კერძო დაწესებულებათა საჭიროებისათვის.

განყოფილების მაღაზიებში (სიონის ბაზარი, №№ 6 და 62).

იძლევა ყველას ბითუმად და ცალობით ყოველნაირ ფაბრიკატები თავის წარმოების.

ლიმი დამლუკი.

— ეს თქმა: „მშვენიერ სხეულში სულიც ლამაზი“ უფრო ადრინდელია, მინამ ელინთა მცნება: იგი დასკვნაა ძველისძველ ნათელთა თაყვანისმცემლობისა,

— როგორ?

— კარგი ადამიანი რაინდია ნათელი შემოქმედის მხრივ გამოსული ბნელთან საბრძოლველად, მებრძოლიც სულის სიმტკიცისა და სიკეთისთვის სპირია ნივთიერი კეთილქმნილებაც ტანისა. რა რაინდია მახინჯი-ღვახავები, სხეულის ნაკვთებში დამახინჯებული?!

— შესაძლოა! მე მხოლოდ ვამბობ: ეს დებულება პირველ არ ეთანხმება სინამდვილეს. ხშირად ხდება: კეთილქმნილ სხეულში უშნო სული ცხოვრობს, ლამაზ სული ხინჯიან აგებულობას ატარებს; ნაკვთით მორთულ ტანს სხეულში პაეროვანი სული მინაზებული, სათუთად ნაგებ მოქნილ ალნაგობაში უდრეკი სული უეცრად ქმნილი.

— იშვიათად უნდა იყოს ეს: დებულება აგებულება ბოროტ-გრძნობას თუ მისწრაფებას ჰბადებს სულში თუნდაც სხეულის ნაკლისგან წამომდგარ ზიანის შესავსებლად და.... თუ ერთხელ სულში შეაღო კარი ბნელმა, იპარტყებს იქ [illegible].

— ჰკვას ახლოა! ერთი [illegible]: ბუნება თხუნკია. უკეთეს წინაპრებ[illegible] ერთ ფარგალში, ერთსა და იმავე [illegible] სულისა. [illegible] ბუნება არსთა ძალების ყვეთს შეთამაშებაზედ.

— და ეს მისი ღიმილი ძვირად უჯდება ქმნილებას.

— ოლონდაც! აი თუნდა ჩვენი გობრონი.....

— სუ, კაცო! აგერ მოგოგავს. ეწყინება ეგეთი სიტყვა: თავისზედ მიიღებს

— ყმაწვილებს გაუმარჯოს! დაიძახა გობრონმა და გაუღიმა ამხანაგებს. გამაცნეს. თავი მოიხარა, ფეხი ფეხზედ შემოჰკრა, ხელი ჩამომართვა. ძლიეს მოვაელე თითები ოთხკუთხ თათს. სქელი რომ მაჯა მოჩანდა გაქათქათებული პერანგის სახელოდან. ხმამ გამაკვირვა

— მორგვივით კისერი, ჩინჩახვიანი ყელი და ეგეთი წვრილი ბგერები?! ცხრა-ათი წლის ნაზარდი ხმა ოცდაათ წლამდის მიღწეულ კაცში....

გაითბო. ვუთხარით. ნაზად აცმოკდა; ოდნავ ენას უკიდებდა. საუბარის დროს არგანს ათამაშებდა; ხუმბასავით წვრილი ჯოხი; ძვლის ტარი ჩუქურთმიანი. უფრო შესაფერი იქნებოდა რიკნა ჰიგოსეპური. განათლების პაწაწა ნიშანი ყარამანის მკერდზედ. ჩაცმა-დახურვაში, ხარჯებზედ თავისუფლად ლაპარაკში ეტყობოდა, შეძლებული იყო. ამოიღო სათუთუნე. ჩუქურთმით მოკაზმული ნივთი პაეროვანი. გადმოახარა ჩემსკენ, თუმცა ვერ გადმოყვა განიერი წელი.

— ინებეთ!

— გმადლობთ!

სცადა მარჯვედ ჩაეკეტნა კოლოფი; მოკლე თითებმა ჩაღრიკეს ნივთი. ვაჟორდი ნაცნობებს, როცა სადილზედ ჩამოაგდეს საუბარი და სურუილის თვალით შეხედეს გობრონს.

ნაცნობები გავხდით. შევხვდებოდით ერთმანეთს ქუჩაში, ყაბახზედ. თეატრში და თავს ვუკრავდით. ფართოდ გაიღიმებდა, ალერსიანად. ყოველთვის კარგად იყო ჩაცმულ-დახურული: ჩალის ფერი ტალავარი, ღია ყვერის ფეხსაცმელი, ყელზედ ოდნავ შეწინწკლული ფანცი საფირონის ქინძისთავით შემაგრებული, ნეკზედ ალმასის ბეჭედი წვრილღეროიანი; მინანქრიანი ოქროს საათი [illegible] ძეწკვით; რბილი ქუდი ილლიაში. ყალზედ ედგა ნაცვლი თმა. უფრო ნაზ [illegible] ფერ ნაჭარბებს. [illegible] ტანი ისეც ძალსხვილს. არ უხდებოდა ხასიათი ტალავარი, [illegible]

ერთხელ სეირნობის [illegible] შევნიშნე გობრონი და შევდევ გაკვირვებული. მოდის ახლებში გამოწყობილი და.... გვერდზედ ციაგა პაეროვანი, ჩემი კარგი ნაცნობი ციაგა, შორეული ნათესავი.

— გობრონი და ციაგა?! ლელწამივით ქალი და ვაცის დადი ტანი მოკლე ფეხებზედ?! ციაგას იმლიკი ხასიათი და გობრონი შინაურ სამოსში ან საცვალთ ამარა?! მაგრამ, ჰო, ქალი ხელმოკლობაში ჩავარდნილი, კაცი შეძლებული. ოქრო სჯობნის ანდამატს მიმზიდველ ძალით.

— გობრონს ვახლავარ! მივესალმე ვაც და წარვსდგ ქალის წინ: ხელზედ ვაკოცე, მოვეკითხე. გობრონი გოიცებული მაყურებდა. როცა ნახა, ჩემი მახლობელი იყო ქალი, მეტად უამა. [illegible] მხრებამდის სწვდებოდა ატოლებულ ქალს. წარსთქვეს მომავლებმა!

— რა ტანია!

— ლატანია!

ქალი რომ პაერძაერ მიდიოდა, ვაჟი მარგილივით ასოდა ფეხს, ერთბაშად ატყაპუნებდა მთელ ტერფს. სხვადასხვანაირია სვლა: ერთი ქუსლიდან ზომავს გზას თითებამდინ, სხვას დაბიჯებაში აქლემივით უბრტყელდება ფეხი, ზოგი პლიკებზედ დად... გობრონი... სხვანაირად არ გადიდგმებოდა სპილოს წვივზედ ბმული ოთხკუთხი თათი.

ეზივარ ოთახში. ვეწვეი ჩიბუხს ჩიბუხზედ, არ ვიცი რა ეყო ჩემს დროს ვერ მიმიგდია თავი საქმეზედ.

— დავიძინებ!

— ჯერ დაელევ ხორბალ!

— მოიცა სადილობამდინ!

— მაშ გავიულ-გავივლი!

დავასკვენ წასვლა. ჩავიცვ-დავიხურე. გაისმა ზანზალაკის წკრიალი. შევკრთი: შევალე მეგონა. ცალი თვალით გაღავხედე ფანჯრის კუთხიდან. გობრონი იდგა ჩემს კარს გამეხარდა; ვსთქვი: გავერთობი! ვილაპარაკეთ. გამენდო:

— კვირა სალამის ქალბატონ ციაგასთან [illegible] იქ დამიხვედით; [illegible]

— მოვა: [illegible]

[illegible]

ციაგას უყვარს [illegible] სიტყვები [illegible]

— მე ცოტა ვიცი რუსთველიდან: რუსეთს დავყავი ბევრი ხანი და...

— რა უშავს; შეისწავლი.

— ძლიერ ვეცდები, ოღონდ კი ერთი ვეწიო ჩემს სურვილს!

— ალარა ჰხუმრობ: შეგყვარებია,

— იცი, დაიკო, მარად ეგეთ ქალს ვეტრფოდი ოცნებაში: სხარტი, მოქნილი, ჭვავილივით ნაზი, სხივივით გამჭვირვალე-მანათობელი; თანაც კდემამოსილი. ბედნიერი ხარ, შენი ნათესავია.

— უბედნიერესი შეიქნები მისი მეულლე!

— შენს პირს შაქარი!

— თუნდ შაქარინი!

— კაცო, დათა! სახელი ხომ უბრალო რამ წოდებაა, მაგრამ ამასაც დიდი შერჩევა უნდა. სჯობია, თითონ პირჩიოს ადამიანმა თვისი სახელი. და[illegible] დათიკო, დათა... რა კარგია! გობრონი... უშნო ხმებია. საალერსოდ შეამოკლო, ვერ მოახერხე. [illegible], სოსანი, სანდალა... გობ-რონა... უჰ!

— არაფერი! ყურმა შეჩვევა იცის. აბა, გობრონ ჩემო, მარჯვედ იყავ კვირას და... მეც იქ ვიქნები, შენს გვერდზედ.

ადრე მომისულიყო: ძალიან ეწრაფებოდა. პატივკემით მიიღეს. უფრო მეტის ეშხით იყო ოთახი მორთული. მაგიდაც სხნუგეშოდ იდგა: გაკრიალებული ჩაიდანი დუღდა. მღეროდა. მურაბა. თეთრი პური, ყველი; კარაქიც. შუაზედ ლამაზი მაშრაფა ყვავილებით. ციაგას მღელვარება ეტყობოდა, ფერი მისდიოდა მოსდიოდა. სხვებიც ლელავდნენ. ყველა დარწმუნებული იყო, გობრონი დღეს განუცხადებდა თავის სიყვარულს. დედამამას ეშინოდა, ქალმა უარი არ უთხრას და შეძლებული კაცი არ დავეკარგინოსო. ქალი ცქერით გადამწყვეტ წუთსა: არა შეუძლებლად მიაჩნდა. ჰო არ ემეტებოდა. მღელვარება თანდისთან ხელსა ჰრევდა სასიძოს: წითლდებოდა, თვალები უმრგვალდებოდა: დოუდგრომლად იძროდა, მის სკამს პრიალი გაქონდა, სახე დაგიწყნარე, ეუმატე დარბაისლურ თქმას: მაგალითს ჭამლეველი სი[illegible] [illegible] ისე რომ ვერ დაიწყებოდა [illegible], მამბით გაიეტენა იგი; მოჩანდა სად თავს იყო ფეხი. ხასად აათამაშა ჰქინტი. შევხედე, ვაგრძნობინე. ჩამოდვა ფეხი. გაუშტერა ქალს თვალი.

— ჰე. იტყვის!

ჯერ ენაზედ ამრებოდა. სათქმელი უნდოდა ლამაზად ეთქვა სამურაბოს, კობტა სიტყვები კი ეფანტებოდნენ. წასწვდა ჩაის. ბრძოლის ჰიქებით ვევდგალამბაქებიც ბრძოლისა. თხელ მუშაზედ ყვავილები გამოყვანილი. ღელვისაგან ხელი ოდნავ უკანკალებდა. შენიშნა ეს და უფრო მკვიდრად დაიჭირა ჭიქა თითებში. კვლავ მიაპყრო ქალს თვალი; ტუჩები აამოძრავა. ერთი წამიც და... ჰაჰ! უხეში თითებში ჩატყდა ჭურჭელი.. ნამსხვრევები. მღულარება. კალთები. იატაკი. მივეშველე: ვამშრალებდი. ნაწყვეტი სიტყვები [illegible] ციაგა, [illegible] თვალებში ღიმი აანთდა. დამცინავი ღიმი დამლუკი. გაიშალა იგი ღიმი ქალის სახეზედ. ზიუპა ბაგე. იბრუნა პირი ჩამსხვრეული ოცნებები. [illegible] იმედები. ჩაიმქრალი ტკბილი ნატვრები.

ვასილ ბარნოვი.

მ. გორკი

„იზვესტიაში“ მოთავსებულია მაქსიმ გორკის საწინააღმდეგო წერილი, ეოდესის, სათაურით: „ფსკერზე“. მოგვყავს ნაწყვეტები აღნიშნულ წერილიდან:

„ჩვენ ვერ წარმოვიდგენდით თუ „[illegible] სეთის სიმკაცრის“ შესახებ [illegible] ციები „ფსკერზე“-ს ავტორს მიიყვანდა პოლიტიკურ ემიგრაციის ფსკერამდე [illegible] მას იდეურად და პოლიტიკურად დაუკავშირებდა ემიგრაციის ყველაზე უფრო დაცემულ ელემენტებს. ასეთი ფინალით „უფრო მოულოდნელი იყო [illegible] როგორც თვით გორკი აცხადებდა, [illegible] მიემგზავრებოდა საზღვარ გარეთ საქმით და კონფერენციებზე მოგონებების [illegible] წეროდ.

[illegible]

საკუთრივ გორკის [illegible] წლებში [illegible] ! სულ მოკლე დროში მან [illegible] ერთ „პოლიტიკენში“ [illegible] გრძელი წერილი მოათავსა, შემდეგ ესაუბრა შილოს ამს, რომელმაც ეს საუბარი გამოაქვეყნა ამერიკულ გაზეთში „ფორვერტს“-ში შემდეგ ამ საუბრის შესახებ თავისი უკმაყოფილება გამოთქვა და გაუგზავნა რედაქციას მოკლე წერილი რომელსაც მისი აზრით საუბარში კორექტივები უნდა შეეტანა, შემდეგ ესაუბრა ლევინსკის; უკანასკნელმა გამოაქვეყნა საუბარი ნიუ-იორკის გაზეთში „ფორვერტს“-ში შეიძლებოდა გვეხუმრა, რომ გორკი, როგორც მწერალი, [illegible] ცდის ბალზაკის ახალ, მაგრამ გორკის ახალი ამოჩენილი შინაარსი სრულიადაც არ გვაყენებს ხუმრობის ხასიათზე.

[illegible]

სიყრმის ნაპირები

ალექსანდრე ბლოკ 1917 წლამდე.

მე შეურყევლად მრწამს, რომ დღეს, როგორც მაშინ, სიყრმის დროს, ჩემთანაა ალექსანდრ ბლოკის სული.

მან შეუმჩნევლად გადმოიფრინა ძველი სამოთხის კარი სამ მისან ფრინველის შავ და ოქროს ფრთებით დანისლული და მოაშურა ჩვენ ალგზნებულ გულებს, სადაც პოეზიას აქვს აგებული რკინის ურდოებით დარაზული კოშკები და ფოლადის სიმტკიცით შეთქმული რაინდები.

მის ნეტარ სულს. დღეს ლათინურ ლექსად რომ მღერის ჩრდილოეთის გაგიჟებული ქალაქის გაყინულ ნისლში, უნდა აღსდგეს და არ შეუძლიან.

Хочет встать—и ночь.

მას უნდა მოიგონოს თავის ამა ქვეყნის გზა, კვლავ განიცადოს „ნაცნობი ჰშვიდით აღტყვება“, რომელიც იტაცებდა მას ტორმეტი წლიდან და „სულთა ნათესაობის“ მაგნეტიზმში ჰიპყავდა [illegible] „დილის ნისლში“ პირველმა რომ ცაიხაბა „სიიდუმლო და შორეული ნაპირები“.

მას ჯერ [illegible] როგორც კათ[illegible] კონფერენციის პასაჟში შეყოფი პავშვი. იგი მოლოდ ჩანთლებს ანთებს ტაძარში და საცეცხლურის ცეცხლის გაღვივება აქვს მინდობილი. უმოძრაო დარაჯად გადაქცეული იგი იოხნეს ტრაპეზში ვერ შორდება მორცხვ ოცნებებს. არავის არ უნდა გაუმჟღავნოს შეხვედრები. ის ორივე მხრიდან აელვებული ხმალია მთავარ ანგელოსის, დარეკილ ლექსით უტყუარი დარაჯი.

მაგრამ პატარა ეშმაკები და კარლიკები ესევიან მას ღამის იის სიზმარში, არ აძლევენ მას მოსვენებას, ბავშური ხმით ეხვეწებიან:

„შეგვიწყალე, ნუ წაგვიყვან წმინდა ადგილს: ჩვენ აქაც ვკოცნით ჩვენი მ ი ნ დ ვ რ ი ს ქრისტეს საფეხურს“.

მერე ნაზის კოცნით, პუშკინის მუსიკობით მას აშვიდებს ცისფერ მწყემსის სინაზე, ოქროს მატყლის სიჩუმე და სევდა.

შორეულ ოთახში სძინავს მის ბავშვს, რადგან პატარა კარლიკს მშვიდათ ხელთ უპყრია საათის ისარი.. და მწუხრის ღვთის მშობლებს მიჰყავთ თეთრქუდა ბავშვები მოსალამურებულ ქუჩებით...

და აი აქ, თეთრ ღამეებში, თითქოს ელექტრონის პარკეტზე, ფონტანკის სიზმარში მოდის და იზრდება

„არა ჩვეულებრივ სილამაზის ქალის მართლაც მშვენიერი პორტრეტით. ის შავ აბრეშუმის კაბაშია. მეტად სადა და მიმზიდველ ფასონით. მოშავო თმები სულ უბრალოდ, შინაურულადაა მორთული. შავგრემანი, ღრმა თვალები. ჩაფიქრებული შუბლი. ვნებიანი და თითქოს ამპარტავანი სახის მეტყველება. ის რამოდენიმედ გამხდარია სახით და, შეიძლება, მკრთალიც...

— როგორ ვაიგეთ, რომ ეს მე ვარ? სად გინახავართ წინეთ? მართლაც რა არის თითქოს მინახავხართ?

— მეც თქვენ თითქოს სადღაც მენახეთ?

— სად?—სად?

— მე თითქოს თქვენი თვალები მენახოს სადღაც... მაგრამ ეს შეუძლე[illegible] ია! [illegible] სიზმ[illegible] რაში იყო“...

ის—Незнакомка—[illegible] რესტორანებს [illegible] ტაბებს. ის [illegible] [illegible] ლურჯით, ხავსე პიჯის ძირში ცალად [illegible] რაინდ [illegible].

И веют древними поверьями
Ея упругие шелка,
И шляпа с траурными перьями,
И в кольцах узкая рука.

ძველ გადმოცემებით სავსეს, დაყრუებულს ღვინით, განთიადით და „უცნობ ქალით“, უძველეს თქმულებათა სუნთქვით და სამოთხის ფრინველის ფრთების რხევით ერევა პოეტს ლექსთა ფურცლები, სანამ ყვავის მისი თვალები, და ზანტად წამოჭრილ ეგვიპტის მეფის წინ სულს აქმევებს ყვავილებად და აწეულ გრძნობით კეისართან გადადის თავის ამპარტავან შუბლით და გრძნობით.

Царица, я пленен тобою.
Я был в Египте лишь рабом,
А ныне суждено судьбою
Мне быть поэтом—и царем.

სამყაროში პოეტი შედის, როგორც ბნელ ლოჟაში, სადაც ტრაგიულ განთიადები, ფრთიანი თვალები მას სწვავენ და აღელვებენ მოჩვენებულ სიცხადით.

მისთვის სულ ერთია საით მიიქარის მისი სულის მეფური მატარებელი, ის დააბრმავა თოვლიან ღვინომ. [illegible] ქრილის სანათის კრთომაში ის ხედავს როგორ ჩქმოდის ხატიდან მარგალიტებით [illegible] თოვლიანი ლუდის მშობელი.

ლუდხანაში სემინარიელს ვვერდში უზის ორი „ამაქვეყანისანი“, ორი „მედმეტი“, მეტაფიზიკაში გადასული, სიცხადე—ჩამოსხმული ვერლენი და ჩამოსხმული ჰაუპტმანი.

. . . .

აქ ბატონია ბეატის ლურჯი სიზმარი და მადონას შავ თმებში ჩაქსოვილი ლექსის უძვირფასესი ალმასი. ენების ხავერდით აქ ნაზად ჰკოდავს პოეტს თეთრ ბეჭებზე შავი ხავერდი. ყვითელ ვარდების შემოფარგლულ ფლორენციაში, იტალიის ცხელებაში მან არ იცის—ვინ მისცემს მას ტკბილ და წყვეულ სიცოცხლის ორთოლვას.

Быть может, венецейской девы
Канцоной нежной слух пленя,
Отец грядущий сквозь напевы
Уже предчувствует меня?

მაგრამ კმარა.. აღგრებულ სიყრმის პოეზიამ მიღალატა.

[illegible]

[illegible] ერთი [illegible] ეს ტემბროს ცინიზმით და სინაზით სავსე „ვარდის და ჯვარის“ ტკივილ და [illegible] დაიმსხვრ[illegible], მირაკლების საფრანგეთის,

მეფეებს და მასხარებს,
ნაპოლეულ დიაკვანს პავლეს,
ლათინურად აღგრებულ ტეოფილეს?

იქნება მან „იქ“ უკვე ნახა წმ. ბონავენტურა, ზეიადი მეღირები?

თუ მას ნაბრძანები აქვს ცივ კომანდორისაგან

Чтоб спящий в гробе Теодорих
О бурях жизни не мечтал?

მან ასე ეშინოდა, რომ რომელიმე მოვლინებული ისტორიკოსი დასწერდა მასზე მძიმე წიგნს და გააწვალებდა უდანაშაულო ბავშვებს მოსაწყენ ციტატებით და დაბადება—სიკვდილის წლებით.

მისი ფერისცვალების ერთი წლის შემდეგ იგი მეზმანება სოლარიოს ახალგაზდა ფუნქციელ სენატორად და დაღვრილი ნევის პროსპექტის სიმაღლიდან მოყვენებას არ მაძლევს სიყრმის ერთი მოგონება, როდესაც ათი წლის წინად (და თითქოს გუშინ!) მე მოსკოვიდან გავემგზავრე პეტერბურგს მის შესახვედრად და ნისლებმა იგე დამიბნიეს გზა, რომ ვეღარ მივედი მასთან და მოვმართე მას წერილით, რომელიც—მე მინდა—კადაურჩეს ოქტომბრების ქარს და თუნდაც ევნგეროვის არქივში იმღეროს სიყრმის და სიყვარულის სიმფონიათ.

მისი ვამოძახილი შენახული მაქვს და არც ათავებს საპასუხო სიმღერას ჩემს გულში, რაც უნდა მაწვალებდეს დროის წვეთები. აი ისიც:

8 марта 1912 г.
Петербург.

Дорогой Алексей Ильич. Спасибо Вам за Ваше любящее письмо; вот что я думаю, читая его: для Вас стихи тех поэтов, о которых Вы пишете (и мои), как „елисейския поля“—благоуханныя цветущия поляны... прошлаго. Сюда относится Ваше такое тонкое и такое ч е л о в е ч е с к о е выражение: „с ними мне не так грустно, т. е. грустней еще“. Я это чувство очень хорошо знаю, временами подчиняюсь ему, и не [illegible], [illegible] выражаясь по Вашему, „еще печальней мысли“. В этом же смысле могу сказать „не люблю я стихов“—т. е. „слишком болезненно люблю“, и то, что все прошедшие стихи (и мои в том числе) способны стать, вдруг „полями блаженных“, царством забвения.

Вы говорите: „есть сладкая тоска стихов“. „Без них—жить на свете тоска, просто дрянь“. Я говорю Вам: понимаю Вас, но н е х о ч у знать этого. Мы пришли не тосковать и не отдыхать. То чудесное сплетение противоречивых чувств, мыслей и воль, которое носит имя ч е л о в е ч е с к о й души, именно оттого носит это р а д о с т н о е (да, несмотря на всю „дрянь“, в которой мы сидим) имя, что оно все обращено более к будущему, чем к прошедшему; к прошедшему тоже,—но, поскольку в прошедшем заложено будущее.

. . . .

Не видав Вас в глаза, хочу сказать Вам: Милый Друг, берегитесь елисейских полей; пока есть в нас кровь и юность,—будем веровать будущему. Если в современной противоречивой и вялой жизни многое тонкое и высокое безсильно сказать нам о будущем,—будем беречься его, будем даже любить более грубое и более низкое (в культурном что ли смысле), если т а м голос будущаго громче. Напр., если в моих стихах для Вас есть свое утешение от тоски—тоскою еще более глубокой, и тем самым, более единственной, и лед аристократической,—то лучше не питайтесь ими. Говорю Вам по своему опыту—боюсь я всяких тонких, сладких, с в о и х, любимых медленно действующих ядов. Боюсь и, употребляя усилие, возвращаюсь постоянно к более простой, демократической пище.

. . . .

Может быть, я не верно понял Вас, или Вы не сказали главного... боюсь столь понятных мне искушений „сладкими звуками и молитвами“.

„О страшных песен сих не [illegible] и т. [illegible]

Объясните мне, прошу Вас: [illegible] понял Вас? т. е. что для [illegible] мои стихи? Только ли „елисейские поля“, или „морфий“? Если так, виноваты мы оба. Вы не прочитали между строк б о л ь ш е, чем сумел (но ведь хотел!) написать я; и я, не сумевший написать того, что хотел, засадивший в тюрьму сладких гармоний ю н о ш у, который у меня в груди (ведь это вечное проклятие художников, у меня давно н е т „культа“, как говорите, даже великих художников мира, т о л ь к о художников.

Последняя просьба к Вам: если Вы любите мои стихи, преодолейте их яд, прочтите в них о будущем.

Александр Блок.

ჩემი უკანასკნელი თხოვნაც: [illegible] ვაბლელ პროვინციალურ წეროვ[illegible] როგორც უკმიდ. ნუ გაატანთ პი[illegible] ფრენ პოეტის ლიდ სულს ნუ[illegible] სინანულს, რადგან პუშკინ—მიც[illegible] ვით:

Огонь поэзии чудесной
Сердца враждебныя дружит

და, როგორც სილომა [illegible] ლებს, ნაფუძროვოთ მის [illegible] მეფურ ლანდს ოქროს [illegible].

ალი არსენიშვილი.

[illegible] კი გაახარა გორკის ალმოჩენებმა [illegible] ერთოდ ებრაელების და განსაკუთრებით კი ებრაელ კომისარების შესახებ. რატომ მიაქცია გორკიმ ამ საკითხს ასეთი ყურადღება ეს მხოლოდ [illegible] უწყის. მაგრამ მ. გორკი ამ საკითხს რომ რაღაც განსაკუთრებულ მნიშვნელობას აძლევს ეს სჩან იქიდან, რომ შალომ აშმა მასთან საუბრის შემდეგ პირდაპირ ჯვარი დაუსვა [illegible] არსებობას. ხუმრობა ხომ [illegible] ,,ანტისემიტიზმი რუსეთში ისე [illegible], რომ მთელი ებრაელობა გა[illegible] ნახშირზე ზის". მართლაც [illegible] მხოლოდ რეაქციურ წრეებში, არამედ წითელ ჯარშიაც ისეთი სისხლიანი [illegible] ქვს მიღებული ანტისემიტიზმს, რომ მ[illegible] რკინის დისციპლინა და სიკვდილით დასჯა აჩერებს მას არ წარმოიშვას ძალადობა ებრაელებზე". ,,ანტისემიტიზმი ამ ჟამად ისეა გაძლიერებული რუსეთში როგორც არასოდეს, და, [illegible] სიმაგრის გაზზარვისთანავე მთელი ებრაელობა შეიქნება მსხვერპლი". პირველ გაზზარმსთანავე... ნუ თუ შეეძლო გორკის ასეთი აზრებით გაემსჭვალა [illegible] შორომ აში? შეეძლო თუ არა სხვა საკითხია ჩვენ გვაქვს საქმე აზრებთან, [illegible] შავადაა ასახული თვითონ [illegible].

,,არა საერთოდ ებრაელ ბოლშევიკებმა, არამედ უპასუხისმგებლო ბავშვებმა [illegible] რუსის ხალხის წმინდათა წმინდა. მათ აქციეს [illegible] კინემატოგრაფებად, სამჭედლოებად, [illegible] ანგარიშებს ხალხის გრძნობებს".

გორკი დიდსულოვანია. ,,რა თქმა უნდა ებრაელები არ არიან დამნაშავენი. ბოლშევიკებს შორის ბევრია პროვოკატორი ძველი რუსი მოხელე და ყოველგვარი მაწანწალა". ამ მოხელეებმა, ხულიგნებმა და მაწანწალებმა დააგზავნეს პროვოკაციული მიზნით ,,სწორედ ებრაელები, საცოდავი და უპასუხისმგებლო ებრაელი ბავშვები ამ საქმის გასაკეთებლად". ესე იგი საეკლესიო ღირებულებათა გამოსატანად და ჩარეულიყვნენ ისეთ საქმეში, რასაც პირდაპირი კავშირი აქვს ,,რუსის ეკლესიასთან და რუსის სულთან". ეს უკვე გორკის სიტყვებია, რომლებსაც იგი არ უარყოფს და რომლებიც ასე ახასიათებენ მას შეხედულებას კომისარებზე და ებრაელებზე დღევანდელ მომენტში.

რა ანსხვავებს ასეთ შეხედულებაში ,,პურიშკევიჩის" ავტორის [illegible] პიროვნებით მოვაჭრე [illegible]—დეე ეს ჯვით მკითხველმა გაარკვიოს. ჩვენ უნდა ვკითხოთ ახლილად მათ შორის [illegible] რაიმეთარ განსხვავებას ვერ ვხედავთ. [illegible] რომ მხოლოდ შეუძლებს ჰქონდეს ადგილი, ეს [illegible] იქნება დიდი ცოდვა [illegible] მათთვის. აქ გორკის მტკიცება სრულ სიყალბეს წარმოადგენს. სად ნახა მან ეკლესიები კინემატოგრაფებად და სამჭედლოებად გადაკეთებულნი. სად ნახა მან ,,მოხელეები, ხულიგნები და მაწანწალები", რომლებიც ხელმძღვანელობენ ,,უპასუხისმგებლო ებრაელ ბავშვებს" და სად ნახა მან რომ ,,ებრაელ ბავშვებს" გამოჰქონდათ ეკლესიიდან ძვირფასი ნივთები და მით ,,ბილწავდნენ რუსული ეკლესიის და რუსული სულის წმინდათა წმინდას?" და რომელ ამყრალებულ წყაროდან მიიღო მან ეს ცნობები? ვინ გვიპასუხებს?

დაპირებულ უარყოფაში იგი უფრო ამტკიცებს თავის დებულებას. და მართლაც გორკი სწერს თითქოს მან სთქვა: ,,ანტისემიტიზმის [illegible] რუსეთში არის ებრაელი ბოლშევიკების [illegible], სთ. მაგრამ როგორ უარყოფს [illegible] ამ [illegible] რუსის ხალხი — ამბობს იგი [illegible] არის უმთავრესად [illegible] რომ უკან [illegible] ,,[illegible] გამოცხადებში" ეს უარყოფაც ასეთი [illegible]. ან და მეორე ,,უარყოფა" გორკი უარყოფს რომ მას არ ეკუთვნის ეს [illegible]: შორის ხელები რუსის წმინდათა წმინდას [illegible]". მაგრამ იგი არ უარყოფს თავის მიმართვას ებრაელი ბოლშევიკებისადმი ,,ნუ ჩაერევით ისეთ საქმეში, რომელსაც რუსულ ეკლესიასთან აქვს [illegible]". კიდევ მეტი.

წინეთ გორკი მხოლოდ ძვირფასი ნივთების გამოტანისა და წმინდათა წმინდის შებილწვის შესახებ ლაპარაკობდა. თავის უარყოფაში კი მან დაუმატა: ანტისემიტიზმის ზრდა იმითაც აიხსნება, რომ ებრაელი კომუნისტები მონაწილეობას იღებენ ბორბლის რეკვიზიციაში და აგრეთვე იმითაც, რომ ისინი (კომუნისტი ებრაელები) ილაშქრებენ არა კომუნისტ-ებრაელების კულტურულ მუშაობის წინააღმდეგაც". კიდევ სიყალბე...

შემდეგ იგი სწერს: ,,კომუნისტურმა ინტელიგენციამ ,,შეზღუდა ბევრი [illegible]". გორკის აზრი რუსეთის ხალხ[illegible] რუსეთზე ცნობილია საყოველთაოდ [illegible] —,,საზიზღრად ბევრი ადა-

გიორგი ლეონიძეს

შენ გაქლენთილხარ პოეზიით, ვით ლოთი ღვინით.
მგოსნურ სიმთვრალეს უდარდელი შეიქცევ ლხინით.

ფირუზისფერ სახით მიაბიჯებ შექცნილ ჰორიზე.
ეძებ ძველს რაინდს შენსავე მოდგმის სასაფლაოზე.

სცნობენ შენს ძახილს, ვით სცნობს ხოლმე მიმინო სვეავს.
ხოლამს გაძლევენ ცხად სიზმარში ძველთაგან თავადს.

დამსხვრეულ გვირგვინს მოგართმევენ დაროჭხილ ხელით.
ვილაც ჩრდილი თუჯისფერი გამოდის ხვრელით —

ოქროს თასს გაწვდის ცრემლით სავსეს, სცლი, გადასდიხარ.
დღეს ხარ სოლომონ! მსაჯულებას ვეღარ ასდიხარ!

ხან გრძნობა გიჩქეფს თეიმურაზ ბაგრატიონის,
ხან [illegible]

სანდრო შანშიაშვილი.

ქიზიყი 1922 წ.

მ ვ ე ლ ე შ ა პ ი ს რ ა პ ა ლ შ ი

(ესკიზები)

მწერლის ხვედრი.

პროვინცია.

ორი მწერალი.

ერთმანეთის სრულიად წინააღმდეგი ბუნება. ერთად იდგენ; ერთად გამოდიოდენ სცენაზე. თუ ერთს ბევრი ჰყავდა თაყვანისა და პატივის მცემელი, მეორესაც არ აკლდა მიმდევარი და მიმბაძველი და დარბაზში და პრესაში ერთგვნდათ შეერთებულნი უძახდენ: ვაშა! გაუმარჯოს!..

სულის გრძნილები, [illegible] ფერებს, პატიოსან თვალების ელვარებას ჯადოდ ჰკრობდა ერთი.

გრძელი, [illegible], გუთნის—დედა, [illegible] და-ხასიჯელი, იშლებოდა მეორე მეგობრის ფართო ტილოებზე.

ასე იყო ჩვეულებრივ დროს.

შესახედავადაც სხვადასხვა გვარი:

ტან-წერილი, ცისკენ აღმართული თვალები, ფერ-მკრთალი, გრძელი წაბლის ფერი თმა-ქართველი შილერი-მეოცნებე იყო ერთი

დაბალი, მსუქანი, მხიარული, შავგვრემანი იყო მეორე.

დადგა განკითხვის შავ-ბნელი დღე.

პატარა სცენაზე გამოვიდენ მწერლები

,,...ელექტროთი დალურსმული ქალაქი..."-კითხულობდა ერთი მათგანი

— სად ნახა ამ კაცმა ელექტრო-და ისიც ქალაქის ,დამლურსმველი-ჩაილუღლუღა ვიღამაც ბოროტად.

,,... ღმერთმა გაშალა ხელი და ბედნიერება დააწვიმა ქვეყანას..."

სიჩუმე.

ვიღამაც სუსტათ დაჰკრა ტაში—ისე მოისმა თითქოს სუფლიორის ჯიხიდანაო.

— რა ნამუსახდილობაა ჩვენს დროში ასეთი-რამე—ღმერთი ვის სწამს და ბედნიერება სად არის? რისთვის არაკნებს ნეტავი?—ნაწყვეტ-ნაწყვეტათ ისროდა სიტყვებს ვილაც გაბოროტებული მსმენელი.

მეორეს დაწყებისთანავე აუხირდენ

,,...ბნელ ოთახში თვალცრემლიანი ქალი ზოლით, [illegible] დარ, მშიერ ბავშს [illegible]..

— გაათავე, მაშ ნუ წავიწყდება!-ვერ ითმენს მსმენელი—რაღა შენი თქმა გვინდა, ჩვენც კარგათ უყურებთ მაგ ამბებს!

— სხვა რამ!... სხვა რამ!—ახმაურდა დარბაზი.

საღამო გათავდა.

ნერვებ-აშლილნი, ჩაფიქრებულნი მეგობრები შინ ბრუნდებიან.

— ჩავკეტოთ სტვირები ზანდუკშინაღვლიანათ ოხუნჯობს ერთი.

— არა! არა! მაინც ცისკენ აეროპლანით! მაინც ელექტროს ლაჟვარდიხკენ!—ოცნებობს მეორე——

ნ. ლ

[illegible] ,,სისტემი და მკაცრიაო". ,,რა არის ამაში საკვირველი" ,,სისასტიკე და სიმკაცრე [illegible] ნება მხოლოდ [illegible] ცირობალური ხასიათის სიმ[illegible] რით და სიმკაცრით". გორკი დობ[illegible] ვიევს და საერთოდ ,,რევოლიუციის აქტიურ მოღვაწეებს". ,,სიყალბეა ყველაფერი —ამბობს იგი — რასაც სწერენ ამ ხელმძღვანელებზე". ცილისწამებაა. პირიქით ეს ხალხი ებრძვის სიმხეცეს და სისასტიკეს".

ვინ არის გორკი ანტისემიტი თუ არა? დეე ეს თვით მკითხველმა გადასწყვიტოს. წარსულს [illegible] [illegible] ,,ებრაელების ღრმა ხიყვარულით. ჩვენთვის ეს არ არის დამაჯერებელი. ჩვენ კარგათ უყურებთ ვის ჩამოართვა ხელი გორკიმ და როგორი ებრაელი უყვარს მას."

ლიტერატურული ქრონიკა

თბილისში ჩამოვიდნენ:

ნიკო ლორთქიფანიძე და სანდრო შანშიაშვილი.

ვაჟა-ფშაველა იბეჭდება და სულ მოკლე ხანში გამოვა ვაჟა ფშაველას სრული თხზულებანი სამ ტომად: ლირიკა, პოემები, პროზა. წიგნი იქნება საუკეთესო შრიფტით და იბეჭდება ძვირფას ქაღალდზე.

საბა სულხან ორბელიანი და გრიგოლ ორბელიანი მზადდება გამოსაცემად საბა სულხან ორბელიანის პროზა და გრიგოლ ორბელიანის აკადემიური გამოცემა ვრცელი მინიატიურით და ფართო ილუსტრაციებით.

ქართველი პოეტი ქალები. პოეტმა შალვა აფხაიძემ შეადგინა გამოსაცემად ანტოლოგია: ქართველი პოეტი ქალები წიგნს დართული აქვს სათანადო გამოკვლევა და დღემდე სრულიად უცნობი პორტრეტები ქართველი პოეტი ქალების. წიგნში შესული არიან პოეტესები XII-ს. ვიდრე უკანასკნელ წლებამდე. მასალები ფრიად საინტერესოა და რაც უფრო ძვირფასია ამნაირი წიგნი თითქმის პირველია ქართულ ლიტერატურაში. ანტოლოგია უკვე გადაცემულია დასაბეჭდათ.

რუსეთიდან ქართულ სიძველეთა გადმომტანი დელეგაცია

შაბათს 29 ივლისს მოსკოვში გაემგზავრა რუსეთში დაცულ საქართველოს კულტურულ ნაშთთა გადმოსატანად მთავრობის საგანგებო დელეგაცია, რომელშიაც შედიან პროფ. კორნელი კეკელიძე და პავლე ინგოროყვა. დელეგაციას წინასწარ მოუხდება მუშაობა აკადემიურ რუსულ-ქართულ შერეულ კომისიაში ზოგი სადაო საკითხების გამორკვევად. დელეგაციასთან ერთად გაემგზავრა რწმუნებული ევგენი ბერიძე რომელსაც ევალება რეალიზაცია კომისიის დადგენილებათა სიძველეთა შესახებ.

დელეგაციის მუშაობა რუსეთში გასტანს ერთი თვიდან ორ თვემდე.

განათლების კომისარიატმა გუშინ დეპეშა მიიღო მოსკოვიდან საქართველოს წარმომადგენლობიდან, დეპეშა იუწყება, რომ რეგალიები, რელიკვიები უკვე ჩაბარებულია და საჭიროა სასწრაფოდ გაგზავნა მოსკოვში ქართველ სპეციალისტების.

დოსტოევსკის ხელნაწერების აღმოჩენა.

ორი წლის წინად ლაპარაკობდნენ, რომ თ. დოსტოევსკის [illegible] ხელნაწერები [illegible] სოჭში [illegible] მწერლის [illegible] რომელიც [illegible] ამ ხელნაწერი ჩნდებოდა ხან ბათომში, ხან კონსტანტინოპოლში, ხან ოზურგეთში და სხ. ყოველმა ლონისძიებამ ამაოდ ჩაიარა და ხელნაწერები აღმოუჩენელი დარჩა.

ბოლოს დროს გამოირკვა რომ ხელნაწერები შეუძენია ე. მგალობლიშვილს რომელმაც მცირე ფასებში დაუთმო ზაქარაიკოშს. ზაქარაიკომმა ხელნაწერების შესასწავლათ დანიშნა კომისია ექსპერტების რომელშიც მოხვდენ გრიგოლ რობაქიძე, ივანტოვი და ანანოვი ექსპერტების კომისიამ ხანგრძლივი შესწავლის შემდეგ დაადასტურა ხელნაწერების სიძველე და დიდი ლიტერატურული ღირებულება (როგორც დოსტოევსკის ისე მისი მეუღლის).

ხელნაწერების აღმოჩენას უსათუოდ აქვს რუსეთის ლიტერატურის ისტორიისთვის უდიდესი მნიშვნელობა, რადგან ხელნაწერებში ბევრი სრული და ახალი მასალებია, რომელნიც ნათელს მოფენენ დოსტოევსკის შემოქმედებას და ცხოვრებას.

თეატრი

მოხსენება თეატრზე

ორშაბათს 31 ივლისს, მთავარი სახელოვნო კომიტეტი მართავს მოხსენებას თ ე ა ტ რ ი ს შ ე ს ა ხ ე ბ. მოხსენებას წაიკითხავს კომიტეტის წევრი ალ. წუწუნავა. კამათში მონაწილეობას მიიღებენ: მჭედლიშვილი, შალვა დადიანი, კ. ანდრონიკაშვილი, ტიციან ტაბიძე, გრიგოლ რობაქიძე და სხვა. დასაწყისი საღამ. 9 საათზე.

სამშაბათს, აგვისტოს 1 ლს მთავარი სახელოვნო კომიტეტი მართავს მოხსენებას თეატრზე. მოხსენებას ქ ა რ თ უ ლ ი ს ტ უ დ ი ი ს შ ე ქ მ ნ ი ს შესახებ წაიკითხავს სამხატვრო თეატრის [illegible] პირველი რეჟისორი [illegible] მჭედლიშვილი. დასაწყისი საღამ. 9 საათზე. შესვლა უფასოა.

გამომცემლობა ,,საუნჯე"

გამომცემლობა ,,საუნჯე" ამ დღეებში შ ე უ დ გ ა ბეჭდვას [illegible] ,,[illegible] ნელობის" ,,ქ ა რ თ უ ლ ი ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ ი ს ი ს ტ ო რ ი ა" წიგნი პირველი, რომელიც შევსებულია მეტად ახალი გაკვეთილით. პ ი რ ვ ე ლ წიგნს ზედ მოჰყვება მ ე ო რ ე, მ ე ს ა მ ე და მ ე ო თ ხ ე წიგნიც. წ ი გ ნ ე ბ ი გ ა მ ო ვ ა წ ი ნ ა ს წ ა რ ი ხ ე ლ ი ს მ ო წ ე რ ი თ და თ ი თ ო წ ი გ ნ ი ე ღ ი რ ე ბ ა 60,000 მ ა ნ. თუ ხელის მოწერას აღემატა, თითო წიგნის გასასყიდად ეღირება 100 000 მან.

წინასწარი ხელმოწერა მიიღება ნ. კ უ რ დ ღ ე ლ ა შ ვ ი ლ თ ა ნ ს ა მ ხ ე დ რ ო — ს ტ ა მ ბ ა შ ი (ლ ო რ ი ს - მ ე ლ ი ქ ო ვ ი ს ქ უ ჩ ა № 3).

ხელის მოწერა როგორ თითო წიგნზე ისე ოთხივე წიგნზე მიიღება მხოლოდ აგვისტოს გასვლამდე.

რუსთაველიანა

სერგო გორგაძის მოხსენება.

,,ორიგინალობის საკითხი რუსთაველის შემოქმედებაში"

მკათათვის 26-ს, [illegible] სახელში, საქართველოს სასტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების [illegible] კრებაზე, ს. გორგაძემ წაიკითხა მოხსენება: ,,ო რ ი გ ი ნ ა ლ ო ბ ი ს ს ა კ ი თ ხ ი რ უ ს თ ა ვ ე ლ ი ს შ ე მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა შ ი" (წ ი ნ ა წ ა რ ი მ ო ხ ს ე ნ ე ბ ა ,,ვ ე ფ ხ ი ს ტ ყ ა ო ს ნ ი ს" ა მ ბ ა ვ ი ს წ ა რ მ ო შ ო ბ ი ს შ ე ს ა ხ ე ბ) მომხსენებლის მთავარი დებულება ასეთი იყო: რუსთაველის ,,ვეფხისტყაოსანში" გვხვდება და ამბავთა ორი ციკლია: არაბეთისა და ინდოეთის; პირველი ორიგინალურია-თვით ავტორის ფანტაზიით შექმნილი, მეორე—ლიტერატურულად აღებული ის ,,სპარსული ამბავიდან" რომელიც ავტორს, მისივე, თქმით, უკვე ,,ქართულად ნათარგმნები ეპოვნია და ლექსად გარდაუთქვამს". უკანასკნელი ციკლის ამბავი ჩვეულებრივი სადღეგმირო ზღაპრული ამბავი ყოფილა, [illegible] ბება, თვით ავტორის ფანტაზიით შექმნილი, ავტორის თანამედროვე რეალური სინამდვილეს ეყრდნობიან, მის [illegible]

[illegible] თი სიტყვით, [illegible] რუსთაველის განცხადებაში დაცული, რომელიც ამბობს:

ა) ერთი მხრით:

,,თამარს ვაქებდეთ მეფესა
სისხლისა ცრემლდათხეული" და
,,მისი სახელი შეფარვით
ქვემორე მითქვამს, მიქია—ო;

ბ) ბოლო მეორე მხრით:

,,ესე ამბავი სპარსული
ქართულად ნათარგმანები...
ვპოვე და ლექსად გარდავთქვი—ო და
,,აქამდის ამბად ნათქვამი
აწ მარგალიტი წყობილი—ო,

ეს დებულება მომხსენებელს დამყარებული ჰქონდა, ერთი მხრით, უკვე ცნობილსა და მეცნიერულად დადგენილ დებულებებზე: 1) პოემის დაწერის დროისა (ინგოროყვა, ჯავახიშვილი) 2) კლასიკური პერიოდის ქართული საერო მწერლობის ხასიათისა (ნ. მარრი და ი. აბულაძე), 3) კულტურულ-საზოგადოებრივი წრისა (ნ. მარრი), 4) ავტორის ფანატიზმისა (პ. ინგოროყვა). 5) პოემის ტექსტის საერთო შემადგენლობისა (თვით მომხსენებლის საკუთარი დაკვირვება, პ. ინგოროყვა და ი. აბულაძე), 6) პოემის ტექსტის შინაგანი მდგომარეობისა (ნ. მარრი, აბულაძე, ინგოროყვა და თვით მომხსენებლის დაკვირვებანი), 7) პოემის მთავარი საგნის (ნასკვის) და გეგმისა (თვით მომხსენებლის საკუთარი ანალიზით) და 8) პოემის მთავარ ნაწილთა შორის არსებული კავშირის (მისივე ანალიზი) შესახებ და 9) ავტორის (რუსთველის) საკუთარს მოწმობაზე (ხან. 4 და 26, 16 და 7) აგრეთვე 10) მომხსენებლის მიერ შესრულებულ ანალიზზე პოემაში გამოყვანილი ტიპებისა და მთავარი მოტივებისა (მიჯნურობა, ვაჟკაცობა და მეგობრობა ან ,,ძმად-ფიცულობა").

ალაგ-ალაგ თავისა აზრის ნათელსაყოფად [illegible] ანალოგიურ [illegible] ავტორის [illegible] ისტორიიდან (პროფ. გ. ჩუბინაშვილის უკანასკნელ მოხსენებია მიხედვით, იხ. ,,სახალხო [illegible] № 158), და ამ [illegible] იგი შეეცდა [illegible] [illegible] ვერის [illegible] ბაყინიკრობა [illegible] გმირთა, საზიათთა, სოციალურ ჯგუფთა, მოტივთა, მდგომარეობათა და მოქმედებათა შორის შემჩნეულის პარალელიზმით.

ამასთან ერთად მომხსენებელმა (შესავალ სიტყვაში და ბოლო სიტყვაში) მოკლედ დაახასიათა აღებული საკითხის მკვლევართა შორის არსებული უთანხმოება. მათი ორ, დიამეტრალურად მოწინააღმდეგე ბანაკად დაყოფა (ერთნი ამტკიცებენ: პოემის მ თ ე ლ ი ა მ ბ ა ვ ი ორიგინალურიაო, მეორენი: მ თ ე ლ ი ა მ ბ ა ვ ი ნასესხებიაო), აგრეთვე მათი საერთო ნაკლი (მეთოდოლოგიური ხასიათის) [illegible] დაასრულა აღნიშნა, თუ რა [illegible] უქმნის თვით მომხსენებლის საკუთარს შეხედულებას (რუსთველის [illegible] რიგის [illegible] შორის. [illegible] ნება ძალიან გაგრძელდა და [illegible] [illegible] სურველია [illegible] ვის (ა. [illegible] დღის დანიშვნ.

რედაქტორი: გიორგი ლეონიძე.

საფეიქრო განყოფილება

ს. ს. მ. უ. ს.

გაიხსნა 10 ივლისიდან გაიხსნა

დიდი ავეჯეულობის მაღაზია

(სომხის ბაზარი, ყოფ. ქარვასლა მანთაშევისა, ს.ს.მ.უ.ს. სახალხო მომარაგების საწყობის გვერდით).

დიდი არჩევანი სხვა და სხვა ნაირი ავეჯის;

როგორც: ბუფეტები, კომოდები, მაგიდები--სადილის, საწერი, ტახტები, ტაბურეტები, საბავშო საწოლები, სკამები, ჩიკები, კედლის საწოლები, სავარძლები, სასტოლო ზერტები, ზარქეტი, კათხები, ვარძლები, ტახტაკები.

ვენური ავეჯეული:

საწოლები, მაგიდები, სკამები, ფარდები, ავტომობილის ჩიკები, დიდი არჩევანი ჯოკების, რიკენების, არგნების.

აგრეთვე მიიღება ყოველნაირი შეკვეთანი: ავეჯეულობასე და სხვა სადურგლო მასალებზე: ჩარჩოები, კარები, ფიცრები, დაზგების, თაროების, დაფიცრული სარისხები და სხვა.

აგრეთვე გაიყიდება მზად საუეთო მასალები, მუხისა და წიფელის და სხვა ხარისხის ფანერი.

ფასები გარეშე კონკურენციისა.

სამკერვალო განყოფილება

ს. ს. მ. უ. ს.

ამით იუწყება, რომ **მიიღება ყოველნაირი შესაკერავი შეკვეთანი:**

კაცის ტანისამოსის, ქალის და ბავშვის ტანისამოსის და საცვლების, სამხედრო ტანისამოსის და საცვლების, სამხედრო თავსახურავების.

შეკვეთანი სრულდება ჩქარად, პირნათლად და იაფად დაკლებულ ფასებში.

სახელოსნოებში მუშაობენ პირველი ხარისხის ოსტატები და აგრეთვე შეიძლება თვითეულის საკუთარი ხელოსნებით.

შესაკვეთად მიმართეთ:

დიდი შეკვეთით სამკერვალო განყოფილებაში

განთიადის ქუჩა № 3.

კაცის ტანისამოსის, ქალის და ბავშვების ტანისამოსის და საცვლების შესაკერავად შეუკვეთეთ განყოფილებაში განთიადის ქუჩაზევე № 3. და კაცის ტანისამოსის შესაკერად შეუკვეთეთ განყოფილებაში რუსთაველის პროსპექტი ყოფილ საარტისტო საზოგადოების გასწვრივ

ამხ. უუფარაძეს.

დამატებითი საზარაკო მატარებლები

22 ივლისიდან თბილისის, ბორჯომის და ბაკურიანის შორის დანიშნულია სწრაფი საზაფხულო მატარებლები №: 18 და 17, კვირაში ერთხელ.

თბილისიდან გადის შაბათობით დილის 11 საათ. 45 წუთზე, გორიდან—2 საათ 20 წუთზე, ხაშურიდან—3 საათზე და 55 წუთზე, ბორჯომში მიდის 5 საათ. 30 წუთზე დღის.

ბორჯომიდან ბაკურიანში გადის წვრილი ლიანდაგიანი გზით 5 საათზე 50 წუთზე, ბაკურიანში მიდის საღამოს 9 საათზე და 10 წუთ. შაბათობით.

უკან ბრუნდება

ბაკურიანიდან—კვირაობით საღამოს 4 საათზე და 40 წუთზე ბორჯომში მიდის 7 საათზე და 45 წუთ. ბორჯომის პარკში—საღამოს 8 საათზე.

ბორჯომიდან თბილისში გამოდის საღამოს 9 საათზე და 50 წუთზე, ხაშურიდან—ღამის 12 საათზე და 35 წუთზე, გორიდან—2 საათზე და 41 წუთზე, თბილისში მოდის დილის 6 საათზე და 02 წუთზე.

ეს მატარებელი პატარა პლატფორმაზე არ შეჩერდება.

1922 წელს, 7 აგვისტოს, დღის 12 საათზე მიწად-მოქმედ. სახალხო კომისარიატის სამეურნეო და საიჯარო-ნაკვეთების განყოფილებაში (სასამართლოს ქუჩა № 32) დანიშნულია **საჯარო ვაჭრობა თევზის დაჭერის უფლებაზე პოლდოსტომის ტბაზე** (სენაკის მაზრაში) და იმ მდინარეებში რომელიც ჩადის და გამოდის ამ ტბიდან, ვადით **1922** წლის 14 აგვისტოდან **1923** წლის 14 აგვისტომდე: ქვირითის დაყრის დროს, ესე იგი 14 ივნისიდან 14 [illegible] თევზის დაჭერა [illegible] [illegible] ითვლება [illegible] დაიწყება 790 [illegible] [illegible] საჯარო ვაჭრობაში მონაწილეობა [illegible] [illegible] განსაზღვრული თანხა [illegible] შეიტანოს განსაზღვრული 185.000.000 მანეთი.

[illegible] საჯარო ვაჭრობაში [illegible] ფასის და საჯარო [illegible] [illegible] იქნება მიღებული [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] საჯარო [illegible] ორ ნაწილად: პირველი ნახევარი 1922 1-ლ ოქტომბრამდის, მეორე ნახევარი 1923 წლის 1-ლ აპრილამდე.

საჯარო ვაჭრობის დღის [illegible] [illegible] დაჭერის [illegible] [illegible] [illegible] ნაკლები იმ ფასის შეიტანება ნაწილისა, რა ფასშიც დარჩა მას თევზის დაჭერის უფლება საჯარო ვაჭრობაში. შევსებული ბე რჩება ხაზინაში მიწათმოქმედების კომისარიატის დეპოზიტში საიჯარო ვალის გათავებამდის.

დანარჩენ პირებს, ვისზედაც საჯარო ვაჭრობით თევზის დაჭერის უფლება არ დარჩება მათ ბე უბრუნდებათ იმ დღესვე.

პირდაპირი მატარებელი

პეტროგრადი--ბათომი

1[illegible] ივლისიდან ყოველკვირა პეტროგრადიდან ბათომამდე ივლის პირდაპირი მატარებლები №: 5-3[illegible] ვაგ. ნიკოლაევის გზ [illegible] შემდეგ [illegible] 1 საბარგო, 1 რბილი, 1 მესამე კლასი პეტრო[illegible] და 1 მესამე კლასი პეტრო[illegible]-როსტოვი; აქედან პეტროგრად-ბათომის ფოსტით სამი ვაგონიდან ერთი ვაგონი [illegible] მგზავრებისათვის [illegible] პეტროგრად-ხარკოვს შუა [illegible] ცალკე ხარკოვ-ბათომით და [illegible] ვაგონი [illegible] ხარკოვში მოუხსნელად და ექნება ტრანზიტი პეტროგრად-ხარკოვ-ბათომი და ამავე შემადგენლობის სამი ვაგონიდან ერთი ემლევათ მგზავრებს მხოლოდ პეტროგრადიდან როსტოვამდე, ცალკე როსტოვს და ბათომს შუა როსტოვში მოუხსნელად. სადაც ექნებათ ცვალებადი ტარიფი პეტროგრადი-როსტოვი და როსტოვი-ბათომი და [illegible] ვაგონების რიცხვიდან კი ნახევარი ადგილები მიეცემათ მოსკოვში მოსკოვიდან მიმავალ მგზავრებს. ეს მატარებლები პეტროგრადიდან დაიძვრიან კვირაობით, მოსკოვიდან—ორშაბათობით, პეტროვსკში მოვლენ და აქედან გამოვლენ ხუთშაბათობით, ბაქოში მოვლენ და დაიძვრიან (არსებული წესის თანახმად) პარასკეობით. თბილისში მოვლენ დღისით 11 საათ. და 15 წ. და აქედან გავლიან (დღის 2 საათზე) შაბათობით და ბათომში ჩავლენ კვირაობით დილის 9 საათ. და 40 წ.

მატარ. №: 6-4. ბათომიდან დაბრუნდება ოთხშაბათობით 7 საათ. 25 წ. საღამ. ტფილისში მოვა (1 საათ. და 30 წ. დღისით) და აქედან გავა 3 საათ. 15 წ. ხუთშაბათობით, ბაქოში ჩავა დღის 3 საათზე და გავა (დღის 5 საათ.). პარასკეობით, მოსკოვიდან—სამშაბათობით და ჩა[illegible] პეტროგრადში ოთხშაბათობით.

[illegible] ბათომ[illegible]

[illegible] 30 დღე:

[illegible] 00.000, რბილი 8000.000 [illegible]

600 ვერსტამდე —3 კლ. ვაგონებში 520.000, რბილ 9000. [illegible]

[illegible] 910 ვერსტამდე [illegible] 3 კლ.—840.000 მ. და რბილ 1.200.000.

ამიერ-კავკასიის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების საგარეო ვაჭრობის

სახალხო კომისარიატი

[illegible] რა მონაწილეობას ნიჟნი-ნოვგოროდის იარმუკაზე (1 აგვისტოდან 15 სექტემბრამდე), [illegible] ყველა დაწესებულებებს, ორგანიზაციებს და კერძო [illegible] რომელთაც სურს მონაწილეობა მიიღონ იარმუკაზე [illegible] სურვილით, რომ იგი კისრულობს ამ საქონლის გადაგზავნას შეღავათიან საკომისიო პირობებზე თავისი მარშრუტებით.

ცნობებისათვის მსურველნი უნდა მიმართონ ყოველ დღე (უქმეებს გარდა) დღის 12—3 საათამდე და საღამოს 7—8 საათამდე ნაკვეთმოკავშირის [illegible] იარმუკაზე მონაწილეობისათვის არსებულ დროებით ბიუროში (მა[illegible] ქ. № 6, ნაკვეთმოკავშირის საგარეო განყოფილების ბინა) [illegible] მარეს ტ. ს. [illegible] ან მის მოადგილეს ნ. [illegible] [illegible] [illegible] ნაკვეთმოკავშირის სათანადო განყოფილებას ადგილ[illegible]

ა. კ. ს. ს. რ. საგარეო ვაჭრობის კომისარიატი

ნება დართ. სამხ. ცენზ. 3000. სამხედრო საზღვაო კომისარიატის სტამბა

ბახტრიონი

ფასი 10.000 მ.

სტამბის მისამართი: სამხედრო სტამბა, ლორის—მელიქოვის ქ. № 3. ტელეფ. 8—61 განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000. ხელის მოწერა სამი თვით: 200.000 მ.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 7 ორშაბათი 21 აგვისტო № 7

ს. ს. ს. რ. ფინანსთა კომისარიატის
დიდი ლატარია

საქართველოს დამშეულთა სასარგებლოდ

პირველი მოგება	500 მილიონი	ბილეთი ღირს მხოლოდ	100.000 მან.
მეორე	150 „	კუპონი „ „	25.000 „
მესამე	50 „		

ქართული ბონებით

—ხელდრი მოგების მიღება 48 საათში.—

ვათამაშება მოხდება თბილისში დეკემბრის 10-ს ა. წ.

მოგებათა დასაფარავად გადადებულია 1.200000000 მან.

ბილეთების შეძენა შეიძლება: ყველა ბანკებში, კავშირებში, კლუბებში, ყველა საკრედიტო კოოპერატიულ და სხვა დაწესებულებებში.

ლატარიის მომწყობი კომისია.

კრ. 149.

Г-6542

ქართული თეატრი

[illegible] ლიტერატურასთან ერთად ქართულ საზოგადოებრივ [illegible] გულის ცემას. თეატრში იდგმებოდა ბარიკადები წულის და შეგნების ეროვნულ ფრონტის დაცვისათვის. ხდებოდა გმირულ გადმოცემათა ხორცსხმა. თეატრი გალესილი იყო თავადების რომანტიკით და ეს ბუნებრივი რეაქცია იყო ეროვნულ სახეობის შენარჩუნებისათვის.

დღესაც უცხო კულტურა იერიშებზეა გადმოსული. სამი წლის განმავლობაში მისი მოციქულები აქ იყვენ გამოხვეწილი ემიგრანტები და ბრძოლას უფრო სპორადიული ხასიათი ჰქონდა. ახლა იგი იღებს სისტემას და სიმკაცრეს ამასთანავე უფრო ხელშესახებია და საგრძნობი იერიშები სასცენო ხელოვნების სფეროში.

ქართულ პოეზიას საკმაოდ აქვს გამაგრებული წვივები და მისი ზურგით დაცემა არც ისე იოლია. უმწეო მდგომარეობაშია მხოლოდ თეატრი ქართული. ამ მხრივ ტფილისი გამოუცნობი სფინქსია დღეს: არის იგი სატახტო ქალაქი საქართველოსი თუ უცხოეთიდან სტუმრად და შეიძლება გულში მაპინძლადაც მოსულ ელემენტებისა? ყოველ შემთხვევაში ქართული სიტყვა თეატრში კვდება აგონიაში და ეს ხდება. [illegible] თეატრის წაკითხვის მონოტონური წრეები ქართველი.

საერთო ტემას სტრუქტურისას მოყვა თეატრის გადატეხაც, თუმცა სამწუხაროდ ისეთი მაშტაბით და ვა ქანებით, რომ შესაძლებელია მისი გამართვა წელში შეუძლებელიც გახდეს და მხოლოდ მორფის შეშხაპუნებით განაგრძოს სიცოცხლე.

უდავოა მხოლოდ, რომ $1^{1}/_{2}$ წლის განმავლობაში ქართული თეატრი დაემსგავსა ლეშს, რომლის ახლო გაკარებაც კი დაიზარა საზოგადოებამ. ამისთვის იყო გაოდეველი პირობები, უფრო კი ფსიხოლოგიური მომენტი. იყო ისეთი ნიუანსებიც საერთო თეატრის პოლიტიკაში, რომლებმაც სრული დეზორგანიზაცია შეიტანა შიგ.

თეატრი სათუთი სამხატვრო ორგანიზაციაა და მოითხოვს მკაცრ დისციპლინას და გარკვეულ პოლიტიკას. ორივეს მოკლებული იყო იგი. არსებობდა ხელოვნების განყოფილება, შემდეგ სახელოვნო კომიტეტი, შემდეგ აკადემიური თეატრების მმართველობა, ისევ სახელოვნო კომიტეტი და ახლა ისევ მმართველობის პროექტი ამოტივტივდა.

[illegible] ნასკნელი უშუალო პატრონი თეატრის.

ეს იწვევს ნერვიულობას და ნების დაშლას. ასეთ პირობებში თეატრის ბედი განწირულია, უმეტეს ქართული თეატრის, რომელიც ისედაც კრიზისის ქვეშ არის მოქცეული. ახლოვდება სეზონი. წინასწარი მუშაობა უკვე დაწყებული უნდა იყვეს, მაგრამ დღესაც არავინ იცის ვინ იქნება საბოლოოდ მისი უშუალო პატრონი. ქართული თეატრის საკითხი დიდი ეროვნული საკითხია და მას სჭირდება მეტი ყურადღება და სიყვარული.

უნდა მოისპოს ძირში საქანელის პოლიტიკა, რომელსაც აქვს ორი უკიდურესი პოლიუსი. უნდა ჩამოშორდეს თეატრს აგრეთვე შემთხვევითი მოსული პერსონაჟები და ჩამოყალიბდეს გარკვეულობა.

პირველ ყოვლისა თვით ქართულ თეატრის მოღვაწეებს მართებთ ძალების მობილიზაცია და მუშაობის გაცხოველება, ამ მხრივაც დაუდევრობას აქვს ადგილი. თქმა არ უნდა დღევანდელი სახე ქართული თეატრის არის კომპრომისი, მაგრამ მის არსებობას მოითხოვს [illegible] ერის ინტერესი. ქართულ თეატრს სჭირდება ძირეული [illegible] შესაძლებელი. თუ არ იქნა ერთი სკოლის დისციპლინის ქვეშ გატარებული კადრი არტისტებისა. თეატრიც არ იქნება როგორც კულტურულ-ეროვნულ იდეების გამტარებელი. დღის საკითხათ უნდა დაისვას სტუდიის დაარსება. მოსკოვში სტუდიის გახსნას მრავალი დაბრკოლებები და შემავალი მიზეზები უშლიან ხელს. ამას არ მოითხოვს არც ეროვნული და არც ხელოვნების ინტერესები. ქართულ ნიადაგს მოშორებული ახალგაზრდობა ვერაფერს შექმნის ხელშესახებს. მთელი ენერგია ტფილისში უნდა დაგროვდეს ჯერ ჯერობით აქ უნდა მოეწყოს სტუდია ეისაც შესტკივა გული ქართულ კულტურისთვის, მას ფართო ასპარეზი გადაეშლება ადგილობრივად სამუშაოდ. ვინც დაინტერესებულია ქართული თეატრის მომავლით, სტუდიას უნდა მისცეს თავისი დახმარება, ინტელექტუალური, მორალური თუ მატერიალური. საქართველო იმდენად მაგარია კულტურულად და ამაყი ეროვნული შეგნებით რომ მისკოვში სტუდიის დაარსებას არ მიიღებს, და სამხატვრო თეატრში არ წავა სალოცავად ფეხშიშველი და ქუდ მოხდილი.

ვაჟა-ფშაველა

ა.

არის ორი მწვერვალი ქართულ პოეზიაში: შოთა რუსთაველი ქვეყნიერების თაიგულად და მოცემულ გენიალურ და მუხლმკვრავ ხაზებში ფშაველი ვაჟა.

ორი პოეტური სახე, პოლიუსი ორი ქართული სინამდვილის პოეტურს. უკანასკნელი უმთავრესად ეფიქრობ იხედება, როგორც არტისტული მოგრძო ქართული ყოფის. აქ უკანასკნელ სიწრფოვემდეა დაყვანილი სიტყვა იაფეტური, რომელსაც ჩამობერტყილი აქვს მტვერი გავლილ უდაბნოების და ნიადვრი ცხელი სილის. სილაში მისი არისტოკრატიულ იერით იყურება და ძარღვებში დადის სისხლი გაწმენდილი. რუსთაველი პოლიუსია საუკუნოების პრიზში გაყვანილ მაგარ კულტურის, რომელსაც შემდეგში მოელის გადაგვარდნა მონღოლთა ურდოების კოლონებში.

ამიტომ მის ლითონ სიტყვაში უკვე ისმის 7 ცარიელ საუკუნის განწირული ხმა გამზადებული დაცემისათვის სიტყვა მისი გახეხილია ბოლო კუთხემდე და ამოჭრებული მინანქრის მონაკვეთ. [illegible] ცხლე დაღვრილი და მოვლენილი [illegible] რის სითეთრით.

[illegible] სიტყვის [illegible] საწყისით. აქ სიტყვა პირველად დღესასწაულობს გაჩენას და კიდევ გაშლილია მიწის-დედის გულზე. მის ტანზე ჩამოდის ღრუბლები რძე. იგი მასიური და მძიმე, სავსე [illegible] ურების მოლოდინით, მოუქარგველი ენერგიით. მასში ისმის დიდი აკორდებით საშინელი გრიგალი, მოვარდნილი მიწის გულიდან. ხვრელებით. იმართება სიცოცხლის გადამეტებული სურვილით.

ვაჟას სიტყვაში ილეიქებს ბრძოლის პათოსი და რკალის სიმკაცრე. იგა ძლიერია ქალაქის კულტურის მძლეობით და გოლესილი დანის პირამდე წოსავს მთების სურნელებით და ვულკანის ნიაღვარით. შემორტყმულია რქის და სქელი ლუდის ატმოსფეროთ. მთელი ჯოგის ხორცის სიმსუქნით.

თითქოს სახნისია გაელებული სოველ და პოხიერ მიწაზე და როგორც მოუდრეკელი ბელტები დაყრილა პალნიანი სიტყვები: წვეიმაგარნი და ზიდულნი:

„არ რადმე მეკაშნიკება
სიტყვა კოპლი და ლუგუში.

ასეთია პოლიარული შენება სიტყვის და შემდეგ შემოქმედების ორი სა[illegible]ზურის, კულტურის წვერზე დასულის და სიცოცხლისათვის მოწოდებულ ფენის.

ქქ სიტყვაში დატრიალებულია ნაპირზე მომდგარ სიკვდილის ინტუიცია, აქ—სიცოცხლის წინაგრძნობა.

იქ—სიმფონიური რკალით მოდის ძველი რასის მაისის შემდეგ ამღერებული კულტურის ციკლი, აქ—დაგარეშინებულ ხევებში დილს მომდგარი სიხალისე ცხოვრების გმირული ხილვა.

ამიტომ ჩვენთვის უფრო ახლოა, როგორც ობიექტი ფსიქოლოგიურ და პოეტური განცდის პოლიუსი პირველი, რომელშიაც გაიშალა საუკუნე კატასტროფის მოლოდინით; უფრო საყვარელია მეორეული ვაჟა მოულოდნელ პერსპექტივით, ხელუხლებელ მადნებით, მაყვალ ფშანით და ბარბაროსულ ეფექტით.

ბ.

ვესელოვსკი ერთ გამოკვლევაში „ეპითეტის ისტორიიდან" სწერდა: „არ იქნება გადაჭარბებული თუ ვიტყვით, რომ ისტორია ეპიტეტის არის პოეტურ სტილის შემოკლებული ისტორია"

მეტი გამბედაობით და [illegible] [illegible] ტროპის შესახებ. რომელშიაც მოცემულია მეტაფორა—ეპი[illegible], სინეკდოხა, შედარება და სხვა.

[illegible] ტური-შემოქმედების ალიერების სახეა. იგი არ არის გაყინული მოცემულობა, არამედ ბიოლოგიური მოვლენა. პოეტის ამღერებული ხედვა, რომელშიაც მოდიან პოჰყენებანი სურათიმებად, გადადის ტროპაში. და სახეებში. უკანასკნელნი, როგორც ირრეალურის რეალური განცდანი, ხელშესახებ ნივთების სილუეტებით არიან გაცოცხლებულნი. სიტყვაში მოცემულია სახე (პირველი თესლი და იდეია. სიტყვა პრიმიტივში ძლიერია უფრო სახეობა, ვიდრე იდეურობა.

ამით აიხსნება ვაჟა-ფშაველის პოეზიის სიმდიდრე სახეებით. მისი პოეტური მახვილობა პირდაპირ პროპორციულია ხალხის გენიისა. პოეტის სიმაღლე და სისრულე განიზომება მისი სახეობითი „მჭევრობით", წარმოდგენათა შორის სწორი პარალელების გაყვანით და დასკვნების სისტემატიზაციით. (უნდა ითქვას გადაჭრით: ამ მხრივ ვაჟა განმარტოებულია სპირალზე, რომელიც მიდის მეცხრამეტე საუკუნის გზაჯვარედინებით.

შეიძლება სტატისტიკით დამტკიცება დებულების, რომ ვაჟამ უკანასკნელი გაშლა მისცა ეპიტეტის სვლას ქართულ პოეზიაში. მისი სიტყვა ჯერ კიდევ სავსე ეფერია და გაზომილია ემოციონალური მზერით.

[illegible] „[illegible] [illegible]", და ეს არის ვაჟას დიდი მიღწევის [illegible]. აქ აღარ არის ის ტრივიალობა და [illegible] სიტყვის. სახის, რომლითაც მოწამლული იყო ბარის პოეზია.

ვაჟას პოეტური სახე ვამჟღავნება პრიმიტივით და მის გადაღმა მოსჩანს იდუმალება თავგანწირვის.

ორი მიმართულებით მიდის პოეტური შემოქმედების რეალიზაციის ობიექტი: თვისებითის და ოდენობითის.

ვაჟამ არა თუ გააძრავლა ეპიტეტი მეტაფორა (მონიშვნილოვანი ეფერი) და შედარება, ამავე დროს ამაღლა მისი თვისება შემჭიდროებით (მწირად შედარება რამდენიმე სიტყვამდე აქვს დაყვანილი).

დებულების დამტკიცებისთვის საჭიროა ვაჟას ლექსების და პოემების მეყაითი ანალიზი და მისი ერთი კოეფიციენტის ქვეშ მოყვანა. პატარა საგაზეთო წერილი ამისთვის მეტად ვიწროა და დაუტევნელი.

სხვა და სხვა შედარებათა ობიექტი. [illegible] სახის წინ და [illegible] [illegible] შედარების [illegible]ტოლისაგან. მეტი სიცოცხლე [illegible] [illegible] სილამაზე [illegible] [illegible] შემთხვევაში უფრო ბალოვანია წარმოდგენითი ენერგია და მისი ზღუდეები შემოფარგლული.

ამ შემთხვევაში ვაჟას ფანტაზია და წარმოდგენითი პლასტიურობა სრულყოფილია:

საკმაოა მოყვანილი დებულების დამტკიცებისათვის შემდეგი სახეების დასახელება:

-ველზე ბრწყინავენ ყ ვ ა ვ ი ლ ნ ი
თამარ დედოფლის თ ვ ა ლ ე ბ ი"

აქ ხელ საჭერ, მატერიით და ფორმით შემოფარგლულ საგანთა შორის წაშლილია შედარებითი ნიშანი და ივიეობამდე არიან დასულნი: ნიშანი „როგორც" ვანდევნილია როგორც უნაროვოი შემოსწრებული სტუმარი.

„მთის კალთებს შვენის ც ხ ვ ა რ ძ ო ო ბ ა,
როგორც ლამაზ ქალს ხ ა ლ ე ბ ი"
„მთებში მოსჩანან ქ ა ლ ე ბ ი
როგორც ყ ვ ა ვ ი ლ ნ ი მ თ ი ს ა ნ ი"
„მტრის ჯ ა ვ რ ი გულში მიდგია
შავს ალ ა ზ ა ნ ი ს გ უ ბ ე დ ა"

მაგალითები შეურჩევლად მოყვანილნი არიან.)

ვაჟას პოეზიას ჯანსაღ და ამღერებულ

სახეების დიდი ტვირთი მოაქვს. მისთვის სახე (образ) პოეტური შემოქმედების მთავარი ხერხია.

ვაჟამ ხალხურ გადმოცემაში ნახა დასაბამი მაღალი შემოქმედების და მდიდარი ინტუიციის.

ვაჟას ჰქონდა რეტროსპექტიული თვალი და მარჯვედ იხედებოდა წარსულში ფენებად დაწყობილ თქმულებათა შორის. როგორც ჯადოსანს გამოჰყავდა ძველი მოჩვენებანი და უმორჩილებდა მათ თავის ძლიერ ხასიათს.

შევეებათ მოდიან რკინაში ჩამჯდარნი ახოვანნი: ზეზვა, ლუხუმი, გოგოთურ, აფშინა,

„ხუნწარ გოგოლაური
შავარდენივით ჩქარია,
იანვარ ელისბარის ძე
გორის მდრეკელი არია
სუმელღი სუმელღიშვილი
ამოშავალი მთვარია...

ეს არის აბსოლუტური ფანტასმაგორია, რაც მოცემულია ჰომეროსის კოლექტ[illegible]ით და ხალხის პიროვნული შემოქმედებით.

შეუძლებელია გაგება ვაჟასი გარეშე ხალხის ლეგენდარული ყოფის.

მისი ეპოსი ამოსულია კოლექტიურ შემოქმედების წიაღიდან და როგორც ზვინი ღვას წელ მაგარი და ზვიადი. პერსპექტივაა საჭირო რომ გაბედეს შესაძლებელი მიჯნის გაყოლა პიროვნულ და კოლექტიურ შემოქმედებათა შორის.

გველეშაპების და დევების ფონზე ამოჭრილია ახალი სახეები ჩვენთვის მისაწვდომ განცდებით და ფერებით.

ეპიურ. მონუმენტალობით არის შეკრული ეს მოგლეჯილი მთა. არის სხვაობა დიდი-ინდივიდუალური შემოქმედების ნიშანი.

ხალხურ პოეზიაში ეპიტეტი საკმაოდ მუდმივია და კონსერვატიული. ვაჟამ მისცა მას დინამიურობა და ცვალებადობა: გამოიყვანა აგრესიულ ბუნებით.

როგორც ხალხურ ლირიულ ეპოსიდან მომდინარე იგი გამართულია და თავდადებული.

სხვა მოტივებიც აქვს ვაჟას პოეზიას: ეს არის ეროვნულ სიდიადის ხილვის წყურვილი.

ეროვნული დაშლა და დეფორმაცია პოეტში იწვევდა რეაქციას და ნების კონცენტრაციას სხვა მიმართულებით. და ხედვა გადაიტანა წარსულში, სადაც დაცულია სრულყოფის პათოსი და იმპულსი. ვაჟას ჰქონდა მომავლის ნათელი წინაგრძნობა და ამიტომ წარმოიდგინა ასე ცოცხალ ფერებში წარსული. [illegible] ჯებით. ლეგენდარულ გველეშაპებით და ადამიანებით, რომლებშიაც ურთიერთ შეცემულია ღვთაებრივი ხაზები.

ეს ფანტასტიური მოჩვენებანი დადიან მაღლის გალიუცინაციებივით „ღრიალით და დგანდარით" ეპიურ სიდარბაისლით დასეტყვილ პოემებში.

ვაჟა მისწვდა მითიურ საწყისს. მას ჰქონდა ამისთვის გენიალური ინტელექტი და ნდობა წარსული საუკუნოების.

„ჰქონდა ქმედითი რწმენა იმისა, რაც სწამდათ მის გოლიათ წინაპრებს".

მისი გზა იყო სასწაულის, მაშასადამე ხელოვნების და ამიტომაც შემოქმედებაში ბევრია გამოუცნობი დეტალები.

არის მეტაფიზიური იეროგლიფებიც, რომელთაც სჭირიათ გახსნა და ეს იქნება მომავალში, როცა პოეზია ისევ დაუბრუნდება თავის თავს-რელიგიურ საწყისს.

ხშირად ვაჟას განცდა დადის მისტიკის ძირამდე და მითიური სახეები ამოდიან [illegible]

გოეტე ამბობდა: „კლასიკური ყველაფერი ჯანსაღი და რომანტიული ყოველი ავადმყოფური".

თუ მივიღებთ ამ ფორმალურ ვაჟა იქნება პირველი კლასიკი, თუმცა ამავე დროს მასში მოცემულია მთელი რომანტიკა წარსულის; მთლიანი ცხოვრებით. მოულოდნელი ფენომენია ქართულ პოეზიაში „გველის მჭამელი". დიდი მაშტაბის და ტემპერამენტის. აღსანიშნავია ეს პოემა როგორც გადახვევა პოეტის მსოფლმხედველობის სისტემაში: მარადი ტრაგედია, რომელიც იხსნება, როგორც დაუღწეველი ანტინომია ცხოვრებასა და შემოქმედების შორის. პირველი გადასული პოეტის ინტუიციაში როგორც მთელი, ყოვლადი და მეორე როგორც გამოჩინება ერთეულის, პიროვნული ანანული ქმედითი ძალის. უფრო შორეულოგია: კოლიზია ინდივიდუალურსა და კოსმიურს შორის.

პირველი ცხოველთ მეორის რკალშია არის ეროსი, უზენაესი ჩაწვდომა სულში. ეროსი გზა ჭეშმარიტების შეცნობისაკენ მიმავალი-გზაა მხატვრული შემოქმედების მასთანავე. სხვა გზები პოეტისთვის დაჭრილია. იმ თავითვე მინდია პირველი ფენომენის ხატულობაა და მასში მოცემულია ჭეშმარიტება როგორც განცდილი სინამდვილე.

იგი სიმბოლიკის კოლორიტითაა მაგარი, ვინაიდან აქ სჩანს პოეტის გადასვლა მისტიურ სამყაროში და უკანასკნელი მისთვის უფრო რეალური განცდის ობიექტია.

ჩვენა გვწამ, შენაც ხომ იცი
რომ ლაპარაკობ ღმერთანა.

ეს არის უმაღლესი ჭეშმარიტება ერთი რეალობა მხოლოდ—დაღვრილი ყოველ მოვლენაში. აქ წაშლილია დისტანცია მიღმარსებულსა ადამიანს შორის პირველი მეორეშია ჩასული. ასე იხსნება მისტიური ხვეულები ვაჟას პოეზიაში და ყოველ მოვლენაზე აღბეჭდილია ღვთიური სიხალისე.

ეროსი ნატეხი სიბრძნის, ვინაიდან იგი აძლევს ერთი ფორმას და სულს ქაოს. ტატეხილ სტიქიას. „ეროსი-შეცნობაა სამყაროს იდუმალების" მინდიამ „შეჭამა გველი" და გახსნა საიდუმლოება.

„მას მუხაიფი დაუწყო
ცამ დედამიწამ ტყემაო"
ის ეგებება სალმითა
ბუნებაც ვაშას უძახის
მდიდრად-ძვირთულის ალაფთა [illegible]
ყვავილნი ყელ გადაგდებით
დაბატული კალმითა.
[illegible]
[illegible] რომა ვერ
მიტომ მიყვრებ [illegible]"

და მინდიას სავსეს და უნდიდარს ეროსის სხივებით „დაუნდუნდება მკლავები." მაგრამ არის გადაულახავი ფატუმი, წერა, ნასკვი ტრაგედიის ძაფების და მორჩილი მისი ადამიანის (გარე ადამიანის და არა ადამიანი ადამიანში „პლატონის გამოთქმა") ნება სუბიექტური მისვლა საგანთან: აქ ჩდება მოჩვენება ცხოვრების კოლიზიისა. მინდია რომელმაც მიაღწია იდეია-ჭეშმარიტებას, ილუნება გარდუვალ წერის წინაშე ქრება ეროსი სიბრძნე. ჩდება უხილავი დისტანცია და იკარგება ნისლიან მთებში ღმერთი ჭეშმარიტება.

ასე მოდის მეორე სახე ერთი სინამდვილის დაყვანილი მსხვერპლამდე.

დავცარიელდი ცოდნითა
ყვავილნი არას მეტყვიან
აღარც ცნობა აქვთ იმათი;
განა მეტი და იქნება
კაცმა თავს უგდო ხიფათი?
აღარა მესმის ფრინველთა
აღარა მესმის [illegible]

ვინაიდან „დაჰკარგა სული და ხორცი"

ასე განიცადა ამ „ბარბაროსმა" გენიამ კულტურის ტრაგედიის მეორე მხარე: იგრძნო ცარიელი დარბაზები კულტურის სასახლეში, რომელშიაც აღარ იყო ღმერთი ჭეშმარიტება და სული ეროსი.

თუ „ხელოვნება არის ტემპერამენტის სარკეში გატარებული ბუნების ნატეხი" ყველაზე უფრო ამ პარადოქს ვაჟას პოეზია გაამართლებს,

მას მართლაც ჰქონდა ამისთვის საკმაო პათოსი და მატერიის შთაგონებითი ათვისების ტრადიცია.

ვაჟას პეიზაჟი მოცემულია, როგორც პოეტის სულის ლანშაფტი თავისი მკაცრი ხაზებით და ქრუში კოლორიტით.

არის ორი მიდგომა პეიზაჟთან და ორი განწყობილება სულის გადასული სიტყვის შესიკაში.

პეიზაჟი გაშლილი, მოხაზული რბილი ხაზებით და დახურული ღვთაებრივ ლაჟვარდით. საგნები იკარგებიან ჩრდილებში და [illegible] მკრთალი [illegible] ლები მხოლოდ. შეიძლება ხილვა მათი მხოლოდ [illegible] მასსა ძლეულია სივრცით და ამიტომ პოეზია ფორმალურია უმეტესად. ასეთია იბერეთიდან მოსული პოეზია.

ლარძაყინებიეთ დალაგებული უწვდენი მთები და ძირს გადაჩეხილი ნაპრალები სულში იწვევენ განწყობილებას მასიურ და სასტიკ რკალში მომწყვდეულს. ასეთი პეიზაჟი შესულია პოეტის შთაგონებაში როგორც მისი სულის იმანენტური მოცემულობა.

„მოგესალმებით ქედებო,
მომაქვს სალამი გვიანი,
ჩემსაც სამარეს ამკობენ,
თქვენი დეკა და ღვიანი.
ნუმც გაჯავრდება პირიმზე
ნუმც დამწყევლიან იანი,
რომ იმათ დედის ძუძუთი
ვსუქდები ცოდვილიანი."

და მოდის შემდეგ მთის პეისაჟი, სადაც აღარ არის მოგზაურობა შორეულ გამოუცნობისაკენ და უსაზღვროებისაკენ. იგი დამდგარია როგორც მთა გამსკდარი, უფორმო მასსა, ვინაიდან ფორმა მატერიის ძლევაა მხოლოდ. აქ ყველაფერი კონკრეტული და გაზომილია. ვაჟას პოეზია მოდის როგორც სტიქიონი, რომელსაც ვერ უძლებს ფორმის საუთარი კანი და ამიტომ არის, რომ იგი ფორმის მხრივ პრიმიტიულია, და მინიატიურში იგი შორს დგას ესთეტიურ ფორმალიზმიდან და ხშირად [illegible] ვაჟას პეიზაჟი ცალკე თემაა სრულიად და მის შესახებ შეიძლება ტომებით ლაპარაკი. მხოლოდ აღსანიშნავია მეორე პოლიუსი: პეიზაჟი მალიარიის, რომელიც შექმნა ტიციან ტაბიძემ. ამის შესახებაც თავის დროზე ცალკე მონოგრაფია დაიწერება უთუოდ.

იშლება კიდევ ახალი რკალი ვაჟას პოეზიიდან: კულტი ლაშა გიორგის და თამარის.

ეს არის ახალი თემა და მის შესახებ ცალკე. ვიტყვი მხოლოდ, რომ ვაჟა პრიმიტივიზმით იყო შესული ხალხის გულში და მისი ინტიმურ განცდების ატარებელი. ამიტომ ჰქონდა მას მითიური შეგნება ისტორიულ პერსონაჟების და რელიგიური კრთოლვა მეორე მხრივ.

მთელი ვაჟას პოეზია ჩემ ყურში ისმის როგორც ძალოვანი მოწოდება: უკან დაკარგულ ბუნებისა და ღ მ ე რ თ ი ს მიწისაკენ, სადაც სულია და ლტოლვა შორეულისაკენ.

შალვა—აფხაიძე.

გლოვა დათალხულისა.

ვინ არაკუნებს ამ ციხის კარებს?
ან ვინ იძახის ძველ გმირთა გვარებს?
ვინ მიხმობს გარედ? ვინ მაბოროტებს?
ქარი ხომ არ სტებს უდროოდ ტოტებს?
—მსახურო ჩემო; არ გესმის? ადე!
ნუ თუ დაგბურეს გრძნეულის ბადე!
რჩეულმა გმირმა გზა თუ ირია,
ან იქნებ უცხო მას გვირგვინს სტაცებს?
მაშ ერთხმად ეს რა გლოვა—ზარია?
ან რა ფლელებთ ქალარა კაცებს?
იქნებ ანაზდად მტერი დაგვეცა.
ძლევის [illegible] დუკეცა?
ჩემთან აფრინეს შიკრიკი თაღქ?
—მსახურო ჩემო! არ გესმის? ადე!

ვილაცა ამტვრევს გაცრეცილ მინებს..
ვით შემოუვა მოაჯრის რკინებს?
აქ ვუდარაჯებ. რა დამაძინებს?
იქნებ ბოროტმა უხმო მაცილებს
და თვის მეგობრებს ჩემზე აცინებს.—
რომ მე ამ რიგად შემიპყრო შიშმა,
ჩემში იმტყუნა რაინდის ჯიშმა!?
—მსახურო ჩემო! არ გესმის? ადე!
ხომ არ დაგბურეს გრძნეულის ბადე?
ციხის კარებთან ვილაც სდგას შავათ!
სხვას არვის ენდო, ნახე შენ თავათ!

უცნობი ხელი ფარდას აბრუნებს,
ერუანტელს მივლის, გრძნობას აბრუებს.
მსურს დავუყვირო და ხმა მიწყდება,
მსურს რაღაც ვკითხო, მსწრაფლ მავიწყდება.
მსახურო ჩემო, არ გესმის? ადე!
ხომ არ დაგბურეს გრძნეულის ბადე?

ციხის კარებთან ჯერ არ ნახული,
შავის პირბადით მთლად დათალხული,
და დაყრდნობილი ნაცრის ფერს მკლავებს
ქვითინებს ქალი, ისველებს კავებს.
ვინ არის იგი? ან რაზედ ჰგოდებს?
კიდევ ჩემს გარდა ვის აღაშფოთებს?

—მსახურო ჩემო! მებრძოლო გულო!
ადე, იფხიზლე! მჭირდება შველა.

ცრემლი წვიმს მკერდზე, გრძნობას აპკურებს.
კარს არაკუნებს, არ მასადგურებს.
ჩემს ობოლ ბაღში ქარი სტებს ტოტებს,
შავ ამბავს მოსაყვეს და მაბოროტებს!—

1922 [illegible] ხარიტონ [illegible]

კ ა ფ ე შ ი

აილე სკრიპკა და თვალები დაეცა ნოტებს,
უღელტეხილზე შეკრებებამ მე გამაფითრა,
არხევენ ბროლის სარკეები ბამბუკის ტოტებს,
ალში გახვეულ ესტრადაზე თრთის პიუპიტრა.

შეიბოჰება ერთის წუთით ყველა სტუმარი,
კაფეში სანთლებს ძლიერება მოემატება,
ილიუზია შორეულზე სადმე თუ არი,
უძვირფასესი ვინეტკა დიებატება.

მე ლურჯ მაგიდას, ვით ყვავილი ეგზოტიური
ვუზივარ მარტო და ხელში მაქვს გრაფინი ლუდის,
რა შნოიანათ იწერება ჩემი დღიური,
ო, ამ საღამოს მოგონების სურნელი უდის.

გრიგოლ ცეცხლაძე.

ბ ი ბ ლ ი ო გ რ ა ფ ი ა

ჟურნალი „ილიონი"

არავინ იცის რა ხალხის ორგანო ეს ჟურნალი.

აქ შეიძლება ითქვას რომ შეგროვილა ხალხი „ცისფერ ყანწების" წინააღმდეგობით შეერთებული როგორც სხვაგან ყველგან ამ ჯგუფში მოლა მასრადინაც მწერლად გამოდგება, თუ, ც. ყ. წინააღმდეგ. წამოაყრანტალა რამე

„ილიონს" უკვირს და საყვედურით შენიშნავს, რომ ჩვენ გვიყვარს ციტადელები: „ბარრიკადი- „ბახტრიონი"—ალბად შეუგნებელი მიბაძვით. რომელიც ამ ჟურნალში ასე ბევრია, თვითონაც „ილიონზე" გაჩერებულან. მაგრამ რა არის ეს ციხე „ილიონი" რომელიც მხოლოდ იმპიონზავრის ხალხის მოგონებით მიაგავს წარსულს. სრულიადაც არ არის საჭირო ჭკუა მახვილობა ულისის, რომ ეს ნაცარქექია „მწერლები" სააშკარაოზე გამოიყვანო და სათითაოდ ყური აუწიო, ატმოსფერის მოწამლისთვის.

ქართველ მწერლობაში დიდი ხნით არის მიჩნეული რომ რომ ეს ხალხი თავიდან იყო ამყრალებული, წინად შეიძლება ეს გადამეტებაც ყოფილიყო, მაგრამ დღეს ეს უშედური ეპიგონები უკანასკნელი სირცხვილით ამტკიცებენ ამას. ჟურნალის სათაურის გარდა მიწერაც ინჰანამდის აღებულია „ბარრიკადიდან" როგორც პოეზია ესსეთიკა და სხვა. ჟურნალის ყდაც გაკეთებულია შარლემანისგან, ისეც მიბაძვით (ჟურნალში ც. ყ. უსაყვედურებენ რუსი მხატვრების მეგობრობას) თითქო შარლემანი რუსი არ იყოს და თითქო იმისთვის პირველად მიემართოთ (პირველი სირცხვილი). ჟურნალი იხსნება კოწია გამსახურდიას ლექსით (ალბად ალფავიტის გამო თორემ ასეთ სირცხვილს ილიონიც მოერიდებოდა.) ამ ლექსში არის უნიჭო მიბაძვა გოეტეს ტემით და ფორმა უსინდისოთ აღებულია ს. აბაშელისგან, (გამსახურდიასთვის ეს არის ფრთიდი, მაგრამ ეს სხვაგან აიხსნება) ს. აბაშელის სახელი მას აწვალებს, ჯერ ფსევდონიმით აყენებდა შეურაცყოფას, ეხლა უნიჭო ლექსის მიბაძვით იმ ფორმის, რომელიც ს. აბაშელს კიდეც დაავიწყდა. გვარის ფრთიდი კი ასეთია: კოწიას არ სჭირია გამასხრება. გვარში გამსახურდია: ორი სიტყვაა: მსახური და ხურდა. ეს უკანასკნელად იმეტს მის ქამობას.

კოწია გამსახურდიამ მთელი ნახალობით სიტყვა სიტყვით გადმოიღო ის რასაც მის ჭკვიანობაზე მაზე სწერდა „ბახტრიონმა" და მიაწერა სხვებს. მხოლოდ ამ მის ჭკუის ქაფმის ქვეშ დაავიწყდა, რომ ის პოეტები რომელსაც ის აგინებს ობიექტები არიან შემოქმედების. მთელი ახალი პოეზია ლექსებში ხმარობს ამ სახელებს, მხოლოდ გამსახურდიას „მგონობაზე" თვისასანაც ეცინებათ თვითონაც დიდანს ეჭვიანობდა, მაგრამ დღეს ნახალობამ დასძლია.

მისი მეორე ლექსი: ფრიდრიხ ნიცშე, აგრეთვე უნიჭო მიბაძვაა ყანწელების სონეტის, მაგრამ მას ეხლაც ვერ მოუხერხებია მართალი სონეტის წერა, თავი რომ დავანებოთ შინარსის პროზის რიტორიკას ეს თავიდან დამარცხებაა ჟურნალის და მისი მესამე სირცხვილი,

ი. გრიშაშვილის „ჩემი ლოცვა"

ენკლოპედიაა პატრიოტიზმის პრიმიტიული ინსტიქტის (ფორმა აღებულია რ. ერისთავისგან?) ქართულ მწერლობის ისტორია კურიოზად დარჩება და ჟურნალს მეოთხე სირცხვილად) რომ ხარფუხელი ჰომები იოსება მამულოვი (რომელსაც ფსევდონიმიც ვულგარულ კინტოს რუსულით აქვს გაკეთებული გრიშაშვილი ჩვენ გვედავებოდეს ქართველობაში და პატრიოტიზმში (შერცხვეს ის- მწერალი ვინცეს მეტი ინატრონს").

მეორე ლექსში რამაც მჯობნის: „ქალს ულვაშებით კაპით და ჯოხით" არის პირ აღებული პორნოგრაფია, მხოლოდ აზიური თუქსუსობით შეზავებული. ამაზე წინ დაცემა მწერლობის ვერ წავა და მხოლოდ წელგადასულ ქალწულებს მისი ჯგუფიდან შეუძლიათ ამის გამართლება.

„ტფილისელი ვარ, არ გამკიცხავ, ვიცი ამაზე"

რომელ იდიოტს მოუვიდა თავში რომ ტფილისი სინონიმია კინტოობის აშოლლანობის და მეოთხე ინტერნაციონალის (ეს არის მართლა ანტიპატრიოტიზმი და ეროვნული უსირცხვილობა). მიტომ გაუგებარია ლექსის გათავება იყოს ტფილისი—ეს ერეკლეს ძველი პარიზიო" ალბად აქ ერეკლეს აბანოზეა ლაპარაკი (მაგრამ რად რცხვენია ავტორს). აველაბრის ბაკების (постоялый двор") პოეზიას უფლება აქვს უფრო გაბედული იყოს, რადგან ეს სირცხვილი ზოგს სასიამოვნოდ ეწერება. მესამე ლექსი „ილიალი დისონანსებით" ფორმა აქაც გ. ტაბიძისგან არის მოპარული მაგრამ ლექსს არ შევეხებით, რადგან ძალიან ინტიმიურია და საჭირო არ არის აველაბრელთან ასე ახლოს მისვლა. შემდეგ არის ნინო თარიშვილის ლექსი ესეც იმ კატეგორიიდან არის ამიტომ არც ამას შევეხებით. მხოლოდ. ეს კია რომ ერთი ადგილის ტაპიორი და დენდი მხოლოდ ილიონის მწერლებს გონიათ სინონიმები. შემდეგ არის ლექსი მარიჯანის „განჯა" მიძღვნილი ელლი ბერიშვილს, ეს ლექსი კარგია, მეტი პროვინციალობა რომ არ იყოს შიგ. აგრეთვე კარგია ი. მოსაშვილის ლექსი, მაგრამ საინტერესო ადგილები გველენის ქვეშ არის დაწერილი. უთუოდ საინტერესოა. ს. ფაშალიშვილის „ჩემი გვარის მოსაგონათ", მაგრამ ზედმეტად ემჩნევა გავლენა რომელზედაც წინად ვწერდით. ვიცით, რატომ რცხვენია ამის ს. ფაშალიშვილს, ადვილი შესაძლებელია მან წერა ისწავლოს (თავის ჯგუფში ის ყველაზე საიმედოა). პროზა მიმოხილველს არ წაუკითხავს მხოლოდ თვალი გადაავლო გარდელის „ცელლუტობას" სადაც ეს ჯენტლმენი თავის თავს იდიოტს უძახის, ალბად ამიტომ იწვევს ლ. ქიაჩელს. შემდეგ დაბეჭდილია კოწია გამსახურდიას სტატია გოტიეზე. ამ საწყალს რომ სტილი ჰქონდეს. თუნდა ისეთი როგორც (ილია ალადაძეს რომელიც რატომღაც არ სჩანს ამ ნომერში) უკეთესად სთარგმნიდა გერმანულიდან და ნაკლები შიში რომ ჰქონოდა ამ ქურდობის აღმოჩენის მეტ

რუსთველიანა

კამათი ს. გორგაძის მოხსენების გამო: „ორიგინალობის საკითხი რუსთველის შემოქმედებაში“ (წინასწარი მოხსენება „ვეფხისტყაოსნის“ ამბავის წარმოშობის შესახებ).

კამათი გაიმართა აგვისტოს 4-ს ხელოვნების სასახლეში. მოგვყავს მისი შინაარსი შემოკლებით.

პ. მირიანიშვილის აზრით, „ვეფხისტყაოსნის“ მთელი ამბავი ორიგინალურია. ე. ი. რუსთველის შემოქმედებას ეკუთვნის, და ავტორის განცხადებას პოემის წინასიტყვაობაში: „ესე ამბავი სპარსული ქართულად ნათარგმანები ვპოვე“ და სხვ., დიდი მნიშვნელობა არა აქვს, რადგან ამ წინასიტყვაობის ხანები ისეა არეულდარეული, რომ მთელი წინასიტყვაობა ნამდვილ აბდაუბდას წარმოადგენს.

გრ. რობაქიძე. სერგო გორგაძის მოხსენებაში არის ორიგინალური დებულება: „ვეფხის ტყაოსანის“ ფაბულა ორ ციკლს შეიცავს: ერთია არაბული (ავთანდილ, როსტევან, თინათინ და სხ.), მეორეა ინდოური (ტარიელ, ნესტან და სხ.). პირველი ციკლი ორიგინალურია, მეორე კი გადმოღებული (ან აღებული „ვპოვე“) ამ დებულებას მომხსენებელი ამტკიცებს უმთავრესად პოემის არქიტექტონიკის განხილვით, მისი აზრით, პოემაში ხრანს გვირისტი იმ სახეში, საცა პოემაში ორი ხსენებული ციკლი ხელოვნური საშუალებით—ერთიმეორეს ერთვიან. პირველ ციკლში მოავალია [illegible] ხაზი (ესთეტიურად—რეალისტური). მეორე ციკლში სადევგმირო ამბავია უფრორე (ესთეტიურად—ფანტასტიური: თუ გინდ „ქაჯეთი“). რუსთაველი ხანდახან განზრახ უპირისპირებს აღებულ ციკლს თავისას: (მაგ. ის. ხანა: „არ ქაჯნია, კაცნიაო“ და სხ.)

მთელი ეს დებულება აგებულია იმ შეცდომაზე, რომ მომხსენებელი იხილავს გარეგანს და არა შინაგან არქიტექტონიკას პოემისას. შინაგანი არქიტექტონიკის მიხედვით პოემაში ორი ციკლი არ არის: იქ არის მხოლოდ ორი მთავარი ხეეული ერთისა და იმავე ციკლისა: ავთანდილი და თინათინ და მათ პირისპირ ტარიელ და ნესტან. ღერძი პოემის სიყვარულია ორივე წყვილთა შორის.—[illegible] სიყვარულში ტარიელ-ნესტანის სიყვარულია, წყვილობა [illegible] მისთვის აქვს გამართული, რომ სიყვარულის ბაზთან მეგობრობაც გაიყვანოს. მეგობრობა ფიწმდევია სიყვარულის,—აი რუსთაველის მაღლეი ინტუცია. ტარიელ-ნესტანის სიყვარულს გვერდით უნდა უდგეს ავთანდილის მეგობრობა, რომელსაც თავისი მხრით თინათინ უყვარს. აი პოემის ხლართი. ამ სახით თუ მივუდგებით პოემას, იქ ჩვენ ვერ ვპოვებთ სიყვარულის ისეთს გაგებას, რომელსაც მომხსენებელი იძლევა, მისი აზრით, და მეორე ციკლში არის ორი სახის სიყვარული: ერთი მარტო ხორციელი, (ფატმანი და მისი საყვარლები), მეორე „სიგიჟეში“ გადასული (ტარიელ და ნესტან). ორი სახის სიყვარულს თითქო ვერ ეღებს პოეტი. მათ გვერდით უყენებს იგი პირველ ციკლში უფრო განზომილ სიყვარულს (ავთანდილ და თინათან). წინანათქვამით ცხადია, რომ ეს აზრი მცდარია. რუსთველისათვის თავიდათავი „გიჟური“ სიყვარულია (ტარიელ და ნესტან) ფატმანის ამბავი მხოლოდ „ეპიზოდიურია“ და ავთანდილ-თინათინას ტრფობა თანმიმყოლია მთავარი ხაზის და როგორც ასეთი უფრო შენელებული, ერთი სიტყვით, პოემის შინაგანი არქიტექტონიკა

სულ სხვას იძლევა, ვიდრე ეს მომხსენებელს ჰგონია.

შემდეგ გრიგოლ რობაქიძე შეეხო საერთოდ ფაბულის საკითხს. მისი აზრით, ფაბულა ფორმაა თვითონ (მხოლოდ სხვა სახის) და შეუძლებელია, რომ ნამდვილმა ხელოვანმა იგი არ შეცვალოს (თუ აღებულია): მაგ. „ფაუსტი“, „ჰამლეტი“. ტრისტან და იზოლდა“ და სხ.

ი. აბულაძე მოხსენების მთავარ ნაკლად სთვლის იმ გარემოებას, რომ მომხსენებელს საშუალება არა ჰქონდა პოემის ამბავი აღმოსავლური ლიტერატურის ნიმუშებთან, მაგალითად „ბარამიანთან“ შეედარებია.

ივ. ჯავახიშვილი უმთავრესად მეთოდოლოგიური ხასიათის შენიშვნებს აკეთებს. მისი აზრით, ჯერ თვით ტექსტი პოემისა უნდა იქნეს სისწორით აღდგენილი და მხოლოდ შემდეგ შეიძლება იმგვარათ საკითხების დაყენება, როგორიცაა საკითხი ამბავის ორიგინალობისა, ავტორის ვინაობისა და სხვ.—[illegible] საკითხის შესახებ. ოპონენტს ყოვლად მიუღებლად მიაჩნია 3 ინგოროყვას აზრი. ამ საკითხზე მოკამათე დიდხანს ჩერდება:—ოპონენტს უბრალო ტენდენციური ხასიათის [illegible] ავტორის არაერთგზითი განცხადება მისი მჭიდრო ინტიმური სიახლოვის შესახებ პოემის ერთერთ მთავარ გმირთან—ავთანდილთან, და ამბობს, თითქოს მომხსენებელს ეთქვას: პოემის ავტორი თავისთავს ავთანდილისა და ფატმანის „სქესობრივი კავშირის“ მოწმედ სთვლისო.

ს. გორგაძე ოპონენტებს მხოლოდ მთავარ პუნქტებზე უპასუხებს: 1) პ. მირიანაშვილს იგი არ ეთანხმება იმაზე, თითქოს პოემის წინასიტყვაობა „აბდაუბდას“ წარმოადგენდეს; მართალია, გადამწერლებს ხანები გადაურევიათ, მაგრამ შეუძლებელი არ არის მათი ისე დალაგება, რომ „აბდაუბდის“ ყოველი ნასახიც კი დაიკარგოს (მომხსენებელი აღნიშნავს ამ მხრივ ნიკ. მარისა და ი. აბულაძის საყურადღებო ცდას ამ წინასიტყვაობის ტექსტის დალაგების საქმეში).

[illegible] რობაქიძეს მომხსენებელი ვერ ეთანხმება იმაზე, ვითომც მოხსენების ტეხნიკურ ნაკლს მისი შესავალი და ბოლოსიტყვაობა წარმოადგენდეს; პირიქით, რადგან მოხსენება სამეცნიერო საზოგადოებაში იყო წაკითხული, საკითხის შესახებ არსებულ აზრთა (ე. ი. ლიტერატურის) წინასწარი კრიტიკული მიმოხილვა და საკუთარი პოზიციის გამორკვევა მომხსენებლის პირდაპირს მოვალეობას წარმოადგენდა.—რაც შეეხება ბ-ის გ. რობაქიძის მეორე შენიშვნას, რომელიც მის სიტყვაში ძირითადად უნდა ჩაითვალოს, სახელდობრ იმის შესახებ, თუ რამდენად მჭიდროა ორციკლთა შორის არსებული გარეგანი და შინაგანი კავშირი. ამაზე თვით მოხსენებაში. ბევრია ნალაპარაკევი

3) ი. აბულაძეს. აღმოსავლეთის ლიტერატურაში, აღძრულ საკითხის გამაშუქებელი ახალი რამ ფაქტი ან მასალა რომ ყოფილიყო, ბ. აბულაძე უეჭველია ან აქამდე დაასახელებდა ან დღეს მაინც გვეტყოდა; მაგრამ, როგორც ვნახეთ, მან დღესაც მხოლოდ იგივე „ბარამიანი“ დაგვისახელა, საი-

თხზულების მთავარისგანი (დედაზრი), მისი ზოგადი სტრუქტურა და სხვანი. ბოლოს, მომხსენებელი მწუხარებით აღნიშნავს, რომ, რაღაც გაუგებრობის ძალით, პატივცემულ პროფესორს მოხსენების ორი მომენტი (ერთი ის, სადაც ფატმანის და ავთანდილის პირველ გაცნობაზეა ლაპარაკი, და მეორე—სადაც მათი ხორციელი გატაცება აწერილი) ერთმანეთში აურევია და ისეთი შთაბეჭდილობა მიუღია, თითქოს მომხსენებელს ეთქვას: პოემის ავტორი ავთანდილისა და ფატმანის „სქესობრივი კავშირის“ პირადისმოწმეც კი იყოო. ამ გაუგებრობის გასაფანტავად, მომხსენებელმა მოიყვანა პოემიდან ის ხანა (1054), სადაც ფატმანისა და ავთანდილის პირველ გაცნობაზეა ლაპარაკი და არა „სქესობრივ კავშირზე“, და მოაგონა პატივცემულ პროფესორს, რომ ტერმინი „ინტიმური (და არა „სქესობრივი“) დაახლოებით მომხსენებელს ნახმარი ჰქონდა იმ მნიშვნელობით, რომელიც ხსენებული ხანიდან გამომდინარეობს, ე. ი. როგორც პირველი მომენტი „ინტიმური კავშირისა“.

დამსწრე.

დანაც პარალელები ამ თექვსმეტიოდე წლის წინათ ჰქონდა უკვე დასახელებული. რამდენადაც საქმე პოემაში არაბეთის ციკლის გმირებს შეეხება და იმ ამბებს, რომელიც არაბეთში ხდება, იქ არ მოიპოვება არაფერი ისეთი რამ, რაც რუსთველის საკუთარი შემოქმედებით არ აიხსნებოდეს; სამაგიეროდ ბ. აბულაძის მეთოდოლოგიური შენიშვნა პირდაპირ დაუფასებელია მხოლოდ ინდოეთის ციკლის გმირთა და ამბავთა წარმოშობის გასაშუქებლად, ან, უკეთ რომ ვთქვათ, სწორედ იმ „სპარსული ამბავის“ შემადგენლობისა და ჩამოყალიბების გამოსარკვევად, რომელიც რუსთველმა მზამზარეული ჰპოვა და, ჩვენი ჰიპოტეზის თანახმად, პოეტურად გადაამუშავა.

4) ივ. ჯავახიშვილის შენიშვნებში მომხსენებელი სავსებით ვერ იზიარებს იმ აზრს, თითქოს ამა თუ იმ ნაწარმოების ტექსტის აღდგენა შესაძლებელი იყოს, წინასწარ ან პარალელურად მაინც ისეთი ზოგადი ხასიათის საკითხების გაუთვალისწინებლად (ზოგადი ბაზებით მაინც), როგორიცაა ნაწარმოების დაწერის დრო, ავტორი, თვით

წერილი მონასტერს

„…შენ კი ელენე გაუშვაქენით მონასტერში.“
ბარათი სახლიდან.

ოდეს დაცვივდა ეს ფოთლები, ჩემს თეთრ ოთახთან!
ვიწექ სნეული ფერ მიხდილი და ავადმყოფი
ო! წუხანდელი საშინელი სიზმარი ახდა—
სისხლი ყოფილა მაგ კედლებზე ზამთრის ნაყოფი.
გავიგე დაო შენი ბედი მამის წერილით.
ჩემო ელენევ ჯერ პატარა და უსუსური…
მოპაგონდება მონასტერი წარსული წელით
[illegible]
შენ შეეგუები მაგ [illegible], ხარ მონაზონი!
ჯერ უცოდველი და [illegible] მოსანანებლად—
როგორ გაუძლო, ეს ქვეყანა ჯერ ს ნახოში—
შენი [illegible] მონასტრის [illegible]
შენ დაიწყებ [illegible] თითით, ათი წლის ბავშვი
და კვეთრები წმ. ქრისტეს წმ. ნიკოლოზს,
პავლე მოციქულს პონტის ზღვაზე გატეხილ ნავში,
და ატირდება აქ შენი ძმა თბილისის ბოლოს.
პატარა ხელით თმას გაიშლი ძვის სამარესთან.
ობოლი მთვარე და ლაჟვარდი გიცინის ცაზე…
საბრალო დაო შენც გაიგებ ჩემს სიმწუხარეს
და ეს დღეები მონასტერში გაივლის ასე.
აღარ გვქონია არც ერთს ბედი ჩვენს მცირე გვარში
მამის ცრემლებმა გაზაფხულზე ჩვენაც დაგვნამეს,
შიდის დღეები აქ თბილისში ერთ გლოვის მარში
თან მუხლი მდრეკით ველი საღლავს, მე ყოველ ღამეს.
შევხდები მუდამ მოქანცული მე დღე ხარებას
და ჩამოვჯდები ობიეთ ქალაქის მტვერში..—
ნაკურთხი ბაღი… ზზის ტოტები—და სახარება
იყვეს მფარველი ჩემო დაო მაგ მონასტერში.

ვიქტორ გაბესკირი.

ქრონიკა

პოეტესსა ლილი მეუნარგიას გარდაცვალება.

სამეგრელოს სოფელ ცაიშში ტუბერკულოზით გარდაიცვალა ახალგაზრდა პოეტესსა ლილი მეუნარგია, ასული ჩვენი ბეოგრაფი იონა! მეუნარგიასი. პოეტესსა ლილი სულ ორი წელიწადია, რაც პოეზიაში გამოჩნდა. მისი ლექსები იბეჭდებოდა „მეოცნებე ნიამორებში“.

ქართველ პოეტესსებში, ლილი მეუნარგია [illegible] იყო ნამდვილი პოეზიით და მას თავისი ბაზით ტექნიკით და შემოქმედური შთაგონებით არავითარი ლიტერატურული კავშირი არ ჰქონია სხვა ქართველ მწერალ ქალებთან. ის მოვიდა როგორც უეცარი, როგორც უცხო და გერი. ახალ ქართულ პოეზიის რიგებში დაეცა თეთრი ნიამორი!

საქართველოს სიძველეთა რეევაკუაცია

თანახმად მოსკოვიდან მიღებული დეპეშისა საქართველოს სიძველეთა სარეევაკუაციო კომისიას უკვე დაუთვალიერებია მოსკოვში არსებული სიძველენი და ნაწილიც ჩამოარებია კომისია მიემგზავრება პეტროგრადში.

ტერენტი გრანელის საღამო.

კვირას 20 აგვისტოს ხელოვანთა სასახლეში გაიმართება პოეტ გრანელის საღამო.

სიტყვა: ტიციან ტაბიძის „უახლოესი პოეზია“. ლექსები: [illegible] გაფრინდაშვილი, [illegible], [illegible], გრ. ცეცხლაძე, [illegible], გიორგი აგაიელი, ვიქტორ გაბესკირი, რაჟდ გოგობია. ტერენტი გრანელი წაიკითხავს ახალ პოემას: „სიკვდილის შემდეგ“.

თეატრი.

სუმბათაშვილ—იუჟინის იუბილე.

მოსკოვიდან მიღებულ ცნობის თანახმად სექტემბრის 12-ს. მოსკოვის პატარა თეატრში ჩვენ თანამემამულეს სუმბათაშვილ იუჟინს 40 წლის არტისტიული მოღვაწეობის აღსანიშნავად გადახდილი იქნება იუბილე. საინიციატივო ჯგუფი სთხოვს საქართველოს სახალხო განათლების კომისარიატს წარგზავნოს მოსკოვში თავისი დელეგატი იუბილეში მონაწილეობის მისაღებად.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრის მეორე სტუდიის წარმოდგენები.

სახელმწიფო ოპერაში აგვისტოს 12—ს ვახტანგ მჭედლიშვილის თავისობრობით დაიწყო მეორე სტუდიის წარმოდგენები. სტუდიას ეტყობა დიდი სათეატრო კულტურა და ამატიური დისციპლინა. დაწვრილებით წერილი მოთავსებული [illegible].

მკითხველის ხმა

[illegible] 60 [illegible] ვინც [illegible] უფრო [illegible] საზოგადოებამ [illegible] ყურადღება ქართველ ლიტერატორებისა შევარდენისადმი დიდი [illegible] ღირსია. ახალი პოეზიის წარმომადგენლნი და ახალგაზდა ქართველები—შევარდნები ადვილად გაიგებენ ერთი-ერთმანეთს. ერთინი ეტრფიან გონების და სულის სიმძლავრეს და სილამაზეს, მეორენი კი ტანის და სულის სიმძლავრეს და სილამაზეს შეერთებული ძალებით ბრძოლა პროგრესისაკენ გზას გაუკვლევს.

მამ გააერთეთ „ბახტრიონი“ შევარდნებში გააცანით მათ ახალი პოეზია, ლიტერატურა: ყველას იმას ისინი ადვილად შეითვისებენ: შევარდენს ყველა ვერ იცნობს, უფრო სწორეთ რომ ვსთქვათ არავინ იცნობს. შევარდენი ხალხში უნდა გადავიდეს, ყველა ქართველი შევარდენი გახდეს და აღიზარდოს ჯანსაღი სულით, ჯანსაღ სხეულში. ამით შესდგება ახალ მოდგმის ქართველთა მიწყობრი, რომელიც წავა წინ საქართველოს აყვავების გზაზე.

ერთი შევარდენთაგანი.

ჩვენი გაზეთის შემდეგი ნომერი მიეძღვნება საქართველოს [illegible] [illegible].

[illegible] სისტემისაც—მიკვლევია კომპილაციის. მიგომ [illegible] არ შეიძლება ანაზღაურად შემოხაზულ კაცისგან. [illegible] „ილიონში“ რომ ამდენი უნიჭო და უნ[illegible] შალაშნო [illegible] და მას გაამართლებდა ბ. გიგო ოცხილაძის წერილი „აცდენილი ტიპები“, აქ არის დაკვირვება, ანალიზი. პკუა და მეტი კონკრეტობაც რომ ყოფილიყო უნაკლო წერილი იქნებოდა. თუმცა ამ ნებეში მხოლოდ მჭრელი თვალი თუ შეეცდება მის დანახვას.

შემდეგ იწყება ბიბლიოგრაფია: მართალი რომ ითქვას ჟურნალი სწორედ ამიტომ არის გამოშვებული. მას არ აქვს წინ არაფერი იდეოლოგია (ამის შესახებ ჟერმანელ ბროშურებიდან არ შეიძლება თარგმნა და არც ძველ „მოამბის“ ნომრებიდან ამოჭრილ წერილებშია რამე ამის შესახებ) მაგრამ აქ იდეოლოგია რა საჭიროა, ამ ჟურნალის იდეოლოგიაა ც. ყანწების ვინება და ლექსიკონები ამისათვის ხარფუხშია მოცემული და მისი ბრმა იარაღი და ფსიხოპატი კარგად იზეპირებს, ამას. ჯერ არის „პოეზიის დღეების“ გარჩევა, პირველი ომი აქვთ წაგებული თურმე ძველ მწერლების ისინი ვაჰრობენ, ჩვენ გვქონია შემთხვევა მათი პატივსცემის, არამედ იმ უსქესო, უწლებო და უასაკო ხალხზე, რა და ნეუდარნიკებზე

რომელნიც დაპატრონენ ამ კავშირს და თუპატიურებენ მწერლობას. თურმე ძველ მწერალთა პოეზიის დღეში [illegible] სინდისი და პატიოსნება მთელი მწერლობის (იმას [illegible]) თურმე გ. ტაბიძის მეთაური (უკეთესს მეთაურებს იოსებ იმედაშვილი სწერდა) რომელმაც ისე აიგდო ეს გაზეთი, რომ ლექსიც კი არ დაბეჭდა თუმცა ბათომის პოეზიის დღეში გამართა შემდეგ ეს ლექსები) ყოფილა ყველაფერი, თურმე კოწიას დაუწერია ობიექტიური მიმოხილვა პოეზიის, იმ კოწია გამსახურდს რომელიც თავის თავზე სწერს.

„უპკეულია ქალაქის პოეზიის ისეთი შეფევრი, როგორიცაა კ. გამსახურდიას „ანტექრისტე ქალაქში“ გამოკვეთილი დაბროლებულ ენერგით სავსე-სტრიქონებში აქ მოცემულია „ნახშირის, ორთქლის ელექტრონის, რკინის და რვალის პოეზია, ვერხარნის გაგონებით მაგრამ მისტიური ელფერით“.

აშორდიას კაცი ასე არ უნდა განახალებულიყო, ვერხარნის თარგმნა არც ასე ადვილია (ამაზე მარტოსაც სწერს „ილიონში“ც)—მაგრამ შედეგი და გამსახურდია, ეს ხერდა თავის დღეში ვერ მოსჭრის თავის ფელს და ვერხარნი ილიონელებს, მართლა ილიონის მანეთიანი თანამშრომელი ხომ არ გონიათ?

თურმე ახლა [illegible] კავშირში ერთე პოეტი არ ყოფილა და აქ ზეპირ დელარაციის შემდეგ მთელ ორტილეოის ხარჯებზე ამაზე თუ რაღამ დაიროქეს: პოეტო. ტიციან [illegible] და სხვა ყანწელებმა და ეს ვაებატონი, რომელსაც გონია ვერავინ გაიგებს ვინ წერს ქვეშ, აწერს წერილს ზიგფრიდ გებაძე (ზიგფრიდი აპაშისპირელი. ხომ არ არის, ან ვაგნერს ხომ არ დაურქმევია გერმანიაში ქართველ სამხედრო ტყვეების ჩამოყვანისას. ამას აქვს თავის ისტორია, რომელსაც შემდეგში ეახსენებთ თუ ის თავს აიგდებს. შემდეგ მაღალი სტილით ნაქებია გრიშაშვილის მეორე წიგნი (აღარებს პეტრარკას, მერამდენჯერე სირცხვილი) ლეო შენგელაია ქიაჩელი (რომელიც ლამის ტოლსტოის გაუსწოროს) საიდან არის ეს რუსული ანალოგიები (?) შემდეგ საგინებია ვ. გაფრინდაშვილის ნ. მარაშვილის თარგმანების წიგნი (თითქოს ი. გრიშაშვილს სახელმწიფო ხარჯით არ გამოუცეს თავის უნიჭო ლექსების უნიჭო რუსული თარგმანი) აი მართლა ხარფუხელი პოეტენტის მარალი, შემდეგ დაწუნებულია ვ. ბარნოვის ლილი (რამდენი ნახალობა შესწევს ამ ყარახოღელს რომ ბარნოვიც კი არ დაინდოს და თავის კინტოური ენა პაჩევნოს მაგალითად (ვინ აბედიებს ამ მასხარას რომ

გადაჯდეს მწერლობას) აქამდე ხელშეხლებელია ზ. ჭიჭინაძე. რომელსაც ბევრი იუზიდე გაუკეთებს და დღეს სახელებს სახელებს იჩვენს, მარტო იმიტომ რომ ზაქარია ჭიჭინაძემ გამელა ეთქვა, რომ ბაყალის და მეხაშის ლექსების წერა არ შეიძლება. იმ ჭიჭინაძის, რომელის ექსპლოატაცია ჯერაც არ გათავებულა, ამასაც ეჭნება გაგრძელება. მართლა შეამდინარელი შემდეგ ამაშელი გამოყვანილია ხელოვნურ პოეტად. სწერს ვერხარნზე (მართლა რომ მიწა ინძრეს რომ ეს ხალხი ჩაიტოს თან. რა საჭირო იყო ამ ნაგვისთვის ილიონის ხელის წაყიდება.“ ამ ტალახს მტკვარი ვარეცხავდა, აქ არ არის ერთი წუთი დასვენება მწერლობის, ეს არის გაანჩხლებული ხალხის დედის გინება, ჩვენ ყოველთვის მოვერიდებით შემდეგში მათზე წერას, ლეში კიდევ შეიძლება მოითმინო გასაპული, მაგრამ ეს მმორის სული მოწამლავს. ყველაფერი ეს სიბინძურე აშენებულია იმ გეგმით რომ ბოძოლა გადატანილ იქნეს პოეზიიდან ქოჩების ინსინუაციის რკალში, აქ მთავარი საექსპლატაციო საგანი იგივე პატრიოტიზმა ჩვენ ზედმეტად, მიგვაჩნია ხარფუხელ სომეხს ქართველობაში ვედავოთ, ვერც კოწია გამსახურდიასთან

[illegible] ლექსზე [illegible] [illegible] ბით საღაც იმდენი სირცხვილი სჭამა.

ჩვენ არც „ლოტენის ნიხბის, ვერმანომანია და დილოგების ფალსიფიკაცია გაოცებს ეს სასაცილო დარჩეს რუსთაველის ბროსპექტს მხოლოდ გვიკვირს. რომ ამ უპასუხისმგებლო პიონიერს ეფარება მართლა მწერლები.

შემდეგ ბევრ ნომრებში ნაპსუნებია „ბახტრიონის“ განცხადებები. განცხადებები ხომ ცნობის ფუნქციასაც ჰქონდა, თვითონ ილიონსაც აქვს ერთი განცხადება, რომელიც ააშკარავებს ამ წუწკი ხალხის ამლოპარიკებს, ეს არის „ცისკრის“ განცხადება, ალბათ ეს გამოცემაც ამ კომპრადორების კავშირისაა, რა უნდა ითქვას, ვითომ ცისკარის მასპარიოთ როგორც გამოცხადებულია თავი დაანებოს ახლა მეცნატობას, ილიონის მავიერ ერთი მაგარი კუბო უყიდოს კოოპერაციის სახელით რომ შიგ ჩალურსიან ეს ეგზოტიზებული მწერლები. თუ ჰანამდი ამ სიმყრალეს ეს მეცენატიც ისე არ გააქრობ, როგორც „ლომისის“ მეცენატი.

ჩვენ ვაცხადებთ ყოფილ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ჩვენ გაზეთში [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] წერილობით.

ბახტრიონი.

რედაქტორი: ბიორგი ლეონიძე.

ამიერ კავკასიის რესპუბლიკათა რკინის გზების მთლიანი სატრანსპორტო მომსმარებელი საზოგადოება

ზაკტრანსი

მისამართი: ტფილისი პლეხანოვის პრ. № 138. ტელეფონი: ქალაქის № 1—75; სამხატრისა № 11.

ძირითადი თანხა 1.500.000 მან. ოქროთი

აწარმოებს ოპერაციებს:

1. ექსპორტი და იმპორტი შინაგანი და საზღვარგარეთისა
2. საწრაფო და ხელსაყრელი რეალიზაცია ყოველგვარ სავალუტო საქონლისა როგორც: აბრეშუმი, მატყლი, ფრიზონი, აბრეშუმის პარკი, ბამბა, ბეწვეული, ხე—ტყე და სხვა
3. ამიერ კავკასიის ნაწარმოებთა რეალიზაცია, რ. ს. ფ. ს. რესპუბლიკის საზღვრებში, როგორც: ხილეულობა, ღვინო, კონსერვები ყველი და სხვა
4. ბითუმი გაყიდვა პირველ საჭიროების საქონლისა როგორც: ფქვილი, შაქარი, ჩაი, ყველი, ქონი, საპონი და სხვა
5. ყოველგვარი საკომისიო ოპერაციები

საკუთარი წარმოებანი

1. კარაქისა 2. საპნისა 3. სარძევე 4. ყველისა 5. კონსერვისა: 6. თევზეულობისა 7. წამლებისა და სხვა სასოფლო—სამეურნეო და საქარხნო—საფაბრიკო წარმოებანი:

წარმომადგენლობანი და კონტორები.

კონსტანტინოპოლი: სწარსკა—მერჯანკაზ. მათუში—მიტე [illegible] ბაქო—[illegible] № 3. კავკავი—მორიონის ქ. № 10. არმავირ—ფოსტის ქ. № 93 როსტოვი—სადოვაია ქ. № 13. ქუთაისი—ნიკოლოზის. ქ. № 13.

საკუთარი ფილიალური განყოფილებები (უჩტპო).

ბათუმი, სამტრედია, შორაპანი, ზესტაფონი, ტფილისი, განჯა, ახალქალაქი, ბაქო, დარუბანდი, ალექსანდროპოლი, ნახიჩევანი.

საქ. სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო

აცხადებს, რომ იგი იჯარით სცემს შემდეგ წარმოებებს:

1. სახელ. ტყავეულ. საპნის ქარხანას ყოფილ ბასსენცოვებისას ვორონც. ქუჩა № 122.
2. სახელმწიფო საპნის ქარხანა ყოფილ კორიევისას — კახეთის ქუჩა № 64.
3. სახელმწიფო საპნის ქარხანა ყოფილ ერობათა კავშირისას — კახეთის ქუჩა № 68.
4. ლუდისა და უინულის ქარხანას ყოფილ სიხარულიძისას — დიდმთავრის ქუჩა № 68.
5. სავალუტო პურის საცხობი ქარხანა № 1 ყოფ. ხარაზოვისა — ახმედის ქუჩა № 6.
6. ლაბორატორია ყოფ. ვილარეტისა — ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 9.
7. გამწმენდი (чесальный) განყოფილება ყოფ. ზარგარიანცისა და ფარტახარიანცის ქარ. — ორთაჭალაში.
9. ფაბრიკა „ტექსშილ“ — ორთაჭალაში.
10. კირის ქარხანა ყოფ. ჩარექოვისა — ქუთაისში.

იჯარის მიღების შესახებ განცხადების შემოტანის უკანასკნელ დღედ დანიშნულია ამა წლის 10-აგვისტო.

დაწვრილებითი პირობების გაგება შესაძლებელია სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს ცენტრალურ საწარმოო განყოფილების საიჯარო სექციაში № პუშკინის ქუჩა, № 3.

9 საათიდან 3 საათამდე.

ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა მმართველობა

ამით აცხადებს, რომ გარდა ამ ჟამად მოქმედ თბილისისა და ბათუმის ქალაქის სადგურებისა, 1-ლ აგვისტოდან ა. წ. მუშაობას იწყებს

ბაქოს ქალაქის სადგური

ქალაქის სადგურები აწარმოებენ შემდეგ ოპერაციებს: ბილეთების გაყიდვას როგორც ადგილობრივ ისე პირდაპირ მიმოსვლის მიმდინარე და შემდეგ დღეების მატარებლებზედ, რომლებიც გადიან არა უგვიანეს ერთი კვირისა, ყველა სისწრაფის და მიმოსვლის ბარგის და ტვირთის მიღება და გაცემა როგორც ქალაქის სადგურზედ ისე სახლებში, მაღაზიებში, საწყობებში და საერთოდ ქალაქის ფარგლებში.; მოზიდვა ბარგის და ტვირთის სადგურიდგან სახლებში, მაღაზიებში და სხ. ქალაქის ყველა ნაწილებში. ოპერაციები სწარმოებს ყოველდღე დილის 9 საათიდგან საღამოს 3 საათამდის. კვირა და უქმე დღეებ—10 საათიდან 11 საათამდის. შეკვეთა ტელეფონით.

ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველო

21 აგვისტოს იწვევს იმ პირთ, ვისაც სურთ მიაწოდონ რკინის გზას ფიჭვის მინები რაოდენობით 1,5 მილიონი კვადრ. ვერშოკი, სისქით 2—3 მილიმ.

მინების მიწოდების მსურველებმა უნდა წარადგინონ წერილობითი განცხადება, ჩალუქული კონვერტში, ფასის ჩვენებით და მინების მიწოდების პირობების აღნიშვნით შემდეგი მისამართით: თბილისი, სამმართველო—ამიერ-კავკასიის რკინის გზების სამეურნეო მატერიალურ ნაწილის (служба) უფროსს.

განცხადებები უნდა ჩაუშვან ხსენებულ ნაწილის კანტორასთან არსებულ ყუთში აღნიშნულ ვადაზე ან გადაუგზავნონ ფოსტით დახურულ კონვერტში ზემოაღნიშნულ მისამართით შემდეგი წარწერით: „21 აგვისტოს კონკურენციისათვის“.

ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე: 1) ტფილისში: სამეურნეო-მატერიალურ ნაწილის მომარაგების განყოფილებაში, 2) ბათუმში ამიერ კავკასიის რკინის გზების ბათუმის მატერიალურ საწყობის ზედამხედველთან.

ამიერ კავკასიის საგარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარიატის

საიარმუკო ბიურო

დაარსა თავისი წარმომადგენლობა

ნიჟნი-ნოვგოროდსა და ბაქოს იარმუკებზე

სადაც განკარგულებაში აქვს შენობები ექსპონატებისთვის და საწყობები საქონლისთვის.

იღებს გასაგზავნად საქონელს ნიჟნი-ნოვგოროდსა და ბაქოში თავისი აგენტების თანხლებით ხელსაყრელ პირობებში.

იღებს დავალებებს სახელმწიფო დაწესებულებებისგან, კოოპერატივებისგან და კერძო პირებისგან ნიჟნი-ნოვგოროდსა და ბაქოში საქონლის ყიდვა-გაყიდვაში მინიმალურ საკომისიოთი.

მისამართი: თბილისი - ამიერ კავკასიის საგარეო ვაჭრობის საიარმუკო ბიურო (ბარიატინსკის ქ. 6).

პროვინციაში ა. კ. საგარეო ვაჭრობის განყოფილებებში.

საქართველოს ს. ს. რ. მთლიანი სამხედრო-კოოპერატივი.

გამგეობა: [illegible] (ვერის) დაღმართი № 12 ტელ. № 17—82.

საქონელს იძლევა ფულით და საქონელზე გადაცვლით

1. გახსნილია მაღაზიები:

1) უნივერსალური მაღაზია რუსთაველის ქ. № 40 ტელ. № 2—12, სადაც მოთავსებულია: სამანუფაქტურო, პურპლეულობის (მინანქარის), საგალანტერეო, სურსათ-სანოვაგისა და სასმელების განყოფილებები.

2) მაღაზია კახეთის მოედანზე № 1 სადაც მოთავსებულია: რკინეულობის და ტეხნიკური მასალების განყოფილებები.

3) ღვინის სარდაფი სერგიევის ქ. № 4 და 4) საწყობი საპიორის ქ. № 18.

2. კოოპერატივის დუქნები:

1) სამოსწავლო ათასეულში, 2) 1-ლ ლეგიონში, 3) დივიზიის ლაზარეთში, 4) საარტილერიო დივიზიონში და 5) საინჟინერო დისტანციაში.

3. ქალ. ქუთაისში—ცენტრალური კოოპერატივის განყ-ბა:

4. ქალ. ტფილისში:

1) ხე-ტყის ქარხანა ღებულობს შეკვეთებს, 2) ფურნე და 3) საავტომობილო გარაჟი. გარაჟი იღებს ტვირთის გადასაზიდად შეკვეთებს. ყველა ეს მოთავსებულია დიდი მთავრის ქუჩაზე № 2 ტელ. № 16—60.
4) ბაღი საინჟინრო ქ. № 8 სადაც იყიდება კულტურული მცენარეები, თესლეულობა და მებაღეობა.
5) მამული „მუხა-კიახანი“ ბორჩალოს მაზრაში, 1600 დესეტინა სარძეო მეურნეობით, ყველის ქარხნით, ღორის ჯოგით და სათიბით.

გაიხსნა ტფილისში—(ზერნ. ბასაგში) და ახლო მომავალში გაიხსნება საექსპედიციო—სატრანსპორტო—სავაჭრო—საკომისიო კონტორები ქ. ქ. ბათუმში, ბაქოში და სხვ.

მთავარი ტყავკავშირი

ს. ს. ს. რ. ს. მ. უ. ს.

ტფილისი ვორონცოვის ქ. № 62. ტელეფონი 3—08.

ტყავკავშირის უწყებაში

ტყავეულობის ქარხნები

ქუდების ფაბრიკები

ფეხსაცმელების ქარხნები

სასარაჯო საუნაგირო და ტანისამოსის სახელოსნოები

მიიღება შეკვეთა ტყავეულ და ქუდების ნაწარმოების როგორც არმიისა, ისე საზოგადოებრივ და კერძო დაწესებულებათა საჭიროებისათვის.

განყოფილების მაღაზიებში (სომხური ბაზარი, №№ 6 და 62).

იძლევა ყველას ბითუმად და ცალობით ყოველნაირი ფაბრიკატები თავის წარმოების.

ნება დართ. სამხ. ცენზ. 3000. სამხედრო საზღვაო კომისარიატის სტამბა

პატრიონი

ფასი 10.000 მ.

რედაქციის მისამართი: პუშკინის პასსაჟი ტელეფ. 8—04

განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 16 ორშაბათი 23 ოქტომბერი № 16

არტურ ლეისტის იუბილე.

22 ოქტომბერს სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში სრულიად საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარი კომიტეტი მართავს გერმანელ მწერლის არტურ ლეისტის 40 წლის საქართველოში მოღვაწეობის აღსანიშნავად იუბილეს. ქართულ მწერლობისა და კულტურის ისტორიაში ეს პირველი ფაქტია, როცა საქართველო იუბილეს უმართავს უცხოელ მწერალს, ამ შემთხვევაში ამას უსათუოდ აქვს საერთაშორისო ხასიათი. საქართველო იმ თავითვე მოუხედავად თავის სტატისტიკით სიმცირისა სხვებს უჩვენიდა კონდოტიერებს; არ უნდა ჩამოთვლა იმ აურიცხველ მაგალითებს, როცა ქართველი მხედრები და არტისტები ამშვენებდენ და ბოლო ხანამდეც ამშვენებენ „თავის დამლუპველ ოსმალეთს", როგორც ეს სთქვა ილია ჭავჭავაძემ თავის „იანიჩარში". აქვს თავისი დიდი ისტორია და შეიძლება მონოგრაფიის დაწერაც „ქართველები უცხოეთში", სადაც დახასიათებული იქნება ქართველ ემიგრანტების ძალიან ხშირად მსოფლიო რადიუსის გამწევი ღვაწლიც.

სამაგიეროთ საქართველოს არ ახსოვს, რომ მის კულტურის ფრონტზე ენახოს უცხოელი, თუ ის არ იქნებოდა მისი მეზობელი, რომელიც ასიმილაციით ქართველი იყო კიდეც, როგორც მხარგრძელები და უფრო უახლოესი თუმანოვ სიათ-ნოვა.

[illegible] გასტრალიორი. უფრო რუსეთიდან მოვლინებული საქართველოს [illegible] შემთხვევაში [illegible] მხურვალე რუსეთის აგენტები და რუსიფიკატორები, როგორც კლიჩკო, და მათი მოღვაწეობა საქართველოში უფრო წყევლით არის აღნიშნული. მართალია ყოფილა ხშირად უეცარი განათება თუნდა დაწყევლილ ყინულის, როგორც პოეტი კონსტანტინ ბოლმონტის მეგობრობა და მისი „ვეფხის ტყაოსნის" თარგმნა და მსოფლიო ასპარეზზე გამოტანა მაგრამ ამას ქონდა უფრო შპატერული ეფექტის ხასიათი და არ იყო შეგნებული პლანი. ყველაზე ადრე უცხოელებში ფრანგმა მარიო ბროსსემ მიაქცია ყურადღება საქართველოს ისტორიას და ბევრიც გააკეთა ამ საქმისთვის, მაგრამ ის იყო მაინც რუსეთის აკადემიის მეცნიერი და მის საქართველოს მეგობრობასაც შემთხვევითი და ნაწილობრივი ხასიათი ჰქონდა.

შემდეგ იყო ინგლისელი ქალი მისს მარჯორი უორდროპი, რომელმაც მართლა ბევრი იშრომა საქართველოსთვის. ქართული მწერლობა ყოველთვის მადლობიერით მოიგონებს ამ პატიოსან ქალს, რომელმაც ახალგაზრდამ რუმინიაში დალია სული. მაგრამ უნდა ითქვას, რომ პირველი, რომელმაც გერმანული სისტემით და იშვიათი გამძლეობით სიბერემდე მიიტანა საქართველოს მწერლობის და ისტორიის სიყვარული ეს არის მხოლოდ არტურ ლეისტი.

40 წელია რაც ბ-ნი არტურ ლეისტი შეუწყვეტლივ მუშაობს ქართულ მწერლობის შესწავლისა და გერმანულად თარგმნისთვის, და გერმანელ მწერლის ნაყოფიერობით მან ძალიან ბევრი გააკეთა ამ საქმისთვის. ჩვენ გაზეთში პატივცემული ვალერიან გუნია, როგორც პირადი მეგობარი და თანამებრძოლი ამ ორმოცი წელში არტურ ლეისტთან ქართულ კულტურის ფრონტზე, დაწვრილებით აღნიშნავს არტურ ლეისტის ნაშრომს და მართლაც პირველ თვალის გადავლებისთანავე შესამჩნევი ხდება ამ მწერლის გადატანილი შრომა. 40 წლის ხანი ძალიან დიდი დროა, რომ გამოცდილი იქნეს ადამიანის მეგობრობა, ამ ხნის განმავლობაში არტურ ლეისტის სამშობლო გერმანია უფრო ახლო და უახლოვდა საქართველოს, და მაშინ სწორედ კიდეც უფრო ხელშეტად გამოჩნდა არტურ ლეისტის კეთილშობილება და მისი ერთგული სიყვარული საქართველოსადმი. ამ ეპიზოდის ისტორია კიდევ შემდეგში დაიწერება და მაშინ აშკარადაც გამოჩნდება თუ რამდენი ქართველის სიცოცხლე იხსნა არტურ ლეისტმა აუცილებელ სიკვდილისგან, და რა დიდი სიყვარული დათესა მან საქართველოში.

მოხლევავებული ასკერები რომელთაც ხელი გაიწაფეს სომხეთში, მაშინ ტფილისშიც აპირობდენ ბართლომეს ღამის მოწყობას, და მხოლოდ არტურ ლეისტის ჭკუამ და გამოცდილებამ არ მისცა ნება ეს პლანი ასრულებულიყო.

ამ ორმოცი წლის განმავლობაში ბ-ნი არტურ ლეისტი შეუცვლელი ელჩია გერმანიის ნაციის საქართველოში, მან ბევრი დათესა თავის ერის სიყვარულისთვის ჩვენ მხარეში. უკანასკნელ ხანამდის ყველა ვინც კი მიდის გერმანიაში სასწავლოდ არტურ ლეისტის ხელით არის ნაკურთხი და გზა ნაჩვენები.

40 წლის განმავლობაში არტურ ლეისტი იყო განუყრელი მეგობარი ილია ჭავჭავაძის, ის იცნობდა და მეგობრობდა აგრეთვე ბევრ გამოჩენილ მაშინდელ ქართველებს და ყველგან აქვს დამსახურებული იშვიათი ერთგულობის გრძნობა.

საჭირო იყო არტურ ლეისტის კეთილშობილება და მისი გერმანული ერთგულება გამძლეობა, რომ თავისი მეგობრობა ილია ჭავჭავაძისადმი. მან დაფიქსირა მის სიკვდილის შემდეგ როცა ილიას ოჯახი ჩავარდა [illegible] [illegible] ერთ დროს ზეიად საქართველოს დიქტატორის და ყველასათვის გულ გახსნილს ქართულ მასპინძლობით ილიას მეულე ავადმყოფი შიმშილობდა კიდეც და ამ ცამეტი წლის განმავლობაში არტურ ლეისტს და მის ოჯახს ცამეტი დღეც არ გამოუტოვებია, რომ არ ენუგეშებიონ ბედისგან ასე დატანჯული ილიას ოჯახი.

არ არის კუთხე საქართველოში, რომ არტურ ლეისტს არ მოევლოს. ვინც კი შეხვედრია მას სამუდამოთ, პირდაპირ გასაოცარი ხსოვნით ალუბეჭდია მის მეხსიერებას, მისი დაკვირვება ამ შემთხვევაში უფრო საინტერესოთ ხდის მის ნაწარმოებს. და მისი მემუარებიც დიდი შენაძენი იქნება ქართულ კულტურისთვის.

ქართველი პოეტები დაიმახსოვრებენ იმ ღამეებს „ხელოვანთა სასახლეში", როცა შეხვრეზადას სიტკბოთი და კინემოს სისწრაფით არტურ ლეისტი შლიდა ამ დავიწყებულ ისტორიას ქართული მწერლობისას 80 ან წლებიდან დაწყებულს.

ამ სტრიქონების დაწერას ძალიან ბევრი ახვავებს იუბილეარიდან. პოეზიის და ხელოვნების გუნდაში, რომ მონაბის სიტყვები არტურ ლეისტის პრინციპიალურ გამართლებისთვის, ეს არც საჭიროა. არტურ ლეისტი წარმომადგენელია თავის თაობის და დამძიმებულია 70 წლით, მაგრამ არ შეიძლება არ აინიშნოს რომ არტურ ლეისტის მოღვაწეობის საქართველოში ჰქონდა დიდი კულტურული მნიშვნელობა, ქართველი ერი რომელიც არ არის განებივრებული უცხოელთა სიყვარულით და რომელსაც მხოლოდ ასპიტები ახსოვს მეზობლებიდან აფასებს ამ იშვიათი პატიოსანი მწერლის ღვაწლს.

არტურ ლეისტს უნდა ახსოვდეს, რომ დღეს, როცა მის სამშობლოში, და მის სამშობლო ქალაქ ბრესლავში გერმანული ერი ზეიმით და ოვაციებით ხვდება მის თანამედროვე ჰაუპტმანის იუბილეს დროს, მორეულ საქართველოშიც ისმის გერმანულ კულტურის გამოძახილი და საქართველო, ეს ქვეყანა დაფნების, დაღადებს არტურ ლეისტს.

ამიერიდან პირველად შეტანილა ქართულ ანალებში უცხოელს—არტურ კეთილშობილის სახელით....

ტიციან ტაბიძე.

„პატრიონი"-ს რედაქციის მილოცვა არტურ ლეისტს

ჩვენმა რედაქციამ ბ. არტურ ლეისტს, მის იუბილეს გამო გაუგზავნა შემდეგი წერილი ქართულ და გერმანულ ენაზე.

„ბატონო არტურ! „პატრიონი"-ს რედაქცია გილოცავთ თქვენ იუბილეს. რედაქცია სიხარულით აღნიშნავს, რომ ინიციატივა ამ იუბილეს გამართვის პირველად ჩვენ გაზეთში აინიშნა და ასეთი გამოძახილი იპოვა ყველა ქართველში. ჩვენი რედაქცია ამ დღეს იგონებს დიდებულ ტრადიციებს ქართული პრესისას, თქვენ მოღვაწეობას ილია ჭავჭავაძესა და ივანე მაჩაბელთან ერთად და ამაში ებებს მოკრძალება ძალას ქართულ მწერლობის შრომისთვის. ამ თქვენთვის და საქართველოსთვის სამახსოვრო დღეს ჩვენ თქვენი სახელით ვესალმებით გერმანიის ნაციას, როგორც აკვანს ახალი ევროპის კულტურისას, რომელიც ამზადებს ახალ კოლონიებს. ეს იქნება მაგალითი საქართველოსთვისაც. გისურვებთ მრავალ წელს მშვიდ და ჯანიერ ცხოვრებას.

რედაქცია.

არტურ ლეისტ.

დღეს, 22 ოქტომბერს სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში სრულიად საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარი კომიტეტი ცნობილ გერმანელ მწერლის არტურ ლეისტს უმართავს იუბილეს, მისი საქართველოში 40 წლის მოღვაწეობის პატივსაცემლად.

ვინ არის ლეისტი

იგი დიდი და გულწრფელი მეგობარია ქართველი ერისა და იმავე დროს დიდი პროპაგანდისტი საქართველოს ისტორიისა და კულტურისა ევროპის წინაშე.

არტურ ლეისტმა თავისი პირველი სიტყვა საქართველოზე წარმოსთქვა საჯაროდ ამ ორმოცი წლის წინად, წარსულ საუკუნის მეორე ნახევრის დამლევს—1887 წელ. თავის შესანიშნავ წერილში „დავიწყებული მწერლობა", რომელიც დაბეჭდილი იყო ლეიპციგის ცნობილ ჟურნალში Magazin für die literatur des In-und Auslandes.

ამ დღიდგან დღევანდლამდე არტურ ლეისტი განაგრძობს თავის კეთილშობილურ მუშაობას ქართული ერის სახელის გასაცნობად ევროპელებთან. არტური ამ ვამდ სამოცდა ათის წლის კაცია და მაშასადამე ნახევარ სიცოცხლე მეტი ხანა შეუთვწირავს მას ჩვენი ისტორიისა და კულტურის შესწავლისათვის ოღონდაც რომ დიდი ღვაწლია და დიდი ამაგი ჩვენი ქვეყნისა და ხალხის წინაშე.

არტურ ლეისტი დაიბადა გერმანეთში სილეზიის დედა ქალაქში—ბრესლავში. მამა მისი ერისა და იმავე დროს მასწავლებელიც იყო და ჟურნალისტიც. შემდეგ მამის გზას დაადგა და რაც გრესლავის გიმნაზია გაათავა იგი ჟურნალისტიკას დაეწაფა. 25 წლის ჭაბუკი იყო, როცა იგი სამი დიდი გერმანული გაზეთის მონდობილობით კორესპონდენტად გაემგზავრა. პოლონეთის დედა ქალაქში—ვარშავაში.

ვარშავაში ლეისტი ერისა და იმავე დროს შეისწავლის პოლონურსა და რუსულ ენას. იგი უახლოვდება პოლონელ მწერლებს, რომელნიც მაშინ სათავეში ედგნენ პოლონეთის ცხოვრების მაჯის ცემას. ეს იყო რუს-ოსმალეთის ომის დროს 1877 წელს. ადვილი წარმოსადგენია რა გავლენა ექნებოდათ ახალგაზრდა ლეისტზე პოლონეთის ისეთ მწერლებს, როგორიც არიან ჰენრიკ სენკევიჩი, პრუს, გომულიცკი, ბლიხლავ პრუსსი და სხვები.

არტურ ლეისტი აცნობდა გერმანელებს პოლონეთის ცხოვრების ავ-კარგს იგი სწერდა პოლონურ მწერლობაზე, ხელოვნებაზე—თეატრსა და მუსიკაზე,

[illegible] და სხვა საგნებზე. ეს წერილები ინტერესებდა არათუ მარტო გერმანელებს არამედ პოლონელებსაც, რომელნიც თარგმნიდნენ ამ წერილებს პოლონურ ენაზე.

[illegible] მუშაობდა არტ. ლეისტი ვარშავაში, სანამ მას წინ არ გადაეშალა ერთი მდიდარი პოლონელი მემამულე, რომელმაც მიიწვია იგი სოფელში ყოფნისას მასწავლებლად, [illegible] და წინაპრებსაც, სადაც ყოველ [illegible] სახეზეთი მუშაობდა; [illegible] იყო მოსვლა და მოკავშ. [illegible] სოფელში არტურს [illegible] მეიდის და მეგობრების [illegible] მწერლის და მეცნიერი ფრანგულ-პოლონური ბიბლიოთეკა და [illegible] ახალგაზრდა მასწავლებელი ფრიად განვითარებული ინგლისელი. არტური [illegible] ცნობას მოკრძალებით [illegible] ფრანგული ენა შეისწავლა, ხოლო ინგლისელის [illegible] ინგლისურ ენასაც და [illegible] ხანში ისე გაითავისა ამ ორ ენას, რომ [illegible] მის [illegible] საფრანგეთის და ინგლისის მწერლობას, კულტურას და ისტორიას.

1881 წ. არტურ ლეისტი უკვე ვენაში მუშაობს და იტალიური ენის სწავლობს და რა დროს უნდა მალე დასძლევს ამ ენას და ღრმად შეისწავლის ამ ხალხის ისტორიას და კულტურას. საზოგადოდ არტურ ლეისტს არ უჭირდება ენების შესწავლა. რაც ენას შეისწავლის მერე მისთვის ადვილია ამ ენების ხალხის ისტორიისა და მწერლობის შესწავლა. [illegible] არტური გაეცნობა ცნობილ გერმანელ პოეტ [illegible] [illegible] ჩვენში [illegible] კავკასიაში და საქართველოში. 1845 წლებში მკვირცხლი ხასიათის არტური დაუფიქრებლივ გამოემგზავრა ტფილისიდან ყველა მისთვის საჭირო წიგნებს. ერთი წლის მეცადინეობის შემდეგ იგი დასწერს თავის პირველ ნაშრომს, რომელიც ზევით მოვიხსენიეთ, „დავიწყებული ლიტერატურა", ეს წიგნი გადათარგმნა რუსულ და ქართულ ენებზე. ამ წიგნის მეოხებით არტურ ლეისტს საქართველოში მოიწვევს ჩვენი დიდი მგოსანი და მოღვაწე ილია ჭავჭავაძე. მაგრამ არტურმა ამ თავაზიანი მოწვევის განხილვება შესძლო მხოლოდ 1884 წელს, როცა უკვე რამდენიმე წერილი ჰქონდა დაბეჭდილი გერმანულ ჟურნალ გაზეთებში. იგი დარჩება ტფილისში ერთ თვეს და ისევ დაბრუნდება სამშობლოში. ამ მოგზაურობას მოჰყვება არტურ ლეისტის საინტერესო წიგნი „Georgien" (საქართველო). რომელიც 1886 წელს დაიბეჭდა ლეიპციგში, ხოლო მისი თარგმანი გამოდის პოლონურ ენაზედაც.

ხელმეორედ ჩამოდის ლეისტი საქართველოში 1885 წელს და ეხლა უფრო გულმოდგინეთ შეუდგება საქართველოს მწერლობისა და ისტორიის შესწავლას. იგი უახლოვდება ქართულ ინტელიგენციას; გაიცნობს სომხებსაც, მათს ყოფა ცხოვრებას და მწერლობასაც. ერთი წლის შემდეგ არტური გამოსცემს ლეიპციგში თავის ნათარგმნებს „ქართველი პოეტები" რომლის საშუალებით ევროპელებს პირველად ეძლევათ შემთხვევა გაეცნონ ქართველების გონებისა და სულის ნაყოფს. ამავე წელს ლეისტი ილია ჭავჭავაძის და ვანო მაჩაბლის დახმარებით შეუდგება მოთა რუსთაველის „ვეფხის ტყაოსნის" თარგმნას, რომელსაც დაასრულებს სამის წლის შემდეგ და რომელსაც გამოსცემს დრეზდენში 1890 წელს. ეს პირველი თარგმანია ლექსად „ვეფხის ტყაოსნისა" რომელიც წარუდგა ევროპელთ. თარგმანს მიაქციეს დიდი ყურადღება. 1889 წლიდან ლეისტი ისევ სახლობს გორელ [illegible] და აქ ყოფნის დროს გამოსცემს თავის ნაწერებს „სომხური ეპიკები" და „სომხური პოეტები"

ლეისტი ხელახლად დაბრუნდა საქართველოში 1892 წ.

1896 წ. არტურ ლეისტის დიდი მოთხრობა „ნინა ვარაპაიანიძე" იბეჭდება სტუტგარტის ჟურნალში, მოთხრობა გადათარგმნილია ქართულად ქანო მაჩაბლისაგან და დაბეჭდილია „მოამბეში". მოთხრობაში დასურათხატებულია ჩვენი ცხოვრების ავკარგი წარსული საუკუნის დამლევისა.

1904 წ. ლეისტმა დაამთავრა თავისი დიდი ნაშრომი „ქართველი ხალხი", რომელიც ვრცლად შეეხო საქართველოს წარსულსა და აწმყოს. ეს წიგნი ძალიან გავრცელებულია ევროპაში და იგი მოიპოვება ყველა მოზრდილ წიგნთ-საცავებში. წიგნი გადათარგმნილია მრავალ ევროპიულ ენებზე.

ფრიად საინტერესოა აგრეთვე ლეისტის წიგნი „მგზავრის დღიური" სადაც მეტად ბევრი რამ არის მოთხრობილი საქართველოზე, მის მოღვაწეობაზე და ერთიერთშორის განწყობილებაზე მრავალი ცნობებია აგრეთვე სომხობაზე და მათ მოშურნე ძალებზე და პოლიტიკაზე.

1906 წ. არტურ ლეისტი სხვა აქაურ გერმანელებთან ერთად ჰარსებს ტფილისში გერმანულ გაზეთ „კავკაზიშე პოსტე" რომლის რედაქტორ გამომცემლად თვითონ წლობით ნახევარი იყო, ხოლო დღევანდლამდე ამ გაზეთის მთავარი თანამშრომელია.

ამ ჟამად არტური თავის ნაშრომ ნაწარმოებს ასწორებს, აშალაშინებს და ავსებს. მისი წიგნების გამოცემა ნაკისრი აქვს ბერლინის ერის სამეცნიერო საზოგადოებას. არტურს ცოლად ჰყავს აქაური გერმანელი ქალი მარია ბეიტლინგერ. არტურ ლეისტი მიუხედავად სამოცდა ათი წლისა და ხშირი უქეიფობისა, ჯერ კიდევ ცხოველი ადამიანია. მასთან საუბარი ყოველთვის საინტერესო და სასარგებლოა, რადგან საოცარი მეხსიერებისა, მრავალი გამოცდილებისა და დიდი ერუდიციის კაცია. მის სახეს არას დროს არ შორდება ღიმილი საამომეგობრული გამომეტყველება.

ჩვენ გვჯერა, რომ ქართული, სომხური ინტელიგენცია დღეს პატივს სცემს ძვირფას იუბილიარს, როგორც დაუღალავ მუშაკს და ყველა ხალხთა შორის მეგობრობისა და სოლიდარობის მოციქულს.

ვალერიან გუნია.

არტურ ლაისტი

(მის სალიტერატურო იუბილეს გამო)

„ბახტრიონის" ფურცლებზე დაახასიათეს და დაუფასეს პატივცემული არტურ ლაისტი, როგორც ლიტერატორი, რომელიც თითქმის ნახევარ საუკუნის მანძილზე დასავლეთ ევროპელთ აცნობდა ქართულ მწერლობასა, მკითხველთ გააცნეს, თუ რა ამაგი დაგვდო ბ-ნმა ლაისტმა ამ მხრივ ქართველობას.

აღსანიშნავია ამ ადამიანის კერძო, ინტიმური ცხოვრებაც. როგორც ვიცით, ბ-ნი ლაისტი მეტად დაახლოვებული იყო ჩვენის საზოგადოების ყველა თვალსაჩინო პირებთან და მათ შორის ილია ჭავჭავაძესთან, რომელიც ძმესავით თუ ვისმე უმეგობრდებოდა. აშკარა იყო რომ საბუთი ჰქონდა ი. ჭავჭავაძეს, თუ [illegible] და დაუახლოვდა არტურ ლაისტს, ქართველთა მ. გულწრფელსა და უანგარო მეგობარს, რომელიც ჭირსა თუ ლხინის დროს გვერდით გვედგა, სიტყვით თუ საქმით ცხადყოფდა ჩვენს [illegible] საქართველო[illegible] ლი მეორე [illegible] გაიხადა და [illegible] სამშობლო [illegible] და შეიყვარა

[illegible] არტურ [illegible] ლით იმმა. ქართველთადმი გერმანელთა სიმპატიის გამომხატველი შუამავალი ტფილისში არტ. ლაისტი გახდა. მით უფრო, რომ საერთო მტერმა—რუსთ ხელმწიფის მთავრობამ ომის დროს, სხვა გერმანელებთან ერთად, ბ-ნი ლაისტიც დაატყვევა და მოახვედრა საერთო [illegible] ციხეში ყოფნისა, წლის განმავლობაში. ამ ტყვეობამ, ცოტას გაწყდა, თან არ გადაიტანა ქართის გულის პატრონი არტ. ლაისტი.

1918 წ. საქართველოში გერმანელთა შემოსვლის შემდეგ, გერმანელთა და ქართველთა კავშირი და ურთიერთობა აშკარად [illegible] გამოჩენილის გზის. ბ-ნს არტ. ლაისტს, მიუხედავად ავადმყოფობისა, ერთავად საქმეში, გართულს ვხედავთ, ერთავად, ფაცა-ფუცშია, ცდილობს უფრო მჭიდროდ დაგვაახლოვოს გერმანელებთან. [illegible] გული ჩვენ მოგვაჭენინოს და ჩვენი მათ ქმნილება ყველა ქართველს ახალგაზრდას, ვინც კი გერმანეთში მიდის სასწავლებლად, რჩევა-დარიგებას აძლევს, სარეკომენდაციო წერილებს ატანს გერმანეთში პროფესორებთან, გზას ულოცავს. ცდილობს ბ. ლაისტი საქართველოდან გერმანეთში გაემგზავროს მთელი რიგი ქართველი ხელოსნებისა ხელობის უკეთესად შესასწავლად; გერმანეთის მთავრობასთან შუამდგომლობს-გამოიყვანოს გერმანეთიდან ხელოსნები-ინსტრუკტორები ქართველთა შორის სხვა-და-სხვა ხელობის გასავრცელებლად თვალსაჩინოდ, პრაქტიკულად... აარსებს გერმანულ-ქართველთა საკულტურო საზოგადოებას, გერმანულ ენის კურსებს,.. ერთის სიტყვით ბ. არტ. ლაისტი უაღრესად მონდომებულია გერმანული კულტურა დაამყნოს პატარა საქართველოს, ამ კულტურის ზიაროს ჩვენი ქვეყანა. და არაჩვეულებრივი კიდევ ის არის, რომ როცა ბ. არტ. ლაისტი ამა თუ იმ ქართველს ქმნილება, მეგობრულ ხელს უწვდის, არ ეზარება... რას ვამბობ?.. პირიქით, თითქო უხარის, რომ ერთი კიდევ-ზედმეტი შემთხვევა ეძლევა ქართველ კაცს პატივი სცეს, სამსახური გაუწიოს.

არტურ ლაისტი ჩვენს სამშობლოში პირველად მოვიდა 1884 წელს. ივ. მაჩაბლის „დროების" იმა წლის 118 და 119 №-ში აწერილია, თუ როგორ დაუხვდა მას ტფილისში ქართველი საზოგადოება. საინტერესოდ მიგვაჩნია 40 წლის შემდეგ მოვიგონოთ ეს დახვედრა. წერილს სათაურად აქვს „ჩვენი სტუმარი არტურ ლეისტი თბილისში".

„ამ დღეებში ესტუმრა ჩვენს ქალაქს ბ-ნი არტურ ლეისტი. ეს ის ლეისტია, რომელმაც რამდენიმე წერილი დაბეჭდა ევროპიულ ჟურნალ-გაზეთებში საქართველოს ისტორიასა და ლიტერატურაზე და რომელიც [illegible] სამი წელიწადი იქნება, რაც დიდის ხალისითა და სიყვარულით შეისწავლის ქართულ ენას, ისტორიას, ლიტერატურას, თვალყურს ადევნებს ქართველთა ცხოვრებას და წარმატებას და თავის შესწავლისა და ცოდნის ნაყოფს უზიარებს ევროპის მკითხველ საზოგადოებას. პირველი მისი წერილი, სახელად „პოეზიული ლიტერატურა", იყო დაბეჭდილი ერთს ნემეცურს ჟურნალში, რომელსაც ეწოდება: „Magazin fur die literature die in-und Auslandes" („ჟურნალი ჩვენის ქვეყნისა და უცხო ლიტერატურისა") და ქართულად იქმნა გადმობეჭდილი მაშინ ჟურნალ „ივერიის" თებერვლის წიგნში. მეორე წერილი, რომელიც აგრეთვე ჩვენს თანამედროვე ლიტერატურას შეეხებოდა, იმავ ჟურნალში იყო მოქცეული და ჩვენს გაზეთში გადმობეჭდილი.

ამ ორ წერილს გარდა ერთი დიდი და ვრცელი წერილი მას წინად არტურ ლაისტმა დაბეჭდა პოლონურ ჟურნალ „ატენეუმში". ჩვენ წავიკითხეთ ხელნაწერში თარგმანი ამ წერილისა, რომელიც „ივერიის" უკანასკნელ წიგნში იბეჭდებოდა, და თუმცა თითო-ოროლა შეცდომა ეპოვება, მაინც თამამად შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ წერილი დიდად საინტერესოდ არის დაწერილი და წარმოადგენს ბევრად მართალს და უტყუარს მსჯელობას არა, თუ ჩვენს ეხლანდელს ლიტერატურასა და მდგომარეობაზედ, არამედ ჩვენს წარსულს ისტორიულს ცხოვრებაზედ, ზრდასა და განვითარებაზედ, სარწმუნოებაზედ, მწერლობაზედ, მხატვრობასა და არქიტექტურაზედ და სხ. და სხ.

პარასკევს ივნისის 1 ბ. ი. ჭავჭავაძემ მიიწვია სადილად არტურ ლაისტი და დაუპატიჟა ყველა ჩვენი მწერლები, ჟურნალისტები და ლიტერატორები. სამის ნახევარზე მასპინძლის სახლი გაივსო მოწვეულებით, რომელთაც იგი სათითაოდ აცნობებდა სასურველ სტუმარს. სადილზე ი. ჭავჭავაძემ დალია სადღეგრძელო ლეისტისა. და მიმართა მას მოკლე, მაგრამ კოხტა და გრძნობით სავსე სიტყვით, რომელიც მან, ქართულად წარმოსთქვა და ნემეცურად გადაუთარგმნეს.

ამ სიტყვას ჩვენ შემდეგ მოვიყვანთ: ეხლა კი ვიტყვით, რომ ბ-ნი არტურ ლაისტი სასიამოვნო და გონიერულის სახის პატრონია. სიდინჯე და დარბაისლობა ნამდვილი ნემეცურის აქვს. ცოტა გამხდარი და ესე 35 წლის კაცი იქნება.

აი ის მოკლე სიტყვა, რომლითაც მიმართა პოეტმა-მასპინძელმა პატივსაცემს და სასურველს სტუმარს მისის სადღეგრძელოს დალევის დროს:

„დღეს ჩვენ შორის ბრძანდება უცხო კაცი და სტუმარი, უცხო და სტუმარი მარტო იმითი, რომ სხვიდან მოსულია, ხოლო სულითა და გულით ჩვენი მახლობელია, ჩვენი თავისიანია. ამიტომაც ორნაირად სასიხარულოა მისი ჩვენ შორის ყოფნა. ქართველმა იცის პატივისცემა უცხოსი და სტუმრისა და უფრო დიდი პატივისცემა თავისის სულით და გულით მახლობლისა და თავისიანისა. მაგრამ ჩვენ სხვა სიამოვნებაც უნდა მაგვიძღვოდეს ამ შემთხვევაში, ბ-ნი არტურ ლაისტი ის კაცია, რომელმაც ჩვენდა სასახელოდ კისრად იდო შუა-კაცობა გაგვიწიოს ჩვენსა და ევროპის შორის, რომელმაც იტვირთა—ჩვენი გულში ამონაწები სიტყვა, ჩვენის ჭკუისა და გონების საუნჯე. ჩვენი სულიერი ძალ-ღონე აცნობოს იმ ხალხთ, რომელნიც ქვეყნის წარმატების გზაზედ მეთაურნი და მესვეურნი არიან. თუ აქამომდე შორიდან ვუყვარდით ბ-ნს ლაისტს, დღეს აქ მობრძანებულა, რომ ახლო გაგვიცნოს. იმედია, რომ ახლოდ გაცნობილი ქართველი უფრო მეტად შეაყვარებს თავის თავსა, იმედია, რომ ამ სიყვარულით ჩაგონებული პირუთვნელი სიტყვა ბ-ნ ლეისტისა მოჰფენს მთელს განათლებულს ქვეყანას იმ ამბავს, რომ შორს სადღაც არის ერთი პატარა სამოთხე, რომელსაც საქართველო ჰქვიან, და იმ პატარა სამოთხეში, ჰსცხოვრობს ერთი პატარა ერი, რომელსაც უცემს დიდი გული „კაცობრიობის' წარმატებისა, სიკეთისა და ბედნიერებისათვის.' ღმერთმა აცოცხლოს ბ-ნი ლეისტი".

საღამოს ათი საათი გასულდათ, როცა სტუმარი მასპინძელმა და რამდენიმე მოწვეულმა, ძვირფასი სტუმარი წაიყვანეს მტკვრის ნაპირის [illegible] „ვახის ბაღში, სადაც [illegible] ლაათ შექცნენ ხევების [illegible] ფუზის ნაპირზე [illegible] თულს სუფრაზე. ქართულს, ნემეცურს და პოლშურს ისტორიასა და ლიტერატურაზე საუბარი ერთი მეორეს ზედ მიჰყვებოდა, ერთი-მეორეს ავსებდა...

ვახშმის დროს გულითად სადღეგრძელოებს ჰანს აძლევდნენ თავისის გრძნობიერის ხმით დაფა-ზურნა, დუდუკი და სალამური...

— ჩინებულად შეთვისებულია ეს მუზიკა, რამდენადაც მე მესმის, თქვენს ნაციონალურს ისტორიულს ცხოვრებასა და თვისებასაულთანაო—სთქვა შორით მოსულმა სტუმარმა...

ილ. ჭავჭავაძის სადღეგრძელოს დროს პატივცემულმა სტუმარმა, სხვათა შორის, უთხრა მას:

— როცა მე თქვენს ლექსს „მტკვრის პირზედ" ნემეცურად ვსთარგმნიდი, მაშინ როგორ წარმოვიდგენდი, თუ იმავ მტკვრის პირზე მე თქვენთან ერთად ნადიმად ჯდომა მომიხდებოდაო...

ვახშმის შემდეგ, ღამის თორმეტ საათზე, სტუმარი მიაცილეს თავის ბინაზე.

„მეორე დღეს არტურ ლეისტი იყო „წერა-კითხვის საზოგადოების" სამწერლოში. ნახა სურათები რუსთაველისა და თამარისა, გულმოდგინედ დაათვალიერა „საზოგადოების" ხელნაწერთა ბიბლიოთეკა და სათითაოდ გადასინჯა ეტრატზე ნაწერი წიგნები მინიატიურულის მხატვრობით. გასინჯა აგრეთვე „წესდება" საზოგადოებისა და რამდენიმე ქართულად წაიკითხა.

თითქმის ორმოცმა წელმა განვლო მას აქეთ, რაც ილია ჭავჭავაძემ არტურ ლეისტს ჩვენს ქვეყანაში მშვიდობით მოსვლა მიულოცა და იმედი გამოსთქვა, რომ არტურ ლეისტი ჩვენსა და გერმანელთ შორის შემაერთებელ ხიდად შეიქმნებაო. და დღეს, როცა მადლიერი ქართველი საზოგადოება ზეიმობს არტურ ლეისტის წარსულს მოღვაწეობას, თამამად შეუძლია სთქვას, რომ ჩვენის ცხოვრების დედა-ბოძს პოეტს სავსებით გაუმართლდა თავისი იმედი. არტურ ლეისტმა პირნათლად შეასრულა ეს მისია შუაკაცობისა ჩვენსა და ევროპას შორის თუ მაშინ მოხარულნი იყვნენ არტ. ლეისტის აქ მოსვლითა, დღეს უკვე მადლიერნი ვართ მის მიერ გაწეულ [illegible] ჩვენს მოამაგეს: „გმადლობთ და ისევ გმადლობთ ჩვენო [illegible] ბატონო არტურ ლეისტ".

[illegible]

ქართული პოეზიის რეფორმაცია.

„ცისფერი ყანწელები"

ქართულ მწერლობას და საზოგადოებას ჰქონდა მიულოცო ერთი გარემოების მოვლენა, რომელიც არ არის დიდს ღირსებას მოკლებული. ეს მისალოცი გარემოება გახლავსთ შემდეგი: 20 საუკუნის დამდეგს, ქართულ პოეზიას მოევლინა ერთი ახალი გამკურნებელი მალამო, რომელსაც ქართველს მწერლობაში „ფუტურისტებს" უწოდებენ (იგინივე „ცისფერ ყანწელები"—სიმბოლისტები).

ზოგნი ამ მოვლენას ჰგმობდნენ და ჰგმობენ დღესაც, ადრე როცა მე ამათი ცნობა არ მქონდა და პირველათ ქუთაისში გრიდენ, ბევრნი მე მეუბნებოდნენ, რომ ფუტურისტები სულ უნიჭოები არიან.

მეც მჯეროდა ეს გარემოება, რადგანაც ჩემი ყურები მობეზრებული იყო უაზრო ტექსტის კითხვით და მწყინდა რომ განათლებულ პოეტებს არ შესწევთ ლექსის ცოდნა და უნარი.

ჯერ კი მათ ნაწერების კითხვაზე კი არა, მათი წიგნების ხელში აღებაც კი მეძაგებოდა, მაგრამ განვლო დრომ, დღეს შემხვდა ერთ ალაგას მათზე ლაპარაკი, ხვალ, ზეგ და ბოლოს პირადათ გავიცანი ზოგი ერთი მათგანი. მქონდა მათთან საუბარი და ამ საუბრის დროს, იგინი ისეთი უმეცარნი და უვიცები არ აღმოჩნდნენ, როგორც მე მასმენდნენ. ბოლოს მეც მოვიწადინე ფუტურისტების უკეთ გაცნობა. მათი ნაწერების კითხვამ გაცნობამ, მათმა პირადობის აწონდაწონამ და მათი პოეზიის დაკვირვებამ მე სულ სხვა-სურათები დამიხატა თვალწინ და სხვა ნაყოფიერი საიმედო ნიგაში მომცა ქართული პოეზიის სასარგებლოდ.

მე მოგახსენებთ ამას ბევრის დაკვირვების და გაცნობის შემდეგ, არ იფიქროთ, რომ მე ამას ელაპარაკობდე ზერა ქვერეთ და ჩემის ალღოს ალებით, ეს არ შეიძლება, ვინაიდგან მათში ქარის ამბების მსგავსი, ჭაპლაბრელი პოეტებისთანა არავინ გახლავსთ, ეს „ავლაბრელი პოეტები და მწერლები" ახალი მოვლენა არავის ეგონოს. ეს სიტყვა მე ვიხმარე 1879 წ. გაზეთ „დროებაში" და ყველა იმ დროს ბედრანგ პოეტებს უწოდე „ავლაბრელი პოეტები" და ეხლაც მიტომ ვიხმარე ეს ასე.

ასეთები არავინ არის „ფუტურისტებში, ვინაიდგან მათში არიან ისეთი კაცები, რომელთაც თავიანთი საჯანადო სწავლა აქვსთ მიღებული, ზოგი უმაღლეს სასწავლებლიდამ არის, ზოგი საშუალო სასწავლებლიდამ, ზოგი საზღვარ გარეთაც არის ნასწავლი. მათში მე ერთიც ვერ ვნახე ისეთი პირი, რომ მას არ ჰქონდეს თვალები გახილებული და იყოს დაძინებული.

ყოველი მათგანი კარგათ იცნობს ქართულ მწერლობას, ქართულს ისტორიას, ყოველი მათგანი არის უაღრესათ მოტრფიალე თავის სამშობლო ქვეყნის, თავის სამშობლოს ისტორიის, მწერლობის და ქართველი ერის კულტურულათ დაწინაურების და ამაღლების, მაშასადამე ამათზედ ზერა ქვერა მსჯელობა არც გამოდგება, ვინაიდან მე მქონდა საქმე და საგანი ისეთ განათლებულ კაცთა კრებულთან, ქართული პოეზიის ისეთ მუშაკებთან, რომელთაც განათლებაც აქვსთ, თავისთავის ცოდნა და სხვასაც, მაშასადამე ამათი ნაშრომების შესახებ ფლიდობით ლაპარაკი არ გახლავსთ კარგი და მოსაწონი.

იგინი ისე არიან მოხმადებულნი, რომ მათი სახელი არავის ქოპავონას და მიმბრთუელას არ ითხოვს, ეს არც მათი პოეზიისთვის არის საჭირო, რადგანაც მათი პოეზიაც შემკობილია თავისებურის უმაღლესის ნიჭიერების შემძლეობით და მაშასადამე, მათვის ყოვლისა სხვისაგან შოლება და ქება-დიდების მიძღვნა არა საჭიროა, ვინაიდგან ფუტურისტების პოეზიის აქვს ისეთი [illegible] სალაროსი, რასაც ყველა ადამიანი ვერ მოიმკის და ვერ შეიძენს მას, თუ ძგი უმაღლესათ არ არის განვითარებული და თუ მას მსოფლიო შორს მხედველობა არა აქვს შეძენილი.

როგორც შევატყვე „ფუტურისტების" ამხანაგების თვითეულ პირის ნაწერებს და სურათი მათ პოეზიას, მათებურ კილოთი ლექსებს ვერავინ დასწერს. მის დაწერასაც კი ვერ გაბედავს, თუ მას „ფუტურისტული" მოძღვრების გვემის შეგნება არა აქვს. ერთის მხრით ფუტურისტობა არის რთული განძი ქართული პოეზიისა და ეს სირთულე პოეზიის დიდი ისტორიული განძია ქართულის მწერლობის ისტორიისთვის.

ამათი პოეზიის გეგმა ცხადათ და მარტივათ აშუქებს ქართულ პოეზიას, ამათ ნაწერებში კაცი ნახავს ისეთ სტრიქონებს, ისეთ სურათებს, ისეთ ცნობებს და კითხვებს, თუმცა რითმების ძაფით არა მდიდრათ ჩამოყალიბებულს, მაგრამ მიუხედავათ იმის მაინც საყურადღებოს და გასაოცარის ცოდნით სავსეს და ნამეტურ ქართულ ენის კილოკავების ხსენებითაც კი. მათი ნაწერი რაც გინდა პატარა იყოს, მაინც მკითხველი მასში ჰპოვებს აუარებელს ცხოვრების სურათებს და ამ სურათებისათვისაც თავის შესაფერს გამოსახატავ სიტყვებს სიმდიდრეს.

ამ გვარათ ითქმის, რომ ფუტურისტობა არც ადვილი საქმეა და იგი არც უბრალო მოვლენა გახლავსთ ქართველს მწერლობაში.

ამიტომ ამათი მოვლენა ქართულს მწერლობაში ჩვენ მიგვაჩნია დიდს მოვლენათ, ვინაიდგან იგინი ქართულს პოეზიას მიანიჭებენ თავის საკუთრებელს შესაფერს ღირსებას და პოეზიის მიმყოლ პირისთვის, ანუ პოეტ მგოსნისთვის ამოკარათ ცხად ჰყოფენ შესაფერს ცოდნას, განათლებას, მწერლობის ისტორიის ცოდნის, ევროპის ერთა სიტყვიერების ცოდნასაც და მასთან სხვასაც ბევრ რამეს, რის ცოდნა და შეგნება დღემდე ქართული პოეზიის მიმდევრებში ბევრს არ აქვნდა.

ასეთ კითხვებთა ცოდნაკი არა, დღემდე ქართულს მწერლობაში იყვნენ ისეთი მგოსნები, რომელთაც განათლება და სხვა და სხვა საგნების ცნობა, არამედ მათში ზოგმა ქართული კითხვაც არ იცოდა, მაგრამ მაინც იგი პოეტათ იწოდებდა თავს. ქართველს მწერლობაში ისეთი დემოკრატიზაცია იყო გამეფებული, რომ ქართველებში, თბილისში ყველა პოეტი იყო და ყველა მგოსანი.

ასე იყო ეს მოვლენა, ვინაიდგან ქართულს ენაზე ლექსების თხზვა და ისიც სასაცილო ლექსების, სპარსულ-ბაიათების კილოთი, ყველას ეხერხებოდა, ოღონდ ვისმეს არშიყობის ჩვეულება ჰქონოდა, თორემ იგი ლექსების წყობას ადვილათ მოაწყობდა, მისთვის ლექსების წერა და ბეჭდვაც ერთობ ადვილი ჰგონებიათ.

ეს შელექსება და მუხამბაზების წერა, თევზლისის, გაფის, გარიელის, შიქასტის და სხვებისაც კიდევ ბევრი ასეთების ისე ადვილი იყო, რომ თფილისში სპარსულის კილოთი ბაიათების ყიჟყიჟს ადვილათ მისდევდა ყველა ვაჭარი და ჩარჩი, ყველა ხელოსანი და მუშაც, ქართველებს გარდა ასეთ საარშიყო ლექსების თხზვას და ჯღაბნას თფილისის, ანუ საქართველოს სომხებიც მისდევდენ.

ამიტომაც იყო, რომ თფილისის სომხებშიაც კი ყველა მგოსანი იყო და ყველას პოეტათ მიაჩნდა თავის თავი.

ბაყალ ავეტიკაც პოეტი იყო, ბაყალ არუთინაც, ბალდასარა კალაფაც, მიკიტანი გულიქაც, სირაჯი ანტონაც, ერთი სიტყვით ბუდალ ოლოლაიც, სანდარონოვაც, ხარაზი პილე, მეჩუსტე ნაკოლაც, მირზაანა მადათოვიც, თანხაზაც ამიროვიც, გიგიშვილიც პაზირაც, მამულოვი, ვამეხის კიდევ რამდენი კიდევ სხვანიც ასეთნი, ასი, ორასი და სამასი კი არა არამედ ათასი.

ესენიც პოეტები იყვნენ და აკაკიც პოეტი იყო, ნ. ბარათაშვილიც, ალ. ჭავჭავაძეც, ვახტ. ორბელიანი და გრიგოლ ორბელიანიც. მათში გარჩევა არარა იყო, ყველას კალამი ეჭირა ხელში და ლექსებს ადგენდა, ამიტომაც იყო, რომ ყველა ივინი ამბობდენ მეც პოეტი ვარ, რა უყოთ, რომ მე ბარათაშვილი არა ვარ, ჭავჭავაძე, აკაკი და სხვანი, მეც ლექსებს ვსწერ და ისინიც, ამიტომ მეც პოეტი ვარ და ისინიც, ჩემი ლექსები რით არის იმათ ლექსებზედ ნაკლებიო.

ასე ლაპარაკობდენ ბევრნი და ამის დემოკრატიზაციაც იყო ქართულს მწერლებში და მათ ვინ რას დაუშლიდა. არავინ, ცენზურა აძლევდა ნებას და ისინიც ბეჭდავდენ თავის ნაჯღაბნებს.

მათ შესახებ ქართულ გაზეთებშიც ხშირათ სწერდნენ წერილებს და სახელს ვიგდენ მათ ნაწერებს და მათ [illegible]

საც, მაგრამ ეს ძრახვა მითხელ არავითარს გავლენას, არ ახდენდა და იგინი უფრო უარეს სჩადიოდნენ.

ეხლა ფუტურისტების მოვლენა კი, ეს ისეთი დიდებული საქმეა, ეს ისეთი სკოლა არის პოეზიისა, რომელიც ასეთ ბედრანგ პოეტებს ხელიდამ კალამს გამოაცლის, ქართველ პოეზიის ასპარეზიდამ მით სუყველას ადვილათ გააძევებს და მათ ქართული პოეზიის ასპარეზიც გასუფთავდება. კარგი ზემოხსენებულისთანა მჯღაბნაეებისაგან, ეს მოხდება ადვილათ ჩვენში, თუკი ფუტურისტების პოეზიის კილოს სკოლა თავის სიხარულით ალორძინდა. მაშინ მეტი გზა არ ექმნებათ უმეცართა და უვიცთა, რამ მათ ლექსების ჯღაბნას თავი უნდა დაანებონ, რადგანაც მათებური ლექსების წერას თავის მაზანდა სასტიკათ გაუხდება.

ფუტურისტების კილო ამცნევს ასეთებს შემდეგს: ჯერეთ, წადი ისწავლე, განათლება მიიღე, ცხოვრებას დააკვირდი, მისი ავი და კარგი შეისწავლე და მერე მოდი და სწერე შენი ლექსები თუ არა და დღეს, ანუ დღევანდელის საზოგადოებისთვის უმეცარ კაცთაგან ნაჯღაბნი ლექსები აღარ კმარა. ცხოვრება ასეთებს აღარ საჭიროებს.

ამიტომ დღეს ქართველ საზოგადოებას და მწერლობას ვულოცავთ ამ მოვლენას და თან ვუსურვებთ მათ წრფელის გულით, რომ მათგან შექმნილი და მონარუქებული პოეზიის სკოლა ქართულს მწერლობაში, ალორძინდეს და წინ წავიდეს, რაც ქართულს მწერლებს და პოეზიასაც გაუწევს დიდს სამსახურს.

ამიტომ თვით ამ ფუტურისტების წარმომადგენლებსაც ვულოცავ მეტს სამხნევეს და გულადობას, რომ მათ გული არ გაუტყდეთ საქმეზედ გული არ აიცრუონ და თავისგან არჩეულ კილოს სკოლა ქართული მწერლობის ასპარეზედ მძლავრის სინათლით გააჩაღონ, მათი პოეზიის კილოს აქვს მრავალფეროვანი მნიშვნელობა და მას დიდი მოსავალიც ექმნება ქართულს მწერლობაში. იმათის მეოხებით დღეის შემდეგ ქართველებში ველარც ადვილათ გაჩნდებიან ისეთი მჯღაბნაენი, როგორნიც აქამდის სჩნდებოდენ უადვილესათ.

ამ წერილის დასასრულ ვიტყვით შემდეგ შენიშვნას:

ჩვენი შეგნებული ინტელიგენცია და დაწინაურებული მწერლებიც, ჩვენს აწინდელის ცხოვრებაში, ყველა დარგის წარმატებაში ევოლუციის კანონებს მისდევდენ აქვე უნდა დავძინოთ, რომ ჩვენმა მებაიათე მჯღაბნაებმა და აშუღებმა გარდა პოეზიისა, მარყვნეს ქართული ენაც თავისი სომხური კილოთი, ვინაიდან აშუღები მომეტებულად სომხები იყვნენ და მთავარი აშუღები სულ სომხები. ქართველებში იყვნენ მესტვირეები, რომელთაც შესწევთ ენის სისუფთავე და მარილიანი თქმა. სამწუხაროდ, დღესაც ამ აშუღების გალიტერატურებული მემკვიდრეები ამით დღესაც ზიანს აყენებენ ქართულ ენასა და ქართულ პოეზიას და ემორჩილებიან მას.

მეც ამას ვსთვლი ჩემი წერილის უმთავრეს საფუძვლათ და მეც ვალიარებ იმასვე, რომ ქართული პოეზიაც უნდა მიდიოდეს წინ იმავე ევოლუციის კანონებით.

ეხლა დროც გახლავსთ ამისი და აი სწორეთ ამ ფუტურისტების მოვლენას ვსთვლი ქართული პოეზიის გასუფთავება და გაწმენდის მალამოთ.

ზაქარია ჭიჭინაძე

პენსიონერების სია

თანახმად სახ. განათლების კომისარიატის შუამდგომლობის, სახალხო კომისართა საბჭომ დაამტკიცა—მეცნიერების, ხელოვნების, ლიტერატურის და პედაგოგიურ ასპარეზზე დამსახურებულ მოღვაწეთა სია, რომელთაც 1-ლ ოქტომბრიდან დაენიშნათ პენსია,—1-ლ კატეგორიას 3,000,000 მილ., 2—2,600,000 მან; 3—2,000,000 მილ.

1-ლი კატეგორია.

პროფესორები: 1) მელიქიშვილი პ. 2) ჯავახიშვილი ივ., 3) ჯანაშვილი მ., 4) ცაგარელი ა., 5) კეკელიძე კ., 6) წერეთელი გრ., 7) გეხტმან გ., 8) გამბაროვი.

მწერლები. 9) კლდიაშვილი დ., 10) მაყაშვილი კ., 11) ბარნოვი ვ., 12) არაგვისპირელი შ., 13) განდეგილი დ., 14) [illegible] 16) ჭიჭინაძე ზაქ., 17) გაბაშვილი ეკ., 18) ერისთავ-ხოშტარიასი, 19) თუმანიანც აპ. 20) ლეისტი არტურ, 21) რობაქიძე გრ., 22) ილია ჭავჭავაძის ქვრივი, 23) ვაჟა-ფშაველას ქვრივ.

მხახიობები: 24) აბაშიძე, ვ., 25) გუნია ვ., 26) ტერ-დავითაანი, 27) საფაროვ-აბაშიძე, 28) მესხი ეფემია, 29) ჩერქეზიშვილი ე., 30) ჩხეიძე ნინო.

კომპოზიტორები: 31) ბალანჩივაძე მ., 32) არაყიშვილი დ., 33) ფალიაშვილი ზაქ.

მოქანდაკე: 34) იაკობ ნიკოლაძე.

მხატვრები: 35) გაბაშვილი გ., 36) თოიძე მ.

2 კატეგორია.

პროფესორები: 1) კარიჭაშვილი დ. 2) აბულაძე იუსტ., 3) გორგაძე ს., 4) სახაროვი ნ., 5) ასაფერი ს. 6) ეილმაუ კ.

პედაგოგები: 7) გომელაური ი., 8) გრიაზნოვის., 9) ზედგინიძე ია., 10) თაქთაქიშვილი მ., 11) ხანჯარლოს, 12) მდივანი ა., 13) მირიანაშვილი ა., 14) მიქაბერიძე ა., 15) ლ. ბოცვაძის ქვრივი, 16) რატიშვილი ი., 17) სუნდუკიანც ი., 18) ყაუხჩიშვილი მ., 19) გაბაშვილი მ.

მწერლები: 20) მგალობლიშვილი ს. 21) მირიანაშვილი პ., 22) ფანცხავა ია. 23) სახოკია თ., 24) ქელაძე ია., 25) წერეთელი ა., 26) მაჭავარიანი ი., 27) ლორთქიფანიძე ნ., 28) ხუნდაძე სილოვან, 29) მიქაშვილი ნ., 30) ნაკაშიძე ნინო, 31) რუხაძე ე., 32) ბაჩანა, 33) აკოპიანა, 34) დადიანი შ. 35) რამიშვილი ტ., 36) ფანცხავა რ., 37) ნ. ლომაურის ქვრივი, 38) ნ. ჩხეიძის ქვრივი, 39) ცაბელის ქვრივი, 40) ევდოშვილის ქვრივი, 41) ს. მესხის ქვრივი, 42) სარაჯიშვილის ქვრივი, 43) ლალიონის ქვრივი, 44) ან. ფურცელაძის ქვრივი, 45) პროფ. ყიფშიძის ქვრივი.

მსახიობები: 46) აბაშიძე ტასო. 47) გამყრელიძე ვ., 48) ჯავახიშვილი ნ., 49) იმედაშვილი ა., 50) კარგარეთელი-ქართველიშვილისა, 51) გოცირიძე ნ., 52) დავითაშვილი ნ., 53) მაისურიან, 54) კოტე მესხის ქვრივი, 55) კეტე ყიფიანის ქვრივი, 56) ვ. ალექსი მესხიშვილის შვილი.

კომპოზიტორები: 57) ქოროშვილი ა., 58) კარგარეთელი ია., 59) ფოცხვერაშვილი კ., 60) ნ. სულხანიშვილის ქვრივი.

მხატვრები: 61) მრევლიშვილი ა., 62) გრინევსკი გ., 63) შმერლინგი ა., **არხიტექტორი:** 64) კალგინა.

3 კატეგორია.

პედაგოგები: 1) გარსევანიშვილი ა. 2) ვარდასანიძე მ., 3) პეტრომევსკაია მ. 4) შარაშიძე ნ. 5) ყიფიანი ს., 6) ხოჯევანიშვილისა, 7) იაშვილი ს., 8) ნაცვალიშვილი ვ., 9) ხმალაძე ლ., 10) ხორბელაძე ა., 11) კონიაშვილი მ., 12) გოგოლაშვილი ე., 13) კანდელაკი ვ., 14) გამყრელიძე ი., 15) ჯაფარიძე ტ., 16) ქოლიაშვილი ე., 17) ჯორჯაძე ს., 18) ოცხელი ნ., 19) კონიაშვილი. 20) დამბერგი რუბენ, 21) კანდელაკი ნ.

მწერლები: 22) ავალიშვილი ნ., 23) ყიფიანი კ., 24) ზომლეთელი, 25) აზიანი, 26) ირეთელი პ., 27) ბაბილინა, 28) მესხი დ., 29) ელენე თერიძე ი., 30) ვართაგავა ი., 31) ანანაროვი ა., 32) ქურხია ი., 33) ნიკოლაიშვილი ა., 34) კერესელიძის ქვრივი, 35) ყიფშიძის ქვრივი. 36) ნაკაშიძე ა., 37) პროფ. ს. ავალიანის ქვრივი.

მსახიობები: 38) ახოსპირელის ქვრივი, 39) შალიკაშვილის ქვრივი, 40) ახალშენიშვილის შვრივი, 41) ბალანჩივაძე ვ. 42) აწყურელი დ., 43) ჩარკვიანი დ. 44) ზაზელლა, 45) ვარდო, 46) სვიმონიძის ქვრივი, 47) მიროგიანის ქვრივი, 48) მდივანი მ., 49) ანდრონიკაშვილი კ.

ღვთისმშობელის დუეტი სიონში.

იხილავს სიონს ქალბატონი დაჩეხილ სახით.
სიონს, რომელსაც დააფრინდა სანთელი ერთი.
და გადაკრული წმინდანებზე ძველი ტალახი
ამოითხრება მის თვალებში სოველ საჭარეთ.

უხსოვარ ასულს სურს იტიროს იდუმალ შვილზე.
უნდა სიონი აიტანოს თიხის მთვარეზე.
ო, ეინ დაითვლის ობის ცრემლებს დიდ პინამვიდზე.
და ეის დაიტევს სასიკვდილოდ ეს ასპარეზი.

სანთელი ჩალის მკრთალ მადონას დიდხანს ელოდა.
(მადონას წინეთ თოვლის ბავში ხელში ეკავა)
და თეთლის დუეტს იმღერებენ ხატის ჩეროდან
თითქოს ქალბატონს შემოერტყა ისევ წელაკავი.

სანთელი
ჩვენი გზა მიდის ვარსკვლავებით ქრისტეს ტუჩებთან.
საწყალო ქალო! დაგეკვეთა სევდა ესქესი
მაღალი მთვარე მოწამლული გატყდება ჩემთან.
მთვარის მადონა! ხარ დაღვრილი მიწა უსქესო!
ქალბატონი

ო, ეს დუეტი დაფენილი თეთრ კვირეებზე,
და გაყინული სამუდამოთ ცრემლების მარე
დაერჩით ობლები (სიმარტოვე ეს გააკვირვებს)
მორეკავს ღრუბლებს დაობებულს ქარი მწუხარე.

დ უ ე ტ ი
— დაგვნათის მთვარე დათენთილი: ტანგის ემბახი:
— თითქოს ბალებიც სურათებს ასველებს მეტათ.
— ღამეა დიდი და მიველით ჩვენ გათენებას.
— ჩამოიქცევა ეს სიმღერაც სანთლის სონეტათ.

შალვა აფხაიძე

ჰერბარტ ჰაუპტმან

წელს 15 ნოემბერს ჰერგარტ ჰაუპტმანს დაბადებიდან 60 წელი უსრულდება.

ჰ. ჰაუპტმანი დაიბადა 1862 წელს გერმანიის სილეზიაში (ობერზალცბრუნში) სასტუმროს პატრონის უბრალო ოჯახში.

ჰაუპტმანის მამის წინაპარები ფეიქრები იყვნენ. ჰ. ჰაუპტმანმა სწავლა დაიწყო ადგილობრივ სკოლაში, შემდეგ შევიდა ბრესლავის გიმნაზიაში, ბრესლავიდან კი კი იენის უნივერსიტეტში გადავიდა. ახალგაზრდა ჰაუპტმანი დაინტერესდა ფილოსოფიურ საგნებით. უფრო ხელოვნების დარგს მიაქცია ყურადღება და მომეტებულ ნაწილს სწავლობდა: მუსიკას, თეატრობას, ქანდაკებას და სასცენო ხელოვნებას.

იგი ერთ ხანს გატაცებული იყო დარვინის თეორიებით, კარლ მარქსის იდეებით, მაგრამ ეს მალე მოიზიდა ახალგაზრდა მეცნიერს და მთელი თავის ყურადღება ხელოვნებას მიაქცია.

1889 წელში მან დასწერა დრამა: „მზის ამოსვლის წინ“. იმავე წელს ეს პიესა დაიდგა სცენაზე ბერლინის ლესინგ თეატრში და დიდი თეზაური გამოიწვია.

დრამა „მზის ამოსვლის წინ“ მაჩვენებელი იყო ახალი ხელოვნების დაწყების დრამატიულ ლიტერატურაში: ეს იყო ესტეტიურ რევოლუცია. აქედან იწყებოდა ახალი ხაზები და და ახალი ძიება ხელოვნებაში. პირველმა ემილ ზოლამ დაიწყო ეს ხაზები ნატურალიზმის სახით თავისი რომანებით, მხოლოდ ჰაუპტმანმა დრამატიულ ლიტერატურით.

ჰაუპტმანის გმირები არ იყვნენ ნატურალიზმის მოთხოვნებით გამიზნულნი, არც ფოტოგრაფიულად ახაზულნი. თვითეული ჰაუპტმანის მოქმედნი პირნი უპირველესად არიან დიდი ნების ყოფის მატარებელნი. მათი მოქმედება სავსეა დრამატიულ მაღალ განცდით და ეს სიმაღლე გმირების, ეს დიდი სულის კვეთება დიდად დაზიარებული იყო ცხოვრების უბრალო დეტალების ლოთი და ალკოჰოლისტი კრაუზე. („მზის ამოსვლის წინ“) ავტორის დასახული ჰყავს როგორც დიდი ტრაგიული ფიგურები. კრაუზე თვის ატავისტური დაწყევლით, მემკვიდრეობის ალკოჰოლით მის წყალობით ლუპავს მთელ ოლახს და ეს დალუპვა ავტორს აწერილი აქვს ისეთი სიმძლავრით რომ ჰქრება ცხოვრების ყოველივე წვრილმანი და ჩვენ წინ არის არა უბრალო ნატურალისტური დრამა, არამედ დიდი სოციალური ტრაგედია, რომლის ქვეშ დღესაც ძევსმა აქარებული ბალხი.

ჰ. ჰაუპტმანის ნიჭი მრავალ ფეროვანი და ვერ ვიტყვით რომ იგი ნატურალისტია მხოლოდ 1894 წელში მან დასწერა „ფეიქრები“. აქ კიდევ მეორე

ს ა მ უ მ ი.

სტრინდბერგი.

მოქმედნი პირნი.

ბ ი ს კ რ ა—არაბი ქალი.
ი უ ს ე ფ ი—მისი საყვარელი.
გ ი მ ა რ ი—ფრანგი, ოფიცერი.

არაბული ბალდამა, შუაზედ ხარკოფაგი. რამდენიმე ნოხი მლოცველთათვის, ბარჯენიდ სამსჯობლო. უკანა ნზარეს თიდიანი კარი და ფერდა. უკანა კედელში—სარკმელი. იატაკზე რამდენიმე ქვიშის გროვა. ქვიშის ერთ გროვაზედ ძირიანად ამოგლეჯილი ხებრი, ბნის ფოთლები და ბალიში.

გამოსვლა პირველი.

შემოდის ბისკრა სახეზე ყაბალახ დაშვებული. ზურგზე ჩონგური ჰკიდია. დაეშვება ნოხზე და ლოცულობს გულხელდაკრეფილი. გარეთ ქარი ჰქრის.

ბ ი ს.—ლა ილლახ ილლ ალლახ!

ი უ ს.—(შემორბის) სამუმი გვიახლოვდება!.. სად არის ფრანგი?

ბის.—მოვა ახლავე.

იუს.—რატომ იქვე არ მოკალი?

ბის.—არა, თითონ უნდა მოიკლას თავი. მე რომ მომეკლა, სარდალი მთელს ჩვენს ტომს ამოჟლეტდა, რადგან მე გზის მაჩვენებელი ალი ვგონივარ, თუ უკვე არ მიხვდარა, რომ ქალი ვარ.

ი უ ს.—თითონ მოიკლავს თავს? და მერმე როგორ?

ბ ი ს.—განა არ იცი რომ სამუმი ახმობს თეთრთა ტვინს, როგორც ინდისხურმას და ისეთ თავზარდამცემ სურათებს წარმოადგენს, რომ სიცოცხლეს შეაძაგებს და დიად საიდუმლოებაში ჩასვენებას ანატრებს.

ი უ ს.—ჰო, გამიგონია რაღაც მაგგვარი. უკანასკნელად ექვსმა ფრანგმა მოიკლა თავი. მაგრამ დღეს ნუ მიენდობი სამუმს-მთაში თოვლი მოვიდა და ნახევარ საათის შემდეგ ქარი ჩადგება. შენ კიდევ შეგიძლია მძულვარება?

ბ ი ს.—შემიძლია თუ არა მძულვარება? ო, ჩემი მძულვარება უსაზღვროა, ვით ცხარი უდაბნო, მწველია ვით მზე და უფრო მძლავრია, ვიდრე ჩემი სიყვარული. ნეტარების ყველა ის წუთები, რომელნიც მომისპეს ალის მოკვლით, ერთად მოგროვდნენ, როგორც გროვდებ ახოლმე შხამი გველის კბილ ქვეშ და, რასაც ვერ შეიძლებს სამუმი, იმას შეიძლებს თავისუფალ ნავარდს მიჩვეული მამელიშვილი!

ი უ ს.—ეგ კარგადა სთქვა, ბისკრა, და შეასრულებ კიდეც ალთქმას. ჩემი მძულვარება დაქრა, როგორც ჰქრება ბალახი შემოდგომის, მას შემდეგ რაც ჩემმა თვალებმა შენ გინახეს. მიიღე ჩემგან მთელი ძალა და ისე გაუგმირე გული, თითქო ჩემი მშვილდიდან გასროლილი ისარი იყვე!

ბ ი ს.—მომეხვიე იუსუფ! მომეხვიე!

ი უ ს.—აქ წმინდანის წინაშე, შეუძლებელია. ახლა არა... მერმე, მას შემდეგ!... თუ ჯილდოს დაიმსახურებ!

ბ ი ს.—რა ამაყი ხარ შეიხო! რა ამაყი ადამიანი ხარ!

ი უ ს.—დიახ, იმ ქალმა, რომელმაც გულის ქვეშ უნდა ატაროს ჩემი შთამომავალი, კიდევაც უნდა დაამტკიცოს, რომ ღირსია ჩემი სიყვარულისა.

ბ ი ს.—მე და მეტი არავინ მთელ დედამიწაზე ატარებს იუსუფის შთამომავალს! მე-ბისკრა, საზიზღარი, საძაგელი, მაგრამ მძლავრი!

ი უ ს.—აგერ იყოს! ახლა კი ქვეით ჩავალ და წყაროსთან მივიძინებ. მგონი საჭირო არ არის გაგახსენო დიდებულ მარაბუ სიდი-შეიხისაგან ნასწავლი საიდუმლო ხელოვნება, რომელსაც ბავშობიდანვე ყოველთვის ხმარობდა ბაზრობისას.

ბ ი ს.—არა, რისთვის? მე კარგად ვიცი ყველა ის საიდუმლოებანი, რის ცოდნაც საჭიროა, რომ სიცოცხლეს გამოვასალმო ლაჩარი და მხდალი ფრანგი, საზიზღარი მშიშარა, მტერი ჩვენი ერისა, რომელიც ლოცვით გვეპარება და ისე გვტყორცნის ტყვიას. ყველაფერი ვიცი-გულთმისნობაც კი! და რასაც ვერ შესძლებს ჩემი ხელოვნება, იმას შესძლებს მზე, რადგან მზე იუსუფის და ბისკრას მოძმეა!

ი უ ს.—მზე მუსლიმის მოკავშირეა. მაგრამ ნურც ძალიან ენდობი-შეიძლება იმასთან ერთად შენც დაგწვას! ცოტა წყალი დალიე, სული მოითქვი. (ახდის ნოხს, ქვეით ჩაეშვება და აწვდის წყლით სავსე სურას).

ბ ი ს.—მიიტანს სურას პირთან). თვალები მისუსტდება, ყველგან წითელი მელანდება, მკერდი გამიშრა... მესმის... მესმის... ხედავ უკვე ქვიშა ცვივა ბანიდან, ჩონგურის სიმები აღერდნენ. სამუმი გვიახლოვდება, სამუმი უკვე აქ არის! ფრანგი ჯერ არ მოსულა?

ი უ ს.—ჩამოდი ქვეით ბისკრა, დაანებე თავი ფრანგს, უშენოდაც მოკვდება!

ბ ი ს.—ჯერ ჯოჯოხეთური წამება და მერმე სიკვდილი! შენ გგონია, რომ მე ძალა აღარა მაქვს! (გადაღვრის წყალს ქვიშაზე) მოვრწყავ ამ ქვიშას და გამოიზრდება შურისძიება. გამოვაზრდობ ჩემ გულს! იზარდე შურისძიებავ! სწვი მზევ! ლაპარაკი ქარო!

ი უ ს.—დიდება შენდა, იუსუფის დედაო, რამეთუ შობავ ძეს იუსუფ-შურისმაძიებელისას! (ქარი ძლიერდება კარის ფარდა ირხევა; ალლდამა განათდება წითელი ფერით, რომელიც შემდეგი სცენის განვალობაში ყვითლად გარდაიქცევა).

ბ ი ს.—მოდის ფრანგი და სამუმიც აქ არის! წადი!

ი უ ს.—ნახევარ საათის შემდეგ აქა ვარ! ქვიშის საათი აქ არის! (არჩევნებს ქვიშის ერთ-ერთ გროვას). თვით ზეცა გვიჩვენებს დროს ურწმუნოთა წამებისას.

გამოსვლა მეორე

ბ ი ს კ რ ა და გ ი მ ა რ ი, ფერმიხდილი, შეშინებული. ლაპარაკობს ჩუმი ხმით.

გ ი მ.—სამუმი! როგორ ჰგონია, საით წავიდნენ ჩვენები?

ბ ი ს.—თქვენები დასავლეთით-აღმოსავლეთისაკენ წავიყვანე.

გ ი მ.—დასავლეთით-აღმოსავლეთისაკენ! მოიცა უნდა ვნახო! ჰო, მართლადაც აგრეა—აღმოსავლეთისაკენ-დასავლეთით! სკამზე დამსვი და წყალი მომიტანე!

ბ ი ს.—(მიიყვანს გიმარს ქვიშის გროვასთან, დააწვენს იატაკზე-თავით ქვიშაზე) კარგადა ხიხარ?

გ ი მ.—(დააცქერდება) არა, როგორღაც მრუდედა ვარ. თავ ქვეშ დამიდე რამე!

ბ ი ს.—(დაუგროვებს ქვიშას თავქვეშ). აჰა, ეგეც შენი ბალიში თავქვეშ!

გ ი მ.—თავქვეშ? მანდ ხომ ფეხებია! განა ეგ ფეხები არ არის?

ბ ი ს.—რასაკვირველია ფეხებია!

გ ი მ.—მეც აგრე მგონია. თავქვეშ სკამი დამიდგი!

ბ ი ს.—(აიღებს საბრძანებელ ხამლს და ზურგქვეშ დაუდებს). აჰა, ეგეც შენი სკამი!

გ ი მ.—ახლა კი წყალი! წყალი!

ბ ი ს.—(ცარიელ სურას აავსებს ქვიშით და მიაწვდის). დალიე სანამ ცივია!

გ ი მ.—(სვამს ცოტ-ცოტათი). ცივია მაგრამ წყურვილს არ მიკლავს! არა, არ შემიძლია, საზიზღარია ეს წყალი-წაალე!

ბ ი ს.—ახლა შენ ძაღლი გკბენს.

გ ი მ.—როგორ თუ ძაღლი? ჩემს სიცოცხლეში ჩემთვის ძაღლს არ უკბენია.

ბ ი ს.—სამუმმა მოსპო შენი მეხსიერება! უფრთხილდი სამუმის მოჩვენებებს! განა არ გახსოვს უკანასკნელად რომ ნადირობდი ბაბ-ელ-კუედში, ცოფიანმა ძაღლმა გიკბინა?

გ ი მ.—ბაბ-ელ-კუედში ვნადირობდი? დიახ, დიახ მართლადაც ხომ აგრე იყო; ტყავი ისეთი ჰქონდა, როგორც თახვს?

ბ ი ს.—ძაღლს? ჰო. აი ხომ ხედავ! კუბოში გწვევა! განა არა გრძნობ, როგორი გტკივა ნაკბენი?

გ ი მ.—(ხელს ჰკიდებს ყურთხებულა საბრძანებელს) რასაკვირველია ვგრძნობ! წყალი! წყალი!

ბ ი ს.—(აწვდის ქვიშით სავსე სურას) დალიე, დალიე!

გ ი მ.—არა, არ შემიძლია! დედავ ღვთისაო, წყლის მოშიშარი გავხდი!

ბ ი ს.—ნუ გეშინია! მე მოგარჩენ და მესაყის ძალით განვდევნი ბოროტ სულს! ყური დამიგდე!

გ ი მ.—(ყვირის) ალი, ალი! არ მინდა მუსიკა! მე მძულს მუსიკა! ან რა დროს მუსიკაა?

ბ ი ს.—მუსიკა გველის ვერაგ სულს აკეხრობს და შენ კი არ გჯერა, რომ ცოფიანი ძაღლის სული დაძვრის? ყური მიგდე! (დამღერის ჩონგურის). ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა. სამუმ! სამუმ!

ი უ ს.—(ქვევიდან). სამუმ! სამუმ!

გ ი მ.—რას მღერის? ალი!

ამბოხება მოხდა გერმანიაში. „ფეიქრებში“ ჰაუპტმანმა მაგიური კალმით აატორტმანა ის დიდებული სოციალური რტაგედია, რომელიც მოხდა მეორმოცე წლეებში. „ფეიქრებიც იგივე ნატურალისტური ფორმით არის დაწერილი, მაგრამ აქაც მწერალმა ისეთი ტრაგიზმით დაასახა მუშათა საკითხი, როგორც არც ერთმა ჰსოფლიოს მწერალმა თავის ნაწარმოებში“. „ფეიქრებშიაც“ ისე ნატურალიზმის, ცხოვრების სიტლანქე დაძლეული როგორც „მზის ამოსვლის წინ,“ აქ მწერალმა მოგვცა დრამა—მასსიურ ჰსიხოლოგიის, დრამა-პრინციპის ბრძოლაზე, სტიქიურ კონფლიქტზე დამყარებული. „ფეიქრები“ კიდევ ბევრი დინამიტები დაუგო მაშინდელ გერმანიის მთავრობას და აკი მინისტრმა ფონ-კელერმა ამიტომაც გასცა ბრძანება „ფეიქრების“ სცენაზე დადგმის აკრძალვის შესახებ.

ამ ორი დრამით ჰაუპტმანმა ის კატასტროფა მოახდინა, რასაც დიდიხანია ელოდებოდა ემილ-ზოლა ლიტერატურაში.

ჰაუპტმანი როგორც დიდებული ხელოვანი ერთს წერტილზე ვერ გაჩერდებოდა და მწერალი მალე დაადგა ახალ შემოქმედების გზას. ჰაუპტმანში მოხდა გარდატება ძლიერი. მასში იშვა თითქმის სულ სხვა ადამიანი, სრულიად ახალი სულის კვეთებით. იგი სწერს სხვა ხახის დრამებს, წინაალმდეგს წინანდელისას. მისი აზროვნება შეპყრობილია თიაღი ჰსიხოლოგიური განცდით და ქერს ინდივიდუალურ—ჰსიხოლოგიურ დრამებს: „ავადმყოფი ხალხი“, „მარტო ხელნი“, მეტლე ჰენშელი“ „შერიკების დღესასწაული“ და ამით ჰქმნის ხოლ ციკლს. მაგრამ ჰაუპტმანის ნიჭი უდიდეს აპოგეამდის ადის, როდესაც მის გონებას ფილოსოფიური პესიმიზმი იპყრობს და თავის მსოფლმხედველობას ამჟღავნებს სიმბოლიურ დრამაში „დაძირულ ზარში“.

„დაძირული ზარი“-თ იწყობა კიდევ ახალი ეპოქა. აქ გაისმის სულ სხვა მოტივები და ჰაუპტმანს თავის გმირად გამოჰყავს ზე-კაცი ნიცშეანურ აზროვნებით. „დაძირულ ზარში“ წამოყენებულია ის მსოფლიო საკითხები რომლის გადაწყვეტას ცდილობდენ: შექსპირი, იოტე და ნიცშე. ხელოსანი ჰენრიხი-ღვიძლი შვილია ფაუსტის და ჰამლეტის.

ფაუსტის ძიება—ეს მარადიული უკვდავება. მთელი მისი ფილოსოფია წმინდა სილამაზისკენ არის მიმართული.

ჰამლეტის ძიება—ეს სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემისკენ არის მიმართული და მთელი მისი ტანჯული აზროვნებაც ამ საკითხის გარშემოა დაკავშირებული.

ჰენრიხის ძიება ზე-კაცის ძიებაა რომლის არსებაში დაგროვილია დიადი ენერგია ხალხთა მსახურებისთვის და როგორც ზარატუსტრა. მისი ფიქრიც ადამიანის გაღმერთების, ადამიანის სულის ამაღლების, დიადი მზის სხივებისკენ არის მიმართული, მაგრამ ეს ნატვრა, ეს დიადი სულის ღელვა ისევ ტრაგიულად თავდება, როგორც ფაუსტის და ჰამლეტის.

ჰენრიხი თავის ნების ყოფით გაცილებით ძლიერია ჰამლეტზე და ფაუსტზე, ჰენრიხი-ზე-კაცია და ზე-კაცურ ძალასაც გრძნობს თავის არსებაში, იგი მებრძოლია მუდმივი, ჰამლეტი და ფაუსტი კი აზროვნების ხალხია. თითქოს ეს ორება, ეს განსხვავება არ გვაძლევს ნებას ერთი-მეორის შედარებისას მაგრამ სათავე, წყარო კი ერთია. ჰენრიხიც ჰამლეტიც და ფაუსტიც მსოფლიო პესიმიზმიდან არიან წარმოშობილნი.

ჰაუპტმანმა ჰენრიხის განსახიერებაში უდიდესი არტისტიულობა პოვა როგორც ფორმის და ტეხნიკის გადმოცემით ისე შინაარსის სიღრმით. ჰენრიხის ზოგიერთი პათეთიური მონოლოგები მოგვაგონებს შექსპირის მონოლოგებს. ასეთი მონოლოგი, როგორც ჰაუპტმანმა მოგვცა, შექსპირის შემდეგ, ჯერ არავის დაუწერია.

ჰაუპტმანის გენიალურ დრამებს აქვს ის გამძლეობა, რომ დარჩნენ სამუდამოთ ყველა თეატრის რეპერტუარში.

ჰაუპტმანს სასცენო ხელოვნების ცოდნაში ვერც ერთი დრამატურგი. შექსპირის მერე, ვერავინ ვერ შეედრება და მე. მგონია რომ მარტო ჰაუპტმანმა გაიგო შექსპირის სიძლიერე და მთელი ის იდუმალება რითაც დღესაც ხიბლავს კაცობრიობას.

ჰაუპტმანი, მართალია, ნიჭით შექსპირს ვერ გაუსწორდება, მაგრამ იგი უნდა იყოს პირველი მემკვიდრე დიდებულ მსოფლიო მწერალის.

ვახტანგ გარრიკი.

ყვითელი მესსა

კატა პირს იბანს—წამოვა დარი,
ეს ბარომეტრი უფრო სწორია.
ჩვენ იქნებ ვიყოთ ორივე მკვდარი
და კუბოდ გვადგეს სანატორია.

სიცხე გაიწევა ყველა გრადუსით
და მეშინია ნელ დახველების.
თმებზე ხავერდის ხელი გადუსვით.
ვარ კოცნით სავსე წმიდა ხელების.

ღრუბელი მიდის. დღეა მზიანი.
დაო ანგელოს, ჰაერი თბება,
და ჩემი სული ციებიანი
შერიგებული დღეს მართლა კვდება.

გადასდე შუშა წამლით, ფხვნილები,
გავყვეთ ფრინველებს, ტყეში რქიანებს.
შორი ქალაქის ქვაფენილები
მაინც დაგვცემენ ჩვენ პლექიანებს.

უმშვიდეს საყდარს გულო მიელი.
რომ გადაფინო ლოცვებზე კვნესა
და როცა ენახეთ ის ცარიელი—
გადავიხადეთ ყვითელი მესსა.

დღეა მზიანი, ღრუბელი მიდის.
ტყე გასურნელდა ფიჭვის ლვარებად
და ფენომენი გაფრენილ ხიდის—
საბედისწეროთ ჩვენ გვეყვარება!

აბასთუმანი—სასადგ.
შალვა კარმელი.

ქრონიკა

ჩვენი გაზეთის შემდეგ ნომერში დაიბეჭდება ილია ჭავჭავაძის დაუბეჭდავი კერძო წერილები ექ. მიხ. გედევანიშვილის არქივიდან.

ქართული დრამის სეზონის გახსნა გუშინ, 21 ოქტომბერს გაიხსნა ქართული დრამის სეზონი ნინო ნაკაშიძის პიესით „ვინ არის დამნაშავე“ დაწერილებით შემდეგ ნომერში.

შალვა დადიანის ახალი პიესა „ვარამი“ დადგმული იქნება მიმდინარე სეზონში. პიესის სიუჟეტი აღებულია მე XII ს. თამარ მეფის მეფობიდან. პიესისთვის საგანგებო მუსიკა დაწერილია კოტე ფოცხვერაშვილის მიერ.

თეატრი და მუსიკა

ოპერის სეზონის გახსნა „აბესალომ და ეთერი.“

წელს ოპერის სეზონი გაიხსნა ზაქარია ფალიაშვილის ოპერით „აბესალომ და ეთერი“-თ. ამ ოპერაზე ძალიან ბევრი დაიწერა, რომ ლირდეს კიდევ ამაზე წერა, უნდა ითქვას, რომ ეს ოპერა შეიქნა ეროვნულ ოპერათ.

მართალია ამ ოპერას აქვს ყველა ის ნაკლი, რომელიც ემჩევა ყოველთვის პირველ ნაწარმოებს, იქ ბევრი ეტნოგრაფიული მასალები. მაგრამ როგორც ეტყობა სხვანაირათ არ შეიძლებოდა. ყოველ პირველ დაწყებას თან სდევს ეს აუცილებლად. ამ ოპერის გამარჯვება აგრეთვე უნდა მიეწეროს ალ. წუწუნავას დადგმას, მან ძალიან ბევრი გააკეთა იმისთვის და შეიძლება ითქვას, რომ მეორეთ დაწერა ეს ოპერა.

თუ პირველად „აბესალომ და ეთერი“ ღამის 3 საათზე გათავდა, და ეხლაც თეატრალებში დადის კალამბური რომ ზაქარია ფალიაშვილის მეორე ოპერა „ღამის თევის“ იდეა პირველად, „აბესალომ და ეთერის“ დადგმაზე დაემატაო, 15 ოქტომბერის ოპერა 12 საათზე უფრო ადრე გათავდა. შემსრულებელნი თითქმის ყველანი ძველები იყვენ გარდა ბოკოვას ქალისა, რომელმაც პირველად იმღერა ეთერის პარტია და უნდა ითქვას კარგათაც ჩაატარა. სხვა არტისტები იმეორებდენ ძველ თამაშობას,

აუარებელი ხალხი გახსნას დაესწრო. იყო წესრიგი ეტყობა ბ. ალ. წუწუნავას დისციპლინა კი ჯერ კიდევ არ შეიძლება იმის თქმა, როგორი იქნება სეზონი.

ბიბლიოგრაფია

ვაჟა ფშაველა. ლექსები: ტომი პირველი.

სახელმწიფო გამომცემლობა მთავარ სახელოვნო კომიტეტის ს. აბაშელის რედაქციით.

სახელმწიფო გამომცემლობა თითქმის ნომინალურად არსებობს. ბევრჯელ მიგვიქცევია ყურადღება იმისთვის, რომ საქართველოში მხოლოდ სახელმწიფო გამომცემლობაა შესაძლებელი, რომ იმნაირია მდგომარეობა ქართული წიგნის ბაზარის, შეუძლებელია კერძო წარმოება შეუდგეს წიგნების გამომცემლობას, სახელმწიფოს ბევრი შეუძლია გააკეთოს ამ საქმისთვის. მაგრამ იმთავითვე დან სახელმწიფო გამომცემლობას უცხო ხალხი ჩაუდგა სათავეში, როგორც ბოგდატიანი იყო, და იმის მაგიერ რომ საქმე მოეგვარებია სრულიად გაფლანგა სახელმწიფო ქონება და ამისთვის პასუხისგებაშიც იქნა მიცემული მუშათა და გლეხთა ინსპექციისგან.

ამის შემდეგ ვერ მოხერხდა სახელგამის ორგანიზაცია და დღემდის ის მხოლოდ შთასახვის პროცესშია. გაზეთების ცნობით ეხლა შემდგარა კომისია პასუხისმგებელ პირებისგან და შესაძლებელია საქმე კიდევ გამოკეთდეს. ვაჟა-ფშაველას გამოცემით სახელგამმა დაამტკიცა, რომ მას ბევრის გაკეთება შეუძლია თუ კი ამას მოინდომებს. სხვა რომ არაფერი გაეკეთებია სახელგამს მარტო ეს გამოცემა გამოიყიდის მის უმოქმედობას. ამ გამოცემის გამარჯვება ალბად იმის ბრალია, რომ წიგნის გამოცემას ხელმძღვანელობდა პოეტი ს. აბაშელი. ს. აბაშელმა ამ გამოცემით დაამტკიცა, რომ მას აქვს დიდი კულტურა წიგნის, და მხატვრული ალღო შეიძლება გადაუმეტებლათ ითქვას, რომ ასეთი გამოცემა ქართულად ჯერ არ ყოფილა.

ყდა დახატულია მხატვარ ო. შარლემანისგან, ქაღალდიც მშვენიერია, წიგნს დართული აქვს სიტყვების განმარტება შედგენილი პროფ. ა. შანიძისგან, ეს ლექსიკონი ძალიან გრძელია და ზოგ შემთხვევაში ახსნილია ისეთი სიტყვები, რომელთაც არც კი სჭიროდა ახსნა. ყოველ შემთხვევაში ემჩნევა მუშაობა და დიდი ბეჯითობა. წიგნს აქვს აგრეთვე ს. აბაშელის წინასიტყვაობა და წერილები ვახტანგ კოტეტიშვილის „ვაჟას ბიოგრაფია“ და გერონტი ქიქოძის კრიტიკული ეტიუდი. შეიძლება ითქვას რომ უკეთესი იქნებოდა ჯერ ვაჟას პოემები დაბეჭდილიყო და შემდეგ ლექსები, რადგან იმ სახელს, რომელიც აქვს ვაჟას პოეზიაში უფრო ამაგრებს მისი პოემები, ამ პირველ ტომშიც ლექსები ვერ არის შერჩეული უკანასკნელი დაფასებით, არის დაბეჭდილი ისეთი სუსტი ლექსები, რომელნიც მხოლოდ ლიტერატურის ისტორიკოსთვის თუ იქნება თავის დროზე საჭირო და გამორჩენილია ისეთი ლექსები, რომელნიც უთოოდ პირველ ტომში უნდა ყოფილიყო მოთავსებული. ქაღალდის ეკონომიისთვის ზოგიერთი ლექსები აწყობილია უგემურათ; შეიძლებოდა კიდევ სხვა დეფექტების დასახელება, მაგრამ კარგი მხარე ბევრად სჭარბობს წიგნში და ამიტომ ეს არ არის საჭირო. განსაკუთრებით ასანიშნავია ყდა შარლემანის, რომელიც შესრულებულია დიდი ოსტატობით. ეს წიგნი ყოველ შეგნებულს ქართველს უნდა ჰქონდეს და უთუოდ მადლობის ღირსია პოეტი ს. აბაშელი, რომელმაც ეს წიგნი აჩუქა ქართულ მწერლობას... სახელმწიფო გამომცემლობა უნდა წახალისდეს ამით, რომ მალე სხვა წიგნებიც გამოსცეს. ყოველ შემთხვევაში აუცილებელია ვაჟას შემდეგი ტომებიც უთუოდ დაიბეჭდოს...

ვ. ზ.

გომ.—განა ვმღეროდი? აი მიყურე, პირში მზის ფოთოლს ჩავიდებ (იღებს მზის მტოს და პირში იდებს. სიმღერა ზევიდან ისმის). ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა!

იუს.—(ქვეიდან) სამუმ! სამუმ!

გომ.—ღმერთო ჩემო, რა ჯოჯოხეთის მოვლენაა!

ბის.—ახლა მე ვიმღერებ!

იუსიფი და ბისკრა (ერთად). ბისკრა ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა! სამუმ!

გომ.—(წამოდგება). შენ ეშმაკი ხარ, რომ ორი ხმით მღერი? კაცი ხარ თუ ქალი? თუ ერთიც და მეორეც?

ბის.—მე გზის მაჩვენებელი ალი ვარ! აღარა მცნობ, რადგან ტვინი შეგერყა. თვალიც გატყუებს, ყურიც. მაგრამ თუ გინდა განიკურნო, მე მომენდე, დაიჯერე ყველა ის, რასაც მე გეტყვი და შეასრულე ყველაფერი შენ ამბობ.

ბის.—მაშ ყური დამიგდე კერპთ თაყვანისმცემელო!

გომ.—კერპთ თაყვანისმცემელო?

ბის.—დიახ. მოიხსენი კერპი რომელიც გულზედა გაქვს. (გიმარი იხსნის მედალიონს). გათელე ფეხ ქვეშ შეევედრე ღმერთს ერთ არსს, მოწყალეს და ლმობიერს.

გომ.—(გაუბედავად). წმიდა ედუარდი, ჩემი მფარველი?

ბის.—მას ძალუძს შენი შეწევნა?

გომ.—არა, ჰო! ძალუძს! (გამოფხიზლდება) არა, ჰო! ძალუძს!

ბის.—ვნახოთ! (გაიღებს აარს ფარდა ირხევა, ბალახი შრიალებს).

გომ.—(მიიფარებს პირზე ხელს). კარი.

ბის.—გადააგდე შენი კერპი;

გომ.—არ შემიძლია.

ბის.—მომხედე, ერთი თმაც კი არ იძვრის ჩემს თავზე... სამუმი მზოგავს შენ კი ურწმუნო, შენ გკლავს... გადაგდე შენი კერპი!

გომ.—(გადააგდებს მედალიონს). წყალი! ვკვდები!

ბის.—მაშ ილოცე ერთ არსი, მოწყალე და ლმობიერი.

გომ.—როგორ ვილოცო?

ბის.—გაიმეორე ჩემი სიტყვები!

გომ.—სთქვი!

ბის.—ერთ არს ღმერთი, და არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა მოწყალის და ლმობიერისა.

გომ.—ერთ არს ღმერთი და არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა მოწყალის და ლმობიერისა.

ბის.—დაწექ იატაკზე! (გიმარი უნებლიედ წვება). არაფერი გესმის?

გომ.—წყაროს ჩხრიალი მესმის.

ბის.—ძი ხედავ! ერთ არს ღმერთი და არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა მოწყალის და ლმობიერისა. რას ხედავ?

გომ.—ვხედავ. როგორც ჩხრიალებს წყარო... მესმის, როგორც ნათელს ჰფენს ლამპარი მწვანე დარაბიან, ფანჯარას—თეთრ ქუჩაზე...

ბის.—ვინა ზის ფანჯარასთან?

გომ.—ჩემი ცოლი—ელიზა!

ბის.—ვინ არის, რომ ფარდას უკანა დგას და შენს ცოლს ეხვევა?

გომ.—ჩემი ვაჟი—ჟორჟი!

ბის.—მერე რამდენი წლისაა შენი ვაჟი?

გომ.—წმინდა ნიკოლოზობას ოთხი წლისა შესრულდება!

ბის.—ოთხი წლის ბავშვს შეუძლია ფარდის უკან დგომა და სხვის ცოლის ხვევნა?

გომ.—არა ეგ შეუძლებელია—მაგრამ მაინც ის არის!

ბის.—ოთხი წელიწადი-და ქერა ულვაში?

გომ.—ქერა ულვაში? აჰ, ეგ ჩემი მეგობარი ჟიულია!

ბის.—დგას ფარდის უკან და შენს (ცოლს ეხვევა)!

გომ.—აჰა!

ბის.—ხედავ შენს შვილს?

გომ.—ახლა—აღარა!

ბის.—(ჩონგურს აიღებს და გლოვის ზარს უკრავს) ახლა რას ხედავ?

გომ.—ვხედავ... გლოვის ზარი მესმის... ღეშის გემო—პირშიც დამძაღებული ერბოს სუნი... ფუ!

ბის.—ნუ თუ არ გესმის, რომ ღვდელი ანდერძს უგებს მიცვალებულ ბავშვს?

გომ.—მოიცა! არ შემიძლია გარკვევა, (ნაღვლიანად) შენ კი გსურს, რომ მესმოდეს? დიახ, დიახ!—აი ეხლა მესმის!

ბის.—კუბოზე გვირგვინს ხედავ?

გომ.—ჰო!

ბის.—რა მშვენიერად არის გვირგვინი მორთული; ზედ ვერცხლით დანაწერი:—მშვიდობით ჩემო ძვირფასო ჟორჟ—მამა შენი.

გომ.—დიახ, დიახ, ვხედავ! (სტირის). ჟორჟ, ჩემო ჟორჟ! ჩემო ბიჭიკო! ელიზა—ჩემო საყვარელო, მანუგეშე! მიშველე! (ხელს აფათურებს გარეშემო). სადა ხარ? ელიზა; თავი დამანებე? მიპასუხე! დაასახელე შენი კურო!

ხმა მაღლიდა—ჟიულ! ჟიულ!

გომ.—ჟიულ! მე—მე კი მქვია.., მე რა მქვია?—მე მქვია შარლ! მან კი წარმოსთქვა ჟიულ! ჩემო ელიზა მიპასუხე! სულით ჩემთანა ხარ, მე ვგრძნობ ამას!—შენ ხომ მეფიცებოდი, არასდროს არ შევიყვარებ სხვასაო... (იმის სიც.). ვინ იცინის?

ბის.—ელიზა! შენი ცოლი!

გომ.—მომავალი! რაღად მინდა სიცოცხლე! მეზიზღება სიცოცხლე, როგორც სენ-დუს კომპოსტოს წნილი! იცი სენ-დუ რა არის? ღორის ქონი! (აფურთხებს). პირი გამიშრა! წყალი! წყალი! ან არა და დაკბენ! (გარეთ ქარიშხალი ძლიერდება).

ბის.—(ოკოკავს პირს და ახველებს) შენ ახლავე მოკვდები ფრანგო! სანამ დრო გაქვს დაწერე შენი უკანასკნელი სურვილი!—უბის წიგნი სადა გაქვს?

გომ.—(ამოიღებს, უბის წიგნს და ფანქარს). რა დავწერო?

ბის.—ადამიანი რომ კვდება, ცოლსა და შვილებს ტვონებს!

გომ.—(სწერს) „ელიზა-წყეულიმც იყავ!.. სამუმი—ვკვდები“...

ბის.—ხელი მოაწერე, თორემ ანდერძი სრული არ იქნება.

გომ.—როგორ მოვაწერო?

ბის.—დაწერე: „ლა ილახ ილლა ალლახ!“

გომ.—(სწერს). აჰა, დავწერე! ახლა კი ვკვდები?

ბის.—ახლა კი კვდები, როგორც მხდალი, რომელმაც მიატოვა თავის მეგობარი—ჯარის-კაცი. მედიდურად დაგმარხავენ, შენს გვამს ანდერძს ტურები აუგებენ. (ჩონგურზედ იერიშის ჰანგს უკრავს). გესმის, დოლი იწვევს იერიშის მისატანად—ურჯულონი გამოდიან საფრებიდან და თან მოაქვთ სამუმი და მწვავე მზე! (ჩონგურს დაჰკრავს). სროლა მთელ ხაზზე—ფრანგებს აღარ ძალუძთ თოფის გატენა—არაბები ცხარი სროლით უპასუხებენ—ფრანგები გარბიან!

გომ.—(წამოიწევა). ფრანგები არასდროს არ გარბიან!

ბის.—(ამოიღებს სტვირს და უსტვენს უკანდახევის ჰანგს). ფრანგები გარბიან... გესმის—უკანდახევაა!

გომ.—უკან იხევენ... დიახ,—უკანდახევით მე კი აქა ვკვდივარ! (მოიძრობ ეპოლეტებს). მე მოვკვდი. (დაეცემა იატაკზე).

ბის.—დიახ შენ მკვდარი ხარ.—განა არ იცი, რომ დიდიხანია. რაც მოკვდი! (მივა ძელეჩთან და აიღებს თავის ქალას).

გომ.—დიდი ხანია, რაც მოვკვდი? (ხელით ისინჯავს სახეს).

ბის.—დიდი ხანია! ძალიან დიდი ხანია! ჩაიხედე სარკეში! (თავის ქალს უჩვენებს).

გომ.—აჰ! ეგ მე ვარ!

ბის.—დაინახე: აი შენი ლაწვზედ ამომჯდარი ძვლები; თვალები ყორნებმა გამოგთხარეს: აი მარჯვნივ პატარა ჩაღრმავება, სადაც უკანა კბილი გქონდა, რომელიც ამოგგლიჯეს... ნუ თუ არა სცნობ აი ამ ფოსოს პატარა და კოხტა წვერი, რომ ამშვენებდა, რომლის ალერსი აგრე უყვარდა შენს ელიზას. აქ ყური იყო, რომელსაც დაგიკოცნიდა ხოლმე შენი ჟორჟი დილით ყავის შემდეგ. აი სწორედ აქ მოგხვედა ცული ჯალათისა, როდესაც თავი მოგკვეთა ბრძოლის ველიდგნ ლტოლვილს! (გმირი, რომელიც თავზარდაცემული ყურს უგდებდა, მკვდარი ვარდება. ბისკრა დაიჩოქებს, გაუსინჯავს მაჯას, ადგება და მღერის). სამუმ! (გააღებს კარს, ფარდა ირხევა. პირს მოკუმავს და პირქვე დავარდება). იუსეფ!

გამოსვლა მესამე.

იგინივე და იუსეფი, ამავე ქვემოდა.

იუს.—(უყურებს გიმარს და ვერ ამჩნევს ბისკარ). ბისკრა! (დაინახავს და ხელში აიყვანს). ცოცხალი ხარ?

ბის.—ფრანგი მოკვდა?

იუს.—თუ ჯერ არ მომკვდარა ახლავე მოკვდება! სამუმ! სამუმ!

ბის.—მაშ მე ცოცხალი ვარ! წყალი დამალევინე!;

იუს.—(მიიყვანს სარკმელთან). აი წყალი! ახლა ისეფი შენია!

ბის.—და ბისკრა შენი ვაჟის დედა იქნება! იუსეფ! დიდებულო იუსეფ!

იუს.—ძლიერო, თავდადებულო ბისკრა! უფრო მძლავრო, ვიდრე სამუმი!

ფარდა.

მარიამ მაჭავარიანი

რედაქტორი: გიორგი ლეონიძე.

ალმასკომის წყალ-სადენის

განყოფილება აცხადებს, რომ ყველა წყალსადენის აბონენტები, რომელსაც აქვთ გაყვანილი

წყალსადენის შტოები

მეზობელ სახლებში ვალდებული არიან ოფიციალურად აცნობონ წყალსადენის განყოფილებას ათი დღის განმავლობაში შემდეგი ცნობები.

1) გვარი და მისამართი თვით აბონენტისა
2) ,, ,, ,, იმ მეზობელ სახლისა, სადაც გაყვანილია წყალსადენი შტო
3) როდის გაიყვანეს ეს შტო (წყალსადენი)
4) ვისი ნებართვით გაყვანილია ეს შტო
5) რაზე იხარჯებოდა წყალი (წარმოებისათვის თუ საცხოვრებლად) ვინც დროზე არ შემოიტანს ცნობებს იქნება პასუხისგებაში მიცემული.

ალმასკომის პრეზიდიუმის წევრი **დ. გაჩეჩილაძე.**
საქმის მწარმოებელი **ნ. გვერიშიანი.**

განცხადება

ამიერ-კავკ. რკინის გზის სამმართველო

ამით აცხადებს, რომ 20 და 21 ოქტ. ტფილისის სალიკვიდაციო საწყობში (დიდუბე გორის ქუჩა)

დანიშნულია **აუქციონით გაყიდვა მოუკითხავ** ამიერ-კავკ. რკინ. გზის სხვა და სხვა სადგურებზედ ტვირთისა და ბარგისა, აგრეთვე უდოკუმენტო ტვირთისა, ნაპოვნ საგნებისა და დავიწყებულ ნივთებისა.

ხელმეორედი საჯარო გაყიდვა ტვირთისა, გაუყიდავად დარჩენილსა, დანიშნულია იქვე 28 ოქტ.

ქვეითმოყვანილია გაგზავნონ ტვირთისა და გასასყიდ ტვირთის ადრესატებისა და ბარგის გასასყიდ ტვირთის და ბარგის შესახებ დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ტფილისის სალიკვიდაციო საწყობში.

1. მოუკითხავი ტვირთი ადრესატების ჩვენებით: №№ 69969 (საქო ხულატა); 11576 (ბაგრაშვილი), 28856—ქათამაძე, 2406—ზეინალ ქოროღლი, 100—ხულუათოვ.

2. კარგა: № 2479—ქიურდამირი, 2338—ჩაქვი, 39131—ბათომი, 31772—ბირჯომი, 682—სვირი, 20691—აბაშა. 13238—ბათომი 4475—სანხერი, 30995—ნათლუხი,

3. უდოკუმენტო ტვირთები მათი სახელების ჩვენებით: №№ 4577—საშინაო ნივთები, 4567—საშინაო ნივთები. 22 საშინაო ნივთები, 4342. საშინაო ფერები, 43—საშინაო ნივთები, 92—ტბის მარილი და ცარიელი ბოჭკები, 109—ლილა, 328—ბამბა და კორზინები 1096—ფესვმანაპრეულები, 170—მორები, 49—საშინაო ნივთები. 2986—რკინის შტანგები, 3319—ქვაბი. 12506—თივის პრესი. 4504—ბოჭკები, 5963—კაუსტ. სოდა, 10631—მორები, 73055—სხვა და სხვა., 4208—ერევნის მარილი.

რუსთაველის თეატრი

სახელმწიფო აკადემიური დრამა

სეზონი 1922—23 წლის.

დასის შემადგენლობა

(ანბანით)

ქალები:

ტასო აბაშიძე
ანტონინა აბელიშვილი
ცაცა ამირეჯიბი
სუზანა პეტანიშვილი
ბარბალე გამრეკელი
ნინო დავითაშვილი
ელენე დონაური
არეთა ლოლუა
ბარბალე რონელი
ანეტა ქიქოძე-ანდრონიკაშვილისა
ალისა ქიქოძე-აბაშიძისა
ანა შოთაძე
ელისაბედ შავიშვილი
ნინო ჩხეიძე
ელენე ციმაკურიძე
ცეცილია წუწუნავა
თამარ ჭავჭავაძე
ნატალია ჯავახიშვილი

ვაჟები:

ნიკო გვარაძე
ნიკო გოცირიძე
ზაქარია გომელაური
ვიქტორ გამყრელიძე
გიორგი დავითაშვილი
აკაკი ვასაძე
ალექსანდრე იმედაშვილი
პლატონ კორიშელი
მიხეილ ლორთქიფანიძე
დიმიტრი მჟავია
გიორგი სარჩიმელიძე
ალექსანდრე ჟორჟოლიანი
გიორგი ფრონისპირელი
დავით ჩხეიძე
უშანგი ჩხეიძე
შალვა ღამბაშიძე
იასესლი ჯიქია

თანამშრომელნი:

ქალები:

თამარა აბაშიძე
ოლღა დოლიძე

ვაჟები:

გიორგი ბახტაძე

პანტელეიმონ ბერიძე
მიხეილ ვარლამიშვილი
ვიქტორ მამალაძე
კონსტანტინე მიქაბერიძე
დავით ნაცვალიშვილი
ვასილ შამათავა

რეჟისორები: ალექსანდრე ახმეტელი
კონ. ანდრონიკაშვილი.
აკაკი ფალავა
მიხეილ ქორელი
(საგანგებოთ მოწვეული) კონსტანტინე მარჯანიშვილი
რეჟ. თანაშემწენი: ისაკ (დოდო) ანთაძე
ალექსანდრე გველესიანი
გიგო იორდანიშვილი

მხატვარი: ვალერიან სიდამონ-ერისთავი
მუსიკალური ნაწილის გამგე: ალექსანდრე შალიკაშვილი
დასის გამგე: აკაკი ფალავა.

სეზონის დასაწყისი შაბათს, 2 ოქტომბერს.

სახელმწიფო იმპორტის და ექსპორტის სავაჭრო კანტორა

ა. ს. ს. რ. ს. საგარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარიატთან

ზაკგოსტორგი

აწარმოებს:

1) ყველა ოპერაციებს საზღვარგარეთ შესყიდვის შემოტანის და გაყიდვის იმპორტის საქონლისას.
2) დამზადება და შეძენა ექსპორტის საქონლებისა ამიერკავკასიის და სხვა მოკავშირე საბჭოთა რესპუბლიკებისა და მოსაზღვრე ქვეყნების.
3) გაზიდვა და გაყიდვა საგარეო ბაზარზე ექსპორტის საქონლებისა როგორც თავის ხარჯზე, ისე საკომისიოთ.
4) შესყიდვა და რეალიზაცია ექსპორტის და იმპორტის საქონლებისა სახელმწიფო, ორგანოების, კოოპერატიულ და საზოგადოებრივ ორგანიზაციების და კერძო წარმოებათა და პირთა დავალებით
5) სესხის მიცემა საქონლის ქვეშ
6) ექსპედიცია, ტრანსპორტი და დაზღვევა საქონლების
7) შესრულება სხვა საკომისიო დავალებათა

ძირითადი თანხა 2.000 000 მ. ოქროთ

გამგეობა: ტფილისი ლორის მელიქოვის ქ. № 5
ტელეფონები: გამგეობისა 8—21 მაღაზია № 1. 4—40 საწყობის 3—42

კანტორებისა

ამიერ-კავკასიაში: ბათომში, ფოთში, სოხუმში, განჯაში, ერივანში, ყარსში და ნახიჩევანი.
რუსეთში: მოსკოვში, როსტოვში, ნიჟნი-ნოვგოროდში
სპარსეთში: ჯულფაში, ენზელში, თავრიზში
საზღვარგარეთ: კონსტანტინოპოლში, რომში, ბერლინში, ლონდონში
სააგენტოები: ნუხაში, აგდამში, აგდაშში, სღაპიანსკში, შახტახტეში და კრასნოვოდსკში.

გამგეობის შემადგენლობა:

თავმჯდომარე ვირაპი.

წევრები: ტ. ს. მელიქოვი
ს. უ. ზავალიშინი

დირექტორი—გამგე ტ. ს. მელიქოვი.

დამატ. სამგზავრო მატარებელი

ჩქარი მატარებლის № 5-ის ცხრილის მიხედვით

ტფილისიდან როსტოვამდე

ამიერკავკასიის რკინის გზათა სამმართველო აცხადებს, რომ ხუთშაბათს 19 ოქტომბერს, დილის 8 საათზე ტფილისიდან როსტოვამდე კავკავის რკინის გზის სარეზერვო შემადგენლობის გადასაყვანად ჩქარი მატარებლის № 5-ის ცხრილის მიხედვით, გაიგზავნება დამატებითი მატარებელი, რომელზედაც გაიყიდება სამგზავრო ბილეთები მაგარ და რბილ ადგილებში—ბარგის მიღებით.

ტფილისის ქალაქის ალმასკომის გადასახადთა ბიურო

აცხადებს, რომ 17 ამ ოქტომბერს დილით 12 საათზე

დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობა

მალაკნის მოედანზე და ნუნუფაროვის ეზოში მდებარე სასწორებზე. კონდიციის გაგება შეიძლება ოთახი № 50 საიჯარო მაგიდის გამგესთან დარახველიძესთან.

ნიხრი

ბარგის გადაზიდვისა ქალაქ ტფილისის და საბურ ნავთლუღის საზღვრებში

1. ნავთლუღის გარეშე რაიონი არამიანცამდე 6.000 ფუთზე
2. კახეთის მოედანი 8.000 „ „
3. ორთაჭალა გაკეთებულ ხიდამდე 12.000 „ „
4. მოედანი 10.000 „ „
5. სოლდათის ბაზარი და ერევნის მოედანი 12.000 „ „
6. რიყე 12.000 „ „
7. ვორონცოვის ხიდი 15.000 „ „
8. ოლღის, წყნეთის და რუსთაველის 15.000 „ „
9. საბურთალო, ვაკე 20.000 „ „

შენიშვნა: ლვინის, კარაქი და სხვა ამნაირი პროდუქტი 2.000 მ. ყოველ ფუთზე საშინაო ნივთები, ცარიელი ბოჭკები, მუებლი ხიშის და მძიმე ბარგები შეთანხმებით ან რუსიდან

ს. მ. ფ. ს. თავმჯ. მოადგილე ს. აგაჯანოვი
კოლეგიის თავმჯ. ც. ტ. მ. ო. გ. ფიცხელაური
ექსპლ. გამგის მოად. ვ. ხიდაშელი.

ამიერ-კავკ. რკ. გზის სამმართველო

ნიშნავს 20 ოქტომბერს შეჯიბრებას რკინის გზის საჭიროებისთვის

1000 ფ. სტეარ. სანთლის

მიწოდებაზედ. განცხადება ფასის და პირობების ჩვენებით, დახურულ პაკეტით, წარწერით „20 ოქტ. შეჯიბრებისთვის სტეარ. სანთლების მიწოდებაზე," აღნიშნულ ვადისთვის საჭიროა ჩაიშოს ყუთში სამეურნეო-მატერიალურ სამსახურთან.

განცხადებული ფასები უნდა იყოს უზრუნველყოფილი ბეით, საერთო ჯამის 5% რაოდენობით.

მიწოდება შეიძლება ნაწილობრივ, მაგრამ არა ნაკლებ 250 ფ. თვეში.

სანთლების მიწოდების ტექნიკურ პირობებთან გაცნობა შეიძლება სამეურნეო—მატერიალურ სამსახურში (მომარაგების ნაწილში)

ყოველ დღე 9—3 საათამდე, გარდა კვირა და უქმე დღეებისა.

იქვე უნდა იყოს წარდგენილი ნიმუშები.

„ცენტროტრამოტი"

ს. მ. უ. ს.

აცხადებს, რომ თანახმად საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის განკარგულებისა

გაუქმებულია

საგანგებო სამეული სადგურზე

და ყველა ფუნქციები გადაზიდვისა გადადის „ცენტროტრამოტი"-ს კომპეტენციაში.

ცნობა: დამოკიდებულის № 8021 27 სექტემბერი 1922 წ. „ცტმო"

(კრ. 417—3—1)

ს. მ. უ. ს.

ცენტრალური სავაჭრო სამართველო

უნივერსალური მაღაზიები № 1 და 3

1) სომხის ბაზარი (ქარვასლა ყოფ. მანთაშევი) 3) სასახლის, 8 (ყოფ. ალშვანგის)

შემოდგომის სეზონისთვის

მიღებულია საქონელი ბათომით და გამოიდგა გასაყიდათ.

შალის ქსოვილი

შევიოტი ყველა ფერების დრაპი ვაჟების და ქალების პალტოებისთვის შალის მატერიები ვაჟთა და ქალთა კოსტიუმ. კუპონები მამაკაცთა კოსტიუმ.

აბრეშუმი:

აბრეშუმების კრეპონი „დიუშეს" და სხვ.

ტრიკოტაჟი:

ჟაკეტები „პაულა," აბრეშუმის, საზამთრო ყველა ფერების „ მსუბუქი „ „ შალის. ბავშვების და ქალების სვიტერები შალის, ქალთათვის, ბავშვების, ვაჟების ჩულქები აბრეშუმის, ფილდიკოსის ყველა ზომის და ფერების ქალთათვის და ბავშვებისთვის. ნასკები მამაკაცისთვის, ფილდიკოსის ყველა ზომის.

დიდი არჩევანი:

ქაღალდის ქსოვილები

ბატისტი ჩითი, რენი ბუმაზეია, გრისბონი ფლანელი, მადეპალამი, შოტლანკა სატინი.

შეკერილი საცვლები მამაკაცისთვის

ჭურჭელი

სამზარეულო, მინანქარით სასადილო ყოველგვარი მუშეულობა

გალანტერეა, პარფიუმერია (საზღვარგარეთის) შეკერილი ტანისამოსი

მამაკაცების შალის კოსტიუმი ტყავის კოსტიუმების კომპლექტი პალტოები ქალების და მამაკაცები;

შეკერილი ფეხსაცმელები ქალთათვის

მამაკაცისათვის საკუთარი სახელოსნოში მიიღება შეკვეთა ყოველგვარ ფეხსაცმელზე

მაღაზია № 2 ქარავან-სარაი ტამამშევისა

კონიაკები და არაყი სარაჯევისა „არგო"

თუთუნი საბჭოთა ყველა ქარხნების.

პაპიროსები სოლიდნი, საბჭოთა, ეგიპეტსკი, დელიკატეს, სოფო. არისტოკრატიული და სხვ.

მიღებულია ახალი საბჭოთა პაპიროსები ფასები ზომიერია.

პროფკავშირის წევრებისთვის 10 პროც. დაკლებით.

საფოსტო გადასახადი გასაგზავნ სადგურზე

ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველო

აცხადებს საქონლის გამგზავნელთა საყურადღებოთ,

რომ ტვირთების გაგზავნის დროს, მაგ. თავშეუფუთავი, იაფფასიან და ძნელად შესანახი ტვირთების და აგრეთვე იმ ტვირთების, რომლებიც იგზავნება თანმხლებლით, როგორც ამიერ კავკასიის რკინის გზების ფარგლებში, ისე იმის გარედ, უნდა გადახდილ იქნეს გადასატანი ქირა ყველა დამატებით გადასახადებით საქონლის გაგზავნის სადგურზე. გასაგზავნ სადგურიდან დანიშნულების სადგურებამდე.

მატარებლების მიმოსვლის შეცვლა

თბილისის და ჯულფის შორის.

სამხრეთის რაიონის მგზავრების უფრო წესიერ მიმოსვლისათვის 30 სექტემბრიდან თბილისიდან, ხოლო 8 ოქტომბრიდან ნახიჩევანიდან ინიშნება დღე-გამოშვებით 26—24 და 26—27 მატარებლების მიმოსვლა შემდეგი ცხრილის მიხედვით: მატ № 25—23 მიდის ტფილისიდან ლუწ. რიცხვებში, დღის 2 საათზე და 30 წუთზე. ალექსანდროპოლში მიდის კენტ რიცხვებში, საღამოს 9 საათზე და გადის ერევანიდან ნახიჩევანში ლუწ. რიცხვებში, ღამის 12 საათ. და 35 წუთზე და მიდის ნახიჩევანში იმავე დღეს 12 საათზე და 15 წუთზე.

უკან ბრუნდება: ნახიჩევანიდან—მატარ. № 26—27 კენტ რიცხვებში დილის 8 საათზე. ერევანში მიდის საღამოს 8 საათზე გადის თბილისისაკენ საღამოს 11 საათზე და 30 წუთზე, აგრეთვე კენტ რიცხვებში. ალექსანდროპოლში მიდის დილის 9 საათზე და 30 წუთზე: თბილისში მოდის ღამის 4 საათზე ლუწ. რიცხვებში.

ამის გამო, ამავე 30 სექტემბრიდან უქმდება ერევანსა და ნახიჩევანს შორის კვირაში ხუთჯერ დანიშნული მატარებელი №№ 14—13 და 16—15.

ქალაქის აღმასკომის სასტატისტიკო საინფორმაციო განყოფილება

ამით აცხადებს საყოველთაოდ, რომ ორშაბათს, ამ მიმდინარე ოქტომბრის 16-ში დაიწყება გამოკვლევა ყველა ქ. ტფილისში არსებულ დაწესებულებებისა, ამისათვის განყოფილება სთხოვს ყველა განყოფილებათა, რათა აღმოუჩინონ მას ყოველგვარი დახმარება ზემოაღნიშნულ გამოკვლევის შესასრულებლად.

შენიშვნა: გამოკვლევა იქნება შესრულებული აგენტების საშუალებით, რომელთაც ექნებათ მიცემული სათანადო მანდატები.

დედანს ხელს აწერს აღმასკომის თავმჯდომარე: **ლ. დუმბაძე**

სასტატისტიკო საინფორმაციო განყოფილების

გამგის მოადგილე: **ჯანდიერი.**

მდივანი: ბახილია

ს. ს. ს. რ.

სახელმწიფოს ღვინის-სპირტის და კონიაკის ტრესტი.

სახ. მეურ. უმ. საბჭო.

ტფილისი, სასახლის ქუჩა № 6 ტელ. 16—52.

სახელმწ. ღვინოების ტრესტი წინადადებას აძლევს ყველას, შეიძინონ რომელიმე ფაბრიკატები თავის ცნობილ ქარხნებიდან, რომლებიც ამ ჟამად სავსებით მუშაობენ.

ქარხანა № 1 (ყოფილი დ. ზ. სარაჯიშვილის)
„ 2 („ ამხ. „არგო")
„ 3 („ დ. ე. კალანდაძე)
„ 4 („ სოლომონოვის გომბი)
„ 5 („ პორტეკერო—აბასთუმანში)

სპირტი—არაყი კონიაკები—ყოფ. სარაჯიშვილის ფირმისა კონიაკები—ყოფ. „არგო"-ს ფირმისა

თავის ნაწარმოებების მაღალ ხარისხის დაცვის გარდა, რომლებიც ატარებენ ქარხნების ეტიკეტებს და სახელმწიფო ღერბის იარლიყებს, სახ. ღვინის ტრესტი სდევნის ყოველგვარ ფალსიფიკაციას და ქურდ სიყალბეს.

სპირტის და მაგარ სასმელების გატანა რ. ს. ფ. ს. რ.-დან შეიძლება მხოლოდ სახელმწ. ღვინის ტრესტის ნებართვით

გამგეობა

პირველი ხარისხოვანი სასტუმრო

„ორიანტი"

ქალაქის ცენტრში, რუსთაველის პროსპექტი № 9.

საუკეთესო ნომრები, ვანა, ელექტრონის განათება, ტელეფონი.

სასტუმროსთან რესტორანი

ევროპიული და აზიური საჭმელებით, საუკეთესო

მზარეულთა ზედამხედველობით.

საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები. სადილები ეძლევა ყველას 2—5½ საათამდე.

ფასები დაკლებულია.

ნება დართ. სახს. ცენზ. 3000. სამხედრო საზღვაო კომისარიატის სტამბა.

პანთეონი

ფასი 5.000 მ.

რედაქციის მისამართი: პუშკინის პასაჟი ტელეფ. 8—04.

განცხადების ფასი მორიგებით.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 22 — კვირა 10 დეკემბერი — № 22

მოლანდიზმი ნიამორები
X
შინაარსი.

გრიგოლ რობაქიძე —მიწის ნაჟური სორბლ
პაოლო იაშვილი — ევროპა
ტიციან ტაბიძე —სეზონის ფალავანი
შალვა აფხაიძე—სოლო სიონში
გიორგი ლეონიძე —ახალი მთვარე პახეთში
ელენე დარიანი—წერილი ანნა ახმატოვას
რაჟდენ გვეტაძე—მანიფესტი ვირებს
ვალერიან გაფრინდაშვილი—ივანე მაჩაბელი
ჟიულ ლაფორგი—სამგლოვიარო მარში
სერგეი კლდიაშვილი · დაბრუნება
გრიგოლ რობაქიძე—სიტყვის როია

Г-6542

რედაქტორი: ვალერიან გაფრინდაშვილი.

რუსთაველის თეატრი
ორშაბათი 11 დეკემბერი

ქართველ საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავრობის ... მოღვაწე მართავს 25 წლის შემოქმედების აღსანიშნავად

მოქანდაკე
იაკობ ნიკოლაძის
[illegible]

I. [illegible]: ივანე გომართელი,
ვახტანგ კოტეტიშვილი.
II. სიტყვები საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა წარმომადგენლების.
III. თეატრში გაიმართება იაკობ ნიკოლაძის ნაწარმოებთა გამოფენა.

დარჩენილი ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში.
ბანკეტზე ხელის მოწერას იღებს ხელოვანთა სასახლეში კომენდანტი პლატონ კეშელავა. მისამართი: სერგ. ქ. № 13. ტელ. 17—51.

საიუბილეო კომიტეტი.

პირველ იანვრიდან ტფილისში გა-ნახლდება გამოცემა ყოველკვირეულ გაზეთი
„ბარრიკადი“
პოეზია, ესტეტიკა, პოლიტიკა.
გაზეთში იქნება მიმოხილვა წარსული წლის პოეზიისა საქართველოში და ევროპაში
დაბეჭდილი იქნება დეკლარაციები და მანიფესტები.
რედაქტორი: ტიციან ტაბიძე.

ხელოვანთა სასახლე
(სერგეევის ქ. № 13)
საქართველოს ახალ მწერალთა კავშირის მორიგი 48
ესტეტიური საღამო.
კვირას, 10 დეკემბერს
პ. ინგოროყვას მეოთხე მოხსენება შოთა რუსთაველზე
„რუსთაველის გეოგრაფია“
საღამო დაიწყება 7 საათზე.
შესავალი ფასი 20 ათასი მ.
დარბაზი გათბობილია.

იაკობ ნიკოლაძე

მოქანდაკე ნიკოლაძე.

1902 წელი. ზაფხულის პარი. „სეირონბა“ ახალ ქუჩის ბაღში (მამონ სათავად აზნაურო). მრავალი გასართობები. ყურადღებას იქცევს ერთი კიოსკი: მეფისტოს თავია ჩამოსხმული კიოსკზე. გვერდით ჭაბუკი სდგას: დაბალი ტანის შავი თმა, ოდნავ ხუჭუჭი ვიშერი, დიდრონი შავი თვალები, პროფილი ძველი ასირელის, სილუეტი მიმზიდველი ფრიად. ჭაბუკი იაკობ ნიკოლაძე და კიოსკი მისი ნამოქმედარი. ეს იყო ჩემი პირველი ნახვა ქართველი ქანდაკების.

გავიდა ხუთი წელი. პარიზში ვარ. ეხვდები ქართველებს. გავიცანი „იაკო“ წამსვე დაუახლოვდი. არის მის ბუნებაში რაღაც ძალზე უშუალო, თითქმის „სიბავშვე“, მხოლოდ, ისეთი რომელიც ჩვეულთა ხვედრია მხოლოდ. არავითარი სიაეე, არავითარი ბოროტი, არავითარი გესლი—მის ბუნებაში არ მიგრძვნია; პირიქით: მუდამ გულ ახდილი, ლაღი მეტად, აფრთოვანებული, ბედნიერი სიცილით.

ხშირად დავიარებოდი მასთან. საკმაოდ დიდი ოთახი: გაყოფილია ფარდით: აქეთ—ატელიე, იქით—„საცხოვრებელი“—თუმცა ცხოვრებით უფრო ატელიეში ცოცხლობს. არ დამავიწყდება ერთი სანახაობა: შევდივარ: „იაკო“ ფინიას ალერსება: ამ ალერსში რაღაც უცნაური დავინახე: ხელოვანისათვის ძაღლიც იყო გონიერი: თითქო ხუთი წლის ბავშვს უთხრობდა ზღაპარს ღიმილით.

იმთავითვე „იაკოს“ ბუნებაში ერთი რამ იპყრობდა ჩემს ყურადღებას: უშუალო ტალანტი. მას დიდი განათლება არ მიუღია, მაგრამ ინტუიციით·დიდ საკითხებს სწვდება. ხანდიხან თითონაც გამოსძებნის ხოლმე ასეთ საკითხებს, ყოველს საკითხში თავის აზრს თავისებურ არაბესკად გადაჰყავს. თუმცა „სიტყვით ხანდიხან ისეთ განცდას მოგვცემს, როგორიც „ბერი“ ხავსიანი ქვა ძველი სალდუმლო წარწერით.

ნიკოლაძე ნამდვილი ხელოვანია, პლასტიური გრძნობა უმაღლესად განვითა-
რებული აქვს. ქართველთა გენია უფრო სად პლასტიკურია: აქ ნიკოლაძე ამ გენიას ქვაში ჰკვეთს ცეცხლივით ზომ-გონებით. მისი შემოქმედებაში მე პირადათ მისი სიმხურვე ტემპერამენტი მიპყრობს; ტემპერამენტი წმინდა, შეურეველი, გაუგრილებელი, უშუალო. მთელს მის შემოქმედებას ქალური სირბილე ახლავს. იქნებ ეს ქართველთა ისტორიის შედეგი იყოს. მიქელ-ანჯელოს „სივაჟე“ აულაგმავი, დემონიური, მამაცხოვრის ჩვევა ისტორიის ბოლოს და ბოლოს გაქრების, მაგრამ „იქითონ ქალურობა“ ნიკოლაძის შემოქმედებაში განუმეორებელ სინაზესა ჰქმნის.

ნიკოლაძე ისეც ხელოვანია: სიცოცხლეში, მოჰყვის ტემპერამენტი მისი ერთი საუკეთესო ნაკვეთია მთელი მისი სიცოცხლე ხელოვანთა შორის ტრიალებს. ყველაზე უფრო განთქმულს სიტყვის სიახლეს, ლექსის მიერ, სახის უშუალობას, და რაც უფრო ყურადსაღებია: ძვირად მონახავთ ნიკოლაძის მსგავსს პიროვნებას რომელსაც სხვის „კარგი“ სხვის გამარჯვება. (საკუთრივ ხელოვნებაში) ასე ძალზე ახარებდეს.

აუტანელია ის ატმოსფერა, საცა ნიკოლაძე მოქმედობს: არ არის შკოლა, არ არის ტრადიცია. მოქანდაკეს შეუძლია იმოქმედოს: პარიზში, მიუნხენში, რომში. იქ არის „ჰაერი“. თბილისი მხოლოდ უდაბნოა მოქანდაკისთვის. მით უფრო საკვირველია ნიკოლაძის შემოქმედებითი ჟინი, რომლითაც იგი ამ უდაბნოში ინთება.

კიდევ სხვა უბედობა: ნივთიერი შეკვეთიება. ადგილიც არ ჰქვს: მჭედელს სამჭედლო არ ჰქონდეს უბედურობა არის. ქართველი ერი გულგრილია. თუ კარგი რამ დაინახა ერთა, ახლა მაინც დაინახოს თავისი მოქანდაკე. აუშენოს მას ატელიე: ეს იქნება ხალხისთვის სახელი. იგი იქცევა, „სამეგობრო“ გარდა ისეთი ადგილი, საცა ყოველი ქართველი ხელოვანი მონახავს კუთხეს ესტეტიური ვარჯიშისთვის, ხელოვნების საქმეა თავს იქვან ატელიეს გამართვა: თითოეული „ჟაკოს“ მწერი ყვავილი.

გრიგოლ რობაქიძე.

იაკობ ნიკოლაძე

საქართველო გასაკვირველი ქვეყანაა და ხალხი კიდევ საოცარი! მიუხედავად თავისი მცირე რიცხვისა, მან დასძლია დიდი ისტორიული დაბრკოლებანი, და დღეს მისი კულტურა მაღალ დონეზეა დამდგარი ქართული ლიტერატურა—პოეზია და პროზა დიდი სამკაულია ამავე ქართველი ერის; ქართველ თეატრს აქვს მაღალი კულტურა სცენიური ხელოვნების შესაქმე ამოუწურავი საგანძურია, მხატვრობა ფიროსმანიშვილის ჰენიის და სხვა ევროპიულად აღზრდილ მხატვრების სახით და ქართული სკულპტურა, რომელიც გააცოცხლა იაკობ ნიკოლაძემ.

ნიჭიერი ახალგაზრდა იაკობ ნიკოლაძე ხნავლის დაწყებისას, მიდის პარიზს, როცა როდენის შემოქმედების დიდი გავლენა ჰქონდა მთელს ევროპაზე. მგძნობიარე არტისტი მთელი ახალგაზრდური ცეცხლით ეცემა როდენის გზაზე რის გავლენას ნაწილობრივ აქამდისაც განიცდის. თანამედროვე ხელოვნებაში არის მრავალი საერთო ხაზი, საერთო სტილი, საერთო ძიებანი, შეიძლება პირველ შეხედვაზე სრულიადაც შეუმჩნეველი. თანამედროვე ფორმის ზოგადი პრინციპია იმპრესიონიზმი და სიმბოლო [illegible] [illegible] მთელ როგორც ზოგადი დამახასიათებლი სიმბოლო საქართველოს მრავალსახის.

როდენმა მაშინ დაიმორჩილა თანამედროვეები ის—როგორც სწერს ცნობილი გერმანელი სამხატვრო კრიტიკოსი მენტენ გრეფე: არა თუ განხორციელება ფრანგული ტრადიციისა კლასიციზმიდან აღდგენილ ბაროკომდე, იგი თითონ სიმბოლოა საფრანგეთისა, როგორც ფაუსტი გერმანიისთვის" საერთო ძიებანი სკულპტურაში.

სხვა და სხვა ქვეყნების ოსტატებს რო აერთებს, ჰქმნის სკულპტურის თითქოს ინტერნაციონალ ხელოვნებათ. საერთო მიზანია მოძებნა ტიპის ფსიხოლოგიის, ერთსახეში მთელი ეპოქის გრძნობის გადმოცემა, როგორც საბერძნეთში VI საუკუნეში ეძებდენ ადამიანის სხეულის გაერთპიროვნებას.

ტეხნიკური მიღწევანი გათანაბრებული იყო ხელოვნების შინაგან აზრთან გაჩნდა საერთო ტეხნიკური იმპრესიონისტული ხერხი სკულპტურების, რომელიც აერთებდენ მრავალ ეპოქების მიბაძვას და უმორჩილებდენ მთელის გრძნობ პრინციპს, მაგრამ მისმა ბედნიერმა ნიჭმა უშველა მას. დაუმატებინა მისთვის უკვე ახალი პრინციპები, რაც მის შემოქმედების აახლოებენ დღევანდელ დღის ძიებას. ეს არის კულტურა ფორმისა ფორმისათვის და მოძრაობა მოძრაობისთვის. იაკობ ნიკოლაძე რომლის კულტურული მნიშვნელობა განსაკუთრებით დიდია, უნდა შევასდეს როგორც ნოვატორი და პიონერი თავისი ხელოვნებისა სამშობლოში.

დიდი მასსების და გრანდიოზულ ფორმების შემქნელმა არტისტმა იმავე მატერიალურ პირობების გამო,—რომლებიც ლუნავენ და ამსხვრევენ დიდ ტალანტებს,—უნდა შეზღუდოს თავის შემოქმედების მაშტაბი. მართალია ამ დანაკლისს ავსებენ ის პორტრეტები და პატარა ფიგურები, რომლებშიაც მოხერხებულად არის შედუღებული ფორმა შინაარსთა და სადაც ადამიანის სახის ფორმას მიმზიდველობა, იქცევა უცნაურად, როგორც ღვთიური ხმის გამოცხადება, მაგრამ, ვიმეორებ, უზარმაზარ სახეების ძლიერი ძლიერება, და აგრეთვე დიდი ხიერცველი რომლებიც მოქმედებენ თავშეუკავებლად ან კი განისვენებენ უძრავ ყოფით არა ბედნიერი შე-

სძლებლობა საქართველოს ამ მიქელ ანჯელოსთვის. მოგონება ბარელიეფი რომელიც გამოჭქანდაკა არტისტმა თბილისიდან ერთ სახლისთვის (ყოფილი წრ. რუსთაველის პროსპექტზე). დაუმთავრებელ შენობის უჯვეული სიცივეში მუშაობას საშინელ ქმიმე პირობებში შეიქმნა ეს გრანდიოზული ბარელიეფი, რომელშიაც მოძრაობას პლასტიურობა შეხამებულია ფორმის სიმძლავრესთან და და რომლის კომპოზიციას ფანტაზიას გაკვირვებაში მოდის მნახველი სამწუხაროდ მოქანდაკის სურვილის გარეშე ამ ნაწარმოებმა ვერ შეამკო შენობა და ამრიგად ქალაქმა დაკარგა ეს ღირსშესანიშნავი განძეულობა. იმ დროიდან სოფლიადაც აღარ ყოფილა ცდა შეექმნათ რამე იაკობ ნიკოლაძისთვის, რომ მით მისცემოდა საშუალება საქართველოს სატახტო ქალაქს მიართვას ნამდვილ ხელოვნებას კულტურის მაგივრად ყოველგვარ მფარველობას უწევენ ვილაც უცხო უვიც დილეტანტებს რომელთათვის ქანდაკების წარმოებაში მონაფის ცოდნა მიუღწეველ იდეალს შეადგენს.

იაკობ ნიკოლაძის შემოქმედების გვირგვინად უნდა ჩაითვალოს ბიუსტი აკაკი წერეთლის. თქვენ ალტაცებაში მოჰყავხართ ამ გაპოპრილ ქვას რომელიც თრთის სიცოცხლით და სილამაზით. რაოდენ გამოსახვით იძლევა და რა დიდი ღვთიური შემოქმედებაა აქ დაგროვილი. ეს ბიუსტი იწვევს საკვირველებას თავისი ოსტატობით და თავისუფლობით. მხვილი მასსა დატვირთული არ არის მოსაწყენი დეტალებით. კონტურების პლასტიური კეთილშობილება ავსებს პოეტის ღვთიურობით გაჭირვ სახეს. ი. ნიკოლაძის ყველაზე შესამჩნევი ნამუშევარია ილია ჭავჭავაძის საფლავზე დამდგარი იმისი „საქართველოს მწუხარება" აქ სწორი კომპოზიციით არის დალაგებული არხიტექტორული მასსები—მშვენიერი ანსაბლი წმინდა ხაზების. აქ გამოსახულია ზედმიწევნილი სევდა მწუხარე სამშობლოსა

ახლა მეტრი ასრულებს კ. მარქსის გრანდიოზულ სურათს და წინდაწინვე შეიძლება ითქვას, ეს იქნება მისი საუკეთესო ნამუშევარი.

პორტრეტი—ბიუსტი—აი უმეტესი რიცხვი მისი ნამუშევრების. რამდენი სხვა და სხვაობაა ხასიათების რამდენი ვარიანტებია, მატერიალსა და სისტემაში.

სალომე თოქანანის თავით, (ტორმარილო) პორტრეტი თამარ ყაჩ ლის (ტერრაკოტა)—სახე ქართულ სევდის. თავი ჩრდილოელი ქალწულის სადაც ყინულის სიმკაცრე ნორვეგიის აურიელებს მაყურებელს. პორტრეტები პროფ. მელიქიშვილს, ლამბარაშვილს, თორომანოვის, პოეტი გაფრინდაშვილს და სხვ. აქ ჩამოთვლილია მცირე რიცხვი. დაუმატებთ მრავალ პროექტებს—პარიზის კომუნის გმირები, თავისუფალი საქართველო და სხ. ეს პატარა ფიგურები ცოცხლობენ და მოძრაობენ. კომპოზიცია მეტად გამომხატველია და ლაკონიური. ძალიან სამწუხაროა, რომ ამ ნაწარმოებებით არ არის დამშვენებული ქალაქი. ქვის ფიგურა დაღლილი გუთნის, (ბარელიეფი ძეგლისთვის) დასვენების პოზით. რომელსაც ალტაცებაში მოჰყავხართ მუსკულატურისა და ანატომიის ცოდნით.

უკანასკნელი ნაწარმოებები გვაჯერებენ უფრო დიდს ოსტატობას. ჭედითი სული არ სტოვებს გიპსს და ქვას. იმ უკეთეს სამუშაო პირობებში რომელსაც საქართველო ჰპირდება ი. ნიკოლაძეს, ჩვენ დავინახავთ მის შედევრებს, რის თავდებია მისი დიდი ოსტატობა და ღვთიერმოსილობა.

საბჭოთა საქართველო—დღეს ღვთიურ სიხარულშია. მზე ანათებს მთებსა და მინდვრებს. დღეს ადიდებენ, ვინც სამუდამოდ დარჩება ერია ნათელ ისტორიაში.

კირილლ ზდ ნევიჩი.

იაკობ ნიკოლაძე „ბახტრიონის" რედაქციაში

დგანან: მხატვარი კირილ ზდანევიჩი, ვალერიან გაფრინდაშვილი, პაოლო იაშვილი, ტიციან ტაბიძე.

სხედან: ვასილ ბარნოვი, "ბახტრიონის" რედაქტორი—გიორგი ლეონიძე, ი ა კ ო ბ ნ ი კ ო ლ ა ძ ე.

იაკობ ნიკოლაძე

თებილესთვის

იაკობ ნიკოლაძეს იუბილე არა ჰკავს ჩვენში გახშირებულ ხატრით და მოვალეობით გამართულ იუბილეებს. ეს არის დაფასება ნიჭის, არტისტიზმის შემოქმედების, მთელი ერის მასშტაბით. ეს არის იმავე დროს დღესასწაული ქართულ ქანდაკების, რომელიც იაკობ ნიკოლაძით იწყება საქართველოში. მაშინ როდესაც მწერლობა მხატვრობის და რამოდენიმეთ თეატრის ტრადიცია ძლიერი იყო, ჩვენ მეოცე საუკუნემდის არა გვქონია არც ერთი ოპერა და არც ერთი ქანდაკების ძეგლი. უსათუოდ ოპერის ისტორია იწყება „აბესალომ და ეთერით". ისე როგორც ძეგლი ილია ჭავჭავაძისთვის არის პირველი მაგალითი ქართულ შემოქმედების, თანამედროვე, ევროპიულ გაგებით. ამისათვის ეძლევა ნიკოლაძის იუბილეს ორნაირი შინაარსი.

როდენის არჩეულ მოწაფეს, საქართველოში არ დახვდა პირობები, თავის ნიჭის და ცოდნით დიდათ გაღრმავებისათვის, მასაც ეწვია ბედი ყველა ნიჭიერ ქართველის: პირველად მადლით და ენტუზიაზმით შეხვედრა მაგრამ მიღებისა და დაფასების მეორე დღესვე, გულ გრილად და ფუქსავატურად მოპყრობა. ჩვენდა საბედნიეროდ ჩვენ პოეტებს ეს საყვედური არ გვეთქმის, დიდის სიყვარულით, პატივისცემით და ღირსეულ დაფასებით ვხვდებოდით ჩვენ ი. ნიკოლაძეს ყოველთვის. დაუვიწყარია ჩვენთვის მასთან მეგობრობა, მისი ჭკუამახვილობა და მისი არტისტიული პათოსი.

მიუხედავად ბევრი საყვედურისა, რომლითაც პირველი ქართველი მოქანდაკე იგონებდა თავის გაგიჟებამდის საყვარელ სამშობლოს, არასოდეს არ ჰქონია სურვილი დეზერტირობის, თუმცა შეიძლება იმავე პარიზში მას გაჩენოდა მეტი თაყვანისმცემელი და დამფასებელი ყოველ შემთხვევაში პარიზში იგი ნახავდა მხატვრულ ინტერესების პირობებს, რაც მას თბილისში ყოველთვის აკლდა.

ნახევარი საუკუნის თავის შემოქმედებისა ძვირფასმა არტისტმა [illegible] ... მას, როგორც შეიძლება არც ერის ახალგაზრდას სჭირდება ყურადღება, მოფერება და ევროპა ის [illegible] ნატრობდა რუსთაველისთვის ძეგლის აგებას, საჭიროა გახაბლედა, რომ ეს ოცნება გამართლდეს, და მართლა საოცნებოდ გახდის, თბილისი რომელსაც რუსთაველის ძეგლი აკლია, როგორც თავისუფლება. ამ ზღაპრების იმედი აქვს ჩვენს იუბილიარს. მაგრამ ეს სანატრელი დღეც რომ არ დადგეს იაკობ ნიკოლაძეს არ დაივიწყებს ქართველი ერი, და ქართულ ქანდაკების ისტორიაში მის სახელს მოიგონებენ ისე, როგორც თანამედროვე კულტურა იგონებს გუტემბერგს, სტამბის გამომგონებელს

პაოლო იაშვილი.

იაკობ ნიკოლაძე

იაკობ ნიკოლაძე დაიბადა 1876 წელს ქუთაისში ვაჭრის ივანე მათესძე (მამუკაშვილი) ნიკოლაძის ოჯახში.

იაკობი ოჯახში მეთორმეტე შვილი და მას, როგორც ბენიამენს, შინაობაში განსაკუთრებული ყურადღებით და სიყვარულით ეპყრობოდნ. 1883 წელს შედის ქუთაისის გიმნაზიაში. აქ მას ყველა საგნებში ცუდი ნიშნები ჰქავს, რუსული სრულებით არ ესმის და იძულებული, ხდება გიმნაზია პირველ კლასიდანვე დასტოვოს და გადავიდეს მისივე ძმიდგან გამართულს ბათომის სახელოსნო სასწავლებელში. აქედან თავისი ძმის ვასილის და ვინმე რუსი ინჟინერ-ტეხნიკის დახმარებით რომელიც მას კეთილ ჭენიათ აღმოუჩნდა, იაკობ გაემგზავრა მოსკოვს გრაფის სტროგონოვის სახელობის „ტეხნიკური ხატვის სასწავლებელში" სადაც დაჰყო ოთხი წელიწადი აქედან გადადის ადესის სამხატვრო სკოლაში. აქ მას ჰხვდება მეორე მეორე მეგობარი ქართველი კათოლიკე სერაფიმ პოპოლიკაშვილი. მატროსი, რომელმაც ყველა ხლეები მოიარა და მოქანდაკე! რომლის რჩევით იაკობ სამუდამოთ დაადგა სკულპტურის ძნელს გზას.

სულ პირველად, იაკობი საშინელი ეჭვებით არის მოცული, რო მას სრულიად არ შესწევს ძალა მექანდაკეობის და ერთი რუსის მოქანდაკის „ივანე მოსხანჭისთან" ყოველ დღე ჰერდება მთელი სიათობით და ყოველდღე დაღრეჯილი ცხებულივით ბრუნდება უკან.

მის ეჭვიანობას ძლიერებდა სასწავლებლის ზედამხედველის საქციელი, რომელსაც იაკობი, როგორც ქართველი არ უყვარდა და ურჩია სხვი დღენებებინა ასეთ „უნამუს" ფიქრებისათვის".

მაგრამ ჰენია დღითი დღე იჩენს თავს და იაკობ უკვე აღტაცებს გადასულლი, სიამაყეა, როგორც სკოლის ისე ამხანაგების.

პირველი შემოქმედებით ის ევლინება ქართულ საზოგადოებას 1897 წ. როცა ის, 21 წლისა, ლიტერატურა თან გამოფენს შოთა რუსთაველის უზარმაზარ სტატუას. ახალგაზრდა მოქანდაკეს გულწრფელად ულოცავენ თბილისის მაშინდელი ქურუმნი: გიგო გაბაშვილი და მოხუცებული სკულპტორი ხოდოროვიჩი, რომელსაც თბილისში დადგა ძეგლები პუშკინის და გოგოლის. მაგრამ არა სჩანს ქართული საზოგადოება.

რუსთაველის სტატუის ფასად აქვს დაწერილი 300 მანეთი და ილია ჭავჭავაძე ბრძანებს: „სულ ერთია, ხომ არავინ იყიდის, წერა კითხვის საზოგადოებას შემოსწირონ". მაგრამ იაკობი ამბობს: „მე დავამტვრევ ჩემს ქანდაკებას და კი არ შევწირავ" იმიტომ რომ ყოფ იყო ქართული საზოგადოება და „ცივი ილიაც. ურომლისოდ ერთი ქართველი ახალგაზრდა ვერ გაშლიდა ასპარეზზე, სრული გულგრილობით ჰხვდებოდა მას.

შემდეგში კიდევ, როცა იაკობი 25 მანეთით დახმარებას სთხოვს ღ. სარაჯიშვილის მაშინდელ „ნარკომპროსს" ნიკო ცხვედაძეს, იგი უპასუხებს: „ჩვენ მარტო სტუდენტებს ვაგზავნით".

1902 წ. იმართება მეორე გამოფენა და იაკობ ნიკოლაძე ნობელის პავილიონში გამოფენს ექვს არშინიან სტატუებს: „მრეწველობა და ტეხნიკა" აქვეა: მისი „ხევსური" და რამოდენიმე სხვა ქანდაკიც. იაკობ იღებს ვერცხლის დიდ მედალს და ხოდოროვიჩიც ასე მიმართავს:

— თქვენ, ყმაწვილო, სიხარულით გვევსებით. თქვენი ქანდაკებები სუნთქავენ, გრძნობენ და თქვენგან უფრო მეტსაც მოველით. მაგრამ ქართველობა ისევ ბრმაა რომ დაინახოს თავისი პირველი მოქანდაკე—იაკობ ნიკოლაძე.

ამავე წელს ს. ქისტაურში გარდაიცვალა პოეტი რაფიელი ერისთავი. დამკრძალავ კომიტეტს წარუდგება იაკობი და წინადადებას აძლევს, გაგზავნონ თელავში გადასაღებად მიცვალებულის ნიღაბი.

მუდამ ხელ მოჭერილი ილია კითხავს: რამდენი ღირება?

აქ იაკობს პასუხსაც არ აცლიან და სისიკო ფოკვილაძე სხაპასხუპით იძახის:

— რა ფული მოუნდება, ბატონო, აქედან გზა—ოთხი მანეთი, [illegible] ოთხი მანეთი, და თელავშიც [illegible] სამი მანეთი" დავით სარაჯიშვილი, ამოიღებს ხუთმეტ მანეთს და გადასცემს იაკობს. იაკობი მალე ბრუნდება თელავიდან გადაღებული ნიღაბით და ილია ეკითხება: „ყმაწვილო, რა ეღირება რაფიელის ბიუსტი?

იაკობ უპასუხებს; „ხუთმეტ მანეთად ბიუსტის გაკეთება შეუძლებელია".

საქართველოში მას არავინ იღებს და მხოლოდ ერთად ერთი და მუდამ გიგო დიასამიძე უკეთავს თავის გადაცვლილ დედის ქანდაკს. იაკობი ცოტათი გამხნევებული მუშაობს გიგოსთან სოფ. ბროლში. ერთხელ მის ნამუშევარს შემთხვევით დაჰხედავენ მეზობელი გლეხები. კარგა ხნის ყურადღებით გასინჯვის და მოწონების მერე მოხუცებული გლეხი, ეუბნება მეორე ახალგაზრდა გლეხს:

„ეს უბრალო რამე კი არ გეგონოს, ეს მაღლიდან არის".

ეს იყო პირველი დიდი ატესტაცია იაკობის. ატესტაცია გამოსული საქართველოს ხალხის სიღრმიდან რამაც სამუდამოთ გაშალა იაკობის გზები.

— ამ გლეხის სიტყვას მივყვევარ და ეს არის საუკეთესო ჩემი გამხნევება - ამბობს იაკობ.

ქართველი საზოგადოების გულგრილობა კიდევ არა ნელდება. საჭიროა ჩამოასხა ქანდაკება ყველა წარჩინებული ქართველის, მწერლის, საზოგადო მოღვაწის, რომ გიცნონ და გაღიარონ.

ტვირთი საშინელია უნდა იყო. დუგალი, ზეინკალი, კალატოზი, პედაგოგი, საჭიროა ღვთიური ხასიათი. იმედი არსაიდან სჩანს და იაკობი ხდება [illegible] „შავი მელანხოლიით". უიმედობა და უიმედო სიყვარული ქალის, აძლიერებს ამ აჭარბირებას.

იაკობი აბასთუმანში საკურნალოდ. აქ მოევლინება მას კეთილი ჰენია—ტასო მაჩაბელი, რომელიც თავისი ნათელია გავლენით მოაბრუნებს იაკობს. ეს გავლენა შემდეგმაც არ გათავებულა და იაკობი განსაკუთრებული სინაზით და პატივისცემით იგონებს ამ სახელს.

1905 წელს იაკობ ნიკოლაძე მეორედ მიდის პარიზში. აქ არის მისი შეხვედრა როდენთან.

— სჯობს თვე ფული არ მიმელო, თავი მიხურდა. გამედარი, გაცვითლებული წარუდექ როდენს და როდენმა ჩემს ნამუშევარს ხელი მოაწერა. როდენთან მე დიდი სიამაყე ვიგრძენ. თუ როდენმა ერთი ხელით მოაწერა, მეორე ხელით ვაწერდი ხელს ჩემს თავს და მაშინ ვიგრძენი, რომ მე ვარ ერის მოქანდაკე.

პარიზის სალონში მიმიღეს ჩემი ნამუშევარების ძალით, ჩემი მხატვრული პატიოსნებით.

იაკობი სალონში მიიღეს დიდი სიყვარულით. აქ არი დღე და ღამე ღითურად ეძლეოდა 500 ფრანკი.

ქართულმა გაზეთებმა მაშინვე აღწყვეს რომ „თანამემამულე იაკობ ნიკოლაძე მიუღიათ პარიზის სალონში დიდ დიდს იმედებს იძლევაო".

ამ რიგათ იაკობ ნიკოლაძე გახდა მემკვიდრე ბექა ოპიზარის და ბასილი ხერციძის. შვიდი საუკუნე ეძინა ქართულ ქვას იგი ელოდა იაკობს.

იაკობმა დაჰყო პარიზში 8 წელი. აქედან შვიდითვე ტოსკანაში და 1910 წ. სამუდამოდ ბრუნდება თბილისში. გარდა იმ ორი თვის [illegible] რომელიც 1921 წ. მან გაატარა კონსტანტინოპოლის წმ. ნინოს მონასტერში.

საქართველოს დამოუკიდებლობამ იაკობს ახალი ცეცხლი დვრიტა ჩაუსხა სულში მაშინ იაკობ ნიკოლაძე ქუჩებში ყველა გამოვლელს გამოვლელ ქართველს ჰკოცნიდა ცრემლებით და ეხლაც მისი სიტყვებია:

— ერის დამოუკიდებლობას, მე ვგრძნობ როგორც ჩემს დამოუკიდებლობას".

გიორგი ლეონიძე

როდენთან.

პირველი ნამუშევარი როდენისგან მიცემული იყო „იოანე ნათლის მცემლის თავი ლანგარზე". ქანდაკება უნდა გამეკეთებინა მარმარილოში. როდესაც ეს ქანდაკება და მალე პარიზის ქართულსა და რუსულ კოლონიაში ხმა გავარდა, რომ მე როდენისგან მიცემული სამუშაო დავათავე და რომ ის გავაკეთე მარმარილოში.

შეგროვდენ ჩემი მტრები და მეგობრები ერთად და მოვიდნენ ჩემთან ატელიეში ნამდვილი ამბის გასაგებად. ჩემს თანამემამულეთ, რასაკვირველია უხაროდათ, მაგრამ უცხო ტომის კონკურენტები, რომელთაც თითოეულს უნდოდათ როდენთან მუშაობა, ამბობდნენ, რომ ამ სამუშაოს ვერ შევასრულებდი, და რომ მეტს სამუშაოსაც როდენიდან ვერ მივიღებდი.

მეც რუევაში ვიყავ, მაგრამ ბოლოს დიდი ენტუზიაზმით შევუდექი მუშაობას.

როცა მოვიფიქრე, ავწონ-დავწონე, როგორ უნდა შევდგომოდი მუშაობას, ერთი აზრი მომივიდა თავში: ეს აზრი პრობლემად დავისახე. როდენის ნამუშევარი ალებასტრში გაკეთებული: „იოანეს თავი" იყო ძველი ნამუშევარი. ახალგაზრდობისა, სადაც ეხლანდელი როდენის ხელი არ სჩანდა, ეხლანდელ მის პრინციპებს არ ეთანხმებოდა. მე გადავწყვიტე მარმარილოში ახალი როდენის პრინციპებით გამომეკეთა ეს თავი. მეც ჯერ იოანე ნათლისმცემლის მასკა გამოვთლეე მარმარილოდან, თმები ოდნავ დაუნიშნე და დანარჩენი ლოდი დავტოვე ისე, როგორც იყო. ამით ხელოვნების და ველური ბუნების ბრძოლა უფრო გამწვავებული დარჩა.

დაწვრილებით არ გავულილევარ,

ბევრ რამეს არ მივაქციე ყურადღება და ისე მივატოვე. ეს ის მანერაა როდენის, რომელიც აღვიძებს მაყურებლის გრძნობას შემოქმედებისაკენ.

როდესაც გავაკეთე, როდენს გაუგზავნე წერილი. რომ ნამუშევარი მზად არის მეთქი, წერილი მისთვის გაუგზავნე როდენს. რომ თითონვე მითხრა: როცა გაათავო, შემატყობინე და მოვალ ენახამო.

როდენის სეკრეტარიდან დეპეშა მომივიდა:

„ხვალ წაიღეთ ნამუშევარი როდენის ატელიეში, უნივერსიტეტის ქუჩაზე"...

მეც მეორე დღეს ჩემი ნამუშევარი მივართვი როდენს.

ატელიეში რო შევედი, როდენი იჯდა თავისი „ჯოჯოხეთის კარებთან" (მისი საუკეთესო ქანდაკება) და ჩემი ნამუშევარიც იმ კარების წინ დაედგა.

ვიფიქრე: ვაი თუ ისე მაქვს გაკეთებული, რომ ჩემი ქანდაკებითურთ, ერთად ამ კარებში შემისროლოს მეთქი".

გვერდში უჯდა საფრანგეთის გამოჩენილი ხელოვნების კრიტიკოსი—ფურნიე...

როდენმა მანიშნა, დამჯდა. და მეც ავსადე ქანდაკებას, მოკრძალებით განზე გავდექი და დაუწყე ცდა.

ეს ორი ადამიანი ყურადღებას არ მაქცევდნენ და ბაასში იყვნენ გართულნი. მერე როდენი მოვიდა ჩემთან და მითხრა, რომ დამეტოვებინა და ანგარიში წარმედგინა.

მე, როგორც ქართველი და ისიც ხელოვანი, ამ „ანგარიშმა" ცუდ გუნებაზე დამაყენა. მაგრამ გავბედე და უთხარი:

— ძვირფასო ოსტატო, თქვენ დამპირდით ამ ნამუშევარის შესრულების შემდეგ, თქვენი აზრი გამოგეთქვათ, რაც ჩემთვის ძვირფასი არის".

მან მოკლეთ განიმეორა ორჯერ:

„ძალიან კარგია"

მე გამოველი ატელიედან და სახლისკენ გავეშურე. ტროტუარი ადიოდა და ჩადიოდა. არ ვიცოდი სად წავსულიყავი. უფრო იმას ვფიქრობდი: ვაი თუ ფრანგული კომპლიმენტი იყო, მეთქი".

ორი სამი დღის შემდეგ გოლუბევის ოჯახობიდან (როდენთან მათი რეკომენდაციით ვიყავ მისული) შემომითვალეს, რომ როდენს ძალიან მოსწონებია შენი ნამუშევარი და კიდევ აპირებს ახალი საქმეების მოცემასო.

ერთი კვირის შემდეგ, უფულობისგან შეწუხებულმა გავბედე და როდენს ჩემი ანგარიში გავუგზავნე.

პასუხი არავითარი არ მომივიდა და სამი კვირის უკან იძულებული გავხდი მე წარვდგომოდი მედონში.

აქ მითხრეს: „როდენი წავიდა პარიზში და აქ მარტო მისი სეკრეტარიაო". მეც ძალიან გამეხარდა, რადგან ამ შემთხვევაში როდენის სეკრეტარის ნახვა უფრო მიადვილდებოდა და მივედი მასთან. სეკრეტარი გამოცვლილიყო და დამხვდა რენე-მერიე. რომელიც შემდეგში ჩემი პირადი მეგობარი იქნა.

მან რომ გაიგო, თუ რისთვის ვიყავი მისული, დიდის ბოდიშით მითხრა: „დამნაშავე ვარ. ჩვენ, რომელიც უკვე მზად არის ვერ გამოგზავნეთ და იქვე გადმომცა ჩეკი 600 ფრანკისა. (ალჟირის საკრედიტო ბანკიდან.) მეც ძალიან გახარებული დავრჩი და ვფიქრობდი: როდენი მომცემს რამე სამუშაოს თუ არა. ორი კვირის განმავლობაში პარიზის უნივერსიტეტის ქუჩაზე როდენის ატე-

ლიეს კარებთან, მივდიოდი დაკაკუნებას ვერ ვბედავდი და უკანვე ვბრუნდებოდი. მაგრამ ერთხელ, როცა კიდევ ვაპირებდი როდენთან წასვლას, ჩემთან შემოვიდა ის ახალგაზრდა პესიმისტი მოქანდაკე, რომელიც ამბობდა, რომ როდენს შენი ნამუშევარი არ მოეწონებაო. მე უთხარი ამაყად: როდენთან მივდივარ მეთქი. მან სთქვა: მეც სწორედ იქ წავალ, საქმე მაქვს როდენთან და მისი ნახვა ძალიან მინდაო. მე უთხარი, რომ ის ცალკე წასულიყო და თანაც ვფიქრობდი, რომ მე მარკ-ტვენის ძაღლს არ დავემსგავსებოდი. მაგრამ როდესაც როდენის კარებთან მივედით, ის მოშორებით დადგა, მე კი გზა აღარ მქონდა, უნდა დამეკაკუნებინა. გაიღო კარები და ინგლისელი ქალი ღიმილით შეგვეგება—ვინ გინდათო. მე უთხარი; ვისი ნახვაც მინდოდა, ქალის ღიმილმა გული გამიკეთა და მეც დამშვიდებული შევხედე, როცა როდენი მოადგა კარებს. ისიც მომხიბლავ ღიმილით შემხედა, არ დამაცალა სიტყვა და პირდაპირ მკითხა:

— დილას ადრე დგებით, შეგიძლიათ დილას ადრე ადგეთ?

— როგორ არა შემიძლიან—უპასუხე მე...

— მაშ ხვალ რვა საათზე იყავით მედონში.

იაკობ ნიკოლაძე.

რედაქციისაგან: ბ. იაკობ ნიკოლაძე ჩვენს გაზეთში დაბეჭდავს წერილების სერიას: „მოგონებანი როდენზე".

კულტურულ აღორძინებისათვის.

უკანასკნელ წლებიდან საქართველოს კულტურული აღორძინება დიდი ნაბიჯებით მიექანება წინ. მიძინებული ეროვნული შეგნება ილვიძებს დაქარ. ხალხის ძვალ-რბილში მტკიცდება. დღეს დაჩაგრული რთა განთავისუფლება და აღორძინება საერთო მოვლენაა; ამ ფერხულშია ჩაბმული ქართველი ხალხი; მაგრამ პროცესი კულტურულ—პოლიტიკურ ემანსიპაციისა არც ისე ხანმოკლე და სადაა, როგორც ეს სასურველია: მშობიარობის პროცესი დიდ ტკივილებსა და მსხვერპლს მოითხოვს კულტურული სიძლიერე უძლიერესი იარაღია დაჩაგრულ ერის ხელში დამჩაგვრელთა წინააღმდეგ. ჩაგრულ-მჩაგვრელთა შორის საბოლოოდ იმარჯვებს არა ის, ვინც დიდტანიანი და ძლიერია ფიზიკურად, არამედ ვის მხარეზეც არის კულტურული და ზნეობრივი პირველობა. ამის მაგალითს ისტორიის ფურცლებზე ბევრს ვნახავთ: გერმანიის იმპერატორებმა საუკუნოების განმავლობაში ვერ შესძლეს მოწინავე იტალიის მოგრეხა; მცირე, მაგრამ კულტურულათ და სულით ძლიერი ნიდერლანდია ათეული წლებითნა დგურდებოდა და სისხლისგან იცლებოდა და მპყრობელ ისპანელების წინააღმდეგ ბრძოლაში და გაიმარჯვა. ჩეხებმა და სხვა პატარა ერებმა მტკიცეთ გადაიტანეს ჰამსბურგთა მოძველებული ტახტი; პოლონელებმაც მამაცურად აზიდეს რუსებისა და გერმანელების ბატონობა სწორეთ თავისი კულტურული და ეროვნული სიმტკიცის წყალობით. მათში კულტურულმა სიმაღლემ განვითარა იშვიათი ეროვნული თავმოყვარეობაც

ქართველი [illegible] უნდა [illegible] ათეული საუკუნეების განმავლობაში მრავალ გვარ ბარბაროსთა ტალღებს გადაურჩა და მე XX ფეხი შემოსდგა. დღევანდლამდი ჩვენი მიღწევა უცილოთ ჩვენს წინაპარის კულტურულ უპირატესობას მიეწერება. ჩვენი წარსულის ცოცხალი ფრაგმენტი დღეს ფერეიდანია, რომელიც სამი საუკუნის განმავლობაში თავის ზურგზე განიცდის ქართველი ხალხის ტრაგედიას. ჩვენი წარსული კულტურული სიძლიერის ცოცხალი მაგალითია ისიც, რომ ამდენი ხნის განმავლობაში ამ ერთმა მუჭა ქართველობამ ბაბაროსთა ტალღაში გადასროლილმა, ეროვნული ელფერი და ვინაობა დღემდის დაიცვა და შეინარჩუნა.

რამდენადაც სუსტდება დღეს ქართველი ხალხის ხელში პოლიტიკური საქმე, იმდენათ უფრო ხლიერია და მცკიცეთ გვძართებს კულტურულ ნიადაგზე მუშაობა უკანასკნელი 3—4 წლის განმავლობაში მრავალი დაშორებული შვილი, რომელიც უცხო ცის ქვეშ ეწეოდა მუშაობას, დაუბრუნდა თავის ქვეყანას და თავისი ქვეყნის სასარგებლოდ ეწევა მშობლიურ ნიადაგზე კულტურულ აღორძინების საქმეს. მაგრამ დღემდისაც არიან ისეთნი, რომელნიც ილიას სიტყვებით რომ ვსთქვათ „მის დამლუპველ ოსმალეთს ამშვენებენ". და რომელმა ქართველმა მეცნიერმა თუ ხელოვანმა აქამდე ვერ იგრძნო და ვერ შეიგნო რომ საჭიროა და ის მოვალეა დაბრუნდეს და ეროვნულ-კულტურულ ნიადაგზე იმუშაოს თავისი ხალხის საკეთილდღეოთ, ასეთი პირები უნდა გაიკიცხოს და შეაჩვენოს ხალხმა.

ყველაზე დიდ კრიზისს . დღეს ქართული თეატრი განიცდის, რაც საზოგადოების ერთი ნაწილი უკიდურეს უიმედობამდიც კი მიიყვანა. „ცხვრის წყაროს" დადგმა მარჯანიშვილის მიერ ჩვენს უიმედობას ნიადაგს აცლის და იმედს გვაძლევს, რომ ამ დარგშიც შესაძლებელია დიდი მიღწევანი და ქართული [illegible] არის, საჭიროა მხოლოდ მცოდნე და ხელმძღვანელი. პაოლო იაშვილის სიტყვები თეატრში, მარჯანიშვილისადმი მიმართული რომ „ამის შემდეგ ქართული თეატრიდან ვენდგომა ღალატია ქართველი საზოგადოებისაო"—გამოძახილი იყო მთელის ალხისა ყველას მიმართ, ვინც გაქცევია ქართულ საქმეს, ქართულ კულტურის სამსახურს,

ტ. ხუნდაძე

გახსოვს იაკოგ?

I

დღე იყო მზიანი, შეკრთედა სოფელი,
გამოათრიეს კერპი პირველი,
კუნძი მუხისა ამოჭრილ—გათლილი,
ღმერთი შეჭმნილი...
იქვე ხარ ისტატი, თითქმის შეშლილი...

II

პირამიდის ჩრდილოში იჯექ, სფინქს თვალები აუხილე.
საუკუნე—მისთვის წუთი; შენთვის წუთი—საუკუნე...

III

ხელში აილე მარმარილოს თეთრი ნატეხი,
დაჰკარ ჩაქუჩი შემოქმედი, ცეცხლის ფრქვეველი,
აწყვნეალე მტვერში გაისმოდა გვრინვა და მეხი,
და ქარიშხალში დაიბადა ბელვედერელი...

ხანდრო ყანჩელი.

ახალ მწერალთა კავშირში.

გრიგოლ რობაქიძის მოხსენება.

კვირას 3 დეკემბერს ხელოვანთა სასახლეში შესდგა მორიგი ლიტერატური საღამო. გრიგოლ რობაქიძემ წაიკითხა მოხსენება: „ზე-კაცი და იდეა მარადი მობრუნების", ეს ლექცია პირველად გრიგოლ რობაქიძეს წაუკითხავს ლეიპციგში ხუთმეტი წლის წინად, 1911 წელს საქართველოში. გაიმეორა ამ დღეს. დასამტკიცებლათ იმისა, რომ ის პირველი დებულებანი, რომელნიც წარმოდგენილი იყვნენ ავტორისგან წინათ, ეხლა უფრო მტკიცდებიან უახლოეს გამოკვლევები ნიცშეს შესახებ. ამ თხუზულებიდან გრიგოლ რობაქიძემ დაასახელა პროფ. თადეო ზელინსკის წიგნი „ნიცშე და ანტიურობა" დაეიაჩესლავ ივანოვის გამოკვლევა „რელიგია წამებულ ღმერთის დიონისოსი". ვიაჩესლავ ივანოვის მტკიცებას არ ილებს გრიგოლ რობაქიძე მარადის მობრუნების იდეის ახსნაში და თვითონ იძლევა საკუთარ ახსნას, რომელიც უნდა ჩაითვალოს პირველ ახსნათ და ამასთან ზედმეტ ორიგინალურად. მიუხედავათ იმისა რომ გრიგოლ რობაქიძე ამ საღამოს ლაპარაკობდა პარადოქსებით, მას მოკამათე, როგორც თითქმის ყოველთვის ხელოვანთა სასახლეში არ გამოჩენია, ამ ღამეს ახალგაზრდებიც მოერიდენ დეკლარაციას. მოხსენებამ გასტანა სამ საათზე მეტი და მოსმენილი იქნა იმ ყურადღებით, რომლითაც მთალოდ გრიგოლ რობაქიძეს უსმენენ საქართველოში. საზოგადოებას მოხსენება აუარებელი დაესწრო. ეს მოხსენება გრიგოლ რობაქიძის, ნაწილია წიგნის რომელიც მას აქვს დამზადებული ნიცშეზე და რომელიც ერთდროულად დროს უნდა გამოვიდეს ქართულად, რუსულად და გერმანულად. ამ წიგნში იქნება აგრეთვე ცალკე თავი, რომელიც მორმან წაკითხულ იქნა ხელოვანთა სასახლეში და წინად დაბეჭდილი—„საქართველოში": „დიონისოს კულტი საქართველოში" ეს გამოკვლევა შევსებულია სრულად ახალი მასალებით და იწვევს დიდ ინტერესს, როგორც ახალი გამოკვლევა.

ივ. ფალიაშვილი

ქართულ ოპერის წარსულიდან

პირველად მოვისმინე წელს „პიკის ქალი" პირველად ვნახე წელს ვანო ფალიაშვილის ლოტბარობაც. მე და ვანო ფალიაშვილს იმავე თეატრში ერთად გვიმსახურია, ავიც და კარგიც ვ. ფალიაშვილისა როგორც ლოტბარისა მე კარგად მქონდა აწონილ დაწონილი. ამას მოგახსენებთ მე დიდის ხნის წარსულიდან.

ერთხელ ვანო ფალიაშვილი თვალიდან დავკარგეთ, გავიგეთ რომ მან რუსეთში ამოყო თავი და რუსეთის ქალაქებში განაგრძობდა მუშაობას. ჩვენ თვალსა და ყურს ვადევნებდით მის ლოტბარობას ამ დარგში და ვფიქრობდით, რომ ის კვლავ დაუბრუნდებოდა საყვარელ სამშობლოს მოვალეობის მოსახდელად.

ეს მომენტიც დადგა; ეხლა ჩვენს თანამემამულეს ვხედავთ საქართველოს დედა ქალაქში დიდი საქმის სათავეში. საქმის დიდს მცოდნეს დიდის ნდობით ალჭურვილს. იგი პირნათლად ასრულებს ამ საქმეს მაგრამ, არა! მას ამ ხნის განმავლობაში დიდი საგანძურიც შეუძენია და ამ სიმდიდრით იგი აცხოველმყოფებს ჩაბარებულ საქმეს. ვანო ფალიაშვილი ეხლა დიდი ხელოვანია და, ერთი პირველგანი ადგილი უკავია. ასეთი შთაბეჭდილება გამოვიტანე მე ვანო ფალიაშვილის „პიკის ქალის" მოსმენით! აქ არც ერთი უბრალო, შტრიხი ამა თუ იმ, თუნდაც მეორე ხარისხოვან, საკრავისა ორკესტრში დირიჟორს არ გამოეპარება, არც ერთი პაუზა ან შემოკლებული, ან გაგრძელებული ყურს არ ართობინებს: ხან თავაშვებული მღელვარი გრგვინვა და ხან ნაზი ღუღუნი სიმთას საკრავების მიბნეული ხმებისა—ადაერთშებენ მსმენელის ყურს. ხან სალოცველად, ხან სატანჯველად, აღარ გაშვრება დაგვიანებულ შერთვა ამა თუ იმ საკრავისა. აღარც უთავბოლო ხმები. რომელიც დაწერილ პარტიტურაში ავტორის თავის სიცოცხლეში არ [illegible] ყველაფერი [illegible] სახელმწიფო, თეატრის ორკესტრში, რომელიც აქ გამეფებული [illegible] წარსულ წლებში. დიდი გემოვნების [illegible] ორკესტრის ფეხზე დაყენება

ქართული პოეზია ბერძნულ ენაზე.

წერილი ათინიდან.

გიორგი ლეონიძემ ათინიდან მიიღო წერილი ბ-ნ ნიკოლოზ მათიკაშვილისაგან იმ ქართულ ლიტერატურულ ნაშთების შესახებ, რომელიც აღმოჩენილა ქ. ათინაში.

„შემთხვევით ერთ-ერთ ძველ ბერძნულ გაზეთში წავაწყდი შოთა რუსთაველის ბიოგრაფიას და მის ლექსებს არაბულიდან პროზათ ნათარგმნს, რომლებსაც ათავსებდა ვინმე კ. ტრიკოლგიდისი.

ჩვენ მოვძებნეთ ეს კაცი და გამოვკითხეთ, თუ საიდან და რომელ წყაროდან გამონახა ესენი. ან იცის რამე კიდევ სხვა ძველ ქართულ მწერლობაზედ თუ არა?

მან სიტყვა-სიტყვით გვიპასუხა: „ეგვიპტეში ყოფნის დროს, ჩემმა მასწავლებელმა მაჩუქა ერთი არაბული წიგნი, რომელსაც არც თავი აქვს, არც ბოლო და რომელიც შეიცავს აღმოსავლეთის ერების ცნობილ მგოსანთა ნაწარმოებს. თუ რომელ საუკუნეშია წიგნი გამოცემული, ძნელი გამოსაცნობია, მაგრამ ეტყობა ძალიან ძველი უნდა იყოსო. ამ წიგნში მოთავსებულია შოთას ორი ლექსი: „ურნი სამოთხისა" და „სიმღერა" მისივე მოკლე ბიოგრაფიით, რომელშიაც სწერია, რომ შოთა იყო თამარ მეფის მთავარ სარდალი, რომ ის გადიცვალა და დამარხულია ქალ. თბილისშიო.

შოთას ლექსებთან არის ორი უცნობ ქართველი პოეტის ლექსი: „ერთი ამბორისთვის" და „ჩვენი სიყვარული".

ჩვენ თხოვნაზედ, რომ ეჩვენებინა, ან მოეყიდნა ის წიგნი, გვიპასუხა, რომ შეუძლებელია ამოტელა წიგნებში (რაც მე მაქვს) მისი პოვნაო და თქვენ თხოვნას ვერ აგისრულებთო. როგორც ეტყობა ბევრი ფული უნდა და ამისათვის აძნელებს საქმეს.

ეს ზემო ჩამოთვლილი ლექსები ქართულიდან არაბულზედ ლექსათ ნათარგმნი, იქიდან ბერძნულზედ და შემდეგ ქართულზედ პროზათ გადმონათარგმნი, რალა თქმა უნდა სულ დაჰკარგავდნენ თავის ღირებულებას, მაგრამ მაინც იქნება კიდევ შერჩენოდეს რაიმე ფასი, ვინაიდან რამდენადაც მე ვიცი, ესენი ქართულზედ არ მოგვეპოვება.

აი ისინიც თარგმნა პ. აბელაძემ:

ურნი სამოთხისა (შოთასი)

პროფეტის სამოთხეში არიან ასულნი შექმნილნი ღვთის მიერ და საჩუქრად რჩეულთა,
რომლებიც დედა მიწაზედ მიყვებიან მის კანონს.
და ამ ასულთ ჰქვიან ურნი.
ყოველ დღე, განუწყვეტლივ იწვიან მწვანე ხეივანში
დაუსრულებელ სურვილს, რომელშიაც კვლავ იშვება სურნელება მათი სიქალწულისა.
და ყოველ რიჟრაჟზედ, შემოქმედის მშვენიერებიდან
ახლით პოულობენ თავის საუკუნესო ტრფობისათვის
ახალ სიქალწულეს.
სიქალწულეს გულისას, რომელსაც არაფერებია
სიქალწულეს აზრის, რომელმაც არა იცის რა სიყვარულისა
სიქალწულეს ტანის, რომელიც არ შეუპყრია მოგონებას გუშინდელი ტკბობისა.
გუშინწინ ღამეს სიზმარი ჩემი გაათრთოდა ამა სამოთხის
მზემ და თვალებმა ჩემმა, ვით შენ, სიზმარი ერთი სიზმრისა
იხილეს ის ასული, რომელთაც ეწოდებათ ურნი.
ო! რა მშვენიერები იყვნენ ასულნი და
იყვნენ თეთრნი ყვაილნი, ვარსკლავნი, სხივები სურნელებანი
და რძე და თოვლი და სარო ტანი
და რადგან შენ გემსგავსებოდნენ ყველანი, მათ ახლო
მთელს საათს განვიცდიდი ტკბობას, რომელიც ყოველ წუთს
განახლებულათ იშვება და რომელსაც პროფეტი თავის რჩეულთ.
შენ გემსგავსებიან უსაყვარლესო ჩემო, მაგრამ არც ერთს არ ჰქონდა
თავის ტანში სხივები შენი, არც მოთენთილი მხრები შენი,
არც შეთოვლილი შენი ყელი. არც რძის ფეხი მკერდი შენი,
არც ერთს არ ჰქონდა ტუჩებში სურნელება შენი ვარდისფერ ბაგეებისა
არც ერთს არ ჰქონდა ვარსკვლავნი, რომელნიც მუქს აფრქვევენ შენ თვალებში.
არც ერთი არ იყო ასული, ვითარცა შენ:
არც ერთმა არ იცოდა ალერსი, როგორც ალერსობ შენ
არც ერთი, არც ერთი არ იყო ისეთი რომ განვეახლებინე
როგორც შენ, მწველო ხვევნავ სავსე წარბათით!
საკუთარი სულთქმა შენი რად შეუპყრია მოგონების.
ჩვენი მორეული ხვევნა ტრფობისა და გული შენი ხშირათ
იგონებს, თუ როგორ შემიყვარე მე, და ტანი შენი შეუპყრია
ხსოვნას ჩვენი გუშინდელ ამბორისა და იცდის იმ წუთს.
ვით დააფრქვიოს ბაგეში სურნელება ყველა ძველი ჩვენი
ამბორისა, ამისთვის ჩემი სამოთხე არის აქ მიწაზე
შენ ჩრდილში, და საყვარელი მილტის უფრო მეტათ,
ვიდრე სამოთხის ურნი.

სიმღერა (შოთასი)

რად ამბობ და იმეორებ, რომ გსურს გამშორდე
სად ხარ შენ მშვენიერო ვით მზე. რომელიც ამოდის,
მზე ხომ არას დროს ესვენება და ანათებს მარადის.
რომ მეცხოვრე მთლად შესცვლილს შენს სხივებში,
მაინც სიხარულით შევირჩეოდი ცვალთა შორის
და დაუწყველიდი ჩემს სულს იმ დღეს, როცა
თვალები ჩემი გადაჰკარგავენ წინ თავის წინ შენ მზეს.

ერთი ამბორისთვის.

(უცნობი ქართ. პოეტისა).

ერთი შენი ამბორისთვის ჩემო ყველავ,
შენ ფერხთ ქვეშ გავაფენდი მთელს საუკუნეს ჩემი სულისას,
რომ მქონოდა მთელი სამყარო ჩემს მფლობელობაში
მთლად მსხვერპლად შევსწირავდი შენ საკუთარ სიყვარულს
და შენი სინარნარის ჩემ სევდასთან შეერთებას.
ოხ, რა ძნელია ფიქრი, რომ არ ძალუძს დაუფლდე არის, რომელსაც ეტრფი.
ერთი ამბორისთვის, რომელსაც შენ მოგართმევდი
ჩემო ყველავ შენ ფეხთ ქვეშ დავაფენდი მთელ საუნჯეს ჩემი სულისას.
არ არსებობს უფრო შავი ტანჯვა, ვიდრე უიმედო სიყვარული
და აუსრულებელი სურვილი. მოგონება მღალავს და მოაქვს სიცხე.
ოხ! მოდი სატრფოვ ჩემო, მოქანცული ვლოდინობ და ვთრთი.
მოდი სიხარულის შუქით, და აღარსე ჩემს ხელებს,
რომ შეეხონ შენს ფერხთა ტერფის კიდეებს.
ერთი შენი ამბორისთვის რომ მიეღო შენი ბაგეებიდან.
ჩემო ყველავ! დავაფენდი შენ ფერხთ ქვეშ მთელ საუნჯეს ჩემი სულისას.
აჰა უბედური გული ჩემი ყველათ ემსახურება შენ
გაცივებულ ტრფიალს, და არ იცის სიყვარული, ვით
სადღი ერჩება ლაძირული. სიმწარეში და ნაღველში.
მაგრამ ჩემი დაუსრულებელი სურვილი კვლავად დარჩება,
ესე არის დაწერილი მეუფისგან.
ერთ ამბორისთვის, რომ მეძლეოდა სატრფოს ბაგიდან,
მის ფერხთ ქვეშ დავაფენდი მთელ საუკუნეს ჩემი სულისას.

ჩვენი ტრფობა.

(უცნობი ქართველი პოეტის)

დავამწყვდიე სული ჩემი ერთ მშვენიერ ვარდში,
და ველარ ვიხილე ეს ვარდი, ვიცრემლე მთელი ღამე
მე მან მაგრძნობინა, რომ სურვილი ჩემი იყო მისი საკუთარი სურვილი
მაგრამ დიუმალე ტრფობა ჩემი. სულის სიღრმეში,
განკურნებანი და სინარნარენი იფრქვევიან მის შავ თვალებში,
ვით წყარო, აღელვებენ ჩემ უამრავ ტკბილ გრძნობებს.
თუ სად არის ჩემთვის წყარო ყრმობისა—ტრფობა მისი;
ეს ტრფობა დამალული მაქვს- სულის ფსკერზედ.

ნიკოლოზ მათიკაშვილი.

ქ. ათინა.

ხელ'ში უჰირავს მთელი ორკესტრი ისე-ვე, როგორც მეჰადრაკეს..... ასეთი დიდი განსწავლული ხელოვანი დაგვიბ-რუნდა სამშობლოში! ეს მოულოდ-ნელი აქ მისი დაბრუნება, რასაკვირველია, ქართველი საზოგადოებისთვის, ქართუ-ლი ხელოვნებისათვის მეტად დიდი ეს მილოცვა, რადგან მინდა ვიფიქრო რომ როგორც წინად, ეხლაც არა ნაკლებ ენთება მას გული მშობლიური ხელოვ-ნებისთვის, წინათ კი ჩვენი თანამემა-მულე პირველი განსწავლული ლოტბა-რი იყო ქართულ ენაზედ ოპერების წარმოდგენისა.

ასე სწერია თეთრ ქაღალდზედ შავი ასოებით: კვირას 29 იანვარს 1906 პირველად ქართულ ენაზედ წარმოდ-გენილი იქნება „დემონი" თარგმანი ი. კარგარეთლისა, ლოტბარი ი. ფალია-შვილი რეჟისორი ბოგოლიუბოვი; მზად-დება ქართულად „ფაუსტი"

ამას ახერხებდა პატარა ჯგუფი მა-შინ როდესაც სახაზინო თეატრს დიდი ცერბერები პატრონობდნენ რასაკვირ-ველია ამ კულტურულ საქმეში ეანოსაც ედო წილი.

22 იანვარს 1906 წე. „დემონი"ს წარმოდგენაზე სინოდალის პარტიაში მე ბუტაფორიის ტყვიით ვითომ და მომ-კლეს და როცა უხერხულად სცენაზედ დავეცი. ვანო ღიმილით მეუბნებოდა: „ხომ არაფერი იტკინე?" ხოლო როცა ამავე წელს ორთაჭალის საპყრობილეს-თან მეფის აგენტებმა ცხელი ტყვიით გამინახევრეს ჯანი, უნარი და სიცოცხლი-ლით ვევდე უპატრონოდ დატოვებული შუა ღამისას შარა გზაზე, „მე ვფიქ-რობდი პატიოსნურ საქმეს დარაჯად ფალიაშვილი შერჩა მეთქი"

და როდესაც ჩვენი ძვირფასი თანა-მემამულე ქართულ ოპერების დადგმას სახაზინო თეატრის. სცენაზედ ამ 17-18 წლის წინად ესეთი თანაგრძნობითა და სიყვარულითა ეკიდებოდა, ნუ თუ ეხლა, ბრწყინვალე შორსვანდელით მოსილი. დიდი მუსიკოსი და ლოტბარი, ეხლა, როდესაც მას ბედმა სახელმწიფო თე-ატრის მესვეურობა ჩაბარა, როდესაც იგი არის სიტყვაც და საქმეც ამ თე-ატრისა, ნუ თუ ეხლა დაივიწყებს იმ ძველ ნაბრძოლავ საქმეს და მოაკლებს თავის სიყვარულს და თანაგრძნობას ქართულ ენაზედ ოპერების დადგმას?

იქნება დიდი ხელოვანი ლოტბარის დაბრუნებას ელოდნენ უკვე ქართულ ენაზედ დადგმულნი და აწ მივიწყებულ-ნი „კარმენი" „ფაუსტი", „ფიგაროს ქორ-წინება", „სევილიელი დალაქი", „დე-მონი"?

მე მინდა ვიფიქრო და მწამს რომ კეთილშობილი მოქალაქე ვ. ფალია-შვილი გამოექომაგება ამ 17—18 წლის წინად ქართულ საზოგადოებაში დაწყე-ბილ კულტურულ საქმეს და სასურველ მსვლელობას მისცემს და საიმედო ნი-ადაგზედ დააყენებს. ამ საქმის გამოქო-მაგება კი, რომლისთვისაც დიდიხანია იგი იწოდა და თანაუგრძნობდა, იქნე-ბოდა, მოვალეობის მოხდა საქართველოს წინაშე

ამას მოელის, ქართველი საზოგა-დოება,

ი. კარგარეთელი.

ქარი

— განით! ჰა! განით! ჩამომეცალეთ! — დაჰკივლა ქარმა — მინდა ვიცეკვო! მინ-და ვიცეკვო!.. ჩამომეცალეთ! ჩამომე-ცალეთ!

დაირას შემოჰკრა, ფიფინ—ელარუნ-ნი აახმაურა, ციბრუტივით შემოტრიალ-და, შემოტრიალდა, ფრთები გაშალა. შემოიქნია, შემოიქნია, ფეხნი მთებსა ჰკრა. შეახანხარა. საყვირს ჩაჰბერა, შარა გზისაკენ გაეშურა. მგზავრს დაე-ტაკა.

— აბა, ვიცეკვოთ! აბა ვიცეკვოთ!.. ვიცეკვოთ რილო! — დაჰგუგუნა.

კენჭები, მტვერი პირს მიაყარა..

კაბის კალთები აატრიალა, ყურში მხარით უკან გადაიყარა. ნალარას დაჰკ-რა, ჩონგურს ჩამოჰკრა.

— აბა, მომყევით! თქვენ ჰეი! მომყე-ვით! არ გესმით განა?.. ჰა, სალამურიც! იჰექა მკვახედ, უნდა დაგატკბოთ! წი-ვილი მორთო, დაიწუწუნა, დაიზუზუნა. არემარე გამოაყრუა.

ველზე გადიხტა, დავლურით გაჰყვა, ტბას შეუვარდა...

— საყვარელო! საყვარელო! საყვარე-ლო! ჰაა, საყვარელო? შენთან მაცეკვე! — შეჰსისინა. — მასიამოვნე!

ტბამ იუარა, გაინაზა, სახე დაი-ჰიმა..

— მომეცი, გიჟო!

— რათა ვარ გიჟი? რათა ვარ გიჟი? — ჩასჩურჩულა ქარმა ალერსებით. — გინ-და შეგამკო? გინდა შეგამკო?.. გინდა? გინდა. არა? ჰო, გინდა, გინდა! გინ-და!.. მწვანე ჩაფრასტებს მკერდზე და-გასხამ!..

ხეებს მივარდა, მწვანე ქოჩრები აუწე-წა, შემოაწეწა და ტბის ზედა-პირს ფოთლების ხროვა გადააყარა, თანაც გვერდებში ჩაუღიტინა.

ტბამ ტკბილად გაუღიმა... ისე გაუ-ღიმა, ისე გაუღიმა, რომ ქარმა ველარ მოითმინა, ვადაეხვია და ენებით სავსე კოცნა გადააყარა...

ტბა ქარს დანებდა... ტკბილმა ჟრუ-ანტელმა დაურბინა. გაიზმორა, გაიზმო-რა, მკერდი აზიდა, გაიბერა, გაიბერა და წვრილ ბორცვებად გადაიფანტა.

ჩემი შვილები! ჩემი შვილები! — იშ-ხუვლა ქარმა და ტყის ზეირთებს ჰერა დაუწყო.

— ფოთოლში სწვდებოდა, მაღლა ეწე-ოდა, აწიოკებდა.

— რა გაჰყიპინებსთ, თქვე იანგე-ბო! რა გაჰყიპინებსთ! — დაუტუტუნა ტბამ შვილებსა და მკერდი კიდევ აითა-მაშა.

ქარი არ სცხრებოდა, გნიასი გაჰ-ქონდა, აბეზარობდა, არნაუტობდა.

ტბის კლდიან ნაპირზე ფიცრულ სა ხლს მიუხტა.

— ხეტა ვისია? ნეტა ვისია? — წამო-იჭყივლა ალვირახსნილმა და ფიცრულს კარი აუჭრაჭუნა. — ვისია, ვისი ეს კი-დობანი?.. ეჰე! განდეგილია? განდეგი-ლიაა, განდეგილი!. აბა, ერთი შევაფუც-ხუნოთ! განდეგილო, მაგრა იყავი!

ეჰე! დამთხვეულო! თავი მანებე! ნუ ატეხილხარ! — დაუტატანა ფიცრულში მჯდომმა. — რამ აგიშალა იალქნები? მყუ-დროება რათ დამირღვიე? ვინ მოგცა ნება? აი დაგწყევლოს ღმერთმა მაღალ-მა, ყოვლად შემძლემა! რას ერჩი მწირ-სა, დაეროდომ. ლსა!..

ქარი სიცილმა აიტანა: ჩაიხითხი-თა, ჩაიკისკისა, გადაიხარხარა, გადი-კისკისა.

მწირის სავანეს მხარი ახალა, ყიჟი-ნა დასცა.

— უნდა შეგანჯღრიო, განდეგილო! გაგაქანო, გამოგაქანო! გამოგაცოცხლო! მოდუნებულო!..

დაბორიალდა, დაბორიალდა, ფრთე-ბი შემოჰკრა ფიცრულ სახლსა... ტბაში ისროლა.

აჰათ! პატარებო, გაიხარენით დაჰ-გრგვინა ზეირთებს. — მამათ მოგიძღვნათ საჩუქარი!

ფიცრული სახლი ატიეტივდა, ტალ-ღათა ხროვამ გაიტაცა, აათამაშა, და-ატრიალა და ქარმაც, ხელი-ხელს შე-მოჰკრა.

— ვაშა შვილებო! ვაშა! ვაშა! ვაშა და ვაშა! — იგრიალა ალტაცებულმა და თვითონაც გამოეკიდა ფიცრულ სახლსა, გადააგორა, გადმოაგორა...

ირადიონ სონდული.

ქრონიკა

„მსახიობთა დღე"

ორ იანვარს სრულიად საქართვე-ლოს მსახიობთა კავშირი აწყობს თავის ტრადიციულ დღეს ეს დღე მოწყობილი იქნება აგრეთვე ყველგან პროვინციაში. ამ დღისთვის მიცემული იქნება ერთი დღის გაზეთი, რომლის მასალებს იღებს სახალხო განათლების კომისარიატში შალვა დადიანი ამ დღეს რუსთაველის თეატრში კოტე მარჯანიშვილი დადგამს ანტონოვის პიესას „ძმის დაბნელება" პიესაში სხვა ქართველ არტისტებთან ერთად ითამაშებს ამ ეამად ტფილისში მყოფი ალექსანდრე სუმბათაშვილი—იუ-ჟინი მსახიობთა კავშირი ყოველ ღამეს ეს დღე საქართველოში ჩატარებულ იქ-ნეს შესაფერი ზეიმით.

შალვა დადიანის ნაწერების გამოცემა.

კერძო გამომცემელი, რომელსაც უნ-და აღნიშნოს შალვა დადიანის 25 წლის შემოქმედება ქართულ თეატრში და მწერლობაში სცემს ორ ტომად შ. და-დიანის ნაწერებს. რომელშიც შევლენ: პიესები, მოთხრობები და დრამატიული კრიტიკის წერილები. წიგნი მზად იქ-ნება იუბილეს დღეს.

შალვა დადიანის იუბილე.

სახელოვანი კომიტეტი რომელიც არსებობს სახალხო განათლების კომი-სარიატთან უმართავს 25 წლის იუბი-ლეს ცნობილ რეჟისორს და არტისტს შალვა დადიანს.

ამ იუბილეს მოწყობაში ყველა ქარ-თული საზოგადოებრივი და მხატვრული ორგანიზაციები იღებენ მონაწილეობას.

რედაქტორი **გიორგი ლეონიძე.**

ქალაქ ტფილისის და მის მიდამოებში მყოფ ავტომობილის რეგისტრაციის შე-სახებ, ქალაქ ტფილისის აღმასრულებე-ლი კომიტეტის

სავალდებულო—დადგენილება

27 ნოემბერი 1922 წ.

1. ქალაქ ტფილისში და მის მიდამოებში მყოფ ავტომობილის რაოდე-ნობის გამორკვევის მიზნით მოხდეს აღრიცხვა ყველა, როგორც მსუბუქ მავა-ლის, აგრეთვე ტვირთმზიდავ ავტომობილებისა.

2. ევალება ყველა სახელმწიფო და კერძო დაწესებულებათ, აგრეთვე სამ-ხედრო უწყებას, კავკასიის ცალკე არმიის ნაწილების გამოუკლებლივ და კერ-ძო პირთ, გამოგზავნონ თავიანთი ავტომობილები აღმასრულებელ კომიტეტის ეზოში (თავისუფლების მოედანი) დანიშნულ დღეს და საათზე აღსარიცხავათ და სარეგისტრაციო მოწმობისა და ნომრის მისაღებად.

3. აღრიცხვას აწარმოებს კომისია, რომელიც აღრიცხვის დროს აღნიშნა-ვს მატორის ძალას, ნომერს და მანქანის ფირმას.

4. ავტომობილის მეპატრონე ვალდებულია მიღებული ნომერი მიაკრას ავტომობილს როგორც უკან ისე წინ თვალსაჩინო ადგილას. სარეგისტრაციო და პირადობის მოწმობანი—კი თან უნდა ჰქონდეს შოფერს, რომელიც ვალდე-ბულია ესენი წარუდგინოს აღმასრულებელ კომიტეტის აგენტს უკანასკნელის პირველ მოთხოვნილებისათანავე.

შენიშვნა 1) დაბინდების შემდეგ მანქანის ნომერი განათებული უნდა იქ-ნას უკანა ფარანით.

შენიშვნა 2) რეგისტრაციის რიგს, სამხედრო მანქანებისას და ოკას ნა-წილებისა ადგენს ქალაქის კომენდანტი აღმასკომის წარმომად-გენელთან ერთად.

5. ავტომობილები, რომელიც არ იქნებიან აღრიცხული ამისთვის დანიშ-ნულ ვადაში და არ ექნებათ ნომერი და საღრიცხვო მოწმობა, ჩამოერთმევათ მეპატრონეთ მანამ მეპატრონეს არ გადახდება განსაზღვრული ჯარიმა.

6. თუ ავტომობილის მეპატრონეს დაეკარგა ნომერი და საღრიცხვო მოწმობა, ვალდებულია ეს გარემოება აცნობოს აღმასრულებელ კომიტეტს. რომელიც მას აძლევს ახალ ნომერს და საღრიცხვო მოწმობის დუბლიკატს სათანადო ღირებულების გადახდის შემდეგ.

შენიშვნა: 1) ნომერისა და საღრიცხვო ბარათის დაკარგვა უნდა გამო-ცხადდეს ოფიციალურ გაზეთში.

შენიშვნა: 2) ავტომობილების მეპატრონენი იხდიან თითეულ ცალ ნო-მერზე 70 ათ. მან. და მოწმობისათვის 10 ათ. მან.

7. ტფილისის ქალაქის მილიცია და აღმასკომის სხვა შესაფერი აგენტე-ბი ვალდებულნი არიან რეგისტრაციაში გაუტარებელი ავტომობილების მოძ-რაობა ქალაქში არ დაუშვან და. ასეთები თუ აღმოჩნდება დაიჭირონ და გად-მოგზავნონ აღმასკომის სამმართველოს განყოფილებაში.

8. თუ ავტომობილი გადავიდა ერთი პირიდან მეორე პირის მფლობელო-ბაში, როგორც პირველი ისე მეორე მხარე, სახელმწიფო დაწესებულებათა გა-მოუკლებლივ, ვალდებულნი არიან შეატყობინონ ეს გარემოება წერილობით აღმასრულებელ კომიტეტს, შესაფერ წიგნებში გასატარებლად.

9. ავტომობილის აღრიცხვა დაიწყება ამა წლის 11 დეკემბრიდგან დი-ლის 9 საათზე.

1, 2, 3, სამილიციო რაიონები	11, 12 და 13 დეკემბერს.
4, 5, 6, 7, „ „	14, 15, 16 დეკემბერს.
8, 9, 10, 11, და 12 „	18, 19, 20 და 21 დეკემბ.

10. დამნაშავენი ამ სავალდებულო დადგენილების შეუსრულებლობაში დაჯარიმებულ იქნებიან 5.000.000 მან. და ჯარიმის გადახდამდე—კი ჩამოერ-თმევათ ავტომობილი, რომელიც ჩადავა აღმასრულებელი კომიტეტის სარგებ-ლობაში,

ქალაქ ტფილისის აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდომარე ლ. დუმბაძე.

ქალაქ ტფილისის და მისი მიდამოების კომენდანტი ახაშიძე.

სამმართველოს განყოფილების ბიუროს პრეზიდიუმის წევრი თაქთაქიშვილი

(ვრ. 688—8—1)

სახელმწიფო ღვინის, სპირტის და კონიაკის ტრესტი

გამგეობა—თბილისი, სასახლის ქ. № 6. ტელეფონი 16-52.

ს. ს. უ. ს.—საქართველოს ს. ს. რ.

სახელმწიფო ღვინის ტრესტი წინადადებას აძლევს ყველას, განურჩევლად, ვისაც რამდენი სურს მი-იღოს საქონელი შემდეგ ქარხნებიდგან:

ქარხანა № 1. (ყოფილი სარაჯიშვილის). ლე-ნინის ქ. № 30.

ქარხანა № 2. (ამხ. „არგო") ნიკოლოზის მო-ედანი № 13.

ქარხანა № 3. (ყოფილ კალანდაძის) ვაგზლის ქუჩა № 5.

ქარხანა № 4 (ყოფილი სოგომონოვის) ჭომ-ში—გორის მაზრა.

ქარხანა № 5. (ყოფილი პროტცერის) აბასთუ-მანში—ზუგდიდის მაზრა.

ქარხანა № 6. (ვეტცელის შემდეგ სიხარული-ძისა), კამოს ქუჩა № 68.

ქარხანა № 7. ავჭალის შუშის ქარხანა, ლენი-ნის სახელობის, ქვემოავჭალაში.

ტრესტის განკარგულებაშია აგრეთვე ლაბორატორიია ყოფილ ვილარეტისა.

ავჭალის შუშის ქარხანა ამზადებს ყოველგვარ ჭურჭლებს, როგორც ბოთლები: კონიაკის, არყის და ლუდისას. ჭიქები: ჩაის, ღვინის, არყის. და ლუდისას სხვა და სხვა საზომის.

ჩაის ლამბაქები, სარძევე ღრაფინებს, სამურაბე ბანკებს. თაფლის ჭურჭლებს.

ნაწილები „ეინდენგერის" ელემენტებისა.

წყლის საზომი მილები, ნავთის საზომი მილები. სააფთიაქო ბუშტებს, ლამპის შუშებს, ყოველ-გვარ ზომისას.

შეკვეთა შეიძლება, როგორც გამგეობასთან. აგრეთვე თვით ავჭალის ქარხანაში. ნაწარმოები ყოველ-გვარ სასმელების გამოხდები ტრესტისა.

1. სპირტი 95—96 გრადუსი პურისა და ჭაჭის.
2. პურისა და ჭაჭის არაყი.

3. კონიაკი ყოფილ სარაჯიშვილის ფირმისა.

„ ო. ს.
×
4—
×
3—

4. კონიაკი ყოფილ „არგოს" ფირმისა ფინ შამპანი

×
4—3 ბეკ.
×
3—

ღვინის ტრესტი გარანტიას იძლევა თავის ნაწარმოებზე სახელმწიფო ეტიკეტით. ფალსიფიკაცია თუ აღმოჩნდა ამისთანებს პასუხისგებაში მისცემს.

სპირტისა და სხვა მაგარი სასმელების გატანა საქართველოს საზღვრებიდგან შეიძლება მხოლოდ ღვინის ტრესტის ნებართვით.

ღვინის ტრესტი შეუდგა მზადებას „პორტვეინისა" და შამპანიურისას,

კრახმალის ქარხანა № 6 ამ მოკლე ხანში ეამზადებს კრახმალს ბაზარზე გასასყიდათ და „დექსტე-რინი" საკუთარი ნაწარმოები.

ქარხანა № 6 შემდეგში გამოუშვებს ბაზარზე ლუდს და ყინვას, ლაბორატორია ვილარეტისა გალე-ნოვის პრეპარატით.

ფასი 5.000 მ.

ბახტრიონი

რედაქციის მისამართი: პუშკინის პასსაჟი ტელეფ. 8—04.

განცხადების ფასი მორიგებით.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 24 | კვირა 24 დეკემბერი | № 24

1923 წ.

1923 წ. ფელიწადი მეორე „ბ ა ხ ტ რ ი ო ნ ი“ 1923 წ. ფელიწ. დი მეორე

ყოველ-კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

გაზეთში თანამშრომლობას ეწევიან მთელი ძალები ახალი ქართული კულტურის

იმ საგანგებო ნომრების გარდა, რომელიც გაზეთ „ბახტრიონმა“ შარშან გამოსცა („ვაჟა-ფშაველა“, „ნიკო ფიროსმანი“, „ილია ჭავჭავაძე“, „იაკობ ნიკოლაძე“, „არტურ ლეისტ“) წლის განმავლობაში გამოშვებული იქნება სპეციალური ნომრები:

1. ვანო მაჩაბელი; 2. გრიგოლ რობაქიძე; 3. გიორგი საააძე; 4. კანცლერი ლეონიძე; 5. ნიკო ნიკოლაძე; 6. გრიგოლ ორბელიანი; 7. გიორგი მთაწმინდელი; 8. ზექა ოპიზარი; 9. საბა-სულხ. ორბელიანი; 10. სოლომონ დოდაშვილი; 11. თეიმურაზ პირველი; 12. პლატონ იოსელიანი

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პუშკინის პასსაჟი.

ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი: 8—04.

კანტორა ღიაა: დილის 9—3 ს.

რ ე დ ა ქ ტ ო რ ი: გიორგი ლეონიძე.

1-ლ იანვარს გამოვა

მეოცნებე ნიამორები

№ 9.

გრიგოლ რობაქიძე—სორალი მერე.
პაოლო იაშვილი—„პავლე ინგოროყვას“
ტიციან ტაბიძე—„ნინა მაყაშვილს“
გიორგი ლეონიძე—„სონეტი კანცლერს ლეონიძეს“
შალვა აფხაიძე—„ღამის პეიზაჟი“
რაჟდენ გვეტაძე—„ელამი სარკე“
ვალერიან გაფრინდაშვილი—„ყვავილების პოეტიკა“
ტიციან ტაბიძე—„ირონია და ცინიზმი“
სანდრო ცირეკიძე—„მკითხველისათვის“
ვალერიან გაფრინდაშვილი—„ლორიკის ელიზიუმი“

რედაქტორი: ვალერიან გაფრინდაშვილი.

იყიდება ყველა კიოსკებში. ფასი 25 ათას.

რედაქციის მისამართი: ხელოვნების სასახლე, სერგიევის ქ. № 13, ტ. 17—51.

ახალი მწერლობის კავშირის

მორიგი 49 ესთეტიკის სალამო

პ ა ო ლ ო ი ა შ ვ ი ლ ი.

თემა: ბატუალა

ნეგრული რომანი—რენე მარანის

შესასვლელი ფასი 20 ათასი მანეთი

დასაწყისი საღამოს 7 საათზე

საქართველოს სახალხო ბანკი

გამგეობა

თანახმად ბანკის საბჭოს დადგენილებისა 12 დეკემბრის თვიდან აცხადებს

კლიენტების საყურადღებოთ,

რომ იმ პირთ, ვისაც გადახდილი ვალის შემოტანის დრო, შეუძლიათ ვალი გადაიხადონ ქართული ბონებით ამა წლის ოცდაათ დეკემბრამდე

ამის შემდეგ კი, თანახმად მთავრობის დადგენილება № 61 თარიღით, მათ ვალი გადახდებათ ოქროს კურსით, რომელიც იქო ვალის გასავალის დღეს.

ეს განკარგულება არ ვრცელდება იმ კლიენტებზე.

რომელიც მიცემული აქვთ ბანკისაგან ვალდებულება ოქროთი ვალის გადახდის შესახებ.

სახალხო ბანკის გამგეობა

აკაკის ძეგლი.

საქართველოში ასე ჩუმად და უბრალოთ ჯერ არ გაკეთებულა არც ერთი ეროვნული საქმე. აკაკის ძეგლის ამართვას 11 დეკემბერს არ უძღოდა წინ არავითარი აგიტაცია, პირიქით ამ შემთხვევაში უბრალო და აუცილებელი ცერემონიალიც ძეგლის გახსნისაც არ ყოფილა.

სრულიად მოულოდნელად ერთ დღეს მოქალაქენი ტფილისში, ოპერის ბაღში გააჩერა აკაკის მონუმენტმა, ქართველებიც კი ვერ სცნობდნენ აკაკის სახეს, რადგან ეს იყო ძალიან მოულოდნელი.

მოქანდაკე იაკობ ნიკოლაძის იუბილეს აღსანიშნავათ სრულიად საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარ კომიტეტმა ამ დღეს აღმართა ეს ძეგლი.

Post factum შეიძლება ეხლა ამ ფაქტის დაფასება: ჩვენ არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ ქართველი ხალხის მატერიალურ სიღარიბეს ქართველ არტისტებისთვის თვითონ ბუნებამ იზრუნა მიეცა ძეგლის სახე.

ყველაზე უფრო აკაკი იყო ამ შემთხვევაში ბედნიერი.

ვისაც უნახავს აკაკი წერეთელი სიბერეში, ის სამუდამოთ დაიჯერებდა, რომ ამ ღვთიურ ჭერჭელში ბიბლიურ წინასწარმეტყველის თავით და ფაფარით უსათუოდ უნდა ყოფილიყო დიდი ნიჭის მატარებელი სული.

ლიტერატურის ისტორიაში სხვა თავის თანამედროვეთა შემოქმედებასთან კიდეც რომ დაიჩრდილოს აკაკი წერეთელი, მას მაინც ვერავინ წაართმევს პირველობას, როგორც ბიოლოგიურათ გაშერთლებულის ყოველი მხრივ დამშვენებას ქართული რასსისას.

იაკობ ნიკოლაძე, რომელიც თვითონ ატარებს ქართულ რასსის უკეთილშობილესს პროფილს, და რომელიც შეერთებული იყო აკაკისთან დიდი ხნის მეგობრობით, ალბად დიდხანს სწავლობდა აკაკის სახეს და ამიტომაც არის, რომ ამ ქანდაკებას ეტყობა დიდ ოსტატობასთან ერთად დიდი აღფრთოვანება და შთაგონება.

აკაკი თავის ღია თვალებით იყურება, ისე როგორც ერთხელ ბალმონტმა აღწერა ოსკარ უაილდის შებედვა და შებეჭდა ჰაიკაზმი—აკაკი იყურება ხალხის ზევით, მაგრამ არა ცისკენ, ასეთია შეხედვა ლომისაც.

დიდი სახლები, რომ არ ჰფარავდნენ წინ ადგილს, მაშინ ის პირდაპირ შეხედავდა თავის საფლავს მთაწმინდაზე.

ამ ძეგლს ორნაირი მნიშვნელობა აქვს: პირველი—ეს არის დამოუკიდებელი შემოქმედება მოქანდაკისა და შეიძლება ითქვას ქართულ მაშტაბით შედევრიც მეორე მხრივ ეს არის დამშვენება ქალაქის. მართლაც სირცხვილია რომ საქართველოს სატახტო ქალაქში, რომელიც საუკუნოებით გადარეცხილია ქართული სისხლით—არ იყოს ქანდაკებანი იმ ქართველების, რომელთაც ადიდეს საქართველო და შეეწირნენ მის უკვდავებას, ჩვენ არაფერი გვაქვს საწინააღმდეგო, რომ ყოველ ქუჩაზე იდგნენ ძეგლები თუნდაც უცხოელების, რომელთაც თავიანთი სიცოცხლე შეუწირავსთ კაცობრიობისთვის, მაგრამ ჩვენ გვაქვს უფლება მოვითხოვოთ, რომ უპირატესობა ამ ძეგლებისა, იყოს ქართველების...

ამ მხრივ შეიძლებოდა ბევრის თქმა, მაგრამ რა აზრი აქვს თქმას.—საჭიროა კეთდებოდეს ეროვნული საქმე ფაქტიურად.

ჩვენ გვგონია, რომ ქალაქის აღმასკომი დააფასებს იაკობ ნიკოლაძის ღვაწლს და პრემიის სახით გაიღებს ისეთ საგრძნობელ თანხას, რომ არტისტმა შესძლოს სხვა ახალი ქანდაკებაც დაიწყოს, ეს იქნებოდა ელემენტარული სამართლიანობა.

მართალია აკაკის მოტივი უბრალო ქვისაგან არის, მართალია მას აკლია როდენის ბალზაკის მონუმენტალობა. მაგრამ ეს დამოკიდებულია მოქანდაკის უსახსრობისგან.

საკმაოა იაკობ ნიკოლაძეს მიეცეს საჭირო მატერიალური ეკვივალენტი მისი ნიჭის, რომ ვერც ტფილისს შემდეგ კაცი ვერ იცნობს, ისე გამოსცვლის მას შემოქმედება.

საჭიროა, რომ აკაკის ძეგლის გარდა ტფილისს ამშვენებდეს სხვა დიდ ქართველების ძეგლებიც.

ამ შემთხვევაშიც აღსანიშნავია საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარ კომიტეტის დაწყება. როგორც ვიცით, იუბილეს დღეს კომიტეტის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ კომიტეტს დაუდგენია იაკობ ნიკოლაძეს შეუკვეთოს ვაჟა-ფშაველას მონუმენტალური ძეგლი.

ჩვენ ვისურვებთ, რომ ეს დადგენილება მალე განხორციელებულიყოს და და ტფილისს დაადგეს თავზე ვაჟა-ფშაველას ხელ-მეორეთ გაცოცხლებული სული.

ვისურვებთ აგრეთვე მალე აშენდეს ყოს ქართველი ერის სამუდამო სურვილი, რომ ხალხის ფულით დაიდგას ძეგლი რუსთაველს.

იუბილეს მეორე დღეს ჩვენ კიდევ მივულოცავთ იაკობ ნიკოლაძეს ახალ გამარჯვებას და ქართველ ერს მეტ შეგნებას ეროვნულ მოღვაწეთა დაფასებაში და ამ მხრივ თავის მოვალეობის ასრულებას.

ვარამ გაგელი.

რუსთაველიანა

პავლე ინგოროყვას მეოთხე მოხსენება შოთა რუსთაველზე:

„რუსთაველის ბიოგრაფია“

რუსთაველის პოემა წარმოადგენს ცენტრალურ პრობლემას ქართული კულტურის ისტორიის. იგი არის ერთ-ერთი შემთხვევით გადარჩენილი ნაშთი მეტად თავისებური კულტურისა, რომელიც კატასტროფიულად დაიღუპა. მე-XII საუკუნის და მე-XIII საუკუნის დასაწყისის ქართული კულტურა ბევრის მხრით უნიკალურ მოვლენას წარმოადგენს მთელს საშუალ საუკუნეთა მსოფლიოში თავისი საერთო მსოფლმხედველობით, და თავისებური გაწყობილობით ლი სინტეზით სხვა და სხვა გზით მიმდინარე კულტურული ფაქტორების.

რეალიები ამ კულტურის ასათვისებლად ცოტაა მიღწეული. დიდი-ნაწილი ამ ეპოქის ნაწარმოებთა დაიღუპა ძველი ქართული სახელმწიფოებრიობის განადგურებასთან ერთად მე-XIV საუკუნის დამლევის შემდეგ. მასალები ამ

თავისებური კულტურისა ჩვენ გვაქვს ვეფხის ტყაოსანში. ამიტომ ვეფხის-ტყაოსნის პრობლემის გაშუქება დიდ ინტერესს შეიცავს, და ეს არა მარტო ქართული ისტორიის თვალსაზრისით.

რუსთაველის შესახები მეცნიერება უკვე ორას წელზე მეტს ითვლის თავის თარიღად, ვახტანგ VI-ის გამოცემის შემდეგ. მიუხედავად ამისა ვეფხის-ტყაოსნის თითქმის ყოველი საკითხი დღემდე წარმოადგენდა ამოცანას.

რუსთაველის პრობლემის გადაჭრის სახელი უთუოდ ეკუთვნის მწერალსა და მეცნიერს პავლე ინგოროყვას. მისი ცდანი შოთას პოემის შესახებ, წაკითხული ახალი მწერლობის კავშირის სხდომებზე იწყებს ახალ ეპოქას ქართულ ისტორიოგრაფიაში.

წარსულ აკადემიურ წელს ახალ მწერლობის კავშირში პავლე ინგოროყვას მიერ წაკითხულ იქნა პირველი ციკლი მოხსენებათა რუსთაველზე, რომლითაც საბოლოო გადაჭრილ იქნა ორი ძირეული საკითხი ვეფხის-ტყაოსნის: ერთად—პოემის ეპოქა; მეორედ რუსთაველის ვინაობა და ის კულტურული წრე. რომელსაც ეკუთვნოდა პოეტი.

მიმდინარე აკადემიურ წელს პავლე ინგოროყვა კითხულობს მეორე ციკლს, რომელიც ეხება შემდეგს პრობლემას ვეფხის-ტყაოსნისა: პოემის ორიგინალობის საკითხს. ამ ციკლში ჯერ მონოგრაფიულად განხილული ექნება პოემის ტექსტის (ცალკე რიგლიები) რომ შემდეგ წარმოდგენილი იქნება მთლიანი თეორია პოემის ორგინალობის შესახებ.

ეს მეორე ციკლი პავლე ინგოროყვამ გახსნა მოხსენებით, რომელიც წაკითხულ იქმნა ახალი მწერლობის კავშირის სხდომაზე 17 დეკემბერს. საგანი მოხსენებისა იყო: რუსთაველის გეოგრაფია.

პირველის შეხედვით უბრალო კითხვა, პოემის გეოგრაფია, წარმოადგენს, როგორც ეს ნათელი გახდა მოხსენებიდან დიდ მნიშვნელობას ვეფხის-ტყაოსნის პრობლემისათვის. ერთის მხრით იგი იძლევა უკანასკნელ კორექტურას პოემის თარიღისა მეორეს მხრით იგი ამზადებს ნიადაგს პოემის ორგინალობის საკითხის განსახილველად. მაგრამ პოემის გეოგრაფია წარმოადგენს დამოუკიდებელ ინტერესს გარეშე ამ სპეციალური საკითხების. პოემის გეოგრაფია, ანუ რაც იგივეა რუსთაველის გეოგრაფია (მსმენელებისა დამატყდა მეთი ეგივეობა) იძლევა საშუალებას აღდგენილ იქნეს მთლიანი სურათი გეოგრაფიულ წარმოდგენისა მწიგნობრობა, რომელიც არსებულა მე-XII საუკუნის საქართველოში.

საკითხის დასმის შესახებ უნდა ითქვას შემდეგი. ვეფხის-ტყაოსნის გეოგრაფიის პრობლემა, როგორათაც ეს ჰქონდა განხილული მომხსენებელს, დღემდე საზოგადოდ არც კი ირსებობდა. ყველაფერი რაც დღემდე თქმულა. არ ებებოდა საგანის არსს, და ირ გამორკვია ერთი-ორი გეოგრაფიული ტერმინის ანალიზს. ხოლო ასეთ ცალკე ფაქტებს, გამოთიშულს პოემის გეოგრაფიის საერთო სურათიდან არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს

ვეფხის-ტყაოსნის ვერც-ერთი პრობლემა ვერ გადასწყდება გეოგრაფიის საკითხისადმი ასეთის ფრაგმენტარულის მიდგომით. ადვილად შესაძლოა რომ ცალკე გეოგრაფიული დეტალი შემთხვევით აღმოჩნდეს ვეხის-ტყაოსანში, რადგან პოემის ფაბულის კითხვა ჯერ კიდევ გამორკვეული არ არის. ვთქვათ ჩვენ გვინდა გადავსჭრათ პოემის თარიღის საკითხი—მისი გეოგრაფიის მიხედვით. მაგრამ წარმოვიდგინოთ ერთის წუთით, რომ ის დეტალები რომელსაც ჩვენ ვემყარებით, ეკუთვნის არა პოეტს, არამედ ამბავს, თუ კი ამბავი მართლა ალებულია. ან გვინდა განსაზღვროთ თვით ამბის თარიღი, და ვემყარებით ისეთ ფაქტებს, რომელიც შეეძლო შეეტანა პოემაში რუსთაველს ამბის გადამუშავების დროს. ასეთ შემთხვევაში მთელს არგუმენტაციას რასაკვირველია ყოველგვარი მნიშვნელობა ეკარგება. ცალკე სპორადიული ხაზების მიხედვით, გარეშე პოემის მთლიანი გეოგრაფიული კონცეპციისა, შეუძლებელი არის რაიმე დასკვნის გამოტანა.

მომხსენებელმა განიხილა ვეფხის-ტყაოსნის გეოგრაფია ასეთის მთლიანი ხაზით. ხოლო საკითხის ამნაირმა დასმამ სრულებით ახალი შუქი მოჰფინა პოემას, და პირდაპირ მოულოდნელი შედეგი მოიტანა. პოემის გეოგრაფიის პრეციზულმა ანალიზმა ცხადად-ჰყო, რომ მასში არის მთელი რიგი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი მომენტებისა, რომელიც იძლევა მრავალ საკითხების გასაღებს. ამას გარდა: ცალკე გეოგრაფიული დეტალები იმდენად ნიშნობლივია განსაზღვრულ ეპოქაში არსებული გეოგრაფიული კონცეპციისათვის, რომ მისი მიხედვით შესაძლო ხდება მეტად საგულისხმო მთლიანი სურათის აღდგენა ანალიზიდან გამოირკვა ისიც, რომ პოემის გეოგრაფია უკანასკნელ ხაზამდე ეკუთვნის გზით ვიწროდ განსაზღვრულ ხანას: ხოლო აქედან გამომდინარეობს მთელი რიგი დასკვნების.

მოხსენება განიყოფებოდა ორ ნაწილად. პირველ ნაწილში წარმოდგენილი იყო რეკონსტრუქცია პოეტის გეოგრაფიული კონცეპციისა მსოფლიოზე პოემაში დაცული რეალიების მიხედვით, და შედარებითი შესწავლით ამავე ეპოქის გეოგრაფიულ მეცნიერებასთან. მოხსენების მეორე ნაწილში წარმოდგენილი იყო ისტორიული ანალიზი ამ გეოგრაფიული კონცეპციის, და აქედან მიღებულ იქმნა საგულისხმო დასკვნები პოემის ეპოქაზე, სიუჟეტის საკითხზე და სხვა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ხაზები. რომელსაც იძლევა პოემის გეოგრაფიის ერთიანობა და თარიღების ანალიზი პოემის ორგინალობის შესახებ.

საგაზეთო ანგარიშში ჩვენ მოკლედ გვიძლევს ამ საშუალების—თურმე დაწვრილებით შევეხოთ მოხსენების ფაქტიურ მხარეს, რადგან იგი მეტად სპეციალური გამოთიშვა ცალკე ხაზებს მისი არგუმენტაციის და ფაქტების საერთო სურათიდან, ვერ მოგვცემდა წარმოდგენას იმ მწყობრ და მთლიან თეორიულ შენობაზე.

მოხსენება, შეიძლება გადაჭრით ითქვას, წარმოადგენს დიდ მეცნიერულს მიღწევას, და შესრულებულია ასეთივე გონებამახვილობით და სინთეტიური ნიჭით, რომლითაც აღბეჭდილი იყო მისი წინა მოხსენებანი რუსთაველზე. იგი ახალს შუქს ჰფენს არა მარტო პოემის სპეციალურ საკითხებს, არამედ მისი ეპოქის ბევრ სხვა მომენტებს.

მოხსენების დიდი საზოგადოება დაესწრო. დარბაზი სავსე იყო ინტელიგენტური აუდიტორიით. მოხსენებამ გასტანა ორ საათს და დიდის ყურადღებით იქმნა მოსმენილი.

მოხსენებას კამათი არ გამოუწვევია

არიელი.

როდენთან

როდენს მადლობა ვუთხარი და სახლში გამოვბრუნდი. ჩემი მეგობარი მოქანდაკე, რომელიც მიცდიდა შორი ახლო მოვიდა ჩემთან და მკითხა როდენის ნათქვამი.

მე ატაცებულმა მივუგე: ხვალ როდენმა რვა საათისათვის დამიბარა მედონში და ახალი საქმე უნდა მომცეს მეთქი. მან ჯერ მითხრა: როდენმა ბევრი იცის, თორემ როცა მიხვალ შენ მისთვის ძალა გაუკვირდება კიდევაო. მე მეტი აღარ მინდოდა, ისედაც გაკვირვებული ვიყავი ასეთ ბედნიერებით მაგრამ ჩემი მეგობარი ჩამაცივდა: ეხლავე მეც შენთან როდენთან უნდა წამოვიდეო. მაშინვე მივედი სახლში, დავიბარე დამლაგებელი (მოსამსახურე საათობით) და უთხარი, რომ დილის 6 ს. გამეღვიძებინე. თითონ მომზადება დავიწყე; სახელოსნო ინსტრუმენტები შევაგროვე, და ადრეც დავიძინე მაგრამ ჩემი დაძინება როგორ შეიძლებოდა. დავიწყე ფხიზლობა ლოგინში და ეხლა მე თითონ დავუწყე ყარაულობა დამლაგებელს.

6 საათზე მან კარი შემოაღო, მომიტანა პური, გაზეთები, დაანთო ცეცხლი თუმცა აპრილის მიწურული იყო.

მე წამოვხტი, საჩქაროდ ჩავიცვი, ვისაუზმე, საქმიანი იერით გამოვვარდი კარში, როგორც ყოველი ფრანგი და გავეშურე იქვე ახლოს, მონპარნასის სადგურზე. ვიყიდე მედონის ბილეთი, გავ რდი პერონზე და საჩქაროდ ჩავჯექი გამზადებულ მატარებელში; დავხედე ფარდები, მივაყუდე და ჩუმად დავიწყე თვალიერება, ის ჩემი მეგობარი ხომ არ მომდევს მეთქი. მე 25 წუთში უკვე მედონში ჩამოვხტი. შიში თან გამომყვა და პერონიდან კარგა ხანს არ გადმოვდიოდი მაგრამ ის იქ არ აღმოჩნდა.

ეს დღე იყო—1 მაისი 1906 წ. ძალიან ციოდა. გორაკიდან უნდა დავეშვა ძირს, უნდა გავიარო უზარმაზარი და მაღალი ვიადუკის ახლოს და ავმართს რო შევუდგებით, იქ შეგხვდებით პატარა ევროპიული სტილის სოფელში: „ვალფლიორი". თანდათან მივდივარ მაღლა და გადიხარ იმ სოფლიდან. ცოტა ხნის შემდეგ უნდა გადახედე პარიზიდან მომავალ ლიანდაგის ხიდზე და მერე შედიხარ მაღლობზე. სადაც დგას როდენის ვილლა, რომელსაც ჰქვიან „ბრილიანი" (რაც ნიშნავს—ბრწყინვალეს.[1])

რვის ნახევარი იყო. ვილლა „ბრილიანი"-ს დიდებული გადასახედი აქვს. ხეების გულიდან სჩანს მდ. სენა ორ ტოტად გამოყოფილი, „მტრედების კუნძულს" (ილ-დე-პიგონ) რო უვლის ორივე მხრიდან. ქვევით იქვე „ბიო ლაკურნის" ქვემო მედონი მილდაპუქს სოფლამდის გადაშლილია საამურად. აქ არის სევრის ფაიფურის ქარხანაც. სამგზავრო გემები და დიდი ბარჟები ზედ დასრიალებენ. ეს ყველაფერი მარჯვნივ—ზემო მედონი და ვილლა გამოჩენილი ქიმიკოსი ბერტლოს სამყოფია. მის ბაღში ყველა მცენარეს ცდისათვის ფესვებში ელექტრო ჰქონდა გაყვანილი. შორს მონ-ვალერიანი, ციხე სადაც იჯდა პოლკოვნიკი პიკარი, ყოფ. მინისტრი და დრეიფუსის კეთილი ქენია. იქვე როდენის თავმინებებული ბალი გაყოფილი ორად: ერთი მხრით დაშვებული ფირუზი მინდორი, მეორეთი პუნებისთვის მიტოვებული ბალი იუზებით, სადაც დაცურავდენ მედიდური გედები. რვა საათს კიდევ უკლია. პიშკართან მისვლა მეშინია. ხელში საათი მიჭირავს. შორიდან ვუცქერი ვილლას ფანჯრებს. ვილლაში სიწყნარეა. დავეშვი ძირს, დავინახე ჰიანჰეელების ბუდე და პუნების სიყვარულით გაშლილი გულით დავიწყე დაკვირვება. უკვე დაჰკრა რვა საათმა და მივადექი კარებს. ჩამოვრეკე ზარი, რომელიც მეტად დიდი იყო და ხმებისა მე თითონ შემეშინდა. გამოვიდა მეჯინიბე და შემიშვა როდენთან; უკვე დილის მედარბაზენი იყვენ ბრინჯაოდან ჩამომსხმელი რუდიე. მისი პარიკმახერი ვალფლორიდან—მისი ფიგარო და დიდი მოლაპარაკე და მისი სეკრეტარი—რენე შერეიზი. როდენმა მომესალმა და სეკრეტარს უბრძანა, რო მე წავეყვანე ატელიეში. ატელიეში რო შევედით იქ დაგვხვდა ახალგაზდა ფრანგი მოქანდაკე, რომელიც მუშაობდა იუგოლენის (დანტეს გმირი) ფიგურის გარშემო. სეკრეტარმა რაღაც ჩასჩურჩულა და წარმ შეკრული მოქანდაკე რიალის გროვებას შეუდგა.

მე თავი ცუდათ ვიგრძენ, ისე როგორც ფრონტზე. გვერდით ამხანაგს რო ტყვია გაჰგმირავს და თავზე დემოკლეს ჩამოკიდებული მახვილი ვიგრძენ.

რადგანაც თიხისთვის პარიზში უნდა წავსულიყავი, მე და ფრანგი ერთად გამოვედით ატელიედან. როცა ვალფლერში ჩავედით, მან შემიყვანა „ბისტრო"-ში (დუქანი) და მისი პატრონი გააცნო: ხვალიდან მე აღარ ვიქნები თქვენი კლიენტი, ეხლა ეს მუშაობს როდენთანო. 12 საათზე იქ საუზმე უნდა გვეჭამა.

—გასაკვირალი ადამიანია მუსიე როდენ—სთქვა „ბისტროს" პატრონმა. ვერავინ ვერ უძლებს. ყველასა სცვლის. მხოლოდ მომცა ათი ფრანკის კრედიტი.

იუგოლენზე ვიმუშავე სამი თვე. როთაც როდენი ძალიან კმაყოფილი რჩებოდა ამბობდა.

—თქვენი ნამუშევარი XI საუკუნეს მაგონებსო. ეს მუშაობა იყო ნაირი ნაოჭებისგან ფიგურების შეერთება—მუშაობა დაწოლით მიხდებოდა, რადგან გრუპპა იატაკზე იდგა.

მუშაობის დროს როდენი განსაკუთრებულ მზრუნველობას იჩენდა ჩემდამი. პირველ დღეებშივე, რაკი სიცივეები იყო, როდენი შემოვიდა ჩემთან პარიზში გამგზავრების წინ და მითხრა:—თქვენ შეგიძლიანთ ჩემს კაბინეტში მიხვიდეთ ცეცხლი უკვე დავახთებინეო.

როდენი რო წაბძანდა შემოვიდა რენე შერეიზი და მითხრა: ბ-ნო ნიკოლაძე გასაკვირველია ის ყურადღება, რომელსაც როდენი იჩენს თქვენდამი, ამიტომ მე მინდა ცოტაოდენი რჩევაც მოგცეთ, რომ საქმე არ გაიფუჭოთ. როდენს ლაპარაკი არ უყვარს. თქვენ შეკითხვებს ნუ მისცემთ: მარტო უპასუხეთ მოკლედ და მოჭრით. კითხვებს ნუ მისცემთ. არ დაიგვიანოთ. დღე არ გამოუშვათ. ატელიეში დახურული არ ახადოთ. ნამუშევრებს ნუ მიაბრუნ-მოაბრუნებთ. შკაფებს ნუ გაალებთ და მე კიდევ შეგატყობინებთ. თუ რამე არ მოეწონა თქვენში. სასტიკად აკრძალულია ატელიეში პაპიროსის წევა. მადამ როდენს პატივით მოეპყარით და თქვენს აზრებსაც ნურავის ნუ ეტყვითო

როდესაც იუგოლენის საქმე გავათავე, მოვიდა როდენის მეჯლიორი გიომეშვილი ჩამოსასხმელათ. ძალიან მოეწონა და მითხრა: წარმოიდგინეთ, სხვა მოქანდაკე ჩვენთვის არ ფიქრობს და თქვენ კი გიფიქრიათ, რადგან ადვილი ჩამოსასხმელიაო.

ახლა მე დავაინტერესდი. თუ როდენი რას მომცემდა სამუშაოდ. ერთ დილას დამიძახა როდენმა კაბინეთში, გადმომცა წერილი და თანაც დააყოლა წაიღეთ ამ ადრესით პარიზში ეს წერილი, მიხვალთ ბარბიე-დ-ორევილიის პატივმცემელთა საზოგადოებაში და გამოგატანენ მის ნ-ღაბს და რო მოიტანოთ, შემატყობინეთო. ნიღაბი მოვიტანე იმავე დღეს და შევატყობინე მდივანს. მდივანმა ნახა და მითხრა; მგონი, ეს შენ უნდა გააკეთებინოსო; რამოდენი ხანია, ეხვეწებიან, რომ ამისი ბიუსტი გააკეთებინა და სულ უარზე იდგა ეხლა შენ რო დაგინახა მისთვის დათანხმდაო. თანაც დაყოლა მოსკოვშიც მიმაწერინეს წერილი, რომ გაბრიჩევსკის ნიღაბიც გამოგზავნონო. იმათაც უარს ეუბნეოდაო. მეორე დღეს, როდენმა მითხრა—თუ შეიძლება ეს გააკეთე როგორც არის, დოკუმენტები ყველა შეინახეთ... მე შევეკითხე სიდიდე ბუნებრივი შევინახო თუ დიდი გავაკეთო? მან მიმით დაუყოლა—ბუნებრივი სიდიდე არ მინდა, უფრო დიდი იყოს, უფრო დიდი!

—[illegible] და მისგან გამოწვეული დიდი სკანდალი. როდენს აბრალებდენ რო ეს სტატუა ცოცხალ მოდელიდამ ჩამოასხამსო.

ოცდათხუთმეტი წლის შემდეგ როდენს კიდევ ეშინოდა ამ სკანდალის...

შემდეგი [illegible]

იაკობ ნიკოლაძე.

ბატუალა

დღეს, ჩვენ გაზეთში იბეჭდება შესავალი რომანის „ბატუალა". რომანი ეკუთვნის ზანგ მწერალს რენე მარანს. ეს რომანი შეიქმნა ასე სახელ განთქმული იმით, რომ მან მიიღო წელს გონკურების პრემია. რომანი დაწერილია ფრანგულ ენაზე და ავტორი მისი რენე მარანი ტომით ზანგი პირველად იღებს საფრანგეთში ფრანგ მწერლის სახელს და თან ასეთი დიდი რეკლამით, როგორც გონკურების ლაურეატი. „ბატუალა"-ს ავტორი თვითონ არის ადმინისტრაციის მოხელე საფრანგეთის კოლონიაში. და როგორც ეტყობა კარგად იცნობს საფრანგეთის კოლონიალურ პოლიტიკას.

თავის შესავალში რენე მარანი იძლევა გამანადგურებელ კრიტიკას ამ პოლიტიკის და ამხელს საფრანგეთის დანაშაულს. მიუხედავათ ასეთი ტონისა, რომელიც არ უყვართ ფრანგებს, რენე მარანი მაინც ღებულობს გონკურების პრემიას, თუმცა როგორც იტყვიან ეხლი წიგნი მას არ გაუვ ავნია საკონკურსოთ, არამედ მის მეგობარს მანუელ მაისტრს.

წინასიტყვაობაში რენე მარანი მიმართავს საფრანგეთის გამოჩენილ პოეტს და რომანისტს ანრი დე რენიეს, რომელსაც ეძახის თავის ლიტერატურულ ნათლიას; ამ რომანის გამარჯვებაც უთუოთ ანრი დე რენიეს მიეწერება, რომელმაც მისცა მისი კეთილგანწყობილი რეცენზია, ეს რეცენზია იყო დაბეჭდილი ჩვენ გაზეთში შემოკლებით. „ბახტრიონის" შემდეგ ნომერში დაიბეჭდება თარგმანი ამ რომანის ზოგიერთი თავების და აგრეთვე რეცენზია იმ მოხსენების, რომელსაც კვირას 24 დეკემბერს პოეტი პაოლო იაშვილი კითხულობს ხელოვანთა სასახლეში ახალ მწერლობის მორიგ ლიტერატურ სალამოზე...

შესავალი

ანრი დე რენიე, ეძღვნება. თქვენ ხართ ნათლიები ჩემი წიგნის. მე ვიქნებოდი არა კეთილშობილი ადამიანი, რომ რომ ამ წიგნის შესავალში, არ ამეღიარებინა ყოველი ის, რაც გამოწვეულია თქვენი რჩევით და ყურადღებით.

თქვენ იცით, თუ როგორ მინდოდა ამ რომანის გამარჯვება. მართალი რომ ითქვას ეს შრომა—არის მთელი რიგი ოფორტების.

მაგრამ მე მაზედ დავხარჯე ექვსი წელი. ექვსი წელი დავხარჯე იმის გადმოცემაზედ. რაც მოვისმინე და იმის აღწერაზე, რაცა ვნახე.

ამ ექვსი წლის განმავლობაში მე ერთხელაც არ შევეცდი, რომ მეთქვა საკუთარი სიტყვა. მე ჩემი აზრი დავიყვანე ძირამდის. აქედან გავდევნე ყოველი მსჯელობა ეკვატორიული აფრიკის ზანგები საერთოდ არა არიან ჩვეულები სცის.

ამ რიგად ეს რომანი სრულიად ობიექტიურია. მას არა სურს რამე ახსნას ან განმარტოს, სხვანაირადაც არ შეიძლებოდა. მთვარიან ღამეში, როცა შეზლონგზე წამოწოლილი. ჩემი ვერანდიდან ყურს ვუგდებდი ამ საბრალო ადამიანებს მათი ოხუნჯობა ამტკიცებდა მათს მორჩილებას.

ისინი იტანჯებოდენ, და ტანჯვა იწვევდენ მათს სიცილს.

არ პრიუელ! მსწავლულ კომპილიაციაში თქვენ განაცხადეთ; რომ უბანგიშარის მოსახლეობა აღწევს 1.350.000 მოსახლეს.

მაგრამ თქვენ არა სთქვით, რომ ერთს მცირე სოფელ უამში, 1918 წ. ითვლებოდა 1.080 მოსახლე, ნაცვლად 10.00, რომელნიც შეადგენენ შვიდი წლის წინად მოსახლეთ აღწერაში, თქვენ ლაპარაკობდით ამ უზარმაზარი ქვეყანის სიმდიდრეზე მაგრამ რატომ არა სთქვით, რომ იქ შიმშილი მეფობს?

მართალი იყო მინტესკიე, როდესაც მისციეს ირონიაში კანკალებს თავდაჭერილი გულისწყრომა: „ისინი-შავები არიან, თავიდან ფეხებამდე და ცხვირიც შით ისე აქვთ მიჭყლეტილი, რომ თითქმის შეუძლებელია მათი შებრალება" ბოლოსა და ბოლოს, თუ ისინი ათასობით იხოცებიან სიმშილისაგან, როგორც ბუზები, მათი ქვეყანის შემოსავლებით მხოლოდ ისინი, რომელთაც არ შეუძლიათ ცივილიზაციასთან შეგუება.

ოჰ ცივილიზაცია, ცივილიზაცია,—ევროპიელების სიამაყე,—ალმართული უდანაშაულო ხალხის ძვლებზე! ინდუსების პოეტმა რაბინდრანათ ტაგორმა სთქვა ერთხელ ტოკიოში. რაც ხარ შენ. შენ აშენებ შენ სამეფოს გვამებზედ. რანაირიც არ იყოს შენი სურვილები და მოქმედებანი, შენ მუდამ სიცრუეში იმყოფები. შენს დანახვაზე მადგება ცრემლი და მინდა დავიყვირო ტკივილისაგან შენ ხარ ძალა. რომელიც ჰეიმობ უფლებაზე. შენ—ჩირაღდანი არა ხარ, შენ ხარ—ხანძარი შენ ყოველივეს შთანთქავ, რასაც მიუახლოვდები.

თქვენ, სიამაყენო მხარის, რომელმაც მე მომცა ყველაფერი; ჩემო ძმებო საფრანგეთში, მწერლებო ყველა პარტიების; თქვენ, რომელნიც ხშირად ჩხუბობთ უბრალო რამეზე. და უცბად შერიგდებით ყოველთვის, როცა საჭიროა დაცვა კეთილშობილი და სამართლიანი იდეის, მე მოგიწოდებთ. თქვენ საშველად, რადგანაც მე მწამს თქვენი კეთილშობილება.

ჩემს წიგნში არ არის [illegible] იგი გამოჩნდა შემთხვევით. [illegible] საჭირო დროს. ნეგრული საკითხი—თანამედროვე საკითხია. ვის უნდოდა ეს? ამერიკელებს რეინის იქითა მხარის საგაზეთო კომპანიებს; პოლ-რებუ-ს Romulus Coucou პიერ ბონარდის „Le Visage de la Brousse"-ს საწყალი კომბეტის „L' Isolement"-ს ნუ თუ შენ, ევა პატარა ცნობისმოყვარე ქალო, არ ახდენდი ანკეტას მიზნით, რომ გაგეგო, შეიძლება თუ არა, რომ თეთრი გაჰყვეს ნეგრს ცოლათ?

მას აქეთ ჟან რენომ დაბეჭდა „La Revue"-ში წერილი შავების ჯარების შემოღებაზე მას მერე დოქტორმა დაწერა Le Mercure de France"-ში „Les Lettres" მოგვითხრობენ მათს წამებაზე შეერთებულ შტატებში და, ბოლოს დეპუტატების პალატაში, ერთი შეკითხვის დროს, სამხედრო მინისტრ ანდრე ლეფევრს არ შეეშინდა ეთქვა, რომ ზოგიერთ ფრანგ მოხელეებმა ნება მისცეს თავისთავს დაპყრობილ ელზას—ლოთრენში მოქცეოდნენ ისე, თითქოს ისინი ფრანგულ კონგოში იმყოფებოდნენ.

ასეთ ადგილას წარმოთქმული ის სიტყვები—დიდმნიშვნელოვანია. ისინი [illegible] რომ ყველაფერი მომხდარი ამ მოროკო ოლქებში—ცნობილია, და ამასაც, რომ [illegible] გამოფხიზლების, ქრთამის სისასტიკის მოსასპობად.

ამგვარად კარგ კოლონიზატორებად იყვნენ არა კოლონისტები პროფესიით, არამედ ევროპიელი ჯარები სანგრებში? ასე ამტკიცებდიან,

ჩემო ძმებო სულით, საფრანგეთის მწერლებო, ეს წრფელი სიმართლეა. აი რისთვის დროა გაჩვენოთ თქვენ, ეხლავე, რომ, არავითარი საბაბით, თქვენ არგინდათ, რათა თქვენი თანამემამულენი რცხვენიდენ ხალხს, რომლის რეპუტაციას თქვენ იცავთ.

აამაღლეთ თქვენი ხმა. თქვენ უნდა უშველოთ სიმართლის მთქმელებს.

შემდეგში, როცა კოლონებში ბევრის თავლები გაიწმინდება, მე თქვენ აგიწერთ ზოგიერთ ტიპებს, რომელთა ასახვა, მხოლოდა მაქვს ჩემ რვეულებში.

მე თქვენ გეტყვით, რომ ზოგიერთ ოლქებში საცოდავი ნეგრები იძულებული იყვნენ თავისი ცოლები გაეყიდათ 25 75 ფრანკად.

მე გეტყვით... თქვენ... მაგრამ მე მაშინ ვილაპარაკებ უკვე ჩემი სახელით და არა სხვისმიერ. მე გაგაცნობთ ჩემს აზრებს და არა სხვისას და მე წინასწარ ვლაპარაკობ, რომ ევროპიელები, რომელთაც მე დავსახავ ისეთი მშიშრები არიან, რომ ვერც ერთი მათგანი, მე დარწმუნებული ვარ ამაში, ვერ გაბედავს ჩემი სიტყვების უარყოფას.

და რომ ყოველივე იცოდეთ, თუ რა ყოველდღიურობის სიმდაბლით იქმნება ფართე ცხოვრება კოლონის, მაშინ იმაზე ძალიან ცოტას, ან სულაც არ ილაპარაკებენ. მას შეაქვს გარყვნილება. ლოთი დღე ამჟამად შეხედები ადმინისტრაციაში პიროვნებას, რომელიც თავის ქვეშ ანჯითორებდეს. ისინი ეჩვევიან ალკოჰოლს. ომამდე ბევრი ევროპიელი იყო, რომელსაც იცოდათ, დღეში შეეძლო ხუთმეტ ლიტრაზე მეტი „პერნო" დაელია. მას მერე, მე გავიცანი ერთიც, რომელიც თვეში იცდა ოთხ ბოთლს „ვისკის" სვამდა.

ამ სირცხვილმა უნდა შეაწუხოს ესინი, ვისაც მინდობილი საფრანგეთის წარმომადგენლობა აქვს. ისინი პასუხს აგებენ ამ ბოროტებაზე, რომლისაგანაც ახლა შავი მატერიკი იტანჯება.

მე მოგიწოდებთ თქვენ გაასწოროთ ყოველი ის, რასაც ადმინისტრაცია ფრთხილი სიტყვით აღნიშნავს: „ძველი წესები“ ბრძოლა იქნება ძნელი. თქვენ უნდა თავს ესხმით მონათმოვაჭრეებს. თქვენი ბრძოლა მათთან უძნელესია ვიდრე წისქვილებთან. მაგრამ თქვენი მიზანი მშვენიერია. მაშ ხელი მოჰკიდეთ საქმეს, გადაუდებლივ! საფრანგეთი მოითხოვს ამას.

ამ რომანის მოქმედებაც ადგილი უბანგი-შარი იმ ოთხთავანი კოლონიას, რომელიც ფრანგულ ეკვატორიალურ აფრიკის საგენერალ-გუბერნატორიოს საქმე დეპარტის შეადგენს.

მესა ლის ბოლოში რენე მარან ამბობს: „ეხლა, როგორც იტყვის ვერლენ თავის juvenilia saturnieus terza rima: ფურცლებზე.

„ეხლა გაქანდი ჩემო წიგნო; შემთხვევის ნებით“.

ბორდო, 8 ნოემბერი 1920 წ.

რენე მარან

თავად დარიანს.

წკრიალა ზარები, წკრიალა ზარები
ძველი წერილები დღეს ჩემთან არიან
მთვარის ცივ სხივები მე გავიმზერე
და მოგელოდები თავადო დარიან.
ჩვენი მზე წარსული, სილურჯე მთვარისა
ყოველი დაბრუნდა და არის სიმწარე
მე ერთხელ ჩამოგცდი ცისფერი ფარდითა
უტალი მაღალო, ორივე ვეფერე.
მე მუდამ ვარ ჩუმი, არიან წამები
როდესაც მოდიან და ვხვდები ალფით
მე ცოტა მიცნობენ, ვერ ხომ სწამდირი
ხელებზე მკოცნიან ყველა დაფნებით.
ძვირფასო თავადო, წაბველდ შორს ჩემგან
ძველი წერილები დღეს ჩემთან არიან.
წკრიალა ზარების ხმაური დამრჩება
ძვირფასო: მოგელი თავადო დარიან.

ელენე ზერიშვილი

ნიკო ფიროსმან

წერილი ქიზიყიდან

მასალები ბიოგრაფიისთვის შეკრეფილი

ჩვენმა რედაქციამ, პირველმა, თავს იდვა ინიციატივა ნიკო ფიროსმანის საბიოგრაფიო მასალების შეკრეფის.

რედაქციის დავალებით გაგზავნილ კორესპონდენტებიდან უკვე მოგვივიდა საკმაო მასალა რომლის ნაწილი უკვე გამოვაქვეყნეთ, ნაწილი რედაქციის პორთ ფელში. ინახება. ქ. ნინო თარიშვილის მიერ ქიზიყიდან მოწვდილი ცნობები, ფიროსმანის ცხოვრების პირველი პერიოდიდან, რომელსაც აქ ვბეჭდავთ, დიდ ინტერესს არ არის მოკლებული. სახელმწიფო გამომცემლობის დავალებით, ამ ჟამად ნიკო ფიროსმანზე დიდს მონოგრაფიას ამზადებს პ-ნი ტიციან ტაბიძე და ყოველივე მასალები მას გადაეცემა. რედაქცია კიდევ სთხოვს თავის კორესპონდენტებს, გააგრძელონ თავისი მუშაობა ნიკო ფიროსმანის ბიოგრაფიული ცნობების შეკრების გარშემო და გაზ. „ბახტრიონის“ სახელზე დაუყონებლივ გამოგზავნონ,

დღეს სოფ. მირზაანში სცხოვრობს 80 წლის ფიროსმანიშვილის გვარის [illegible] ფეფეს ოჯახი: [illegible] ნაამბობი:

„მიდიოდნენ [illegible] 18ვ იმაზედ უფროსი ვარ 4 წლით) [illegible] დედ-მამა დაგვეხოცა მამა ჩვენი ახლოსი შინაური მიწის მოზუზავე გლეხი იყო, სხვა არაფერი ხელობა იცოდა.

დედას თეკლეს ეძახდნენ. მანე და გამრეკე ადიშიანი იყო. რვა წლის ნიკო ჩვენმა სიძემ, ალექსიმ წაიყვანა ქალაქში (თბილისში) და მიაბარა პურის ქარხნზედ ერთს სომხური „პურის“ გვარად ქალანთაროვს.

ამასთან დარჩა თექსვმეტ წლამდე. 16 წლისა რომ გახდა ქალანთაროვს ეკითხა რომელი ხელობა უფრო მოგწონს რომ ის შეგასწავლოთ. ნიკოს უთქვა: მხატვრობა მინდაო, მაგრამ ქალანთაროვს არ ერჩივნა და ბოლოს რკინის გზის კონდუქტორად შეუყვანია. 7—8 წელიწად მსახურებდა, მაგრამ ავად გახდა, სამსახურს თავი დაანება და ლენინის სარდაფი (პადვალი) გახსნა. ჩვენი მეზობელი დიმიტრი ალუღაშვილი ჩავიდა თბილისში, ნიკო ნათლიად გაიხადა და პადვალშიც გაიამხანაგა. კარგა ხანი ერთად ვაჭრობდნენ. სწორედ ამ დროიდან დაიწყო ნიკომ მხატვრობა. დიდ ფულს იღებდა. შინრად-შეც მოგზავნიდა საჩუქრებს. მთელი თავისი ქონება ალუღაშვილთან ჰქონდა, რომელსაც ნიკომ თავისი საკუთარი ხარჯით გაუკეთა სახლი სოფ. მირზაანში. თითოონაც ხშირად ჩამოდიოდა სოფლად ეპატიჟებოდა მეზობლებს და აქეიფებდა. ზოგს ფულსაც აძლევდა. ერთხელ ქალაქში გამხდარიყო ავად და ისე შეწუხებულიყო, რომ რაც ბანკში ფული ჰქონდა ჩემს სახელზე გადმოეცა, მეც დამიბარა. ჩავედი მაგრამ ის უკვე კარგად გამხდარიყო დაბრუნებისას მლომად მომცა ფული. ან ეს სახლი რომელშიაც ეხლა ვცხოვრობ იმ ფულით გაკეთებინოს. [illegible] ნიკოს ყანწისწერილი ტილოს ნახატებით [illegible] მაგრამ ჩაიღეიმა გავუეფუება და დავყარეთ. ნიკოს ცოლი არა ჰყავდა, ურჩევდი ცოლის შერთვას, ის დიდ [illegible] არ ვისისყა [illegible] ცოლი რად მინდა მომწყინდება. განა შენი შვილები ჩემები არ არიან?—მართლაც ჩემი ოთხივე ქალი ნიკომ გაათხოვა თავის ხარჯით.

ერთხელ ნიკომ აქ ყოფნა აღარ მინდა, განა მარტო ჭამა-დალევა და ჩაცმადახურვაა ცხოვრება?—აი მე უნდა სხვა ქვეყნები ვნახო, ეს მეინტერესებაო. ეცლო კიდეც სამოგზაურო ბილეთი (უცხოეთის პასპორტი) და მე მომაბარა. როდესაც შევიტყე, რომ ნიკო მართლა ემზადება წასასვლელად. გადავწყვიტე ბილეთი არ მიმეცა. სტუმრობაც ესე მითხრეს, „ბილეთი არ გამოგიჩნდო. უხარი რომ დაგეკარგა, თორემ თუ წავიდა სულ გადიკარგებაო“ მეც ისე მოვიქეცი. მაგრამ ნიკომ რეალურერი ამოიღო მოკვლას მიპირებდა და მეც ბოლოს მივეცი ბილეთი, წავიდა: იმის შემდეგ, რვა წელიწადი, გაქრა ნიკოზედ ვერაფერი გავიგეთ, თუმცა ჩემი ქმარი სამჯერაც ჩავიდა ქალაქში იმის სანახავად, მაგრამ უთქვამთ ესაა აქ იყო და წავიდაო, ამბობენ ალბათ ბათუმში, მაგრამ ვერსად ვერ მიაგნო მისთვის. დიმიტრი ალუღაშვილმა ამ ამ ერთითვის წინად ჩემს შვილს ნიკო ბარამიშვილს (ნიკო ფიროსმანის დისწული) გამოუცხადა: „რაღა ერთსია ნიკო დიდი ხანია მოკვდა მე იოთონ დავმარხეო“ ზოგნი გვეუბნებიან რომ ისევ ცოცხალია, ნამდვილად არაფერი ვიცით.

დისწულ ნიკო ფიროსმანის დაფეფე და მისი შვილები სთხოვენ გაზეთ „ბახტრიონის“ რედაქციას მიაწოდოს მათ ნამდვილი ცნობა ფიროსმანზე, რომ შესაფერისათ პატივი სცენ მათთვის დაუფიწყარ მოძმეს.

ნინა. თარიშვილი

ქართული ჟურნალ გაზეთების შეგროვება

16 დეკემბერს, მწიგნობარმა ი. კეცხოველმა ჩამოიტანა ტფილისში საგაზეთო კანტორა „იმერეთიდან“ უკანასკნელ 25 წ. განმავლობაში. ნაგროვები სამწერლო განძეულობის ერთი დიდი ნაწილი, რომელშიაც არის:

1. დიდი და პატარა სურათები ქართველი ძველი და ახალი მწერლების და სხვაგვარ მოღვაწეთა ჩარჩოებში და უჩარჩოდ სულ 104 ცალი.

2. ძველი და ახალი გაზეთები ტფილისის: „დროება“, „ივერია“, (18 წ.) „ცნ. ფურცელი“, „შრომა“, „მეგობარი“ (1906 წ.) „კვალი“ (10 წ.), „ნობათი“, „ჯეჯილი“, „ნაკადული“, „ცისმარის მთრახი“, „ფასკუნჯი“ „ნიშადური“, „საქართველო“ და სხ. 1881—1910 წლების და ქუთაისური გაზეთები: „კოლხიდა“, „იმერეთი“ და „ერი“ „რნიუდლები: „ფონი“, „ცისკარი“, „მოამბე-ნიშადურები“, „შეილდოსანი“ „არემარე“, „კვესები“, „ლელო“ „ეჯიმერიონი“, „კრებული“, „სკოლა“, და „ოჯახი“, ალმანახები: „მამალა“, „ჯოჯობეთის მამალი“, „მერცხალი“, „ჭინკა“, „ნიში“, „სადგისი“, „მარიმბალი“, „ლიაქოთი“, „თეატრი და სხ. სულ 120.

3. წიგნები რუსული.

4. ძველი და ახალი რამდენიმე სამუზეუმო იშვიათი ნივთები.

5. იშვიათი საუნჯე ქართული სიტყვიერებისა, კალიგრაფიული ხელნაწერი—„ლექსიკონი“—საბა-სულხან ორბელიანისა, დავით რექტორის სამეცნიერო შენიშვნებით.

მთელი ეს განძეულობა არის მოთავსებული 4 დიდ ყუთში, წონით 20 ფუნტი ჩამოთვლილი განძეულობა ის. კეცხოველმა ჩააბარა 16 დეკემბერს საქართველოს მუზეუმის დირექტორს.

ქრონიკა

რედაქციისაგან:

იოანე მაჩაბლის სიმღერა გამოვა 14 იანვარს

1922 წლის ქართული პოეზიის ნიმუშები ლოთ მოთავსებული იქნება ჩვენი გაზეთის შემდეგ № -ში

„მეოცნებე ნიამორები“ საბაღლოთ გამოვა ვალერიან გაფრინდაშვილის რედაქტორობით „მეოცნებე ნიამორები“-ს მე 9 ნომერი. ჟურნალში მოთავსებულნი იქნება შემდეგი ლექსები და წერილები: გრიგოლ რობაქიძე „ბორალი მეორე“, პაოლო იაშვილი „პავლე ინგოროყვას“ ტიციან ტაბიძე „ნინა მაყაშვილს“, გიორგი ლეონიძე „სონეტი კანცლერ ლეონიძეს“ შალვა აფხაიძე „ღამის პეიზაჟი“, რაჟდენ გვეტაძე „ულამი სარკე“, ვალერიან გაფრინდაშვილი „ყელსახვევის პოეტიკა“, წერილები: ტიციან ტაბიძე „ირონია და ცინიზმი“ (პრობლემა შემარცხენეობის პოეზიაში) სანდრო ცირეკიძე „მკითხველისთვის“, ვალერიან გაფრინდაშვილი „ლირიკის ელინიზმი“ ჟურნალი ეღირება 25 ათასი, მისამართი ხელოვნების სასახლე (სერგ. ქ. № 13).

სახელმწიფო გამომცემლობისათვის

სახელმწიფო გამომცემლობის მუშაობა დღემდის სახელმძღვანელოებს და [illegible] ვერ გასცდა. რა შეეხება მხატვრულ, რომელიც [illegible] ლი ბეჟანისტი გაცილებით [illegible]. მისი [illegible] მოიცავს ძველი გამომცემლობანი და ერთით ქ. შ. წ. კ. საზ-ბა, მაშინვე იგრძნობთ, რომ ქართული წიგნის საქმე მაინც ერთ მაინც წინ არ წასულა.

განა შესაძლებელია, ითქვას, რომ სახელმწიფო გამომცემლობას გუშინდელი დღის კულტურის მესვეურობა არ ძალუძს? ეს მესვეურება თითქმის მოუმზადებელია.

ერთად ერთი მისი გამართლება ვაჟა-ფშაველას I ტომი, რომელიც ტექნიკურად არ უნდა შეეფერებოდეს მის აპარატს. მეორე ტომიც იგვიანებს. შორშან დიდი გეგმა იყო დაწყობილი, ქართული ზეპირი სიტყვაობის გამოცემისათვის და ეხლა ისიც აღარ ახსოვთ. როგორც ვიცით მზადდებოდა: გიორგი მერჩულე, რუსთაველი, საბა სულხან ორბელიანი, იოანე მაჩაბლის შექსპირი და სხ. ალბად ეს დაწყობილობა საგაზეთო ინფორმაციას ვერ გასცილდა და და დღეს მასზედ უკვე აღარავინ ფიქრობს.

ქართული კლასიკური ლიტერატურა თითქმის აღარ სჭირდება სკოლას, ან ქართულ საზოგადოებას: არც „ილფ-ფასიანი“ გამომცემლობა მოხერხდა, ვერც სალიტერატურო ან სამეცნიერო ორგანო, ვერც საყმაწვილო ჟურნალი, რომელიც ერთის ნაცლად ორი გამოდიოდა. მართალია, ადვილი არ არის დღეს გამომცემლობა, მაგრამ სახელმწიფოებრივ აპარატს, როგორიც სახ. გამომცემლობაა, უნდა შეეძლოს კიდეც ისეთი ძნელი საქმის გაძღოლა, რასაც დღევანდელ პირობებში კერძო პირი ველარ იტვირთებს.

თუ დიდი კრიზისია გამომცემლობის, მაშ როგორ გამოდის სხვგამომცემლობას საქმით და ასრულებით ხუთას ექვსასიანი გვერდი ყოვლად უსარგებლო და უნიჭო „თხუზელებანი“ ვინმე იაგო ტიტვიაშვილისა, რაც ალბად ათეული მილიონებია დაჯდა?.. ასეთ კურიოზებს, რასაკვირველია ადგილი აღარ უნდა ჰქონდეს..

ᲯᲛ

*) წერილი უკვე აწყო აწობილი იყო როცა რიცა გაზეთებში გამოქვეყნდა განათლების კომისარიატის ბრძანება, რომელითაც ი. ტიტვიაშვილის „ცხოვრების გზაზე“ როგორც უგვარი და ლიტერატურულ ღირსებას მოკლებული უნდა ჩამოვთვლილ და დაუყონებლივ მოსპობილ იქნას წიგნის ყველა მაღაზიებში

ᲔᲓ.

ჟანო ხანჯალაძე

პოემა.

გრენადაში მოსახლობდა დონ დიეგო როდრიგეცი,
ესპანეთის დიდი გრანდი, თეთრი კოჭლი, თვალით ბეცი:
მისი ცოლი იზაბელა, შავთვალწარბა ნაზი დონნა,
სიზმრებს არ მიირთმევდა, თუ არ ენახა ვარდის კონა.

ამ ბედლეთ ჰყავდათ ქალი, ლეონორა მშვენიერი,
ოქრომკედის კაბა ჰქონდა, და ლოყები ვარდის ფერი.
მეფე ალფონს მოეწონა მის სიმღერა მოცქრიალე,
და როდრიგეცს ჩამოჰკიდა რიდიც ჯილდო მოელვარე.

სწორედ ამ დროს გრენადაში იყო ერთი მოლაქლაქე,
ვინმე ვანო ხანჯალაძე, ზესტაფონის მოქალაქე.
უცნაურათ ბედმა იგდო ჩვენი ვანო ესპანეთში,
მან დასტოვა ათასობით ვექსილები იმერეთში..

გრენადაში ჩამოვიდა ხანჯალაძე ვაზიანი,
მაგრამ ყველგან შედიოდა, როგორც პრინცი, სიდარბაზოთ.
მის ხანჯალსა დასცინოდნენ გრენადელი პიჟონები,
და ღიმილით აცილებდნენ ლამაზ ვანოს მადონები.

ერთხელ, ლამაზ ქურმოლოგიმას, როს ხეები ყვითლდებოდნენ
გრენადაში ესპანელნი მეფე ალფონს უხვდებოდნენ.
სახლი, ქუჩა, გადაჭიმული შოთელ-ყვითელ ბაირაღით
კაცს ეგონა სალხინოა, სიყინჯით რიდიც ბიდით.

მოდის დიდი ლიტანია ლამაზი და ფერიანი,
ბოლოს თეთრ ცხენს ამშვენებს მეფე ალფონს ცისფერიანი.
დონ დიეგო ახლავს მეფეს და ამშვენებს კავალკადას,
ქუჩაში კი ლეონორას ვანო უმღერს ამდაქუდას...

ესპანური არ იცოდა, ან რით უნდა ეთქვა ენა,
ენაც კი იცის ჩემი კოცნა, ბულბულივით ტკბილი სტვენა.
ეუბნება:—მხოლოდ შენ ერთს სიყვარული, სიხარული,
—პოეზია, ჰარმონია, სული, გული დადაგული..

მეორე დღეს, სასახლეში, მეფე ალფონს წარუდგინეს
საქართველოს დიდი პრინცი. დონ ჯოვანი დონ ყვარელს.
მეფემ უთხრა:—გეხარია, რომ ბრძანდები ეგრე კარგათ,
—ვიმედოვნებთ, ესპანეთი მოგეწონა, პრინცო ალბათ.

ხანჯალაძემ უპასუხა თავისებურ რიხიანათ:
—სიმღერაში დავინახე ყველაფერი რიგიანათ,
—მხოლოდ ვერ ვნახე ჰაინრენი ქუჩაში, მალე თეთრება ესპანელი,
—შენ რომ ნახო პიტნავახთან რას სვამს და სჭამს იმერელი!..

—მადრიდიონი ტიტვერია, ხარშო ლობიო, სულგუნი
—და ზამთრის ნიგვზიანი-გოჭი, ცხვარი... მამუნი.
—ამას მოზდევს ჩვენი ღვინო წითელი და ოქროს ფერი,
—მაჭარია შედარებით მასთან ხერეს და მადერი.

—მობრძანდით ქალები გყავთ, მათ სიყვარულს მე მოველი,
—მაგრამ მადრიდს გაგიჟებს ჩვენი თამარ წერეთელი,
—თქვენ მშვენიერ ქალაქებსა, უკაცრავად მეფევ, მგონი,
—ყველაფერში აჯობებს დიდებული ზესტაფონი.

—ძროხის მოკვლა შპაგით მოსწონთ გაგიჟებით ესპანეთში,
—ჩვენ კი გვიყვარს სისხლი ხნებში მეგობრულად ერთმანეთში.
—ესპანელი მდიდარია თუ ჯიბეში აქვს პეზეტი,
—ჩვენში—მთხოვარსაც უნდება მილიონზე ცოტა მეტი.

—მომღერლებიც კარგი გყავთ.—განთქმულია თქვენი სერტი,
—მაგრამ ვანო სიროკინი მღერის როგორც ქრისტე ღმერთი.
—დონ-კიხოტი, სანჩო-პანჩო თქვენ წიგნიდან გაიცანით,
—ჩვენში ცოცხლები დადიან, მგზავსნი სულით, სახით, ტანით..

—გაუმარჯოს ესპანეთსა, გაუმარჯოს მეფე ალფონს,
—თქვენი ლამაზი ქვეყანა ხანჯალაძეს მაინც მოსწონს...
მეფემ ხელი ჩამართვა, ჩამოჰკიდა გულზე ჯვარი,
და უბოძა ხანჯალაძეს სამუდამოდ მთა და ბარი.

მეორე დღეს დონ დიეგომ მისცა ცოლათ ლეონორა,
ამნაირათ ჩვენმა ვანომ თავის საქმე გაასწორა.
მალე ვაჟიც დაებადა, მას დაარქვეს გრამიტონი,
ნათლობაში მეფემ ბრძანა:—იყოს გრაფი ზესტაფონი!..

ესპანელმა მე მიამბო ეს შემთხვევა საოცარი
და ამიხსნა ვანოს ღერბი: ერთ კუთხეში—თეთრი ცხვარი,
მეორეში—დიდი ყანწი, მესამეში—კუპატები,
მეოთხეში—ორ ზამთრისზე ოქროთ შემწვარი ბატები.

მე ყანწელმა, ბარნაბელმა, გადმოგეცით ეს ამბავი,
ღმერთმა მისცეს ხანჯალაძეს სიცოცხლე და მარჯვე მკლავი,
თქვენც, მკითხველნო ამა ლექსის, მოგცეს მუდამ გამარჯვება,
გაიხარონ და დაითროს პატიოსნად თქვენი კუჭება..

სანდრო ყანჩელი.

[illegible] 1927 [illegible]

რედაქტორი: ვიქტორ ლეონიძე.

განცხადება

ს. ს. ს. რესპუბლიკის განათ. კომისარიატისა

სახელმწიფო გამომცემლობა ამით აცხადებს რესპუბლიკის ყველა სასწავლებლების საყურადღებოდ, რომ სახელმწიფო გამომცემლობის წიგნის მაღაზიაში რუსთაველის პროსპექტი №№ 9-11 და პლეხანოვის 3) მიღებულია გასასყიდათ შემდეგი სახელმძღვანელოები:

1. კიკვიძე—ჩვენი სკოლა ბ 3 წ.
2. პეტრიძე—თაიგული ბუნების-კარისმაგენ
3. შაფაქიძე—თვალსაჩინო გეომეტრია.
4. საპონოვი—ქიმიის სახელმძღვანელო ტეხნიკუმებისათვის.
5. რაზმაძე—ინტეგრალური აღრიცხვის კურსი ნაწ. 1
6. ოცხელი—ელემენტარული გეომეტრია.
7. ცაგარეიშვილის—გეოგრაფია 1 ნაწ.
8. ოცხელი—ელემენტარული ალგებრა 1 ნაწ.
9. ცაგარეიშვილის—გეოგრაფია 2 ნაწ.
10. რობაქიძის—სამშობლოს აღწერა.
11. ჯანელიძე—ფიზიკა 1 ნაწ.
12. ქვარიანი—საქართველოს ისტორია.
13. ხმალაძე—არითმეტიკული კრებული.
14. რუსული სლოვო 2 ნაწ.
15. გუთანი.
16 გორგაძე—საქართველოს ძველი ისტორია.
17. ოცხელი და ნიჟარაძე—ფიზიკა 2 ნაწ.
18. კირიონი და უიფშიძე—სიტყვიერების თეორია.
19. კელენჯერიძე—სიტყვიერების თეორია
„ „ ქართული ლიტერ. ისტორია.
21. დავ. დონდუა—ზოოლოგია.
22. გორგაძე—ახალი მწერლები 1 ნაწ.
23. „ „ 2 ნაწ.
24. შევარდნაძე და სვანიძე—გერმანული სახელმძღვ.
25. ზაალიშვილი—ადამიანის ანატომია და ფიზიოლოგ.
26. ჩხენკელი—ბუნება 2 ნაწ.
27. ხმალაძე—არითმეტიკული კრებული 3 ნაწ.
28. „ „ „ 1 ნაწ.
29. ჩომახიძე და პუბლაძე—არითმეტიკ. კრებ. 1 ნაწ.
30. „ „ 2 ნაწ.
31. „ „ 2 კლასისათვის
32. ბერიძე—ლოგარითმების ცხრილი.
33. ინგოროყვა—საქართველოს ისტორია.
34 ქავთარაძე—ქართული ლიტერატურა.
35. ხუნდაძე—ქართული ლიტერატურა.
36. „ გრამატიკა.
37. თორაძე—ფრანგული ენის სახელმძღვანელო 3ე და მე-4 კლასისათვის.
38. ჯორჯიკია—კარლოს მე-2-ისტორია.
39. ნალი—გერმანული სახელმძღვანელო.
40. ჯორჯიკია—კარლოს მე-2 ისტორია.
41. წერეთელი—თერმინოლოგია.
42. შუბლაძე—სახელ წესის კითხვის სწავლ.
43. თორაძე—ბესიკის ცხოვრება.
44. ბარათაშვილი—საქართველოს ისტორია.
45. „ ქართული ნოტები.
46. ხახანაშვილი—ქართული სიტყვიერების ისტორია.
47. ჟუზნაძე—ძველი ისტორია 2 ნაწ.
48. ჩიჩინაძე—მოკლე ლათინური გრამატიკა.
49. ავალიშვილი—არითმეტიკული სახელმძღვან. 1 ნაწ.
50. აკაკი—იგავ არაკები.
51. ნათაძე—ინგლისის ისტორია.
52. ბარნოვი—თხზულებანი ტომ I.
53. ლეონიძე—მოთხრობები.
54. წერეთელი—კიკოლიკა ჩიკოლია.
55. რუსთაველი—ვეფხვის ტყაოსანი.
56. არაგვისპირელი—თხზულებები.
57. ლოსაბერიძე—საექიმო მეცნიერება.
58. წერეთელი—რუხი მგელი.
59. დონდუა—ჰაერი და სითბო.
60. შარაშიძე—მზის ამბავი.
61. შამშინოვი—ხატვა-ხაზვის ელემენტარული კურს.
62. დედა-ენა 2 ნაწ.
63. წერეთელი—მსოფლიო ისტორია 1 ნაწ.
64. „ „ „ 2 ნაწ.
65. „ „ „ 3 ნაწ.
66. ავალიანი—მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელო მე- წ.
67. ავალიანი მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელო მე-3.
68. შაპოშნიკოვი და ვალცოვი—ალგებრული და ამოცანათა კრებული.
69. დათეშიძის—არითმეტიკული ამოცანათა კრებული 1 ნაწ.
70. „ „ 2 ნაწ.
71. კოსონგოვი ფიზიკა.
72. ზედგინიძე—ახალი ქართული ანბანი.
73. დავ. დონდუა—ჰაერი, წყალი და დედამიწა.
74. „ ბოტანიკა.
75. ჯავახიშვილი—საქართველოს მოკლე ისტორია.
76. ხუციშვილისა—არითმეტიკული ამოცანათა კრებული.
77. ნუცუბიძე—ფილოსოფიის შესავალი 1 ნაწ.
78. ნუცუბიძე—ლოღიკა.
79. ნათიშვილი—ადამიანის ნორმალური ანატომია.
80. კაკაბაძე—საქართველოს შემოკლებული ისტორია.
81. გველესიანი და უზნაძის—ახალი ისტორია.
82. ვარლამ დონდუა—საშუალო საუკუნეთა ისტორია.
83. წერეთელი—ალგებრული ამოცანათა კრებული 2 ნაწ.
84. ოცხელი—ქართული ქრისტომატია.
85. ანდრია რაზმაძის—ინტეგრალური აღრიცხვის კურსი ნაწილი 1 განუსაზღვრელი ინტეგრალები.

მაღაზიაში მოიპოვება მრავალი სახელმძღვანელოები რუსულ სკოლებისათვის, სკოლებს და განათლების განყოფილებებს, რომელნიც წიგნებს შეიძენენ ბითუმათ ეძლევათ 5—30 პროც. წიგნები ფას დაკლებით.

საქართველოს საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველო

აცხადებს

შეჯიბრებას ბათუმის ნავთსადგურში რკინის ნავთსადგომის კაპიტალურ რემონტის სამუშაო იჯარით გასაცემად. განცხადებები უნდა იქნას შემოტანილი დახურულ კონვერტში.
(ეს ნავთსადგომი, წინად ეკუთვნოდა რუსეთის სატრანსპორტო საზოგადოებას).

რემონტი ჯდება 43 787 მანეთი 43 კაპ. ოქროთი.

შეჯიბრებაში მოწვეულნი არიან მწარმოებელნი, რომელთაც ჰიდრო-ტეხნიკურ მუშაობას წარმოებაში აქვთ საკმაო გამოცდილება, რის შესახებაც იმ პირებმა, რომელთაც სურთ შეჯიბრებაში მონაწილეობის მიღება უნდა წარუდგინონ საზღვაო ტრანსპორტი უფროსს სათანადო ცნობები არა უგვიანეს 22 დეკემბრისა

ფასების რაოდენობა უნდა წარუდგინოს საქართველოს „მორტრანს", დახურულ კონვერტებში შემდეგი ზედწარწერით: შეჯიბრებისათვის ბათუმის ნავთსადგურში რკინის ნავთსადგურების სარემონტო მუშების იჯარით ასაღებად. (ამა და ამ პირისაგან) 23 დეკემბერს დილის 12 საათისათვის.

ამავე ვადაზე, ამ განცხადებათა გარდა „მორტრანის" კასაში უნდა იქნას შეტანილი წინასწარი საწინდარი 50 მილიონი მანეთი ქართული ბონებით ან სათანადო თანხა ვალიუტის კურსის მიხედვით.

იჯარის აღების შემდეგ კონტრაგენტებმა 10 დღის განმავლობაში უნდა გადიდოს საწინდარი 4,350 მანეთამდე ოქროთი, ფულის საწინდრის ნაცვლად შეიძლება წარმოდგენილ იქნას ოფიციალური დოკუმენტები რესპუბლიკის საზღვრებში აღნიშნულ სალირალის უძრავი ქონების მფლობელობის შესახებ.

შეჯიბრების შესახებ საჭირო ცნობების მიღება შეიძლება ქ. ტფილისში საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოში (ლორის-მელიქოვის ქ. № 5) სადაც შეიძლება აგრეთვე განცხადებათა ბლანკების უწყებების მიღება და მუშების და კონტრაქტის პროექტის გაცნობაც.

შეჯიბრება

ამიერ-კავკასიის საბჭოთა სოც. რესპუბლიკის რკინის გზათა სამმართველოსაგან.

ამით ცხადდება, რომ ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველოსთან (თბილისი, ვაგზლის ქ. № 1, ოთახი № 44 1922 წ. 20 დეკემბერს საქართველოს რკინის გზებზე

ბათომ-ფოთი და კახეთის ხაზიდან ხალოლამდე და სანაინამდე და ა. წ. 25 დეკემბერს აზერბეიჯანის რკინის გზებზე სალოღლიდან არამლინსკის სადგურამდე დანიშნულია

შეჯიბრება ტვირთისიდვის—დატვირთვის, გადმოტვირთვის, ხელსაწყო დატვირთვის მუშაოების და ბარგის დატვირთების.

დაცვის და მგზავრების სამსახურისთვის მეშების (НАСИЛЧИК) დაქირავების იჯარით გაცემა

1 იანვარი 1923 წ. 31 დეკემბრამდე.

ის პირები, რომელიც სურთ აღნიშნულ სამუშაოების აღება, აძლევენ ამის შესახებ წერილებითი განცხადებას დაბეჭდილ კონვერტებში შემდეგი ზედწარწერით: „ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველოს შეჯიბრებისათვის ტვირთზიდვის სამუშაოების იჯარით ასაღებად."

განცხადებათა შეტანის უკანასკნელი ვადა საქართველოსათვის თავდება 1922 წ. 20 დეკემბერს, აზერბეიჯანისათვის 25 დეკემბერს დღის 12 საათზე.

განცხადებაში შეჯიბრებაში მონაწილეს სახელის მამის სახელის და გვარის გარდა უნდა იქნას აღნიშნული ასაღებ სამუშაოს ყოველგვარი პირობები და მათი გვარაში.

ხელშეკრულების დადების დროს აღნიშნულ სამუშაოების კეთილ-სინდისიერად წარმოების და ტვირთების დაცვის უზრუნველსაყოფად ხელშეკრულების დამდებმა უნდა შეიტანოს საწინდარი საქართველოსათვის—2,000,000,000 (ორი მილიარდი მანეთი ქართული ფულის ნიშნებით), ხოლო აზერბეიჯანისათვის—25,000,000,000 მან. (თხუთმეტი მილიარდი მანეთი, აზერბეიჯანი ფულის ნიშნებით), ან სათანადო ვალიუტა კურსის მიხედვით).

განცხადებასთან ერთად უნდა იქნეს წარმოდგენილი ქვითარი წინასწარი საწინდარის 20 პროცენტის შეტანის შესახებ.

საწინდარი იმ პირთა, რომელთაც არ მიეცემათ სამუშაოები ეკონომიური ნაწილში ქვითარის წარდგენისათანავე დაუყოვნებლივ დაუბრუნდებათ უკანვე

საჭირო ცნობის მიღება შეიძლება რკინის გზათა სამმართველოს ეკონომიურ ნაწილში საქონელ სადგურის განყოფილებაში ოთახი № 60 ყოველ დღე დილის 10—1 საათამდე, გარდა უქმე დღეებისა.

სამმართველო

მეცხვარეთა ამხანაგობა

„მწყემსი-ს"

გამგეობა

აცხადებს წევრთა საყურადღებოთ, რომ 1622 წ. წლის 23 იანვარს (ძველი სტილით 10 იანვარი), ქალაქ თბილისში დილის 10 საათზე დანიშნულია

რწმუნებულთა წლიური

კრება

თანახმად წესდების მე-19, 21, 24 და 25 მუხ. განსახილველი:

1. ანგარიშების დამტკიცება 1921 წლ. პირველ თიბათვიდან 1922 წლის პირველ მაისამდის.
2. გამგეობის საბჭოს და სარევიზიო კომისიის მოხსენება.
3. მომავალი მოქმედების გეგმა და საეარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვა.
4. საბჭოს დებულება და წესდების ზოგიერთი მუხლების შეცვლა და დამატება.
5. გასამრჯელოს დანიშვნა გამგეობის, საბჭოს და სარევიზიო კომისიის წევრებისთვის.
6. ინფორმაცია ანგარიშების მდგომარეობისა 1922 წლ. 1 თიბათვიდან 1923 წლ. 1 იანვრამდის. საძოვრების საკითხი საქართველოში და სხვა მიმდინარე საკითხები.
7. ახალი წევრების დამტკიცება.
8. გამგეობის წევრის არჩევა თანახმად წესდების მე-31 მუხლ., კ. 6. ივანის მაგიერ.
9. საბჭოს და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევნები თანახმად წესდების მე-39 მუხლ.

თუ წესდების 24 და 25 მუხლების თანახმად, დანიშნულ დღეს, წევრთა აღნიშნულ რიცხვთა დაუსწრებლობის გამო, კრება არ შესდგა, კრება მოწვეული არის 24 იანვრისთვის (ახალი სტილით), დილის 10 საათზე, იმავე საკითხების განსახილველათ, და ეს კრება კანონიერია რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

„მწყემსი"-ს გამგეობა.

პირველი ხარისხოვანი სასტუმრო

„ორიანტი"

ქალაქის ცენტრში, რუსთაველის პროსპექტი № 9.

საუკეთესო ნომრები, ვანა, ელექტრონის განათება, ტელეფონი.

სასტუმროსთან რესტორანი

ევროპიული და აზიური სამზარეულოთი, საუკეთესო

მზარეულთა ზედამხედველობით.

საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები. სადილები ეძლევა ყველას 2—5 $^{1}/_{2}$ საათამდე

ფასები დაკლებულია.

ნება დართულია სამხედრო ცენზორისაგან.

სამხედრო-საზღვაო კომისარიატის სტამბა.